

Cautelle famosissimi Iuris. V. domini Bartolomei Cepolla Veronensis.

<https://hdl.handle.net/1874/457022>

T ABVLA HVIVS LIBRI.

Cautela quib' modis euadere q's possit pē
nā mortis pp omissum crimē. fol.i.
Cautela relaxandi icarceratū. fol.ii.
Cautele impediendi testem ne deponat in
causa. fol.iii.
Cautela euadendi grauiorem penam pro
delicto. .iii.
Cautela qūo minor euitat condempnatio
nem in causa ciuili. .iii.
Cautela excusandi heredem non cōficiētē
l' minus iuridice iūetariū cōficiētē. fol.iiii.
Cautela pro illo q nō eppellauit a sētentia
lata contra ius litigatoris. .iiii.
Cautela qua quis faciat banchariū seu nu
mulariū acceptare litteras cambii seu de
bitorem suum debitū confiteri. .iiii.
Cautela pro emente rem furtiuam uel ui
rap tam ut nō pdat preciū. .iiii.
Cautela pro obligato ad soluēdū magnam
q̄ritatē q̄ parua q̄ritate soluta liberet. .iiii.
Cautele ad euitandū ifamiā i actione famo
sa uel in crimine. .iiii.
Cautela q̄ ultra tertiam dilationes possint
testes produci. fol.v.
Cautela pro filiofamil. q̄ non teneatur ex
p̄ctu de quo alias teneretur. .v.
Cautela q̄ dñs nō possit ratificare gesta p
suū illegitimū procuratorē. .v.
Cautela q̄ iuitus nō opelit' q's ad tutelam
Cautela ad ualidandus iudiciū agitātū cur
pcuratore tutore curatore ul' sindico. .v.
Cautela ad p̄cordiā q̄ utamur x̄bo pagare.
Cautela ad excludendā uel causandā simu
lationē p̄tractus. .v.
Cautela ad progandū tēpus itroductū ab
statuto i p̄scriptione. .v.
Cautele ad priuādū filiū legitimū. .v.
Cautele pro uasallo uel emphitheota ut
possint rem alienare ecclesia uel dño irre
quisitis. fol.vi.
Cautela ut non obstante lege omissoria q̄
i pignoribus improbatur pignus efficiat
creditoris. fol.vii.
Cautela pro tutore qñ celebrat cōtractum
nomine pupilli. .vii.
Cautela ad ipediēdū iqsitōes i crinali. vii.
Cautela q̄ cā n̄ exeat d̄ maib' iudicis. vii.
Cautele p debitore ad prolongandum so
lutionē debiti. .vii.
Cautela q̄ quis non teneatur actione inu
riarum. .vii.
Cautela q̄ non ualeant gesta a minori pte

uniuersitatis uel collegii. .vii.
Cautela q̄ quis non possit accusari crimi
naliter. .vii.
Cautela q̄ nō facta excussione cōtra debi
torē, possit fieri contra debitorem debi
toris. fol.viii.
Cautela ad ipediēdū rei alienationē. .viii.
Cautela pro iniuriato si uult agere actione
iniuriarum. .viii.
Cautela pro illo qui secure uult emere res
litigiosam lite pendente. .viii.
Cautela p̄ aessoribus pōtatis q̄ non patia
tur scribi apud acta, q̄ de eorum cōsilio po
testas criminofus adēpnauit. .viii.
Cautela d̄ illū q̄ dat opā q̄ legatum alteri
factū admittatur a testatore. .viii.
Cautela qūo ualeat statutum q̄ a snia infe
rioris non possit appellari ad supiorē. viii.
Cautele ad istituēdū filiū spurū. fol.viii.
Cautela ad excusandū mādātē cōmitti de
lictū q̄ mādatus dicat se cōmisisse delictū
exequendo mandatum. fol.x.
Cautela in fauorē illius qui mandato alteri
us alterū occidit q̄ mitiget' eius pena .x.
Cautela ad p̄mittēdū uel transigēdum
sup rebus decisis p sniam. .x.
Cautela p̄ cōiūctis i actu carnali illicito si
uolūt euitare iudicis adēpnationē. .x.
Cautela qūo debeat iterrogari testis. .x.
Cautele qūo ab executione nec a pronūtia
tione de exequendo non possit appellari
& qñ possit. fol.xi.
Cautele istituēdū indicē d̄ appellante friuo
le cā differēdi iudiciū. .xi.
Cautela q̄ ualeat p̄scriptio cū malafide. xi.
Cautela ad hoc q̄ priuilegiū nō intelligatur
reuocatum per legem generalem illius q̄
illud ante concessit. .f. q̄ annectatur & incor
poretur statutis. .xi.
Cautela ad hoc ut quis semper teneatur de
casu fortuito. fol.xii.
Cautela qñ instantia perit q̄ reiterentur
oēs termini. .xii.
Cautela q̄ non respondens positionibus
non habeat p̄cōfesso. .xii.
Cautela ad l. pleriq; de in ius uo. ut iuitus
possit quis exhi de domo. .xii.
Cautela q̄ ex delicto patris filius non pri
uetur successione. .xii.
Cautela ad hoc q̄ quis nō teneatur de falso
qñ falsis istrumētis l' testib' fuit usus. .xii.
Cautela p̄ illo q̄ d̄ pducere istrumētū ad
ptes lōgicas ad hoc ut fidē faciat. fol.xiii.

Cautela pro illo q aliquid perdidit in ludo .xiiij.
 Cautela pro illo qui impetrat a principe q
 non teneat soluere onera seu alias presta-
 tiones .xiiij.
 Quando contumacia procuratoris noceat
 domino .xiiij.
 Differentia quomodo legatus sit non scrip-
 tum uel caducum .fol.xiiij.
 Cautela pro appellato quando appellans non
 appellauit infra decem dies .xiiij.
 Cautela quomodo iurabit ille qui soluit
 nemine preiudice illi qui mutuauit et nemine
 preiudice & repetitur per eundem .xiiij.
 Cautela pro uendicante uxorem quam pri-
 us desponsauit per uerba de futuro secuta
 copula .fol.xv.
 Cautela quando coniuges ante matrimonium faciunt
 pacta in equalia .xy.
 Cautela quibus uerbis utetur princeps in
 priuilegio ad hoc ut intelligatur ab omnibus
 muneribus aliquem liberaffe .xy.
 Cautela qualiter arbiter sententiauit ultia
 die sui compromissi .xy.
 Cautela ad hoc quando decem annorum prescriptio que
 contra introductam per statuta non obstat .xy.
 Cautela quando licet in criminalibus non admitti-
 tur procurator admittitur tamen excusator &
 uide hic alios modos defendendi absen-
 tem .fol.xvi.
 Cautela notabilis instruens aduocatum quando se per
 alleget motiua uera & persuasiua .xy.
 Cautela quando ille qui debet remitti in possessionem
 ille qui emit rem affinis facit citari habere ius
 quibus uerbis utitur in citatione .xy.
 Cautela quando confessio per errorem facta non
 possit reuocari .fol.xvii.
 Cautela ad hoc ut debitor possit conueniri
 ubicumque repiatur .xvii.
 Cautela quo tempore agat ille qui petit pe-
 nam dupli appositam in contractu .xvii.
 Cautela ad euitandum quando testes non exami-
 nentur ad futuram rei memoriam & repies simi-
 le cautela per eundem .xvii.
 Cautela per usufructuario .fol.xviii.
 Cautela ad interrogandum testes ut facilius
 tunc possit de piurio uel affectione .xviii.
 Cautela ad euitandum prescriptionem & est repe-
 titum per eundem .xviii.
 Cautela per aduocatis & procuratoribus ad per-
 trahendum causas ad longum & ad reiterandum
 plures appellationes .xviii.
 Cautela coram quo sit appellandum quando iudicis
 preiudice haberi non potest .fol.xviii.

Cautela quomodo fiat electio absente maiori
 parte .xviii.
 Cautela in materia excommunicationis ad hoc ut
 debitor facilius inducat ad soluendum .xviii.
 Cautela quando melius sit creditori uendicare res
 debitoris sui sibi obligatam quam intentare salua-
 tionem in dictum quam hypothecam .xviii.
 Cautela per spoliato contra spoliatores .fol.xx.
 Cautela quando de liquido ad non liquidum admittatur
 compensatio .xx.
 Cautela pro libellante .xx.
 Cautela qualiter sorius teneat sorio reficere
 rem communem .xx.
 Cautela est in iudicialibus quando per se dicat expres-
 se alias tacendo sibi preiudicat .xx.
 Cautela quando tucius sit relinquere alicui in codi-
 lis quam in testamento .xx.
 Cautela pro testatore uolente quando de eius ultima
 uoluntate non constet nisi post mortem .xx.
 Cautela per cirographis mercatorum .fol.xxi.
 Cautela adhibenda circa preiudicia testium in te-
 stamento ceteris & aliorum .xxi.
 Cautela per banito quando possit liberari a banno
 non obstante statuto id prohibente .xxi.
 Cautela pro illo qui emit fundum sibi de-
 bentem decimam si iterum illum uult re-
 uendere quomodo faciet ad hoc quando decima
 sibi maneat .xxi.
 Cautela quando non debeat dari sine arbitrio .xxi.
 Cautela ad annullandum processum episcopi prece-
 dentes suos feudatarios .xxi.
 Cautela per illo qui est de domo regia quando possit
 regnum petere .xxi.
 Cautela quando per se possit eligere seipsum .xxi.
 Cautela quando etiam in casibus in quibus alias non
 teneret ut uenditor de euietione si adhibeatur
 et semper tenebitur .fol.xxii.
 Cautela per officialibus & preiudicibus adhibe-
 tibus fideiussores ad relaxandum in carcerem
 tunc debitorem .xxii.
 Cautela per promittente in arbitrium iuris .xxii.
 Cautela ad euitandum incursum penam in dictum
 unde ui & l. si quis in rata .xxii.
 Cautela contra illos qui obtinent licentiam ab episcopo de
 ferendi iuramentum .fol.xxiii.
 Cautela quando prius agas petitorio quam posses-
 sorio .xxiii.
 Cautela de preiudicatione facta contra testem ante de-
 latum sibi iuramentum .xxiii.
 Cautela ad infirmum statutum disponens quando cre-
 datur iuramento dampnum passi .xxiii.
 Cautela per iudice quando allegat suspectum .xxiii.
 Cautela instruens quomodo debemus allegare contra

contractum quem inēptum uel simulatū
dicimus. .xxiii.

Cautela p psonis q nō pnt itētare actōz
de dolo q intētent actōez i factū. .xxiii.

Cautela p pscribēte q nō hz titulū. .xxiii.

Cautela q admittatur in criminalibus ex-
cusator p absente. fol. xxiii.

Cautela quomodo succurritur diffamato in
iudicio. .xxiii.

Cautela ad instruēdū fidei commissariuz. .xxiii.

Cautela ad firmādū donationē inf uirum
& uxore. .xxiii.

Cautela quō filiūssa possit testari. fol. xxv.

Cautela legitimādi filium spurū ad hoc ut
non succedat nisi i certa pte. .xxv.

Cautela quō pater cōstante matrimonio
possit filio secure dare dotez quando euz fi-
lio ad dotē restituēdā se obligauit & quo-
mō pater perdit omnē cōmodum usufruc-
tus filii emācipati. .xxv.

Cautela quō quis debeat a pncipe ipetrare
bona cōfiscata. fol. xxvi.

Cautela ad excludendum pupillariter sub-
stitutum & ad firmanduz testamētum q nō
possit reuocari. .xxvi.

Cautela q quis semp alleget ā aduersariuz
i iudicio q ē filiūssa cum eius pater prē-
sumatur uiuere cētū ānis. fol. xxvii.

Cautela ad ānullandū pcessum & sentētiā
diffinitiuā. .xxvii.

Cautela ad excludendum exceptionem de-
clinatōriam. .xxvii.

Cautela p debitore i magna sūma obligato
q soluēdo parz libere. .xxvii.

Cautela reliqndi legatū rebelli. .xxvii.

Cautela p creditore recipiente a debitore
rem insolutum. .xxvii.

Cautela q secundus creditor pferatur prio-
cum limitationibus & ampliacionibus re-
gule qui prior tēpore &c. .xxvii.

Cautela quomodo uenditor possit percipe
fructus ex re uendita non computando il-
los in sortem. .xxviii.

Cautela pro fideiussore conducentis do-
mum. fol. xxviii.

Cautela contra fideiussorē carcerati ut etiā
ad penā contumacie teneatur. .xxviii.

Cautela pro fratribus quando unus eoruz
emit rem ex cōmuni pecunia q hoc dica-
tur in instrumēto. .xxviii.

Cautela quō heres teneatur soluere legatū
etiā si in testō non interuenerint y. uel i.
codicil. y. testes. .xxviii.

Cautela p secūdo inuēstito de feudo q sit
potior prio si secundus habet pōfessio-
nem. .xxviii.

Cautela qua sit securus emens fundum do-
talem. .xxviii.

Cautela p usucapiēte rē mobilē. fol. xxx.

Cautela quomodo petitio hereditatis datur
contra possidentē in titulo uniuersali uel
singulari. .xxx.

Cautela ad obuiādū fraudibus emptoris
nolentis soluere uenditori. .xxx.

Cautela ā emphiteotā qui nō soluit cano-
nē q non possit purgare morā. .xxx.

Cautela p debitore qui nō pōt pbare solu-
tionē quia soluit in secreto. .xxx.

Cautela q quis possit conuenire fideiussor-
rem uel possessorē pignoris et pncipali de-
bitore non excusso. fol. xxxi.

Cautela p muliere cōsentiente alienationi
dotis cum iuramento. .xxxi.

Cautela q ambasiator non petat restitutō-
nē in integrū. .xxxi.

Cautela ad petendū fidei commissuz. .xxxi.

Cautela ad shēdū cū tutore. .xxxi.

Cautela p emēte rē ab executoribus testa-
menti. .xxxi.

Cautela quomodo tutor debet facere fini-
ta tutela. .xxxi.

Cautela p illo qui matrimonium per me-
tum cōtraxit. .xxxi.

Cautela p ecclesia littigante. .xxxi.

Cautela quomodo examinabitur testis in-
firmus. .xxxi.

Cautela quō res data insolūtū efficiat sal-
ua creditori. .xxxi.

Cautela contra pdentē instrumētū ut eius
amissionē nō probet p iuramētū. .xxxi.

Cautela pro muliere que uult emere ali-
quid. .xxxi.

Cautela q per unū testem probetur me-
tus concordat. s. in rubrica de illo qui ma-
trimonium &c. .xxxi.

Cautela p illo qui habet domū obligatam
quia licet postea pp delictum uenisset di-
ruenda non diruetur. .xxxi.

Cautela q melius sit pducere unum q plu-
res testes. .xxxi.

Cautela q testis non possit examinari ad
futuram rei memoriā. fol. xxxii.

Cautela ā iudicē nō admittētē exceptionē
quō possit ab eo appellari. .xxxii.

Cautela ad euitandum heresim seu eius
suspicionem & idem uide p eundem. j. in

prin. nouar. cautelaz. .xxxii.
 Cautela pro illo qui est phibitus aduocar
 uel procuracione exercere quo poterit hoc
 exrcere. .xxxii.
 Cautela q. qs habeat fotu a iudice qd iuris
 sit i ca ante q sit iudex. .xxxii.
 Cautela ad differedu iudiciu .xxxii.
 Cautela pro illo qui uult adire heredita-
 tem .xxxii.
 Cautela ad hoc q libellus ieptus no possit
 reuocari & e supra repetita .xxxii.
 Cautela pro illo qui negatur non possi-
 dere .xxxii.
 Cautele pro illis qui non possunt agere ac-
 tione de dolo q agat actione in factum &
 est repetita .xxxii.
 Cautela q confessio non possit reuocari &
 e repetita supra. .xxxii.
 Cautela pro creditore q possit cedere no-
 men debitoris. fol. xxxiii.
 Cautela q sit tucius q relictum fiat i codi-
 cillis q in testameto. .xxxiii.
 Cautela quo post didicitur testificata te-
 stes possint produci. .xxxiii.
 Cautela q quis post terminum non au-
 diatur. .xxxiii.
 Cautela p coincto qui ignorauit mortem
 couenti .xxxiii.
 Cautela pro filia exclusa a successione si sit
 preterita .xxxiii.
 Cautela p ppiquis pupilli decedentis quo
 ad successione bonor. pupilli .xxxiii.
 Cautela pro uxore que phibetur asportar
 aliquam rem mariti. .xxxiii.
 Cautela ad interpretatione statuti q filia
 nupta extra ciuitatem non possit succe-
 dere. .xxxiii.
 Cautela q donans semper iuret nisi in cau.
 seq. .xxxiii.
 Cautela ad hoc quod mulieris alienatio et
 in dote ualeat. .xxxiii.
 Cautela qn reperiunt duo testamta facta
 eodem die. .xxxiii.
 Cautela q copia probet. .xxxiii.
 Cautela pro emptore qn res ab eo euincte
 ad hoc ut possit agere ad duplu. .xxxiii.
 Cautela p mercatoribus & repetit supra p
 eundem. .xxxiii.
 Cautela contra appellante. .xxxiii.
 Cautela quod in casibus in quibus non po-
 test appellari petatur in integrum restituo.
 .xxxiii.
 Cautela q semper contrahatur in pntia

iudicis. fol. xxxiii.
 Cautela q etiam elapso termino ad peten-
 du bonorum possessionem possit qs agno-
 scere. .xxxiii.
 Cautela ad hoc q ualeat pactu de n succe-
 dedo factu a filia. .xxxiii.
 Cautela qn testis iutilit deposuit .xxxiii.
 Cautela utilis ad euadedu suspicioez here-
 sis & repetit supra. .xxxiii.
 Cautela quo phibit? postulare ul aduocar
 possit amici causas defendere & repetitur
 supra per eundem. .xxxiii.
 Cautela pro filio qui aliquid debet coferre
 cu fratribus ad hoc ut non teneatur illud o-
 ferre. .xxxiii.
 Cautela pro illo q paciscit de crimine q
 euntet infamiam. .xxxiii.
 Cautela instruens aduocatū quomodo faciet
 qn eius clientulus non respondit positioi-
 bus. fol. xxxv.
 Cautela quod in omnibus casibus pcluda-
 tur uia cedenti agenti contra debitorem su-
 um. .xxxv.
 Cautela de casib? in qbus res litigiosa po-
 terit alienari .xxxv.
 Cautela qd qn actus debz fieri i scriptis dz
 prius tota scriptura scribi & postea legi lz
 male obseruet. .xxxv.
 Cautela qn qs bis uel pluries sup eadem re
 appellat quam appellationem debeat pro-
 sequi. .xxxv.
 Cautela q qs no possit reuocare ieptitudi-
 ne libelli fol. xxxvi.
 Cautela quod properetur ad litis contesta-
 tionem. .xxxvi.
 Cautela quomodo notarius debeat certio-
 rare filium fami. minorem uel mulierem
 de priuilegiis sibi de iure competentibus.
 .xxxvi.
 Cautela q certior et minor mulier & fili? fa-
 per iudice & n p eude notariu ne icidam?
 in ambiguitatem aut notario credat ul no
 de hoc. .xxxvi.
 Cautela e q semper appelletur a sententia
 dato q sit nulla .xxxvi.
 Cautele notabiles ad hoc q copromittetes
 non possint habere recursum ad arbitriu
 boni iuri. fol. xxxvii.
 Cautela qn plures sunt delegati in ca quid
 faciendum e si times q maior pars eorum
 sentit cōtra te in ca. .xxxvii.
 Cautela pro heredibus ingredientis reli-
 gionem qui dolo fuit ad religionem attrac

tus bona dicta ingredientis heredibus de-
 bentur & non monasterio. fol. xxxviii.
 Cautela pro creditore q̄ possit pignus de-
 bisoris uendere non ob conuentione de n̄
 uendendo. fol. xxxviii.
 Cautela pro intentante interdictū uti pos-
 sidetis. fol. xxxviii.
 Cautela quibus inducatur heres ad adeun-
 dam hereditatem. fol. xxxviii.
 Cautela instruens que uerba debeant stine-
 ri i citatorio ad hoc q̄ citās nō uideat cita-
 ti psonā approbare & eādē uid. s. fol. xxxviii.
 Cautela quibus uerbis utetur supior quan-
 do uult q̄ inferior non possit eligere & q̄
 electio sit nulla. fol. xxxviii.
 Cautela quando pater fecit plura legata i
 testamēto quid faciet filius ad hoc q̄ illa
 reuocet. fol. xxxviii.
 Cautela pro illo qui cupit emere aliquā rē
 & eius dominus non uult eā uendere quō
 possit illam habere fol. xxxviii.
 Cautela quō negligēte executore testamē-
 tario ē post annū testamenti executio ad
 episcopū nō expectat fol. xxxviii.
 Cautela qn̄ creditor & debitor nō concor-
 dāt i quātite mutui qd sit agēdū fol. xxxviii.
 Cautela pro illo qui uult edificare hospita-
 le n̄ subiectū quibus insignis tunc hospita-
 le carebit. fol. xl.
 Cautela quando est prohibita alienatio a
 testatore quomodo alienatio ualebit non
 obstante prohibitione. fol. xl.
 Cautela pro emente rem alienā a fisco ul
 a massario pignori. fol. xl.
 Cautela ad recusandos officiales i sindicatu
 excedētes i torturis contra eos. fol. xl.
 Cautela pro assessoribus uel iudicibus depu-
 tatis per potestatem q̄ non teneantur de
 delicto potestatis. fol. xl.
 Cautela quā debes adhibere qn̄ uis mutua-
 re ecclesie uel monasterio. fol. xl.
 Cautela quō articulabitur ille qui uendicat
 uxorem quam cognouit carnaliter copula
 precedente. fol. xli.
 Cautela instruens aduocatum rei. cum p-
 ducitur testamentum habens clausulam
 codicilarem. fol. xli.
 Cautela q̄ illi qui non possunt esse testes
 si sint rogati & adhibiti a partibus licite
 possunt. fol. xli.
 Cautela qn̄ debet fieri cōpromissum l̄ trā-
 factio extendatur ad omnia etiā ad decisa
 per sententiā. fol. xli.

Cautela in fauorem tutorum ad exonera-
 dum eos q̄ finita tutela non possint āplius
 molestari a minoribus. fol. xlii.
 Cautela qualiter debeat emanare rescriptū
 a principe ad hoc q̄ quis possit audiri i cā
 in qua nō appellauit. fol. xliii.
 Cautela instruens patrem uolētē filios na-
 turales legitimare. fol. xliii.
 Cautela i fauorem heredis ut non possit o-
 ueniri infra certum tempus a creditoribus
 hereditatis. fol. xliii.
 Cautela pro emente ab herede res heredi-
 tarias q̄ instrumētū dicat q̄ soluit illā pe-
 cuniā p̄ satisfaciēdo creditoribus & legata-
 riis ac i p̄is p̄ntibus. fol. xliiii.
 Cautela q̄ iuētariū tutoris de rebus pupil-
 li profit i p̄i pupillo heredi. fol. xliiii.
 Cautela s̄ statuta disponētia q̄ s̄ instrumen-
 tum n̄ possit opponi aliqua exceptio ēt si
 mulationis q̄ agatur coram iudice eccle-
 siastico. fol. xliiii.
 Cautela pro illo qui facit actum iudiciale
 p̄nte suo aduersario & q̄ in iudicialibus ca-
 tacens habetur pro consentiente & repeti-
 tur. s. per eundem. fol. xliiii.
 Cautela pro illo qui adiuit hereditatem
 quomodo poterit illam repudiare uel illi
 renuntiari. fol. xliiii.
 Cautela qn̄ qs nō pōt p̄bare p̄ testes l̄ istra
 illud q̄ sibi debet qualiter testes sunt po-
 nendi sub cortina ad intelligendū confessio-
 nem. fol. xly.
 Cautela quomodo debeant deponere testes
 quando dicunt aliquē cōmississe delictum
 de nocte. fol. xlyi.
 Cautela qn̄ dubitat an aliquis debeat iter-
 esse electioni cautela ē q̄ dimittat cū pro-
 testatione. fol. xlyi.
 Cautela p̄ notario q̄ nescit ordinare istrū
 in for° solemni q̄ alter ex s̄hentibus pote-
 rit illud dictare. fol. xlyi.
 Cautela q̄ quis n̄ admittat ad officium nisi
 sit ciuis facias q̄ unus moueat litem q̄ non
 sit ciuis. fol. xlyi.
 Cautela qn̄ molendinū est destructum im-
 petu aque quō constabit q̄ nō perdidit ei-
 possessionem. fol. xlyi.
 Cautela p̄tra iudicē qui n̄ uult cām expediri
 & de p̄estatione q̄ fieri d̄z cōtra i p̄m ad h°
 ut faciat litē suam. fol. xlyi.
 Cautela quō solutio p̄ ptes ualeat. fol. xlyi.
 Cautela p̄ matre l̄ patre trāseuntibus ad fa-
 uota ut euent p̄as iuris. fol. xlyii.

Cautela q̄ ille qui timet poni ad torturam
appellet añ. xlyii.
Cautela pro debitore ad fraudandum cre-
ditores. xlyii.
Cautela pro illo qui promissit alicui turpe
quid facere ē cautela ut potius det pignora
q̄ rem. xlyii.
Cautela p̄ illo qui hēt p̄bationē tēpore pe-
riturā qua pempta aduersari⁹ sibi moueret
litē super ipsa re. xlyii.
Cautela de ualido cōtractu simulato & de
aliis iualidis cōtractibus fol. xlyiii.
Cautela quib⁹ casibus pactū legis cōmisso-
rie sit ualidum. xlyiii.
Cautela p̄ filiis ne teneā⁹ ad soluēdū debita
patris stante statuto q̄ filius mercatoris te-
neā⁹ ad debita patris. xlyiii.
Cautela ut filius teneatur pro debito patris
quod in instrumento contineatur quod pa-
ter recepit mutuū p̄ alēdis liberis. xlviii.
Cautela p̄ filio exheredato p̄ patrē phibit⁹
aliquid habere in bonis patris xlviii.
Cautela notabiles ad statutum disponēs q̄
nullus possit aliquid proponere quod spec-
tet ad fauorem banniti & etiam q̄ statutus
hoc disponēs non possit suspendi, quomō
possit proponi aliquid p̄ bannito l̄ suspēdi.

statutū. fol. xlyiii
Cautela ut itellectus ad. c. tanta qui filii sint
legittimi. xlviii.
Cautela q̄bus quis poterit uti ad legitimā-
dū filiū naturalem. fol. L.
Cautela p̄ illo qui uult reliquere monacho
usumfructū alicui⁹ rei quō relinquet ad hoc
ut abbas excludat⁹. L.
Cautela q̄n statutū disponit q̄ nō possit p̄-
batio fieri nisi per istrumētū quō p̄batio p̄-
testes sit ualida. fol. Li.
Cautela q̄n partes iter se comunicauerūt q̄
per istrumētū tm̄ probetur debitū. Li.
Cautela q̄ in cā criminali l̄ nō admittat⁹ p̄-
curator admittit⁹ defensor & sunt etiā alia
remedia. Li.
Cautela pro eiente bona fide rem alienas
ut possit illam uero dño restituere non per-
dēdo p̄cius. fol. Lii.
Cautela pro creditore hñte plures debito-
res quod recipiēdo ab uno partē alii mane-
ant obligati. Lii.
Cautela p̄ mandante consulēte uel persua-
denti cōmitti homicidium quod reuocabit
mādatū consilium uel exortationem ut nō
teneatur de homicidio subsecuto cōmissus
a mandatario. Lii.

FINIS.

CAVTELLE FAMOSISSIMI

Iuris. V. doctoris domini Bartolomei Ce-
polla Veronensis.

NOTA singulariter q si
filius omisit aliquod de-
lictus siue crimen, puta
lese maiestatis & pater ip-
sus offerat siue exhibeat
iudici, filius nō debet mo-
ri, nec est ita puniendus
sicut si fuisset accusatus

& deductus p alium ut est tex. no. i. l. mili-
tes agrum. §. desertorem. ff. de re. mili. secū-
dus Saly. in. l. propter insidias. & qui accu-
non pos. & per illum tex. Ray. ostendit fo-
re alias esse consultum de facto in ciuitate
forliuii. & ita respondit ratio. ibi erat talis
filius interficiebat unum ex quo ueniebat
decapitandus & pater propria auctoritate
cepit filium & duxit ipsum ad iudicē utrū
sit decapitandus & concludit q non per il-
lum tex. adde tu similem tex. in. l. quicumq;
uno. §. qui filium eo. ti. de re. mili. & in ciui-
tate fruxinii Pa. de. cast. ita consuluit cum
quidam mercator ueniret de alamania iter
rogauit eum de quibusdā dubiis inter que
erat istud.

Quidam filius comitis palatini cōmis-
sit crimē lese maiestatis pater propria auc-
toritate ipsum presentauit imperatori du-
bitabatur nunquid esset decapitandus & cō-
sultuit. d. Pa. q non & mouebatur auctorita-
te Ray. & Saly. & quando ille mercator re-
diit dixit q imperator uiso consilio uoluit
ipemet uidere tex. quo uiso eum liberauit
a pena mortis, relegando eum per decēti-
um ita dicit Pa. de ca. in. d. l. propter insidias
& qui accu. non pos. quod singulariter te-
ne menti. Q d si pater uidit filiū cōmis-
se delictum capitale & sperat iudicem uel
le sequi illa iura q ipe pater met offerat eū
iudici uel superiori, tamen ista cautela est
periculosa in crimine lese maiestatis, licet
iperator predictus obseruauerit est tamen
utili si occurreret casus sicut fuit in Pau. &
Ray. quod nō. bene & tene menti

Cautella est liberandi aliquem a morte
iuste dāpnatum ut quando ducitur ad iu-
sticiam uel patibulum procuretur ut duca-
tur per uiam unde transitum faciat aliquis

cardinalis nā si obuiā faciat aliquis cardinalis
dicto ducto ad mortē ipe re⁹ cōdēpnat⁹ li-
bat. hēt. n. cardinales de consuetudie l priui-
legio ut possint ad mōtē dēpnatos eis ob-
uiando liberare ita uult nō. Bal. in. l. aditos.
& de appel. quem sequitur Pa. de ca. ibi qui
dicit quod istud sit ponendo capellum suū
super caput eius qui ducitur ad mortem &
dicit quod ita de facto seruatur & ideo tu pos-
ses esse cautus quando aliquis esset condem-
natus ad mortem ut procures ut quidā car-
dinalis sibi obuiā faciat & super caput ei⁹
capellum eius imponat quia hoc a morte li-
beratur. Sed dominus iusticie si hoc uult e-
uitare debet esse cautus ne duci faciat con-
dēpnatus per loca in quibus obuiare pos-
sit aliquis cardinalis.

Propter maximas & perfectam peritiā
unius artis uel respectu roboris differri po-
test executio alicuius qui ducitur ad mor-
tem. l. ad bestias. ff. d. penis. unde forma tibi
istam qōnem sententia est lata cōtra quen-
dam uel contra aliquem qui esset alicui⁹ for-
titudinis uel roboris quod esset multū uti-
lis ciuitati iudex uult mandare sententiam
executioni scis etiam q ab executione sētē-
tie nō possit appellari, nec debet executio
differri. ff. de appel. l. ab executione & l. ab
executione. & quorum appel. non reci. isto
casu propter eius artem uel fortitudinem
egregiam poterit populus suspendere exe-
cutionem, nam unus de populo potest ire
ad iudicem & dicere iste est sapientissimus
& egregius in arte sua de quo tota ciuitas i-
diget non interficias ipsum tunc iudex de-
bet suspendere executionem donec princi-
pem uel superiorem consulat tex. est in. d.
l. ad bestias & ita tenuit Lod. de ro. in suis
singularibus. ccccxi. quod incipit tu senēsis
& pro hoc uide quod nō. Nico. Neapoli. in.
l. hos accusare. §. pe. ff. de acti. tunc iudex si
esset aliqua persona in magna dignitate ut
est casus nō. in. l. pe. ff. ad. l. cor. de sicca. que
omnia uero intelligo nisi forte tumult⁹ ali-
ter sedari non posset nisi condemnatus iter-
ficiatur, quia tunc non ob. quod sit indigni-
tate uel magni artificii uel maxime fortitu-
dinis, tamen poterit in consulto principe i-
terfici & hoc per tex. in. d. l. pe. ff. de sicca. in
fi. Item intelligo predicta uera, nisi esset cō-
dēpnatus latro manifestus uel seductor
preruptus, quia tunc poterit fieri executio
mortis & postea ad principes consuli. p. l. si

Filio exhere. §. ii. & l. uero. in uer. hii aut oēs
§. fi. de iniur. testa.

Pro cōdemnatis cautela est ut eorum ex-
ecutio differatur uidelicet quod accusent
de grauiori crimine siue delicto ex quo ue-
nit grauior pena imponenda ut est casus i
l. i. §. fi. ff. nil. no. ap. pē. & hoc tenuit Bar. p
illum. tex. in. l. ii. §. fi. ff. de custo. reo. & Lod.
in notabilibus in. cccxli. in singulari quod
incipit. Suscipe unam cautellam.

Si uis differre mortem alicuius ad mor-
tem cōdemnati cautella ē q tu dicas quod
ipse tenetur tibi reddere rationem alicui?
apotece uel mercantie uel alteri? debiti. q
hoc casu debet differri executio donec red-
diderit rationes. casus est ad litteram in. l. i.
c. de bo. prescri. & ibi hoc nōt. Ang. qui di-
cit quod illa. l. decidit quod uolens differre
executionem cōdemnati ad mortem ut ei?
gratiam consequat a superiore debet hēre
istam cautelā uidelicet protestari presidii
pontifici ut non exequatur eo quia cōdem-
pnatus est sibi obligatus ad reddendam rō-
nem nisi primo reddiderit & petat sibi sup
hoc terminum assignari. dicit tamen q hoc
de consuetudine non seruant iudices. licet
de iure ita sit. & pro hoc facit tex. in. l. seruo
legato. §. pe. ff. de le. i. & ita etiam tenuit do.
Lod. in. l. pomponius scribit. ff. fami. hercis.
& credo quod ibi non esset obseruatum cō-
trarium. quia hoc non fuisset petitus quod
etiam de iure hodie debet obseruari. quia
regulariter non tollitur per desuetudines
sed per contrarium usum ut habetur per
Cy. & doc in. l. fi. c. de iure do. & per glo. &
doc. in probemio insti. §. i. & hoc etiam ui-
de per dominum meum in. l. si. cogniti. c.
de neg. ge.

Potes adhibere aliam cautellam ut excu-
tio differatur uidelicet q a sententia con-
tra reus lata appelletur quod de iure regu-
lariter fieri potest ut nō. in. l. & in maiori-
bus. c. de appel. & in. l. nō tantum. ff. eo. ti.
& c. de appellationibus extra eo. ti. nam si
cōdempnatus ducitur ad locum iusticie
post appellationem interpositam. tunc so-
lūmodo duci non poterit. quia officiu ei?
conquiescit quando appellatur a diffinitia
& eius manus sunt imediate ligate. sed ē
poterit eximi de manibus familie p quos-
cūq; appellantes sine pena & licite ita sin-
gulariter dicit ang. in. l. aditos. c. de appel.
& Imol. in. c. si quando i. n. resistere extra

de offi. deleg. & idem tenet Ang. de are. in-
sti. de acti. §. penalem in n. adde quod exi-
mes captum quod intelligit uerum nisi cō-
dempnatus esset latro manifestus uel seduc-
tor pruptus ut in. l. si quis filio exhereda-
to. §. hii. autem omnes. ff. de iur. test. nā iste
tex. etiam loquitur quando esset appella-
tum scit quod nō. Inno. & alii doc. in. c. i. de
constitu. & idē nō. Bal. in. l. aditos. c. de epif.
audien.

Notandus est alius casus i quo potest &
debet licite executio capitalis differri qn. s.
princeps uel superior mandet quē puniri
seueriori pena q sit eius consuetudo nā tūc
non debet fieri in continenti executio. sed
debet differri per. xxx. dies ut est casus in.
l. uendicari. c. de peni. per quē tex. dicit ibi
ang. quod non est parendum rescripto pri-
cipis inferendo sententiam nec in executi-
one penar. cum rescriptum duriorē penas
ptineat. Sit ergo cautus assessor. ut nō faciat
trucidari in curru ad decapitādū bulectrinū
domini uel ciuitatis regis iūmo debet resiste-
re omni modo honesto & duritiam hāc dif-
ferri per tempus predictū. xxx. dierum & si
postea exequat non peccat & pro ista dila-
tione uide tex. in. c. si qn de rescrip. & uide
glo in autētico de man. pri. §. deniq. n. nū-
tiandum coll. iii. que nō. contra miseros pre-
latos qui timent litteras pape & nō audeāt
reclamare quod facere non debent ut uide
glo. in. n. noscatis ad fi. de constitu. li. vi. c. i.
& glo. ii. in. c. ii. extra de fil. presbi. & adde
quod nō. Ang. in autē. ut determi. sit nu. de.
coll. i. & flor. in. l. iiii. §. sed si quis iudice. ff.
fini. regū.

Est & alia cautella ne ille qui interficit
hominem uel aliud delictū cōmissit decapi-
tetur uel moriet q fingat se furiosum l amē
tē quia tunc non poterit puniri criminalitē
etiam de delicto cōmisso ante furorē ut nō.
bal. & la. de oluer. in. c. i. an ille qui interfe-
ra. domini sui in usi. feud. & propterea ē q
dicitur stulti si loco pde sumere q inde pce-
dit nisi appareat de fictiōe furoris ut ē tex.
in. l. obseruare. c. de cura. furio. & in. l. diu?
de offi. presi. & uide que dicā in seq.

Si quis cōmissit aliquod maleficiū & ult
tuadere aliquod iudiciū seculare cautela ē
quod efficiat clericus. quia si aliquis lite pē-
dente sit laicus & tempore cōdemnationis
si tamen tēpore executionis repitur cleric?
iudex secularis non poterit facere executio

nē cum sit in effectu res sacra & ita dicebat
 lo. de deo i suis cauillationibus ut nō. lo. an.
 & doc. in. c. i. de obli. ad ronci. Sed lo. an. ibi
 tenet contrarius uidelicet q si quis laic⁹ de
 linquerit & postea est effectus clericus po
 terit per iudicem laicum puniri & ita fuit
 obseruatū bononie in uno qui ueniebat de
 capitandus propter sua delicta, qui uolebat
 se facere fratrem & mortem euitā & nihil
 ominis fuit decapitatus ita dicit Zam. in.
 .c. perpendimus extra de sen. ex. de qua. q.
 uide plene per bar. & doc. in. l. i. ff. de penis
 & in. l. i. c. an. ser. ex. fa. su. & i. l. officialis. c.
 de epis. & cle. & per Ang. in. l. denuntiassē
 .§. queritur in fi. ff. de adul. & per dy. & ny.
 de neapo. in. l. idem uulpianus. ff. de excu.
 tu. & per cy. in autē. cā que cuz. c. de epi. &
 cle. & per lo. an. & butri. & omnes doc. ple
 ne in. d. c. i. ad rōci. & per glo. in. d. c. ppen
 dimus in repetitione sua.

Non debet fieri executio pene capitalis
 contra mulierem pgnantem nec etiam de
 bet torqueri tex. ē i. l. pgnantis. ff. de penis
 & in. l. impator adrianus. ff. de sta. ho. & nō.
 glo. in. l. negat lex regia. ff. de cada. in fe. &
 idem habet locum in ancilla secundū glo.
 & doc. in. l. impator, quia est eadem ratio
 ne partus pereat. Idē si deberet pati aguil
 lationem seu amputationem mēbri. secun
 dum bar. in. d. l. impator. Idem si deberet
 deportari uel confinari si partus ex hoc de
 trimentum pateretur secundū Guil. de cu.
 & Bar. in. d. l. impator in fi. Sed dubium
 est quid si pariat & nō reperiatur qui pue
 rum uelit nutrire, dicq si non reperiatur
 propter defectum pecunie, quia non est q
 uelit nutrici soluere, & nutrix non reperi
 tur gratis, tunc debet nutrix solui de pu
 blico ne executio differatur ar. l. i. c. qui
 ex cau. ser. p premi. liber. reci. & l. lex cor
 nelia. ff. ad sill. & si non reperitur nutrix p
 ter defectum psonē, tūc debet seruari ma
 ter ad nutriendum donec nutrix reperiatur,
 quia eadem ratio est i cōseruando eum qui
 erat in uentre ar. l. secū dum hec si. §. an. aut.
 ff. ad car. b. & ita tenet oldr. & dicit q ita fu
 it obseruatū padue secundū bar. q ita no
 tat in. d. l. pgnantis.

Decuriones ciuitatis non pnt ad mortē
 condemnari nisi prius preses uel pretor
 rescribat pncipi uel superiori ut ē tex. i. l.
 diui. fratres. §. i. ff. de penis ubi est tex. & ita
 dicit Mar. sill. in suis qōnibus in. q. que inci

pit decuriones. Sed tu adde similem tex. i.
 l. ii. §. i. ff. de bo. eo. qui sibi mor. psci. & in. l.
 .i. §. simili mō. quando appe. resc. & in. l. si
 quis filio exheredato. §. eius. ff. de ius. testa.
 & in. l. qui eodē. ff. ad. l. cor. de sicca. nisi alie
 tumultus sedari non posset i populo ut di
 citur in. d. l. qui eodē & nō. glo. in. d. §. simi
 li modo & hodie decuriones dicūtur consi
 liarii ciuitatis ut ē glo. in. pica de decuri. li.
 .x. & glo. in. l. sed ex. in. x. decurionum. ff. d.
 dolo & nō. per Bar. in. l. i. ff. de assesso. & il
 lud quod dictū est de decurionib⁹ seu cōsi
 liariis ē pcedit i pncipaliorib⁹ ciuitatis
 ut est tex. in. l. diui fratres. §. si. ubi pulchra
 in hec uerba scribit tex si quis ex pncipa
 lioribus alicuius ciuitatis latrocinū fecerit
 aliud uē facinus & capitalē penā meruisse
 uideantur miserint uictos eos custodies &
 mihi scribes & adities quod quisqz omisse
 rit & hanc cautelam nō. per quam poteris
 differre executionē alicui⁹ damnati qui sit
 consiliarius siue de pncipalibus alicui⁹ ciui
 tatis ad quod adde quod dictum est supra

Si statutū dicat quod homicidia decapi
 tetur & aliquis per culpā sine dolo interficit
 homines assessores ignorātes consueuerūt
 dicere q non debem⁹ distinguere sed sim
 pliciter stare statuto & a uerbis statuti nō
 recedere quia non inspicitur animus s; fac
 tum ut. l. i. §. diuus. ff. ad. l. cor. de sicca. bal. ue
 ro tenet contrarium in. l. data opera q accu.
 non pos. alias sequeretur quod de homici
 dio capitali qs deberet dcapitari q ē cōtra
 cōmunem equitatem & ita pluries cōsului
 & a morte aliquos defendi & tenemēti nā
 quidam mortis tēpore potius ex lasciuiā q
 ex dolo proiecit quēdam lapidē et percussit
 quendam qui mortuus est cōsului q de
 beret minus & mitius puniri. s. pecunialit.
 uel forte data gratia banno pro tēpore ista
 sunt notabilia uerba Pau. de ca. in. l. i. c. ubi
 sen. uel cla. & adde tu quod idem tenet glo.
 quando delictū est commissum per lasciui
 am in. l. & si seuerior in. §. ceterum. ff. de his
 qui nō infā. & ibi bal. hoc etiam tenet. pone
 istud exemplum de illo qui currebat cum
 equo & interficit aliquē q debeat ad mortes
 adempnari & uide quod dicam in sequēti.

Si statutū iponat penā personālē p ho
 micidio puta q occidens occidat dicq nisi
 occidat dolose & ex proposito non habz lo
 cum pena illius statuti sed debet alias miti⁹
 puniri & pro hoc allego quod nō. bar. i. l. q

cunq; .C. de ser. fugi. ubi dicit q; ubicūq; de pena capitali uel corporali loquimur subitelligitur dolus. ff. de in li. iurā. l. i. et i. l. in actionibus & insti. de suspe. tu. §. suspectus secus in pecuniariis penis ut. C. de noxa. acti. l. si serui. & idem tenet Saly. in. l. pe. C. ad. l. cor. de sicca. & idem tenet Pa. de ca. in. l. i. C. ubi se. uel cla. & dixi. §. in proxima cautela & uide ad hoc quod nō. bal. in. l. non dubiū in. vi. colump. in prin. in. x. eo modo si statutū diceret. C. de legi. & uide Saly. i. l. ii. C. de noxa. Ang. de are. insti. de iure na. gen. & ci. §. ius autem ciuile in. x. colum. ubi predicta inducentur ad multas questionēs & uide Pau. de cast. in. l. i. in fi. ff. d. legi. qui dicit q; idem si diceretur in statuto q; si quis condemnatur ad penā pecuniariā quā si non soluerit infra mensem decapitetur si nō occiderit dolose non debet decapitari licet soluerit & signa hoc ppetuo menti quia ignorantēs iudices maleficioꝝ seruāt statuta ad litteram prout iacent siue omiserit dolose siue non nam potes euadere multos p auctoritatem Bal. qui. hoc dicit in. l. data opera. C. qui accu. non po. quia assessores & iudices nisi uiderint auctoritatē scriptam nesciunt a uerbis statuti recedere & istud teneas ut etiam dixi in precedenti cautela licet do. an. de rosell. in. c. cognoscentes de cōsti. ibi dicat q; casum ab aliis in cōtrariū alim sed nō dicit uerq; quia ille tex. non probat.

Si per statutū pena manus uel membri imponitur & iudex debet punire puerus uel senem pōt dispensare non tamē cogit nec poterit appellare ita dicit bal. in. l. quicunq; .C. de ser. fu. ar. l. qui posthumos in ratione illius littere. ff. ad sill. quod nō. ut scias euadere puerq; uel senes ab amputatione mēbri pro hoc uide tex. in. l. auxilium. §. i. delictis ibi nisi quatenus interdū miseratio ad me diocrem penā iudicem pduxit & ibi glo. i. x. bo. miseratio. ff. de mō. & uide glo. ordi. i. d. l. quid ergo in. §. pena grauior i. x. honorasset in prin. ibi sed in ipa sententia munire rōne forte senectutis uel iuuentutis. ff. d. his qui nō. ifa. & ibi hoc nō. per bar. & doc.

Ad hoc ut differatur sētentia condemnatoria cōtra inquisitū uel accusatum cautela est q; accusentur testes & pducens eos d. falso quia si testis cūuincitur d. falso planū est q; inquisitus uel accusatus non comisit illud delictū ut. l. i. C. qui accu. non pos. Sed ut refert Sali. i. l. si docueris. C. de fal. plures

bononiēses cōsulerūt q; ēt ex sola accusatione testium differri debet sētentia cōdenatoria quia si esset lata per falsos testes retractaretur ut. C. si ex fal. istru. l. iii. cautius tamē est utrūq; accusare. s. testes & pducētem. & si x. ba. statuti essent ita stricta q; differri nō posset sētentia cōdenatoria cōsulerunt dicti doc. bononiēses q; iudex cōdemnet sub conditione si non apparuerit testes falsum dixisse ar. eoz. que nō. in. l. cū iudex. C. de sen. & inter. om. iu. que omnia nō. ad impediendā sētentia cōdenatoriā uel eius executionē secundū bal. in. l. i. C. de q̄sti. per glo. ibi limitat hoc x. um esse si accusaretur. testes necessarii ad probationes secus si sunt alii qui sunt ultra numerū illoꝝ qui probarūt q; per accusationem illoꝝ nō. retardaretur pcessus neq; ciuilis neque criminalis & nō. d. ang. de are. in suo tractatu maleficioꝝ in glo. i. x. cōparēt dicti inquisiti i. termino defensionis. i. v. coll. in x. quid si dicat testis de hoc uide tex. cū gl. & ibi nō. i. l. i. ff. quēadmo. testa. aper. & predicta procedunt nisi apparet de calūpnia accusantis uidelicet q; faceret aīmo differendi sētentiam uel eius executionē ut nō. in dictis iuribus.

Cautela relaxandi i. carceratū.

Nota cautelam pulchrā & utilē si aliquis est in carcere condemnatus i. magna q̄titate quam soluere non potest ad hoc q; ibi nō. moriatur facias per iudicem tibi gratū inferri aliquā penam corporalem & si uelis eides conseruare famā fac q; ei non imponas aliā qua pena uituperosa sed facias eum a fune uel aliter torqueri secrete in palatio & secrete facias de hoc fieri publicū instrumentū uidelicet q; tortura siue pena fuit sibi illata in istū finē quod luat in corpus ex quo cōdenpnationē pecuniariā soluere nō. pōt erit liberatus. istā cautelā & practicā ponit ang. de are. insti. de acti. §. penales. uer. oppono ex glo. p. quo allegat. l. 3. & si uni. §. conseruis. ff. de iure iur. & l. queritur. §. minor & §. si seruus si ex noxa. cau. aga. et doc. in. l. quicunq; .C. de ser. fugi. licet in cōtrariū sit glo. xiii. q. vi. §. iii. et aduerte dū dixi. §. facies per iudicē & c. quia iudex ex se ipso debitore non existēte soluēdo uidet quod non possit castigare sed ita demū si creditō hoc petat uidet probari in. l. fi. ff. de iiusu. ibi ex querela patroni & ibi per doc. unde

hec cautela non est sufficiens nisi fieret ad instantiam creditoris. In hoc tamen cogitabitur. Item aduerte quia dicta castigatio non debet fieri a iudice ciuili qui condempnat eum in pecunia sed a iudice habente cognitionem in criminalibus ut est tex. in d. l. si ibi a prefecto urbis. ff. de iniur. uocan. secundum ang. & doc. ibi. Item predicta cautela est non nisi appareat quod incarceratus hoc procurasset uel quod in fraudem fieret ut euitaret maiorem penam quia tunc nihil sibi prodesset ut dicit ang. in l. si seruus plurius. §. si quis autem. ff. de leg. i. & hoc nisi castigatio fuisset imposita ad instantiam creditoris quia tunc cessaret omnis suspitio friuola seu fraudis que omnia bene nota ut scias adiuuare amicum incarcerationum qui non potest exire quia non habet unde soluat ne moriatur in carceribus.

Cautela impediendi testem ne deponat in causa.

Si uis impedire quod unus testis non deponat contra te facias accusare ipsum de aliquo crimine publico quia tunc amplius testificari contra te non potest ut l. testimonium. ff. de testi. & si dicas quod aliquis accusat & non probat punietur pena talionis ut l. si. §. de accus. Respondeo quod statuta terrarum tollunt istum timorem maxime padue quia non est nisi pena trium librarum que accusare & non probare ita non dixit Ray. de for. in d. l. testimonium uide contra hoc bal. in autem si dicatis. §. de testi. sed tu dic quod contra istam malitiam est remedium quod si potest constare per aliquas coniecturas quod testis fuit calumniose accusatus tunc bene posset deponere & ualeret eius dictus ut probatur per tex. optimum in l. athlete. §. amplius. ff. de excu. tu. & per l. is qui status in prin. facit ad predicta quod non. per bar. & doc. in l. si post perfectum. §. de euiti. & quod dixi in precedenti & quod dicam se.

Si aliquis habet nisi unum testem contra te secundum aliquos potest adhibere uel fieri facere hanc maliciam uidelicet quod tu des ei unam alapam cum ille testis producat contra te postea appones quod est tuus inimicus sed contra istam maliciam habes remedium nam inimicitia interueniens facto eius contra quem producat testis non repellit ipsum testem omnino sed hoc iudici committitur ita uidisti tex. i. c. ueniens de testi. ita dicit bar. in l. §. cum quis in fi. ff. de questi. facit ad hoc optime l. ii. in fi. ff. si quis cau. & in l. penult. in fi. ff.

de postul. ad quod uide quod dixi in precedenti cautela. imo plus uidetur quod ille qui uisus est dicta malitia in contrahendo inimicitiam cum teste meo ipsum percuciendo debet perdere causas quia subtrahit mihi iura mea & probationes meas ut non. §. y. in l. puidendum in fi. §. de testi. & non. ang. i. l. satis apertissime. §. de fal. & uide de hoc gl. i. c. cum cum in x. compelles extra de testi. & ibi per Anto. de butri. in pe. colu. pri. ubi dicit quod si quis mihi subtrahit probationes testium cum iuramento uel ut hac de causa inimicitias habendo cum perdit. de hoc ultimo uide tex. i. c. i. timauit & in c. constitutus ubi non. doc. de testi. & quod non. bar. in l. falsas in fi. §. si ex fal. instru. & in l. in fraudem. §. quotiens. ff. de iure fili. & in l. i. §. ad hoc constitutio. ff. de calump.

Cautela euadendi grauiorem penam per delicto.

Quando quis deliquit quod in pluribus legibus diuersis penis potest puniri cautela est quod ipse habeat iudicem amicabilem qui inquirat minori lege uel quod accusetur coram illa curia uel iudice ubi imponitur mitior pena pro suo delicto nam tunc nulla alia poterit puniri ut in l. quod crimine. §. de accus. & in l. senatus. i. ff. de arbitra non. dixit ang. in d. l. quod crimine in gl. in uerbo plurima in lec. quam fecit perusum & in d. l. senatus & idem tenet Sali. quem omnino uide in d. l. quod crimine i. iii. colum. Ex predictis capitulis reus consilium hec tamen cautela non poterit patrocinari delinquenti si ipse delinquens procurasset se accusari uel inquiri contra eum in curia in qua mitior pena ueniret pro delicto imposita ad hoc ut maiores penam euitaret nam tunc talis preuentio minoris pene nihil operatur Idem si quis procuraret accusari ut non inquiratur ita dixit d. ang. i. l. si seruus plurius in §. pe. & i. l. si quis ante de lega. i. qui dicit quod hoc uidit fieri se penumero ad quod adde quod dictum est in precedenti proxima cautella.

Quidam trahunt mirabilem cautelam seu modum euadendi primum delinquentem qui aliquem mortaliter uel letaliter uulnerauit sed quod procuret quod occidatur letaliter uulneratus ab alio & sic excusabitur primus uulnerans etiam mortaliter quod intellige ut non teneatur de occiso sed bene tenebitur de uulnerare & ad hoc allegauit tex. in l. mela. §. celsus & l. huic scripture. §. si. ff. ad l. acquil. §. 3.

dicit do. Flo. in isto. §. celsus q̄ iste est mod⁹
pernitiosus & pernitiosi exempli & dicit
quod tale cōsiliū non ē attendendū q̄nimo
nec quod sit quando certus ē primū uuln⁹
esse mortale tunc enim quātūcūq; mors se
quitur traheretur ad t̄pus uulneris tanquā
habens ad illud necessariā consequētiā. ff.
de dam. infec. l. dampni. §. sabini & uidetur
hoc p̄bari per casum. l. ita uulneratus. ff. ad
l. acquil. et ita etiam tenet do. Flo. in d. l. ita
uulneratus in prin. plus dicēs idēz glo. in.
d. §. celsus q̄ eo casu quo primus nō tenet
de occiso itelligitur de iure ciuili sed de iur
canonico secus quia primus semper tenet
ad hoc ut p̄niam agat per glo. in c. significa
sti. ii. que incipit eadē di. de homi. Et aduer
te quia dixi per. l. ita uulnerat⁹ q̄ cautela ē
ut uulnerans aliquē letaliter excuset quod
faciat quod amicus eū occidat maturius q̄
ipse excusabitur a pena homicidii quod di
cit bal. in d. l. ita uulneratus per illū tex. q̄
cautela non prodesset quando primū uul
nus esset mortale secus esset si esset dubius
an esset mortale uel non & subdit bal. quod
pro tali consilio debet aduocatus suspendi
facit ad hoc quod dicit glo. de aduocato in
struente clientulū qualiter debeat positiōi
bus respondere in c. ii. de confes. l. vi. Et tu
aduerte bene quia hec distinctio non uide
tur esse bona quia uidet⁹ esse cōtra tex. in d.
§. celsus ibi mortifere uulnerauerat & 5 tex. l.
huic scriptur. §. si. ibi uulnerat⁹ mōtifer. & l.
si si uulneratū. mōtifer. Ex q̄b⁹ tex. uidet⁹ ple
ne appareat q̄ l3 primū uulnus eēt mōtale si
ali⁹ poea in totū exaniet q̄ primus nō tene
t de occiso sed de uulnerato licet uuln⁹ fuis
set mortale & uidetur cōtra bal. & flo. sed tu
distinguido dicas aut prim⁹ uulnerauerit
mortifere non tamē est certū an ex illo uul
nere moriatur uel non. sed ē dubiū quia ap
paret forte ratione uulneris uel qualitatis i
strumētū uel alterius signi q̄ de natura sua
uulnus debebat esse mortale & tamē h⁹ cla
rissimus non cōstabat quia omnimodo de
bebat mori quia q̄nq; uulnerat⁹ ē mortife
re in loco periculoso p̄p bonā naturam uel
etiam custodiā uel p̄p optimos medicos li
beratur ut ē casus de hoc in. l. i. §. si. ff. ad sill.
ibi dum dicit⁹ erat mortifere uulneratus &
tamē superuixit q̄a liberatus fuit quē tex.
bene nō ad hoc. & isto mō loquit⁹. d. §. si. ut
primus uulneratus nō teneatur de occiso sed
de uulnerare si ab alio fuit postea in totū exa

nimatus & ita sentit glo. nō. in d. §. si. in. l.
huic scripture. Aut primus uulnerauit ita le
tifere & mortifere quod manifestissime cō
stabat uulneratū euz fuisse mortuū ex pri
mo uulnere ut q̄a primi uulneris t̄pre uix
sperabat ita erat percussus ita etia⁹ medici
hoc affirmatiue p̄bant q̄ nullo mō ex dic
to uulnere & tota pitia Galieni potuisset
euadere. & tunc isto cāu loquitur. d. l. ita uul
neratus uidelicet q̄ primus uulnerans te
ueatur de occiso quod nota & menti tene.

Cautela quō minor euitat cōdēpnatioēz i cā
ciuili.

Quando aliquis litigat uel litigare uult
cū minore & petere ab ipso. Cautela est q̄
aduocatus minoris uel eius tutor uel curatō
querat tractatus concordie uel transactiōis
& curet quod actor uelit concordiā uel trā
sactionē facere & aliquid sibi remittere de
eo in quo forte potuisset cōdēpnari dict⁹
minor exēplum si minor potuisset cōdēpnari
in centū uerisimiliter offerat ex par
te minoris minus de quo uerisimiliter actor
sit contentus & deducat actorē ad minores
summā in q̄tum pōt & postea dicat aduoca
tus minoris nolo stare dicte cōcordie i trā
sactione quia nimū petis si aliqd debes ha
bere cōuenias pupillum uel minores unde
si minor habebit p se sententiam bene erit
si autē habebit eam cōtra se tūc poterit pro
minori peti restitutio in integrū usq; ad il
lam summā in qua fuerat actor contentus p
illam transactionē. Nam i hoc fuit lesus mi
nor quia non stetit dicte transactioni cum
iterat sua ut ei staret ne cōdēpnetur i plus
unde si in plus fuerit cōdēpnatus poterit
petere restitutionē i integrū cum in dic
ta trāsactione habeat⁹ pro trāfacto ut ē tex
nōbilibis in. l. si ex cā. §. nunc uidēdum. ff. de
minor. & ibi hoc sentit bar. & etiā bal. clarius
quod singulariter nota tu aduocate mino
ris p̄pter hoc eim poteris semp releuare
ipm minorem i quo ueniet cōdēpnatus de
iure. Et sic etiam tu aduocate actoris cōtra
minores sis bene cautus ut nūquā pmittas
actorē peruenire ad aliquā transactionē
nisi sis certus q̄ minor uel eius tutor at cu
rator uelit stare cōtentus d̄ dicte trāfactio
ne alias de facili pars sua. s. actor deciperet
dicta cautela.

Cautela excusandi herede nō cōficiētē i mi
nus iuridice iuētariū pficientē.

Heres si non cōficit iuentariū hodie te-
nere ad oīa legata & etiam ad omnia de-
bita ultra vires hereditarias ut l. si. c. de iur
deliberā. & ibi plene de materia quia lex
presumit q̄ heres surripuit de bonis here-
ditatis ut in autēti. de heredi. & falci. §. fac-
imus que p̄sumptio ē iuris & de iure que
nō recipit p̄bationē i cōtrariuz nisi per cō-
fessionē partis ut i autēti. sed iam necesse
ē. de dona. ante nup. & per glo. i corpore
unde sumitur & per glo. i. l. cōtrahentibus
§. i. c. de nō nu. pec. secundū bal. in. l. filius
quē habentē. c. fami. hercis. & ideo si lega-
tarii cōfiterent q̄ bona nō sufficiebāt ad le-
gatum uel creditores cōfiterentur q̄ bona
nō sufficiebāt ad soluēda debita & q̄ heres
nihil subtraxit sed soluz se fundaret q̄ iue-
tariuz nō fuit cōfectus deberent succūbe-
re Caueāt ergo quomō respōdeant uel cō-
fiteātur legatarii uel creditores & ē aduo-
catus siue p̄curator sit cautus i extorquēdo
dictā cōfessionē quia facit hoc mō clientu-
lū suū absolui ita singulariter nōt. Pau-
de ca. in. l. i ratione. §. quod uulgo. ff. ad. l. fal-
quod nō. p̄petuo ut scias adiuuare amicum
heredem qui non cōfecit inuētariū uel si cō-
fecit de iure nō cōfecit ut non teneat ultra
vires hereditatis & uide quod dicam in se.

Cautela pro eo qui n̄ appe. a snia lata con-
tra ius litigatoris.

Si sententia lata est iniqua & iniusta cau-
tella est q̄ uictus procuret quod uincens cō-
fiteatur sententiam latam esse iniquā & in-
iustā & hoc cāu uicens non poterit habere
petitionem uel actionem ex illa senten-
tia ita notat. Inno. in. c. quia pleriq̄ de im-
munita ecclā. & per Flor. in. l. cū putarem
in prin. ultime colum. ff. fami. hercis. ubi di-
xit q̄ si uictor cōfiteatur sententiā iniustā
uel sibi nihil deberi non habebit petitionē
& ideo tenet bal. in. l. si quis instituat heres
§. si sub cōditione. ff. de here. insti. & idē te-
net bal. in autē. ad hec i pe. colum. in. d. l. itez
dubitat de eo qui inique absolutus est. c. de
usuris. In p̄dictis habetur q̄ hoc casu pōt co-
gi uincens censura ecclesiastica per ep̄m q̄
prestat liberationē & q̄ iponat uincenti p̄-
petuum silentiū & dicunt moderni in. d. c.
quia pleriq̄ q̄ licet condemnatus de iure
soluere teneat tñ sponte soluere non tenet
& sic retinendo nō peccat quod bene ē no-
tandū pro cautela eorū qui iniuste fuerit cō-

deminati ut procurēt ut aduersarius cōfitea-
tur sententiā p se fuisse iniuste latā ut quos-
dam audiui dicere facit q̄ dictū est in prece-
denti ad quod ad eandē cautelā ponit anto.
de bu. in. c. is qui fidē in. iii. colum. de spon.
& matri ubi dicit q̄ ē singulari dictū Inno.
in. d. c. quia pleriq̄ ubi dicit quod licet lex fin-
gat seu presumat sententiā iustā ex eo q̄ trā-
siuit in rē iudicatā si tñ partes cōfiterentur sen-
tentiā in iustā statatur cōfessionī & tollit p̄-
sumptio iuris & de iure quia in talibus pos-
sunt sibi partes p̄iudicare. Si autē sumus in
materia in qua non possunt sibi partes pre-
iudicare ut est causa matrimonialis ut in. c.
super eo. de eo q̄ cogno. consan. uxo. sue. Nā
tunc cōfessio non tollit p̄sumptionē iuris
& de iure quia materia obuiat & ideo si p̄-
copulam mulier cōfiteret cōtrariū nō stare-
tur confessioni imo matrimonium iudicaret
& subdit quod ita dicūt ibi doc. de quo mi-
rabat. Pe. de perusio hoc nō cogitans & ean-
dē cautelam ponit Lodo. de ro. in repetitio-
ne. l. admonedi in fi. ff. de iure iurā. ubi dicit
postquā sententia est lata & transiuit in rē
iudicatam pars in cuius fauorē proferet pro-
fiteat eaz iniuste latam esse uel eaz iniuste
obtinuisse quod tunc retractabit & nunq̄
mereat executionē & allegat singulariter
dictus Inno in. d. c. quia pleriq̄ q̄ tamē sin-
gulariter limitat ut habeat locū in quantū
esset lata in fauorem eius ita confident. Sed
inquantum esset lata i p̄iudiciū suū tūc
p suam cōfessionē ex qua detegeretur iniu-
sticia nō retractaretur sed deberet exequi
& de hoc dicere casus in. l. si seruus pluriū
§. i. ff. de leg. i

Cautela qua quis faciat banchariū seu nun-
mulariū acceptare litteras cābii seu debito-
rē suū debitū cōfiteri.

Pone quod filius uel seruus contrahit p̄
aliquo uel accipit pecuniam mutuo & di-
cit se hoc facere de mādato patris uel domi-
ni & tamē hoc nō erat xum postea dictus
filius uel seruus scribit ad patrē uel domi-
nū quomō cōtraxit cum tali & petit ab eo
ut soluat dictā pecuniā creditori Si pater
uel dominus recipiat dictas lras & nō s̄di-
cat uidet tacite cōsentire adeo q̄ mādātū
iussu tenebit ut ē tex. & casus in. l. filius fa-
li. ff. ad macedo. & ibi hoc nōt per doc. &
maxime p Pa. de ca. qui dicit ibi p illū tex.
eo ip̄o q̄ mercator recipit lras puta cābii
& eis lectis ponit eas iter alias puta i filia

A. q.

& nō dicit accepisse dictas lras & uidef
se obligasse ad illud quod litteris cōtinetur
quod nota tu scolaris ppetuo & tene mēti
quādo hēs lras cambii ut eas pntas cāpsori
& hēas tecum aliquos testes q pnt depo-
nere & pbare q nūmularius lras accepta-
uit & non dicit a principio Nam si po-
stea ipm peniteret recusare soluere illud
quod i litteris cōtinetur hoc tñ lita uerum
nisi i talibus lris cōtineretur calculus ra-
tionis de datis & acceptis ut fieri solet &
ultimo loco poneretur restitui Nam hoc
cāu licet lras uisas eas retineat nō tamē ui-
detur se obligare imo potius uidef eas re-
tinere ut eas uideat an ibi relata sint uera
& hoc per tex. in l. si seruus. ff. de cōdi. & d
monstra. & per dictam. l. si filius dixit do.
Mat. d. ma. i suis notabilib? Bonon. i. xxyiii.
notabili posse notari mirabilē cautelā ex-
torquēdi cōfessionē aduersarii tibi uidz q
tu mittas sibi lras in quibus dicas q roges
ipm q tibi reddat cētum ad que tibi tene-
tur ex cā depositi uel mutui uel simili. uel
dicas q tu emis ab eo domū suā pro centū
ducatis unde se simpliciter recipiēdo lras
non ptestādo aliud i oppositum uidef fa-
teri debitū & cōsentire uenditioni p dictā
l. si filius & p cle. ii. de pcura. & hanc doc-
trinā ponit bar. secundū eum i. l. quo eis
.s. i. ff. rem rat. hab. & l. qui tabernā. s. i. ff. d
pigno. & uidef esse tex. iuncta glo. i. l. pu-
blia i si. ff. depositi. & ibi bar. & tūc ut scias
hoc praticare dicit ipe Cautela est q testi-
bus quibsdā pntibus pntentur per nūm-
tium & habeāt copiaz litterarū & tantum
stent q corā eis littere aperiāf Consulo tñ
dicit ipe & bene q hac cautela non utaris
ad malū & ualebit tibi mille aureos si scias
eam praticare.

Cautela p emēte rem furtiuā uel ui raptā
ut nō pdat pciū.

Si quis emit rem furtiuā cogit restitue-
re eas domino et pretio nō restituto a do-
mino ut. l. in ciuile que est lex. ii. c. de fur-
tis cuz s. milib? Cautela ē q qs posset eme-
ra secure rem furtiuā ita q non teneat rē
restituere nisi sibi prius restituto pretio
quod soluit quando eā emit uidelicet ut qñ
emit rem furtiuā uel ui raptā uel alienā p
testetur q eā nomine eius cui? est & para-
tus ē ei restituere restituto sibi prius pto
& itersse a domino secundū Hosti. in sū-
ma de peniten. & remissio. s. si. x. quid si e

mit rem depredatā. & ideo quādo emis res
aliquā de qua dubitas si est furtiua uel ui
rapta uel aliena facias predictā protestatō-
nem & de ea facias fieri publicū istrumē-
tum uel i instrumēto ēptionis eā scribi fa-
cias in principio quod nōt Aduerte tamen
quādo quis emit rē furtiuā uel ui raptā a
latrunculis uel ab hostib? tūc ptiū quod
soluit recuperare pōt a domino ut ē casus
in l. mulier inops. ff. de captiui. que omnia
bene nota pro limitatione dicte. l. in ciuile
.c. de furtis Et tu sis securus quādo emis ali-
quā rē mobilem & dubitas an sit furtiua uel
ui rapta quod nō.

Cautela pro obligato ad soluēdū quātitatē
magnā q parua quantitate soluta liberetur

Si quis habet soluere magnā quantitatē
pecunie & eam non habet integralit & uo-
let conficere instrumentū de toto integrali
& reali solutione quia partes sunt iconcor-
dia Cautella est q si uerbigratia dbes mihi
mille & nō habes nisi centū quod tu nume-
res decies illa centū, creditori & ille creditō
postea tibi restituat & deinde illa itē sol-
uas creditori tuo & sic d singulis usq; ad cē-
tum decies ut probat per tex. si quis duos.
.s. i. ff. de solu. & ibi per docto. & ita nō. Pa. d
cast. in l. meuius. s. duos ad finē. ff. de leg. ii.
qui subdit quod dubiū stat in hoc q si nōri-
us nollet cōficere instrumētū ne de falso re-
dargueretur sed non pōt rdargui si teneat
modus predictus & pōt fieri ad tollendus
omne dubiū q tot adhibeant quot sunt so-
lutiōes & q unus nōrius nesciat de alio &
maxime de hoc secūdo possz esse maior ex-
pensā pp instrumēta plura quia secundus
primū modū unū instrumētū sufficeret s
secundus modus tutior est.

Cautela ad euitādū infamiā in actione fa-
mosa uel in crimie.

Regularit ille qui conuenit & condem-
nat actione famosa uel ex crimie ex qua
sequit infamia efficitur ifamis ut in l. athle-
tas. s. calumpniator cum. s. sequien. ff. de his
qui notant infam. Sed cautella ē quod nō effi-
cit infamis uidelicet quod ipse litiget non
per se sed per pcuratorē quia tunc ipse d
demnet & eius pcurator pcuratorio noie
iux. l. i. c. de sen. & interlo. o. iu. Tamen hoc
casu nec dominus nec pcurator efficit ifa-
mis ut probat in l. furti. s. qui alienop tex

& glo. ff. de his q notatur infami. & ibi hoc
not bar. & doc. & nō. in. d. l. infamē.

Alia cautela est quod reus soluat anteq̃
lis contestet̃ ut notat bar. ibi qui dic̃ q̃ suf-
ficiē soluere ante condemnationem.

Alia cautela ē tutior q̃ soluat sine man-
dato ipsius rei ut not. ang. de are. in. l. n̄ pōt
ff. de furtis & l. uictus ut est casus in. c. testi-
monium ex de testi. Aliquando quis n̄ effi-
cit̃ infamis ex solo crimine sed demū secu-
ta sententia ut est casus in. d. s. calumpnia
tor & ideo ubi ex solo crimine non infer̃t̃
infamia nisi per condemnationem sufficiē
quod illud soluat an̄ litis contestationē uel
an̄ sententiam & ita seruat̃ comuniē i illis
qui habent condemnari in arengo quia si
soluant an̄ condemnationē & an̄q̃ legat̃
sententia in arengo non efficiunt̃ infames
Sed si ex solo crimine quando de eo ē con-
fessus & conuictus sequeret̃ infamia ut in
dicto. c. testimonium nō esset bona cautela
q̃ ipse re⁹ resolveret ante litem contestatā
uel an̄ sententiā quia p̃ solutionē uidet̃ r̃us
cōfiteri crimen. l. ad solutionē. c. de re iudi.
& l. quoniam. ff. de his qui nota. infami. & iō
hoc casu ē necessaria cautela tertia q̃ aliq̃s
soluat p̃ eo sine suo mandato quod nō.

Cautela quod ultra tertiā dilationē possint
testes produci.

Sumus in. c. ultra ttiā. de testi. in quo doc-
to. ponunt q̃ secunda dilatio nō est danda
sine causē cognitionē cautela est q̃ huic mate-
rie conuenit quando quis in prima dilatiōe
nihil probauit aut probauit sed non suffici-
enter nec fuit impeditus & sic nō habet ali-
quam iustam causam petendi secundā dila-
tionem & an̄quā dilabat̃ prima dilatio q̃
petat eius prorogationē. Nā ea prorogādo
non fit noua dilatio sed eadem ut. l. si si ma-
nente in prin. ff. de preca. alias de dampno
infec. poterit concedi sine causē cognitionē
aliqua ut not. Ang. in. l. si. ff. de feri. & Spe-
cul. in ti. de testi. s. nunc dicamus & si. & h̄
sunt in argumētum & idē nōt bal. in. l. i. si.
& q̃uo & q̃n̄ iud. & idē Pau. de cast. in. d. l. i.
& de dila. qui dicit q̃ bōa ista est cautela &
q̃ uidit semel bone memorie. do. Prosperū
facere magnum festum de isto dicto nō tñ
allegabat nisi ang. & uos habetis mille. ulta
Ang. Spec. & Bal. & d. Ang. quod nota.

Cautela pro filio familias quod non tēatur

ex contractu de quo alias teneretur.

Scis q̃ filiussa. obligatur ex quolibet cō-
tractu excepto mutuo in tantum quod pōt
cōueniri & etiam incarcerari si non soluat
ut habetur in. l. iii. s. sed utrū. ff. de mino.
Sed cautela est ne ipe possit incarcerari &
ne ipe teneatur in solidū sed lolum i tantū
in quātus facere pōt uidelicet q̃ a parte e-
mācipetur nā filiussfamilias qui prius isoli-
dum tenebatur nūc per emācipationē nō
tenet̃ nisi itantus iquātum facere pōt ut ē
casus nōbilis in. l. f. ff. quod cum eo & i. l. si.
ex alio. c. eodem ti. & ibi hoc nō bal. & idē
notat lo. de pla. insti de actōi. s. sūt preterea
ad fines Sed hoc fallit quādo filiussa. esset
debitor ex delicto ut ē tex. in. l. sed si ex pa-
tre. s. quanq̃. ff. quod cum eo & nō glo. i. d.
l. ii. Fallit secundo quādo post multos ānos
cōueniretur ut ē tex. nōbilis i d. l. sed si ex
patre. s. p̃ultimo quod ppetuo nō. & te-
nenti. Fallit & tertio quādo filiussa-
miliās contraxisset multa debita & postea
icōtinenti fecit se emācipare & sic exiit dic-
ta debita in fraudē Nam emācipatio eū se-
quens non iuuat eum pro hoc allego tex. i.
l. i. s. i. & quod ibi singulariter nōt bal. si q̃
testa. lib. esse ius. sue. ubi dicit q̃ de cōsuetu-
dine est quādo impator recipit coronā ro-
me q̃ liberat prefectus urbis ab omnibus
debitis suis & si prefectus sciēs aduentus
imperatoris cōtraxit multa debita impera-
tor non tenetur eū liberare ab illis. l. tēz ad
hoc allego tex. in. l. omni. s. cum ita legatur
ff. de le. ii. & l. cōtra legem & quod ibi nō.
per doc. ff. de leg.

Cautela q̃ d̃ n̄s non. possit ratificare gesta
p̃ suis illegitimū pcuratorē.

Licet regulariter gesta per procuratorē
qui nō habet mandatū idē si habet sed non
sufficiens possint per dominū ratificari ita
quod ualeant. l. licet. ff. de iudici. Tamen cau-
tella est q̃ non possint ratificari uidelicet q̃
aduersarius a principio protestet̃ quod nō
intendit cum ipso litigare nisi si & in quan-
tū haberet legitimū mandatū & sufficiens
nam hoc casu si habeat mandatū sufficiēs
ul nullū habebat ratihabitio domini super-
ueniens nihil operatur ut est casus secundus
unū intellectū in. l. iura quos. s. alieno. ff. de
dam. infec. secundū Lodo. de Roma in quodā
suo singulari quod incipit. Quero nunqd
gesta per filium pcuratorem in si. & ita tē

An. in d. s. alieno & bal. ibi in apostill. &
ita allegavi optime alias & obtinui i ciuita-
te ueronesi.

Cautela quod inuitus nō cōpellat q̄s ad tu-
teliam.

Ne quis inuitus cogatur suscipere tutelā
etiam si non hēat aliquā excusationē caute-
la q̄ faciat seu procurat q̄ nō reperiat ali-
quis qui uelit fideiubere pro eo pro predic-
ta administratiōe. Nā predicto casu excusa-
bit a tutela quia ille qui nō reperit fideiuf-
sorem regularit̄ excusat a tutela ut. l. alias si
quis nutrices & l. si in tua. §. imperator. ff. d.
excu. tuto. & ita nō. bal. l. i. i. fi. & d. l. ii. q̄ p̄
eo. Aduerte tñ q̄a si detegeres q̄ h̄ p̄curat
set non excusaret.

Cautela ad ualidādū indicū agitātū cū pro-
curatore tutore curatore uel sindaco.

Nota cautelā ut si uelis q̄ iudiciū cum p̄-
curatore uel tutore uel sindaco ul' aliis hui'
modi personis firmum sit oppone q̄cquid
potes contra eos ab initio et fac quod iudex
pronuntiat illas personas admittēdas nō ob-
stantibus exceptionibus oppositis p̄tra eas
& sic postmodū non reuocabit iudiciū ne
agens cum eis uideatur iudicis auctoritate
cōuenire hec cautela probat. C. de his q̄ ue-
ta. impe. l. i. in fi. & C. qui admit. ad bo. pos.
po. l. liberor. Sententia enim talis facit ius
inter partes extra de re iudi. c. cum iter. te-
nemēti ista uerba Spe. in ti. de excep. in se-
cunda parte. §. nunc uidendū & a. n. p̄. que
incipit in sūma nota.

Cautela ad cōcordiā q̄ utamur & ba. pager

Verbum agere & significatur per litis conte-
stationem. l. amplius nō peti. ff. rem rat. ha-
be. Sed uerbum peragere requirit decisio-
nem ut p̄batur in. l. unica. ff. de excu. tu &
ideo dicit ibi Ni. de neapo. secundū Gui d̄
fusa quod facit ad questionem bononien-
ses habuerunt questionē cum mutinēsis
quia uicissim una pars ab alia petebat. xxx.
milia florenor. factum fuit cōpromissum
inter eos Guido de fusa. qui tunc erat mu-
tine fecit poni i instrumēto q̄ si mutinen-
ses causas suas infra tres menses non pera-
gerent & c. post lapsos tres menses quod d̄
bebāt facere p̄pter uerbum peragerēt ita i
instrumēto positū ar. dicte. l. q̄nquaginta
& l. ii. ff. de adulte. & cōtra bononieses uole-
bant opponere mutinēses quod ipi nō po-

terant agere ad quod ip̄e respondit q̄ actio
eorum esset salua quia agere quis dicitur li-
tem cōtestando ut in. l. amplius non peti.
ita obtinuit cōtra Oldr. & teneas cordi quia
quando facis aliquod cōcordiū tu potes uti
ista cautela ita dicit domin' Nico. de Nea-
poli in dicta. l. q̄nquaginta. ff. de excusatō.
tuto. & Guido. de fusa. in dicta. l. ii. ff. de ad-
ulter.

Cautela ad excludēdā uel causandam simu-
latione dētus.

Si contract' uenditiōis uel ali' celebra-
t' sine scriptura simulatio pōt probari per
testes. Sed si in scriptis sit contractus cele-
bratus non pōt probari contract' p̄ testes
ita nōt. Bar. notabilis in. l. generalit̄ et ibi p̄
docto. C. de non nume. pecunia & ideo cau-
tela est ut uenditio seu cōtractus fiat i scrip-
tis ut de dicta simulatione facile ostare pos-
sit hoc non dico ut utaris in malam parte
Sed quādo essent ueri cōtractus & dubita-
retur ne aliquando possit opponi de simu-
latione tunc facias quod contract' celebre
tur in scriptis. Q. uando aut̄ dicitur contra-
ctus celebrari in scriptis habetur p̄ tex. glo.
Cy. & doc. in. l. contractus. C. de fide instru.
& de ista cautella uide quod plene dixi in
tractatu meo de simulatione contract'.

Cautela ad prorogādum tempus introduc-
tum ab statuto in prescriptione.

Si ex forma statuti uel iuris cois debito
uel actioni debite prescribā aliquo tempore
breui uel etiā. x. uel. xx. annis. cautella est q̄
etiam debitū uel actio perpetuetur usq̄ ad
xxx. annos hoc nā uidelicet q̄ creditor faci-
at opponere per debitorem qui cōfiteat p̄
suum iuramentū se esse debitorem in tanta
q̄ntitate quia hoc cāu p̄petuabit ita dic̄ bar.
& ang. in. l. naz & postea. §. si is. ff. de iur. iur.
per illum tex. Itē iuramentū illud etiā ali-
ud operabit̄ uidelicet quod tale instrumē-
tū poterit executioni mādari & sic habebit
executionē paratā ut. nōt. Bar. in. l. ii. in fi. ff.
eo. ti. qui dicit quod mirat̄ quod cōsuetudo
hoc fuit & uide circa hoc. Matheū de mat.
in. xi. suo notabili ubi idem tenet.

Cautele ad priuandum filium legitimum.

Pater uolens excludere filium a legiptia
sua & sibi tenere bona donec uiuit. cautella

est q. uendat alicui bona sua & promittat tradere ea post mortē suā. s. uendētis Nam tale debitū quod habet effectū post mortē promissoris censet es alienum ut. l. hereditarius. ff. de bo. aucto. iudi. poss. & ideo erit detrahendum anteq. legitima filii. l. patris. §. quarta. ff. de inoffi. testa. Si tamen apparet de fraude filius posset rescindere uenditionē pro sua legitima de quo p. bar. in. d. l. hereditarium & ita dicit l. de pla. i. ff. de iuti. stipul. §. item quis ad fines ubi subdit an sufficiat si pater cōfiteatur se pretius recepisse & uidetur q. non quo ad p. iudiciū filii nisi appareat de reali receptōne ar. autenti. sed iaz necesse cum ibi nōtis. C. de dona. ante nup. ar. per illud quod nōt Bar. in. l. per diuersas. C. mandati ubi dicit quādo in cessione nō apparet de reali solutione sed cedēs solū cōfiteatur solutū cessione psumitur simulata facit p. hoc quod nō. i. l. post cōtractū. ff. de dolo.

Difficile ē priuare filium sua legitima sine causa uel ponere aliquā dilationē i ea ut. l. quoniā in prioribus. C. de inoffi. testamē. in. §. causas in autentico. ut cū de appel. cognō. Tamē cautela est ut pater instituat filiū heredem in omnibus bonis & quod alii alteri relinquat usufructū omniū bonorum nāz ualebit talis usufructus relictus & filius non poterit se quātū dicere in legitima ut ē glo. nōbllis i autē de trien. & semis. §. prohibemus que ēt ponit in fine sui unā aliā cautelā priuadi filius legitima sua quādo habet solos seruos i hereditate & eos manumittat & ista ē uera cautela quando nuda pprietas a legitima filii sibi tātus ualeat quātū ualet usufructus sine legitima Sed si minus ualeret tūc filius impugnare posset tale legatū quia nō pōt in sua legitima grauari ut dicta. l. quoniā in priorib. ita tenet Ang. in. d. §. prohibemus ad quod adde Bar. in. d. l. hereditarium de bo. auct. iudi. poss. & quod dixi in precedēti.

Cautela p. uasallo uel emphiteota ut possint rem alienare ecclesia uel domino irrequisitis.

Consiliū siue cautela quādo uasallus uel emphiteota ecclesie uult uendere uel alienare illud quod cognoscit a prelato ecclesie quādo prelatus scit & cōfēt & primū consiliū ē ut uendat uel alienet cum cōsensu prelati & totius capituli & uendat ea lege qua ipse habet & equali persone ut in. c.

ii. de lege cōtra in usu. seu. hoc acto in contractu ante & post q. emptor uel acquisitor debeat illud ab ecclesia cognoscere & sibi seruire pro eo & uēditor uel alienans debz refutare ar. c. i. §. i. in ti. qualiter oliz seu. po. alie. & secundus hoc emptor uel acquisitor erat successor & uenditor uel alienas tenebit de euictione & ecclesia non erit lesa secundum laco. de bel. in ti. de his qui pro seu. da. po. in principio & refert la. de Aluoro in. c. i. §. si qui icipit deniq. in. iiii. colūp. ante si. in. §. quare id p. dictis questionibus in ti. que fuit prima cā amit. ben. i. usu. seu. do. cui adde quod dicā i sequēti.

Secundū consiliū est & hoc in usu magis frequentatur quod uasallus uel emphiteota qui uult uendere non uendat sed refutat prelato feudum & ipse inuestiat eum q. empturus est prelato consentiente & tunc post refutationē uasalli prelatus ipse inuestiet eum qui empturus est & ipse recognoscere debet feudū ab ecclesia & fidelitatem facere & si timet euinci inuestitus casum euictionis stipulari pōt a uasallo qui uendit de idēitate sua prout fuerūt cōcordes & istud consiliū cum precedēti pōt trahi etiam ad uasallos laicos & secularium personarum ita dicit la. de bel. in ti. de his q. feudū da. pos. in princ. & la. de Aluoro in. c. i. §. denique in. fi. iiii. colūp. & secundus consiliū est in ti. que fu. pri. cau. amit. be.

Consiliū siue cautella quādo uasallus siue emphiteota uult uendere uel alienare feudum uel emphiteosim irrequisito domino. Primū consiliū est quod uasallus siue emphiteota uendat uel alienat saluo iurē domini uel ecclesie & quod i instrumento dicat saluo iure domini uel ecclesie alias caderet a iure suo ita in effectu uult Bal. in. c. i. §. donare in ultima colūp. in ti. qualiter oliz seu. po. alie. & uide Bal. in ti. de pa. constā. in §. libellare in. xxv. colūp. & in. l. fi. C. d. iure emphiteo. & laco. de Aluoro in. c. i. §. pri. in antepe. colūp. in fi. de prohibi. feud. aliena. per frede. sed idē Bal. in. §. fi. in tertia colūp. in. §. sed pone partis ita dic. i ti. q. fuit prima causa amit. bene. dicit licz sit dictum saluo iure domini uel ecclesie inde tamē si processus est ad traditionē sub illa forma q. illa uerba non releuant quia cum nō sit denuntiatum dño clam uidetur fieri & per consequens dominus contemni Item in iudicialibus nō iuuat protestatio qd si adiciat ista

An. in d. s. alieno & bal. ibi in apostill. &
ita allegavi optime alias & obtinui i ciuita-
te ueronensi.

Cautela quod inuitus nō cōpellat q̄s ad tu-
teliam.

Ne quis inuitus cogatur suscipere tutelā
etiam si non hēat aliquā excusationē caute-
la q̄ faciat seu procurat q̄ nō reperiat ali-
quis qui uelit fideiubere pro eo pro predic-
ta administratiōe. Nā predicto casu excusa-
bit a tutela quia ille qui nō reperit fideiuf-
sorem regularit̄ excusat a tutela ut. l. alias si
quis nutrices & l. si in tua. §. imperator. ff. d.
excu. tuto. & ita nō. bal. i. l. i. fi. & d. l. ii. q̄ p̄
eo. Aduerte tñ q̄a si detegeres q̄ h̄ p̄curat
set non excusaret.

Cautela ad ualidādū iudiciū agitatū cū pro-
curatore tutore curatore uel sindaco.

Nota cautelā ut si uelis q̄ iudiciū cum p̄-
curatore uel tutore uel sindaco ul' aliis hui'
modi personis firmum sit oppone q̄cquid
potes contra eos ab initio et fac quod iudex
pronuntiat illas personas admittēdas nō ob-
stantibus exceptionibus oppositis p̄tra eas
& sic postmodū non reuocabit iudiciū ne
agens cum eis uideatur iudicis auctoritate
cōuenire hec cautela probat. C. de his q̄ ue-
ta. impe. l. i. in fi. & C. qui admit. ad bo. pos.
po. l. liberoꝝ. Sententia enim talis facit ius
inter partes extra de re iudi. c. cum iter. te-
nemēti ista uerba Spe. in ti. de excep. in se-
cunda parte. §. nunc uidendū & añp̄. que
incipit in sūma nota.

Cautela ad cōcordiā q̄ utamur & ba. pager

Verbum agere & significatur per litis conte-
stationem. l. amplius nō peti. ff. rem rat. ha-
be. Sed uerbum peragere requirit decisio-
nem ut p̄batur in. l. unica. ff. de excu. tu &
ideo dicit ibi Ni. de neapo. secundū Gui d̄
susa quod facit ad questionem bononien-
ses habuerunt questionē cum mutinēsis
quia uicissim una pars ab alia petebat. xxx.
milia florenorū factum fuit cōpromissum
inter eos Guido de susa. qui tunc erat mu-
tine fecit poni i instrumēto q̄ si mutinen-
ses causas suas infra tres menses non pera-
gerent & c. post lapsos tres menses quod d̄
bebāt facere p̄pter uerbum peragerēt ita i
instrumēto positū ar. dicte. l. q̄nquaginta
& l. ii. ff. de adulte. & cōtra bononiefes uole-
bant opponere mutinēses quod ip̄i nō po-

terant agere ad quod ip̄e respondit q̄ actio
eorum esset salua quia agere quis dicitur li-
tem cōtestando ut in. l. amplius non peti.
ita obtinuit cōtra Oldr. & teneas cordi quia
quando facis aliquod cōcordiū tu potes uti
ista cautela ita dicit domin' Nico. de Nea-
poli in dicta. l. q̄nquaginta. ff. de excusatō.
tuto. & Guido. de susa. in dicta. l. ii. ff. de ad-
ulter.

Cautela ad excludēdā uel causandam simu-
latione dētus.

Si contract' uenditiōis uel ali' celebra-
t' sine scriptura simulatio pōt probari per
testes. Sed si in scriptis sit contractus cele-
bratus non pōt probari contract' p̄ testes
ita nōt. Bar. notabilit̄ in. l. generalit̄ et ibi p̄
docto. C. de non nume. pecunia & ideo cau-
tela est ut uenditio seu cōtractus fiat i scrip-
tis ut de dicta simulatione facile ostare pos-
sit hoc non dico ut utaris in malam parte
Sed quādo essent ueri cōtractus & dubita-
retur ne aliquando possit opponi de simu-
latione tunc facias quod contract' celebre
tur in scriptis. Q. uando aut̄ dicitur contra-
ctus celebrari in scriptis habetur p̄ tex. glo.
Cy. & doc. in. l. contractus. C. de fide instru.
& de ista cautella uide quod plene dixi in
tractatu meo de simulatione contract'.

Cautela ad prorogādum tempus introduc-
tum ab statuto in prescriptione.

Si ex forma statuti uel iuris cois debito
uel actioni debite prescribā aliquo tempore
breui uel etiā. x. uel. xx. annis. cautella est q̄
etiam debitū uel actio perpetuetur usq̄ ad
xxx. annos hoc nā uidelicet q̄ creditor faci-
at opponere per debitorem qui cōfiteat p̄
suum iuramentū se esse debitorem in tanta
q̄ntitate quia hoc cāu p̄petuabit ita dic̄ bar.
& ang. in. l. naz & postea. §. si is. ff. de iur̄ iur̄
per illum tex. Itē iuramentū illud etiā ali-
ud operabit̄ uidelicet quod tale instrumē-
tū poterit executioni mādari & sic habebit
executionē paratā ut. nōt. Bar. in. l. ii. in fi. ff.
eo. ti. qui dicit quod mirat̄ quod cōsuetudo
hoc fuit & uide circa hoc. Matheū de mat.
in. xi. suo notabili ubi idem tenet.

Cautele ad priuandum filium legip̄timuz.

Pater uolens excludere filium a legip̄tia
sua & sibi tenere bona donec uiuit. cautella

est q. uendat alicui bona sua & promittat tradere ea post mortē suā. s. uendētis Nam tale debitū quod habet effectū post mortē promissoris censet es alienum ut. l. hereditarius. ff. de bo. aucto. iudi. poss. & ideo erit detrahendum anteq. legitima filii. l. patris. §. quarta. ff. de inoffi. testa. Si tamen apparet de fraude filius posset rescindere uenditionē pro sua legitima de quo p. bar. in. d. l. hereditarium & ita dicit l. de pla. i. ff. de iuti. stipul. §. item quis ad fines ubi subdit an sufficiat si pater cōfiteatur se pretius recepisse & uidetur q. non quo ad p. iudiciū filii nisi appareat de reali receptōne ar. autenti. sed iaz necesse cum ibi nōtis & de dona. ante nup. ar. per illud quod nōt Bar. in. l. per diuersas. E. mandati ubi dicit quādo in cessione nō apparet de reali solutione sed cedēs solū cōfiteatur solutū cessio psumitur simulata facit p. hoc quod nō. i. l. post cōtractū. ff. de dolo.

Difficile ē priuare filium sua legitima sine causa uel ponere aliquā dilationē i ea ut. l. quoniā in prioribus. E. de inoffi. testamē. in. §. causas in autentico. ut cū de appel. cogno. Tamē cautela est ut pater instituat filiū heredem in omnibus bonis & quod alii alteri relinquat usufructū omniū bonorum nāz ualebit talis usufructus relictus & filius non poterit se quātū dicere in legitima ut ē glo. nōbllis i autē de trien. & semis. §. prohibemus que ēt ponit in fine sui unā aliā cautelā priuadi filius legitima sua quādo habet solos seruos i hereditate & eos manumittat & ista ē uera cautela quando nuda pprietas a legitima filii sibi tātus ualeat quātū ualet usufructus sine legitima Sed si minus ualeret tūc filius impugnare posset tale legatū quia nō pōt in sua legitima grauari ut dicta. l. quoniā in priorib. ita tenet Ang. in. d. §. prohibemus ad quod adde Bar. in. d. l. hereditarium de bo. auct. iudi. poss. & quod dixi in precedēti.

Cautela p. uasalo uel emphyteota ut possint rem alienare ecclesia uel domino irrequisitis.

Consiliū siue cautela quādo uasalus uel emphyteota ecclesie uult uendere uel alienare illud quod cognoscit a prelato ecclesie quādo prelatus scit & cōfēt & primū consiliū ē ut uendat uel alienet cum cōsensu prelati & totius capituli & uendat ea lege qua ipse habet & equali persone ut in. c.

ii. de lege cōtra in usu. seu. hoc acto in contractu ante & post q. emptor uel acquisitor debeat illud ab ecclesia cognoscere & sibi seruire pro eo & uēditor uel alienans debz refutare ar. c. i. §. i. in ti. qualiter oliz seu. po. alie. & secundus hoc emptor uel acquisitor erat successor & uēditor uel alienas tenebit de euictione & ecclesia non erit lesa secundum laco. de bel. in ti. de his qui pro seu. da. po. in principio & refert la. de Aluoro in. c. i. §. si qui icipit deniq. in. iii. colūp. ante fi. in. x. quare id pdictis questionibus in ti. que fuit prima cā amit. ben. i. usu. seu. do. cui adde quod dicā i sequēti.

Secundū consiliū est & hoc in usu magis frequentatur quod uasallus uel emphyteota qui uult uendere non uendat sed refutat prelato feudum & ipse inuestiat eum q. empturus est prelato consentiente & tunc post refutationē uasalli prelatus ipse inuestiet eum qui empturus est & ipse recognoscere debet feudū ab ecclesia & fidelitatem facere & si timet euinci inuestitus casum euictionis stipulari pōt a uasallo qui uendit de idēitate sua prout fuerūt cōcordes & istud consiliū cum precedēti pōt trahi etiam ad uasallos laicos & secularium personarum ita dicit la. de bel. in ti. de his q. feudū da. pos. in princ. & la. de Aluoro in. c. i. §. denique in fi. iii. colūp. x. secundus consiliū est in ti. que fu. pri. cau. amit. be.

Consiliū siue cautella quādo uasallus siue emphyteota uult uendere uel alienare feudum uel emphyteosim irrequisito domino. Primū consiliū est quod uasallus siue emphyteota uendat uel alienat saluo iurē domini uel ecclesie & quod i instrumento dicat saluo iure domini uel ecclesie alias caderet a iure suo ita in effectu uult Bal. in. c. i. §. donare in ultima colūp. in ti. qualiter oliz seu. po. alie. & uide Bal. in ti. de pa. constā. in. §. libellare in. xxv. colūp. & in. l. fi. E. d. iure emphyteo. & laco. de Aluoro in. c. i. §. pri. in antepe. colūp. in fi. de prohibi. feud. aliena. per frede. sed idē Bal. in. §. fi. in tertia colūp. in. x. sed pone partis ita dic i ti. q. fuit prima causa amit. bene. dicit licz sit dictum saluo iure domini uel ecclesie inde tamē si processus est ad traditionē sub illa forma q. illa uerba non releuant quia cum nō sit denuntiatum dño clam uidetur fieri & per osequens dominus contemni Item in iudicialibus nō iuuat protestatio qd si adiciat ista

uerba nec aliter nec alio modo quia tunc nihil uidetur actum fore non perderet feudum uel emphiteosim nam constat quod intendat alienare nisi possit hoc saluo & non aliter iuxta notata in simili. si quidem. C. de excepto. & ff. fam. heretici. item labeo. §. i. & ff. de manum. testa. l. si quis locuples & licet ista cautela uerborum uideatur bona tamen Bal. in l. unica. in. xvi. q. C. de his que pen. noi. adi. uidetur contrarium dicere ubi dicit quod licet uasallus dicat uendo & trado reseruato consensu domini & aliter non protestetur non releuat quia in ipso facto requiritur licentia & quia traditio est facta & sic factum est contrarius protestationi unum quando est de furto cogitatum non excusat delictum. l. iubemus. C. de sac. san. unde non alienatio & quis Bal. i. d. l. unica non dicat saluo iure domini sed reseruato consensu domini tamen in effectu idem uerba in idem tendunt & uide de hoc Cardi. in. c. ii. ex de feud. & la. de Aluoro. in. c. i. in penultima colum. i. ti. q. fuit prius causa amittendi. Unde ex predictis patet quod predicta consilia non uideantur esse tuta.

Alii apponunt aliud consilium uidelicet quod uasallus uendat quod alienet saluo honore domini per ea que dicta sunt. scilicet. saluo iure domini tamen trium est uerum. scilicet. quod illa uerba non releuent quoniam pro ista alienationem uasallus feudo priuet ut singulariter non hosti. ut refert Bu. in ca. eam te de iure iurā. & idem tenet Lod. de Ro. i. cccxciii singulari quod incipit Tu habes quod uasallus quasi dicat quod ideo est quia protestatio contraria facto non releuat protestantem ut in. c. sollicitudine extra de appel. & i. c. cum. m. ferretis extra de constituto. & l. cum in plures. §. locator horrei. ff. locati & plene probatur in. l. non solum. §. morte. ff. de noui. ope. nuntia. requirunt enim consensus domini in alienatione feudi primo ut recognoscat superiores & ne sibi preiudicet ut in. c. i. de alienatione feudi facit etiam tex. in. l. debitor. ff. qui. mo. pig. uel ypote. sol.

Datur etiam per aliquos aliud consilium uidelicet quod uenditio uel alienatio fiat sub ista conditione uendo uel alieno tibi si & iquantum de iure possis & non aliter quo casu licet sequatur traditio tamen uasallus alienans non cadit a feudo secundum Iaco. arisoni. de barolo. ueronense in sua summa quibus modis feudum amittit. sub quibus si uendat sub conditione. ff. de acquiren. possessio. l. si me in uacuum post

principium & l. qui absenti. §. i. & ff. de ui & ui arma. l. cum fundus. C. de episco. audi. quod est uerum si cum Bal. in. c. i. §. hos quoque in penultima. i. ti. de succ. seu. ubi quando capto dominum posset interuenire per corporalem traditionem ut puta castri quia uix dominus posset recuperare quia dolus esset in traditione qui debet purgari per amissionem feudi. ff. de do. l. eleganter & ita dicit se ibi consuluisse & ita et tenet la. de aluo. in. c. i. in prin. penultima. col. circa principiū. & quero quid si uasallus uendat in ti. de probi. seu ali. per fre. in ufi. seu.

Datur ulterius aliud consilium uidelicet sub conditione si domino placuerit per. l. si quis locupletior in. ff. de ma. testa. & ff. qui a qui. l. quinta in principio. ita dicit prefatus. d. Iaco. de arisoni de barolo in sua summa i. d. ti. q. modus seu. amit. in rubricella. si uendit sub conditione que Bal. in. c. i. §. eque in penultima. colum. in ti. de probi. seu. alie. per fre. in ufi. seu.

Bar. etiam dat aliud consilium siue cautelam. scilicet. quod dicatur in instrumento hoc modo uendo uel alieno tibi si non reuocauerit dominus alias sit inepta ita dicit Bar. in. l. si quis locuples. ff. de ma. testa.

Posset & dari aliud consilium quod emphiteota uel uasallus uendat perceptionem fructuum per se & suos heredes quo casu non uidetur quod cadat a iure suo quia concedit uel uendit ipsam perceptionem fructuum quod est quid facti non autem futuri ius uendit. scilicet. utile uel aliud ut probatur in. l. necessarium. §. si. coniuncta glo. in. x. sic tamen sit hoc est perceptionem fructuum. ff. de peri. & pmo. rei uendi. & per tex. & glo. in. l. arboris. §. usufructuarius. ff. de usufructu. & per id quod non. Bar. in. l. idem. tubero. §. qui maximas. ff. de publica. & in. l. acquilius regulus ad si. ff. de dona. & hoc uidetur tenere Archi. lxxxix. di. indebitum in prin. & istud uidetur tenere Bar. in. l. codicillos in. l. instituto. ff. de le. ii. ubi dixit quod uendens fructus domus pro centum annis non uidetur alienare de quo ibi uide sed aduerte quia secundum consilium non uidetur bonum quando uenderentur fructus pro longo tempore sed solum quando uenderentur ad modicum tempus quia tunc non est alienatio secundum Bal. in. l. uoluntas. & si quid si uasallus. C. de fideiuf. Item istud consilium licet uideatur tutum saltem quando pro modico tempore fructus uenduntur tamen non credo quod sit tutum si esset uasallus per aliqua decima quia cum in laico non possit cadere decima nec ius decimandi sed solum quedam fa-

cultas potius percipiendi fructus in re de-
timandi iuxta ea que habentur in c. c. q. de
prescrip. & c. ad hec & c. quis extra d. deci.
xvi. q. vii. c. i. unde hoc casu si uasallus uede-
ret totum illud q. haberet in re decimali siue
in decima quia nihil habet nisi illam pceptionem
& sic perinde est ac si uederet omne ius q. habet
cogita tamen.

Ex predictis alias dedit aliud consilium ui-
delicet quod omnia supradicta consilia sim-
iunguntur hoc modo uidelicet uendo uel conce-
do fructus uel ipsam perceptionem fructuum
que est facti ut dixi in precedenti consilio
cum hoc si domino placuerit uel si dominus
non reuocauerit & sic saluo & saluato iuris-
dictione & honore & consensu domini &
si de iure possum nec aliter nec alio modo si autem
domino placuerit uel ipse non consenserit
reuocauerit uel de iure non possum res sic
inempta uel uenditio uel alienatio sit irrita
& ipso iure nulla & ista cautella erit tutis-
sima & ideo non eam.

Cautela ut non obstante. l. commissoria q. i. pi-
gnoribus improbat pignus efficiat creditore.

Debes scire quod creditor non potest op-
ponere in instrumento debiti pactum hoc ui-
delicet quod si non soluatur ad certum q. pi-
gnus detur insolutum ipsi creditori pretio quo
ipse creditor uoluerit uel extimauerit ut i-
toto tit. de pac. pig. & de le. comm. i. pig. resc. i.
Modo hoc modo potest adhiberi una non cautel-
la pro usurariis q. faciant fieri contractus &
apponant pactum q. debito ad tempus non so-
luto pignus detur ei in solutum iusto pre-
tione extimando arbitrio talis uel talis quos
nunc eligimus in arbitratore & bonos ui-
ros quod non quia laudabilis est cautela nam
alii arbitratore illius usurarii erunt amici
& facient extimationem put ipse usurarius
uoluerit & hoc per tex. in l. si fundus. §. si.
ff. de pigno. & ita non. ang. ibi. Hanc autem
catelam non pono ut ea utaris ad malum licet
ut scias cognoscere si alius uolet uti malitia
ut scias

Cautela pro tutore quando celebrat contrac-
tum nomine pupilli.

Ratione consilii coniunctorum presumi-
tur a tutore abesse dolus uel culpa ar. l. etiam
& si tu. uel cu. interue. secundum Bal. l. l. pola.
& de his qui. ut indig. & ideo tutor sit cautus
quando aliquid facit pro pupillo de quo du-
bitat ne postea ipse uel heredes eius teneantur

ut quod faciat illud cum consilio iunctore
pupilli & hoc faciat scribere in instrumen-
to q. non. singulariter tu q. uis esse tutor.

Cautela ad impediendum inquisitiones in
criminali.

Tu scias quod iudex in causa criminali
potest procedere per inquisitionem ut habetur
in c. qualiter & q. de accu. & in l. ii. §. si pu-
blico & ibi per Bar. ff. de adulte. & ple-
nissime per Ang. in repet. l. si uacantia. c. de
bo. ua. l. xi. Sed dubium est nunquid eo casu quo
iudex potest delicto inquirere debeat cita-
re personam offensam ad sciendum an uelit accu-
sare & sibi statuere terminum ad deliberandum
& dicas quod sic quia iudex nunquam potest pro-
cedere ad inquisitionem nisi prius moneat per-
sonam offensam uel aliam cui interest ad sci-
endum an uelit accusare statuendo sibi terminum
ad deliberandum ut est glo. in c. presbiter si a ple-
be. ii. q. v. de qua facit festum Bal. in l. senatus
& qui acc. non pos. & est magna cautela ad
impediendum inquisitiones per iudicem opponen-
do sibi ut moneat personam offensam uel alias
cuius interest ad deliberandum statuendo si-
bi terminum si uelit accusationem persequi ita
infra id tempus poterit aliquid boni facere &
ita etiam tenet Lodo. de roma in quodam suo
singulari quod incipit de doctrina inqui.

Cautela q. causa non exeat de manibus iudicis.

Cautela q. aliqua causa non exeat de mani-
bus domini potestatis ad dominum uenitorem
uel de manibus episcopi ad archiepiscopum est quod
episcopus uel potestas deleget causam & si appe-
latur a sententia lata per delegatum appellet ad
ipsum episcopum uel potestatem delegantem q. ite-
rum deleget quod potest quia causa appellatiois
potest delegari ut l. cum post sententiam. c. d. ap-
pel. & non. glo. & ang. in l. eos i. prin. eo. ti. &
si iterum appellet ad ipsum episcopum uel potesta-
tem tunc ipse episcopus uel potestas potest cognosce-
re nec tertio loco licet appellare & sic per
istum modum delegando bis uel causa non exhi-
bit de manibus ipsius episcopi uel potestatis &
hoc tenet raph. fulg. in l. eo. casu. c. de ap.

Cautela pro debitore ad prolongandum solu-
tionem debiti.

Nota q. ubi debitum non est liquidum est
exemplum in eo qui est iussus reddere ratio-
nem per iudicem uel arbitrum & sub pena & i

fra: certū tpus sine terminū & sunt rōnes i
tricate ut mercator qd nō pōt cōdemnat
undere an esset creditor uel debitor nunc
sufficit qd condemnatus compareat & dicat
qd calculatis & uisis rationib⁹ dico me esse
debitorem in uno denario & ecce illum &
si appareat plus mē debere ecce fideiussorē
pro residuo & sic debet deponere unus de
narium & prestare fideiussorez de residuo
& erit securus tex. est singularis secūdm
dy. i. l. statuliberū. ff. de sta. li. secūdm ang. q
ita nōt in. l. quarta. §. ait pretor. ff. d. re iudi.
qui allegat aliā. l. sociā i. l. seruus si heredi. §.
ff. de sta. libe. & uide omio ang. in. l. si re
siduā. C. de distra. pig. & in. l. ii. C. debi. uē.
pignio. in pe. non po. & i. l. ii. C. de usufru.
leg. & bal. in. l. i. §. l. in princi. iiii. colūp. i. ti.
de leg. contra in usi. seu. & ex predictis col
lige cautellā qd si aliquis promissit uel ē cō
dempnatus alicui soluere id quod debet ad
certū tempus sub certa pena si debitū non
est liquidū dicat se esse debitore in uno nū
mo & illū offerat in iudicio deponēdo &
prestat fideiussorē qui se obligat de soluen
do omne id i quo apparebit ipsum esse de
bitorem & petat quod eliget arbitri & cal
culatores quo facto ēt si labat termin⁹ sol
uendi nō incidit i penā donec debitum nō
fuerit liquidū qd ē nō pro mercatoribus &
negotiatorib⁹ factoribus.

Aliq⁹ emit unā rē & promissit soluere
pretiū sub pena uel simplici & nō pōt illd
soluere cautela est ut excuset si non soluit
si uidit qd uenditor nō est potēs ad satisfan
dū submittat amicū suū qui litē mouerit
& petat qd sibi satisfidetur nā si uenditor nō
satisfiderit propter ipotentia nō tenebit⁹
ēptor soluere pretiū secūdm ang. qui. ita nō.
in. l. ii. §. stipulatio dupli. ff. de preto. sti. qui
subdit quod aduersus hāc fraudē ē rēmediū
duplex. Primū quod ēptor iuret de calump
nia ar. l. at. qui. nā. §. cū me abñte. ff. de neg.
ge. & idem nō. lo. de pla. insti. de suspe. tu.
§. si. & sed quero qualiter. Sed dicit ang. in
dicto. §. stipulatio dupli qd istud remedium
hodie est derisoriu cū homines sint ualde
promi ad deierādū & ideo solū remediū ē
si uenditor obicit de calumpnia in exami
natione iudicis ē qd non audiat emptorē si
& similiter suspicatur litem per calūniam
motā ar. l. si fideiussor cum glo. in & sede
rit que exponit sed in animo iudicis. ff. qui
lat. l. da. co. hāc tamē cautellā docui ut non ea

utaris ad malum.

Cautela qd quis non teneat actōe iniuriarū

Ductus ad carcerē uel ad aliū locū uitu
posum p militē uel aliū officialem alicuius
ptatis seu rectoris pōt agere actione iniuria
ruz cōtra ductores ut pbat in. l. iniuriarum
§. si quis. ff. de iur. & ideo sit cautus ptor ul
rector si est oblatus libellus in actione iu
riarū cōtra aliquem de sua familia elapso tē
pore ad dādum libellū cōtra ipm. de quo i
l. i. C. oēs cau. ci. qd cri. faciat reū cōuentū ar
ticulare & pbare qd hoc fecit de mandato
rectoris & ipē ēt rector hoc cōfiteat qd fie
ri fecerit hoc p officio exercendo. nam tūc
familiaris nō tenebitur qa debuit iussui rec
toris obdire per. d. §. si quis quod. & nō. i. l.
non uidet. §. qui iussu. de re iu. nec etiā rec
tor detenebat ex quo ē elapsū tēpus sin
dicatus licet al⁹ teneretur & sic uterq⁹ erit
securus & ita in effectū nō. ang. i. d. l. iniuria
ruz. §. si quis. ff. de iur.

Cautela qd ualeāt gesta a minori parte uni
uersitatis uel collegii.

In uocibus ēt hēt locū ius actionis mor
te priuatione & suspēsiōne & ideo qui no
lunt cōgregari pnt eoz uoces suspendi &
priuari & sic non erūt de numero electoz
si sunt suspensi ex iuxta cā. puta p cōtuma
ciā extra de cōsti. c. i. ex litteris. ff. de fidei cō
mis. lib. l. si legatario. §. i. & sic potest facere
rector scolarium si due partes nolunt con
gregari priuet cōtumaces & tunc uoces eo
rū erunt penes alios ul ptas uocū ex trāsla
tione quia ista ē priuatio non translatio &
sic rector scā uniuersitatis expediet ita nō.
dixit Bal. i. l. unica in ult. qōne. C. quando
nō pe ptes.

Cautela qd qs nō possit accusari criminalit⁹

Tu debes scire qd ubi pro eodē facto pōt
criminaliter & ciuili⁹ ad uindictā agi si actū
est in uno iudicio i alio nunq⁹ agi pōt secus
si non sit actum ad uindictā ciuili⁹ sed ad
prosecutionē rei familiaris quia tūc ex acti
one facta ex una uia non tollit⁹ alia ut pro
bat in. l. quod senatus. ff. de iniur. cōiuncta
l. ii. §. i. ff. ui. bo. & nō. ang. in. d. l. qd senat⁹ &
ppter hoc tu sumas cautellā qd inter rixan
tes interuentu amicorū facta est pax nā ut
non possit criminalit⁹ accusari iniuriā ferēs
ex magnitudīne & ex grauitate pene & ut
ita dixerim de solerti remediū est qd ppo

natur seu pducit libellus civilis ad uindic-
tā nā lata sententia super ea nō pōt accusa-
ri criminalit ut nō Ang. in. l. pretor. §. si di-
cat. ff. de iniur. q. est ualde nō melius tamē
faceret iudex preueniēdo in pcedēdo criali-
ter ad uictā publicā uel iquisitionē iuxta
nō in. c. qualif & quando. ii. de accu.

Cautela quod non facta excussione contra
debitorem possit fieri s. debitore debitoris

Regularit quis nō pōt agere ptra tertiū
possessorē uel debitore debitoris nisi facta
excussione ut habet in autē. hoc si debitor
de pigno. Sed cautella est quod possit a-
gi cōtra debitore creditoris per creditores
nō facta excussione ē h. mō uidelicet quod
creditor idemq. debitor mādēt & cedat su-
as actiones suo creditori nā tūc ut pcuratō
in rē suā hēbit exercitiū directoriū s. quas
talis exceptio excussione nō facte non po-
terit opponi & dicit Cy. in. l. ii. in fi. c. quā-
do fis. uel priua. q. ad eas mādandas poterit
cogi p. l. si conuenerit. ii. in prin. ff. de pig.
ac. Et ideo fis cautus quod in instrumento
obligatiōis bonor. facies adici quod ex tūc
mandat tibi & cedat actiones contra suos
debitores faciens te pcuratōrē in rē tuā ita
dicit nota. Sali. in. l. nomen circa fi. pe. que-
stionis. c. que res pig. ob. pos. & dicā in cau-
tella sequen.

In precedenti cautela dictū est regulari-
ter requirit excussio & ibi dedi unā fallen-
tiam cū una cautela sed nūc adde aliā uide-
licet q. debitor constituat se tenere & possi-
dere nomie creditoris oīa bona sua iux. nō.
in. l. quod meo in prin. ff. d. acqui. pos. & l.
abemptione. ff. de pac. ul. si cōstituat possi-
dere precario nomine creditoris iuxta. l. in-
terdū. ff. de acqui. pos. tūc si debitor alienet
aliquā rem suā poterit creditor agere cōtra
possessorē nulla facta excussione non dico
ypothecaria sed conditione ex. l. fi. c. d. acq.
pos. & ē nō excussis aliis si plures erant ad
idem debitū obligati secundū la. but. in autē
hoc si debitor. c. de pig. & ibi etiā ponunt
doc. & idem sequit Ang. & Raph. Cu. &
Imol. i. l. exitus. ff. de acqui. pos. & ang. in. d.
l. fi. & in. c. cum uenissent de ca. pos. & pro-
pri. & in repertorio suar. conclusionū i. x.
excussio. & Flor. in. d. autē. hoc si debitor
& Ang. de are. insti. de acti. §. itē si quis in-
fraudem. & pte rea semper sis cautus ut ap

poni facias in fine cuiuslibet instrumenti
ubi est obligatio bonor. ut adiciat que bo-
na dictus debitor uel dictae partes constitue-
runt se tenere & possidere omnia bona sua
usque ad plenā & integrā satisfactionē q. a
hoc cāu nō erit op. excussione & ita uidi
sepius iudicari & ita i ciuitate uerone prac-
ticatur.

Cautela ad impediendum rei alienationem

Multi sunt modi phibēdi alienatōz ali-
cui rei ita q. ualeat & obseruatur phibitō
cum effectu & unus modū siue cautelā ui-
dimus. s. Sed nunc adde aliā uidelicet q. di-
catur relicto uel uendo uel dono uel con-
cedo uel relaxo tibi talem rez cū hoc pacto
& cōditione q. tibi non liceat alienare & si
ad aliquē actū alienationis detineris tūc
dominū ad me reuertat uel ad tertiū & i
eo casu ut ex nunc put ex tunc cōstitues te
meo nomine uel tertiū possidere nā isto ca-
su non expectato q. pfecte alienas sed cum
incipies alienare statim redit ad me uel trā-
sit ad tertiū & ita tenet bar. in. l. qui abnti
§. i. in fi. ff. de acqui. pos. & l. filius mulieris
§. diui. ff. de le. i. & l. si ita q. ea lege & ibi
per Ang. Raph. & Imol. & doc. ff. d. x. ob.
& per Ang. de are. insti. de ac. §. item si qs
in fraudez quod nō. quia se penumero parē-
tes phibent filios alienare ut scias qualiter
debes concipere uerba.

Cautela p iuriato si uult agere actione iu-
riarium.

Sciāt omnes quia si alicui ē facta iuria
animo iniuriandi pōt agere actione iuria-
rum iuriatus regulariter ut habetur in to-
to ti. de iuu. ff. & c. & insti. & maxime in. l.
si non cōuitii. p cy. & doc. c. de iniur. Sed i-
sta regula fallit quādo ille cui est illata iu-
ria malefactorem accusat uel iudices insti-
gat & sollicitat q. malefactor torqueatur &
damnetur ad uindictam publicā quia tunc
si fuit punitus per iudicē non pōt postea
agere actione iuriaruz pro iuria sibi illata
quia eo ipso quod fuit tortus uel odepna-
tus per iudicem satisfactū ē iurie sue secū-
dum uoluntatē suā unde uidet illā iurias
pro sui emēdatione remisisse ut est tex. &
ibi bar. in. l. sed si unius in. §. ante iudicē. ff.
de iniur. facit tex. i. l. interdū. §. qui furē. ff. de
fur. unde sis cautus tu iniuriatus q. aut tu nō
facias ista aut si facis protestaris q. per hoc
tu non uis tibi preiudicare quā p tuo in.

re esse agere possis actione iniuriarū. l. si. ff. de iur. & ita tenet et ang. de are. in suo tractatu maleficioꝝ in x. nec non ad querellaz ipe colump. Sed aduerte q̄ licet iniuriat⁹ in eā p̄dicto non possit agere actione iniuriarum pro uindicta tamē pōt agere actione l. acquil. ad satisfactionē dampnoꝝ. l. seruus meus. ff. de iniur. secundū ang. i. d. l. sed si uinius. §. sed si ante iudicē. ff. de iur. quod bñ nō quia de hoc fui sepe interrogatus.

Cautela pro illo qui secure uult emerē rez litigiosam lite pendente
Debes scire q̄ res litigiosa efficit p̄ libelli porrectionē & litis contestationem ita qd̄ solet dici q̄ nō potest uendi uel aliter alienari pendente lite donec durat litigiosa ut habetur in toto ti. ff. de litigio. & c. si tamē efficit res litigiosa quia tale litigiū n̄ obest nisi litigantibus tantum & non exneis ut ē glo. nō. in. l. i. x. nō poterant. ff. de litigi. uñ si inter te & me contendat de dñio alicui⁹ rei duo tertii non litigātes poterunt super illa contrahere nec eis obstatet uitium litigiosi & ideo qñ uis emere rem litigiosam ut non emas eam a litigāte de dicta re s̄ de quodam tertio secundū Ang. qui ita nō in auten. de litigio in principi. quod nō est.

Cautela pro assessoribus potestatis quod n̄ patiantur scribi apud acta q̄ de eoz cōsilio potestas criminofum condempnauit.

Quando fit processus p̄ dominū ptatē uel alium supetiorē & fertur sentētia & dicitur sub examine iudicis maleficioꝝ sicut comuniter fiunt inquisitiones & sentētie q̄ hodie formantur per rectores terrarum dicunt ita fieri per iudices sicut per ipsos rectores. & ideo si iniusticia facta fuerit ita tenetur iudex maleficioꝝ sicut rector ita nō. ang. in auten. de litigi. §. tamen in fi. & pro hoc allego tex. in. §. quoniam x̄o in auten. ut nulli iudi. ubi Ang. dicit per illuz tex q̄ si potestates terraz ferūt sententiā iniquas de consilio iudiciū de curia & quod qua pena tenetur potestas tenent⁹ & oēs alii iudices & ideo sint cauti assessores iudices maleficioꝝ & consilarii q̄ nunq̄ in actis patiantur scribi quod sententia eoz cōsilio uel d̄ liberatione ita lata fuerit alias possent cōueniri tempore sindicatus & eam penā sustinere quā rector & potestas ut dicit ang. in

d. §. qm̄ uēro & sis cautus quod ē p̄testeris quod tu non consentis ne tacendo uidearis p̄sentire iux ea que hēnt in. c. nōne de p̄sump. & bar. & doc. i. l. que doctis. ff. so. ma.

Cautela contra illum q̄ dat operā q̄ legatū alteri factum adimatur a testatore.

Licet cū uerbis blandis sit permissus inducere aliquem ad ipsum instituendū herē dē ar. l. si. c. si quis aliq. tes. p̄hi. tamen si aliquis per suas gestiōes operat⁹ ut relictū ibi factū testator adimat uel quia uolebat reliquere et non reliquit sicut de facto sepe contingit in agnatis qui tantū testatori p̄suadent & bona sua que pauperib⁹ distribuenda reliquerat reliquit eadē eisdē tenetur tunc actione de dolo uel in factū subsidiaria illius quibus ademptū est uel eius sollicitudine non relictū. ff. de do. excep. l. i. & tene mēti quia est casus quotidianus ut dicit ang. in. d. l. si. c. si quis ali. Ex quo tu sumas cautellā quod si aliquis te instituit uel aliquid tibi reliquit & aliquis per suggestiones uel sollicitudinem uel importunitatē ad adimēdum tibi relictū uel legatū & sibi relinquēdū quod per actionē doli uel in factū subsidiaria poteris petere ea que tibi in testam̄to relicta sunt facit. l. i. & quod ibi nō ē. de peti. bo. subla. li. x. & nō. bene quia uidi semel de facto praticari.

Cautela quō ualeat statutū q̄ a sententia inferioris non possit appellari ad superiores.

Vidistis in. c. ueniēs extra d̄ iure iurā. q̄ ciuitas que recognoscit superiores uel alius princeps inferior non possit facere statutū q̄ a sentētiis nō possit appellari ad superiorem & habet⁹ per bar. & doc. in. l. omnes popu. li. ff. de iusti. & iure. Sed nunq̄d possit adhiberi aliqua cautela ut tale statutus ualeat & seruet⁹ precise dicas q̄ sic hoc modo uidelicet q̄ omnes ciues & princeps inferior p̄mittant & iurent seruare statutū prout iacet & renūtient appellationib⁹ interpositis & iterponendis in quacūq̄ alia forma preterq̄ in forma a statuto cōcessa. c. de temp. appel. l. si. in fi. nā per pactū pōt renūtiare appellationi & cāe & scripture p̄cipali de necessitate sapit naturam appellationis ar. ff. de susp. tu. l. postq̄ & sic per statutū uallatum pacto pōt fieri plus q̄ per statutus simpliciter & si dicat⁹ istud

pactum fit per fraudem superioris Rñdet
q̄ superior non debet hoc asp̄nari si partes
se iuicem componūt ut ff. de no. ope. nū. l. i.
§. post op̄is nam & pñt partes cōpromitte
re in arbit̄. & per hoc rēnūtiare appella
tioni ut l. diem p̄ferri. §. stare. ff. de arbi. &
uidimus glo. in c. ueniēs d̄ iureiurā. nec p̄p
ter hoc dicitur derogari superiori & iō a si
mili ita dicendum est in proposito ad hoc
E. de pac. l. & post q̄ liti. & l. iii. E. de fide i.
stru. & l. tale pactum & l. qui prouocauit
ff. de pac. & istā cautelā ponit i effectu bal.
in c. ueniēs quā bene nō. qui habet condere
statuta uel reformationes in ciuitatibus uel
locis recognoscētibus supiorē.
Cautele ad instituendūz filium spurium

Nunc uideamus cautelas quas multi co
nati sunt adhibere ut per indirectus paren
tes filius spuris uel alias illegittime natis he
reditates uel aliquid relinquere pñt ut ha
betur per Barto. in l. si gener. ff. de his qui
bus ut indig. & l. si is. qui duos & ibi p̄ doc
to. in l. i. t̄pus in prin. ff. de here. insti. & per
bal. l. i. E. p̄ so. & plenissime per excellen
tes doc. do. Lodo. de sardis de feraria in quo
dam suo libello de nalib. & aliis illegittie
natis seu de legitimatibz i ultima carta
& multaz per ordinē colligit Vber. de beb.
Et prima ē si ueniētes ab intestato p̄misse
rūt uel iurauerūt spuris nō attēptare here
ditates patris. E. de nalib. l. i. nā tunc spuri
us obtinebit hereditatem secūdū Vbertum
sed certe hoc non p̄cedit secūdū p̄fatum
Lod. quia si ueniētes ab intestato nō accepta
rūt hereditatē applicat̄ fisco ut d. l. Aduer
te tamē aut illa hereditas ex uolūtate & iu
dicio ē penes spurium & tunc si ueniētes ab
intestato eā non acceptāt applicat̄ fisco &
ita loquitur. l. i. aut. ex uolūtate patris & iu
dicio nihil puenit ad filiū per se uel inter
positam p̄sonam tunc loquētes heredes uel
ueniētes ab intestato pñt mortuo patre reli
quere donare l̄ uendere spurio quia hoc nō
reperitur prohibitū nec ē p̄sumptio fraudis
quia uident̄ potuisse de suo largiri ar. ff. de
iure fisci. l. in fideicommissum i si. & ita pōt
saluari quod dicit Vber. secūdū Lodo. pre
factū Ego de hoc allego tex. cum glo. nō. in
autē. q. mo. na. effici. sui. §. si col. vi.
Secunda cautella ē ut institues spurium &
roges eū ut alii f̄stituet & tūc si noller sibi
restitui remanebit penes spurium. ff. de le. i.

l. cum ei & ff. si quis ali. tes. probi. l. i. §. si &
si legatū ad treb. l. cogi. §. qui solidū secūdū
Vber. & de hoc habetur in l. anteq̄. E. de fi
deicomis. secūdū do. Lodo. de sardis in d. suo
tractatu in fi. dicit quod hoc non putat esse
uerū quia tal̄ hereditas est pro nō scripta. E.
de here. insti. l. i. & ideo pertinet ad ueniē
tes ab intestato ut ibi nō. & in l. iii. ff. de his
qui pro non scrip. Sed tu dicas qd̄ si ille cui
d̄ fieri restitutio per spurium nō uult accep
tare restitutionē ipsius spurii & hoc cōstat
& tunc remāet apud spurium ēt legitima q̄a
tunc spurius intelligit̄ habere ab eo poti⁹
q̄ a testatore ar. l. si nuptā. §. si. ff. de fun. do.
& ar. l. profecticia. §. si prius coniuncta glo.
ibi. ff. de iure do. aut rēnūtiat in fauorez ue
nientiū ab intestato & hoc constat & tunc
applicabit̄ illis & non spurio eadem rōne.
Aut sumus in dubio cui debetur hereditas
ut nō in l. i. E. de here. insti. nisi ex cōiunctio
ne & amore personaz aliud sit dicēdū uid̄
licet q̄ esset amicus spurii & non ueniētū
ab intestato uel esset maior amicus ar. l. sed
si plures. §. in arrogato cū ibi nō. ff. de uulg.
& pupi. & l. si proprio. §. p̄curator ut in ce
teris. ff. de p̄cur. cum si & hoc mō intelligas
cautelā precedentē.

Tertia cautela est q̄ pater instituat regē
francoz uel aliū simile & eius filios & ne
potes usq̄ i infinitū sub cōditione si q̄s enī
p̄sonaliter ueniat ad capiendā hereditates
uel sub alia cōditōne nō uerisimilr & inte
rim relinquat spurium & ei⁹ filios & nepotes
eius usq̄ i finitum curatores gubnatores &
administratores dcē hereditatis & quod nō
possit ab eis ratio administratiōis nec cogi
ad prestandū fideiussorem a quib⁹ reddi
tiōe rationū & fideiussione eos liberet ab
solautq̄ exp̄sse uel instituat spurium cum
capere poterit que institutio ualet ut l. i. tē
pus. ff. de here. insti. & interī uelinquat eū
curatores ut s. & si capere non poterit sub
stituat ei⁹ filios & nepotes Sed certe hec
cautela non prodest quia notorie fraus de p̄
henditur ex eo quod est liberat⁹ a redditio
ne rationū & a prestatiōe fideiussoria nā
presumit̄ id fecisse sanguinis affectione ut
ff. de li. leg. l. aurelius. §. ticius & si illa phi
bitione facta non posset ministrare ne sub
pretextu liciti cōmittat̄ illicitū. E. d. fa. san.
ecc. l. sub pretextu. Itē prohibet̄ administra
re quocūq̄ colore ut heres & sic ista cautel
la nō prodest secūdū do. Lodo. p̄all. q. dicit

quod ita uidi consultū per Saly. & collegiū bononienses.

Quarta cautela est q̄ pater instituat uxorem uel aliā personā & eā roget q̄ restituat pro aīa sua cui uolet uel cui sibi uidebit nā poterit illā restituere illi tercio qui pōt postea restituere spurio & tunc filius obtinebit uel obtinere poterit. ff. de le. iii. l. pater filium. §. quidē ita dicit bar. in. l. si. ff. de his q. ut idig. tñ dicit hoc cōtinere aliquid fraudis quā ppter dicit prefatus do. Lodo. q̄ aduertendū ē aut ille institutus restituit spurio & tunc presumit̄ fraus maxime si omnia bona relinquit ut. ff. de leg. i. l. l. utius. §. i. & ff. d. his que in frau. cre. l. omnes. §. l. utius maxie p̄ restitutionem factā spurio quia eo repto possideri bona patris p̄sumit̄ fraus quā si per interpositā personā. C. de na. li. l. i. & iii. & i autē. qui. mo. na. effici. sui. & ali. iur. §. & qm̄ qui enim rogatur restituere arbitrio boni uiri. ff. d. fideicomis. li. l. fideicomis saria libertas & glo. in cle. sepe de. & sig. in. & defensione & per bar. i. exrauag. ad reprimendam sup. & bo uidebitur. iō qui nō pōt eligere spurium ut est glo. i. l. cum qdā de lega. ii. nam spurius nō pōt aliquid capere a defuncto ut in aut. qui. mo. na. effici. sui. §. si. l. s. capiens ex iudicio heredis rogati h̄ modo. s. cui sibi uidebitur uidetur capere a defuncto ac si noīatim in prio testamēto heres relict̄ esset ar. l. unū ex familia. §. si de falcidia. ff. de leg. ii. & idem dico eadē rōne si restituit tercio cū hoc q̄ ille restitueret cui sibi uidebit & ille postea restituat spurio et ita tēt bar. i. uno consilio quod incipit grasso de spoletto Secus si restituat tercio absolute & ille postea tanq̄ rem suā donec uel relinquat spurio quod fieri pōt ut dixi i precedēti cautela huius materie Quīta cautela pōt esse q̄ si pater instituet aliquē & illum rogat ut restituat spurio nam tunc fideicomissum ē p̄ non scripto iō remanet apud eū a quo relinquit ut. ff. de iure fis. l. non intelligit̄ i prin. & sic ille heres nō tenetur restituere tñ si uellit poterit insti. d. fideicō. here. in prin. uidet̄. n. de suo largiri & sic cessat suspitio fraudis ar. ff. de iure fis. l. ita fidei heres. & hoc quidam approbant sed dicit do. Lodo. de sar. q̄ si uidet̄ i dubio presumi q̄ restituat non tanq̄ rem suā sed ut impleat uoluntatē defuncti ut probat̄ i sti. de fideicō. here. in prin. nisi ex aliis piecturis appareat q̄ uoluerit de suo largiri pu

ta quia est talis persona cui & similiter donasset quis non fuisset rogatus & ipe p̄testatur q̄ non uult de suo largiri ar. ff. de p̄ba. l. procula nō tñ sufficere sola protestatō ar. d. leg. iii. c. q̄s. §. l. tē & d. p̄ba. l. qui tantū

Sexta cautela est si pater instituat aliquē & institutus accomodet tacitā fidē de restituendo spurio quia tunc poterit spuri⁹ deferre fisco & lucrabit̄ dimidiā hereditatis aliā dimidiā habebit fiscus. ff. de iure fisci. l. edicto in prin. & §. ad heredes & l. senatus. §. senatus secundū. Vber. de bo. & ita uidet̄ uel le glo. in. l. i. eo. ti. sed dicit prefatus do. Lodo. q̄ non arbitrat̄ hoc in distincte procedere aut enī est nat⁹ ex incesto coitu aut ex alio primo casu. primo instituit succedentes ab intestato de quib⁹ sit mentio in. l. si quis in testi. C. de incest. nup. & tūc hēt locū q̄ dictū est quia auferet̄ ab illo accomodante tacitam fidē tanq̄ indigno aut iustituit alios q̄ illos de quibus ibi habet̄ & tunc quia non hēt testator cum eis testamēti factionē nō auferet̄ ab eis tanq̄ indignus q̄ n̄ p̄t esse heredes ut requirit̄. ff. de iure fisci. l. ei⁹ q̄ de latorem in si. est ergo pro nō scripto & sic non applicat̄ fisco si nō applicat̄ fisco non habz locū delatio ut. e. ti. l. si metallū si uero sit nat⁹ ex alio coitu tūc habet locū q̄ dictū ē. §. secundū Vber. sed periculū ē ne ab alio p̄ueniat̄ in defendendū puta ab ipso herede tacite rogato uel ab alia quia tūc spurius n̄c̄il haberet ut habetur in. l. i. in prin. eo. ti. & quis nō perueniat̄ & tñ nō consulit̄ ei plene quia tunc non haberet nisi dimidiā.

Septima cautela ē q̄ si spurius p̄trahat societate omniū bonorū cū aliquo & pater illi socio mutuet magnā pecunie quatitatē & postea ei leget liberationē tunc illa liberatio profit̄ illi spurio q̄tum ad dimidiā illius q̄titatis. ff. de lib. leg. l. si is qui duos secundū. Vber. & dy. ibi idem est dicendū si illum socius heredē instituat. Nā tunc hereditas acquiritur societati. ff. pro socio. l. si societate uniuersorū & sic spurius habebit dimidiā & pōt esse rō quia nec hereditas nec liberatio relictā socio q̄rit̄ ipso iure s̄ que rit̄ socio & postea uenit comunicanda tanq̄ sit de bonis socii p̄bat̄ in. d. l. societate & p̄ glo. eo. ti. l. i. §. cū specialit̄. Spuri⁹ ergo his casibus nō capit de bonis testatoris sed de bonis socii quod pōt ut est glo. in autē. quibus mo. na. effici. sui. §. si. & hanc cautellā dicit bar. esse bonā nisi appareat fraus secundū

ea que nō Bar. & doc. in. l. si post tractum
ff. de do. & dicit do. Lodo. q. presumet frau-
de in dubio maxie quia nō pōt dici q. soci-
donet de suo proprio quia cogit comuni-
care ergo non donat. ff. de re iudi. l. donari.
Ideo potius dicitur acquiri filio per interpo-
sitam personā mediāte iudicio testatoris q.
est phibitū per predicta. ideo ista cautella
non uidetur esse tuta secundū eum sed bal.
in. l. i. in. xiii. q. c. pro soc. tenet in distinte
predictā cautellā & dicit eā esse bonā. Sed
circa eā posset dici q. sit consideranda psona
socii an pater spurio reliquit q. si erat ami-
cus patris cui dissimilit esset & non existe-
te societate cū filio relicturus & tunc in di-
stincte predicta cautella sit uera. quia cess-
ois suspicio presumptionis ar. l. si plures. §.
in arrogato. ff. de uulga. & pup. Sed si nulla
affinitas coniunctio uel amicitia esset & illo
socio tūc ego credere dictā cautellā nō suffi-
cere & tunc diceret filius socio acquirere po-
tius ab ipso patre per interpositam psonā
quā a socio suo uigore societatis per predic-
ta. Octaua cautela ē q. pater instituat filiū
spurium cum capere poterit que institutio
ualet. ff. de hered. insti. l. in tpus & ē glo. l. l.
sicut. ff. qui. mo. usufru. ami. Nam tunc pen-
dente cōditione petit institutionē bonoru
possessionē secundū tab. l. ii. §. si sub condi-
tione. ff. de bono. posse secundum tabu. se-
cundū bal. in. l. si. c. de his qui sunt sui. uel
alie. iur. qui dicit se ita multociens cōsuluit
se s. secundū do. Lodo. tunc cōcedit secun-
dum tabul. institutio quādo pōt ab intesta-
to succedere ut dicit ibi nōbilitate uel hic

Nona cautela ē q. de iure canonico pos-
sunt relinqui alimenta spuris extra de eo
qui dux. in ma. quā pol. per adulte. c. cuz hē-
ret q. relinquat pater filio suo unū fundus
p. alimoniis & post eius mortē spurii reli-
quat eius filiis & heredibus illum fundum
secundū bar. in. l. si. ff. de is quibus ut idig.
quod etiā est uerū nisi excedat magnā quā-
titatē respectu alimentorū q. tunc presume-
tur fraus. Decima cautela ē q. pater insti-
tuat aliquē & grauet eū ut det spurio cen-
tum ut. ff. de iure fisco. l. si ita fidei secundum
Dy. sed bar. dicit hoc esse contra tex. l. qd
dictiones. ff. de dona. cā. mor. naz illud non
remanet apud spurium sed auferit. ab eo tā-
q. ab indigno & applicabit fisco ut. ff. de o.
di. & demō. l. heres meus secundū bal. in. l.
socium qui eū in apphst. ff. pro socio rec

tat Ricardum de ma. lumb. tenere cū Dy.
& respondet q. quis spurium non possit ali-
quid hēre ex re patris tamē pōt aliqd. pp-
rem patris. ff. de pecul. lega. l. eo tpre i fine
ff. de edili. edicto. l. cum autem. §. item si le-
gatum & de cōiug. cum emāci. libe. l. pria
§. tunc uideamus & c. de aduo. diuer. iudi.
l. fori & dicit do. Lodo. q. hoc. putat esse q.
non repit expresse phibitum ergo uidet
concessum. l. nec nam. §. sed quod eis. ff. ex q.
bus cau. maio. & in. c. inter corporalia de
transla. prelato. & uide glo. i. autē. q. b. mo.
natu. effici. sui p. ali. iur. §. si. nec obstat. l. qd
conditionis quia ideo inspicit si quid ad eū
puenerit directe nō indirecte. hic autē de eo
qui ē i capax rōne delicti testatoris ideo in-
spicit an ad eum aliquod pueniat Sed i ma-
teria testatoris sufficit q. bona sua ad spuri-
um non perueniant & hoc procedit nisi
manifesta fraus appareat ut quia hereditas
ualebit centum & eum rogauit ut tantūde
redderet & ita pōt intelligi. d. l. qd cōditiois

Vndecima cautela est si habet pater ami-
cū de quo pfidat eum instituat & nihil ali-
ud dicat scilicet expresse sed inter ipsos &
eius roget ut filio restituat Nā tunc poterit
ille restituere spurio q. non poterit proba-
ri eum fuisse rogatū nec etiā fraus presuma-
tur quia non apparet q. fuit rogatus tacite
expresse imo uidet potius de suo largiri nec
est uerū q. si repertā bona patris posside-
re presumat fraus ut. l. i. c. de naturali. libe.
quia illud nō procedit nisi ostendere ipm
possidere interueniente iuditio uel uolūtate
patris ita pōt intelligi. d. l. i. sed certe secundū
do. Lod. hoc tendit ad interitus salutis etne
quia quis p. bar. non possit tamē est fra-
tam rogans q. rogatus teneret in aiam suā
ad satisfaciē uenientibus ab intestato qui-
eis auferunt hereditatem que eis de iure de-
bebat & ideo melius ē secundū eum quod
instituat illum amicus suum & nihil aliud
dicat & ille poterit spurium instituere et hoc
approbat. Specu. in ti. d. successi. ab intesta.
§. i. §. sed quid si pater & est comunis cau-
tela secundū do. Lod. qui dicit q. raro repit
amici qui restituant non rogati. Duode-
cima cautela est q. pat. in testamento dicat
qualit. est contentus q. filius suus etiā post
mortē suam possit legitimari. Naz tūc pp-
consensum patris etiam eo mortuo fili-
poterit legitimari & patri succedere etiam ex
tantibus aliis liberis ut nō. bar. & et doc. ibi

B. z.

in. l. gallus. §. & quid si tantū. ff. de lib. & p.
& postea dicat & ego instituo filium meum
spuriū in toto uel i parte prout uoluerit cū
capere poterit. nā talis substitutio facta sub
tali conditione ualeat ut est casus in. l. in tē.
pus in prin. ff. d. heredi. instituen. & h. mō
ualebit institutio & filius etiam post mor.
tes patris potest se facere legitimari & suc
cedet & ista est optima & tutissima cautela
p illis qui habēt filios uel coniunctos rebelles
quos uellent instituere ne fiscus succedat di
cunt enim instituo talem si & qñ peruene
rit ad gratiam domini q bene nota.

Cautela ad excusandū mandantem cōmitti
delictum quod mandatarius dicat se cōmis
sisse delictum exequendo mandatum.

Vidimus quā plures casus in quibus q
pōt liberari a morte hic adde unum alium.
Nam si quis mandauit ticio ut interficeret
gayus & interficit si ticius dicat q non exe
quēdo mādātū sed motu proprio quia erat
suus principalis & capitalis inimicus nam
ei credendum sit in excusatione mandātis
& multi doct. mouerunt hāc. q. extra de ho
mici. ad audiētiā & clare non responderūt
Tu dic q ē recurrendū ad coniecturas & i
dubio presumis contra mādātū ut. l. sepe
ff. de h. sig. nec est bonum testimoniū de
linquētis ut. l. si de accu. Glo. tamen dicit in
simili cāu q si quis deprehendatur cum aliq
bus & confiteatur q prius contraxerāt ma
trimonium ad iuicē & se excusant ut ē gl.
nō. i. l. pe. c. de fideiussō. Sed i hoc i credo q
ispiciātur cōiecture & quia facta matrimo
nii cōfessio non excusaret ar. ff. de dona. l. do
nationes in cōcubinam i prin. ita nō. dicit
bal. in. c. i. §. in reuerti. i. v. colum. in ti. de pa
tu. fir i uis. seu. Ex quo sumas cautelam q si
aliquis accusat q mandauerat homicidius
cōmitti si cōmittēs erat inimicus capitalis
occisi ita q uerisiliter eum occidisset ppter
suā inimicitā q ipe examine & deponat
si uerum est q ipm interfecit non ppter mā
datum sed propter inimicitā propriam &
mādans liberabitur quod bene nō.
Cautela in fauorem illius qui mādato alteri
us occidit alterum q mittiget eius pena.

Nota q licet mādātum in delictis non
excusat in totū tamen mitigari facit penas
quia si quis ex mandato domini aliquē inf

ficat damnatur i metallū & morti ciuili tra
ditur ubi sine mandato morti naturali tra
deret ut est casus in. l. seruus. c. ad. l. iuliam
d. ui facit. l. gracus. c. de adulte. quod nō. p
ter eum qui mandato tiramni aliquē occi
dit Nam licet non excusetur pena tamē mi
tigabitur quia morti naturali nō tradetur
secūduz bar. & Saly. in. d. l. seruos q ut scias
adiuuare illos qui interficiūt homines de
mandato dñorū suorū.

Cautela ad cōmittendū uel trāfigendum
super rebus decisis p sententiā.

Potest adhiberi modus & cautela trāsi
gendi & faciendi cōmissum super rebus
decisis hoc modo. s. si dicatur in cōmissio
uel intrāfatione q sit cōmissū uel tran
sactio pntibus & que i futurū fieri possent
& licet intelligatur super omni eo sup q
fuit arbitratum uel trāfactū nam hoc mō fa
ciēdo cōmissus uel transactio ualebit sup
rebus decisis & ita nō. ang. in. l. i. ff. de tran
sactio. l. nā hi. e. sed cū licet. e. ti. nisi lex pro
hibeat fieri transactiōē nā tunc nihil opa
bitur fingere lites ut in. d. §. si cū licet & ibi
de hoc nō. ang. & de hoc ēt dic ut ibi p doc
& in. c. expoita de arbi.

Secundo modo pōt fieri cōmissum sup
re decisa in transatione si cōmittentes uel
exigentes iurent stare omni eo quod tran
sactū uel arbitrātū fuerit per arbitratōres se
cūbū Bar. & docto. nō. in. l. si quis maior. c.
de transacti. & hoc opat uirt^{us} iuramēti qd
debs seruari si possit sine interitu salutis et
ne ut in. c. cū cōtigat de iureiurā.

Cautela p cōuidis in actu carnali illicito si
uolūt euitare iudicis condemnationem

Aliquando contingit q duos. s. mascul^{us}
& femina coniungantur in actu carnali q
non erāt coniuges sed esse possunt & accu
sant uel iudex pcedit cōtra ipsos Cautela ē
si uolūt euitare condēpnationē quod iurēt
q ante coitū clā. p. traxerunt & p hoc eui
tabunt cōdēpnationē ut est glo. nō. in. l.
pe. c. de fideiussō. & ibi p doc. & p bal. in. l.
unica. c. de ofes.

Cautela quomodo dbeat interrogari testis.

Tu scis q qui ponit p uerbū credo licet
regularit non probat ut hē in. c. cum cām
de testi. & l. testiū eo. ti. unde si testis cōclu
dit rōnem ptingētē necessario probat ūde
testis interrogatus super mutuo dixit credo

quod mutauit quomodo scis respondit quia
 presens fui & uidi numerare ualeat ei⁹ dic-
 tum quia attēdit rō que limitat dictū ut. l.
 eius dictū. ff. de pac. & habet in. l. eius solas
 E. de testi. & ita tenet bal. in. l. conuenticula
 E. de epis. & cle. & in. l. data opera. E. q. accu.
 non pos. Et ideo tu qui es examinador testi-
 um pro amico & uides testē productū per
 partem aduersam & interrogat per colle-
 gā tuum ē examinadorē si testis deponat
 per X. bum credo q. examinador cōtra ques-
 testis pducit dicit non curo q. fiat alia exa-
 minatio quia satis bene deponit nā tale te-
 stimoniū non ualebit quia dponit solūmō
 de credulitate & ideo sis informatus qn̄ p-
 ducunt interrogatoria tua ut dicas in pica
 interrogationum si testes examinati dicāt
 se in his scire uel errare ita esse ut in capi-
 tulis contineat non fiant alie interrogatio-
 nes seu non interrogantur ulterius nā hoc ca-
 su non debet interrogari testis qui dpo-
 suit se ita credere quia interrogatiōes solent
 fieri ad instātiā illius q. quē testes examinā-
 tur ut hētur in. d. c. cū cām & i. c. p. tuas de te-
 sti. q. bene nō.

Cautela quō ab executione nec a pñtiatione
 ē exequendo n̄ possit appellari et qn̄ possit.

Nota q. licet ab executione sentētie que
 est facti non possit appellari ut i. l. ab exe-
 cutore in prin. ff. de appel. & in. l. ab execu-
 tore in prin. ff. de appel. & in. l. ab executio-
 ne. E. quā app. nō re. & ii. q. vi. §. sunt quorū
 X. ab executione & hētur in. c. nouit extra
 de appel. tamen a pronuntiatione de exe-
 quendo pōt appellari ut ē glo. in. d. l. ab exe-
 cutore in prin. & ibi nō p. doc. Et ideo sumi-
 tur in practica cautela q. quando sententia
 est lata pro te que trāsiuit in rē iudicatas q.
 realiter eam exequi facias sine aliqua pñu-
 tiatione hoc modo uidelicet quia iudex di-
 cat quod exequendo sententiā concedit uic-
 tori familiā & ministros suos ad capiendus
 debitorem & pignora uel initedū uincētes
 in possessione ita dicit Ang. de pūio se m-
 tis uicibus procurasse i. d. l. ab executore quā
 tunc secūdū oēs nō poterit appellari & idē
 ē tenz do. ang. de are. in. d. l. ab executore i
 pri. q. nō.

Regulare ē q. ab executione sentētie nō
 pōt appellari ut dixi in precedēti cautela.
 Queritur nunquid sit aliqua cautela p-
 p- quā possit appellari quādo iudex est caut⁹
 quia non uult pronūtiare simpliciter exs

quatur sentētiā ut dictū est i cautela p-
 denti dicas q. sic nam tu es aduocatus rei &
 uis appellare debes apponere tuā exceptiō-
 nem & si ea non obstāte exequitur poteris
 ex hoc capite appellare quia iudex debuit
 audire exceptionē in executione & ea nō
 obstante pronūtiare sententiam exequen-
 do eā esse alias diceretur excedere modum
 & sic posses appellare per. d. l. ab execu-
 tore imodico plus secundum ang. i. d. l. ab exe-
 cutore q. si ex forma statuti non possit ap-
 pellari a pronuntiatione ab exequendo ut
 est perusu cautella q. tu aduocatus rei si uis
 appellare opponas secundū ang. in. d. l. ab
 executore aliūq. exceptionem ad impediē-
 dum executiones & si iudex pronuntiabit
 sententiā uel. instrumētum exequendū ap-
 pellabitur ex hoc capite quia reitiendo tuas
 exceptiones modum excedit i exequendo
 nam iudex reitiendo exceptionē quā non
 debet reicere modum excedit ut dicit glo. i
 d. l. ab executione i X. excedat & ut dicit glo.
 in. d. l. ab executore i X. excedat & X. arti-
 culo & ideo hoc cāu non ē phibita appel-
 latio ab excessu ut. d. l. ab executore & dixi i
 precedenti cautela quod singulariter nō.

Cautele ad instruendum iudicē contra ap-
 pellantes friuole cā differendi iudicium

Si uis illaqueare appellātem causa diffe-
 rendi iudiciū tu iudex potes uti m-⁹is cau-
 telis. Et prima cautela est q. si appellans cō-
 pe. j. tminū & petat apostolos i debita for-
 ma respondeas et dicas ego non possus nūc
 tibi tradere uenias die ultima termini i tali
 hora puta. xviii. nam tūc si nō uenit & non
 cōparet appellans illa hora coram dicto iu-
 dice a q. p. dictis apostolis appella⁹ māet i
 ferta nec excusabit si ante ppareuerit siue
 post ut in cle. quis de appel. & ita dicit do.
 Mathe. de mathe. in suis singularibus nobi.
 in nobili. xxii. quod incipit. Nota practica
 qua uti potest iudex. Secunda cautela est q.
 iudex assignet sibi appellanti terminū com-
 petentē infra quē appellans iter arripiat cā
 prosequende appellationis nā si eo elapso
 non incepit iter arripere appellatio erit d-
 ferta ut ē casus in. c. peruenit. ii. de appel. &
 in. c. cum causa de re iudi. & ibi nō per doc. i
 c. personas & in. c. ex insinuatione de appel.
 & uide nō. per do. Math. i. d. xxii. nō. & ideo
 etiam nō. per omnes doc. legistas i. l. preses
 E. de appel.

Tertia cautela est quod iudex a quo assignet certum terminum oportet infra quē appellans se tenetur presentare iudici ad quē quod si non fecerit appellatio erit deserta ut est casus in c. personas de appel. & ibi nō. pre doc. & in d. c. ex insinuatione eo. ti. & d. l. p̄ses. c. de appella. Quarta cautela ē q̄ iudex a quo est appellatum assignet & figat terminum appellanti infra quē p̄ntet appostolos iudici ad quē quod si non fecerit appellatio deserta habebitur ut p̄batur per tex. & glo. & ibi habetur per doc. in l. p̄ses. c. de appel. & ita etiā tēt do. Math. de ma. i. d. suo nōbili xxii. Quinta cautela est q̄ iudex a quo assignet certus terminū infra quē appellans debeat facere fidem iudici a quo quia se presentauerit corā iudice ad quē infra terminū sibi statutū ut dictum est i precedētibus cautelis quod si appellās non fecerit secūdn̄m cōem & Nam opinionem doc. appellatio nō erit deserta quia non repitur iure cautū sed tamen ista assignatio termini habebit istū effectū q̄ iudex a quo poterit sententiam suā exequi nec unq̄ retractabitur executio nisi demus lata sentētia in cā appellationis si iudicatus fuerit bene appellatum & male iudicatum ita singulariter dicit Frede. de senis in cōsilio suo. xxvii. quod oīo uide & idē tēt doc. in d. c. personas & in c. ex insinuatione d̄ appel. & idē tenet do. Lodo. de ro. i. clxi. singulari quod p̄petuo nota. Sexta cautela ē q̄ per iudicem a quo prefigat certus terminus cōpetens ad p̄sequēdum appellationē quo elapso si non fuerit p̄secuta rata maneat sentētia & iudex a quo poterit eā executioni mādare nec retractari pōt ut est casus i. c. tuz sit romana extra de appel. & habetur i. c. cum cām de re iudi. & c. ex insinuatione d̄ appel. & in l. p̄ses. c. e. ti. per do. Lodo. d̄ ro. i. clxx. singulari & per do. Math. de ma. in xxii. nōbili & intellige p̄secutione appellationis finiende quia talis terminus nō pōt assignari per iudicē a quo & in d. c. ex insinuatione & nō. glo. ordi in d. c. cum sit romana. sed intellige de termino p̄sequende uel inchoande ut est casus qui ita debet intelligi i. d. c. cum sit romana & in d. c. cū cā & intellige oēs p̄dictas cautelas quādo iudex a quo detulit appellationi al's autē si non detulisset sed iccepisset p̄cedere post appellationē interpositas nō posset assignari aliq̄ue de p̄dictis terminis ut singularit̄

nō. Inno. in c. si extra de accus. & do. Lodo. de ro. i. clxy. singulari & hētur i. d. c. tuz sit romana per doc. Septima cautela est q̄ ille qui credit habere sentētiā p̄ se faciat q̄ iudex admoneat p̄tem ut cōpeat in tali termino ad audiendum sentētiā quia si nō cōpebit in termino & fertur sentētia ille admonitus p̄ iudicē nō poterit appellare & ē rō quia simplex admonitio iudicis hēt uis pemptorii & cōstituit iussū in rōa p̄tumatia adeo q̄ non poterit postea appellare si non cōparuerit ut est glo. ualde nō. i. l. ii. c. quō & quā. iudex que ita uult p̄ illū tex. & ibi hoc nō. singulariter Ang. quod p̄petuo tenemēti Cautela q̄ ualeat p̄scriptio tuz malafide

Vidimus in c. si. d̄ p̄scrip. q̄ possessor malafidei nullo tempore p̄scribit & ist d̄ debet obseruari etiā in foro ciuili secundus uerā op̄. ut ibi dixi. sed cautela est secūdn̄z Bal. ad hoc ut aliquis laicus possit p̄scribere etiam cū mala fide & q̄ omnes p̄scriptio nes sunt licite q̄ fiat statutū i ciuitate generale quod oīa statuta loquentia de p̄scriptionibus habeāt uim contractus & p̄sensus utriusq̄ partis ibi non potest dici quod p̄prie sit mala fides. ff. de re iudi. l. non fraudātis facit. l. cū donationis. c. de transacti. & p̄babilit̄ aīa saluat & uolūtas ciuū & bonus publicū obseruat & hoc consiliū est de ingenio meo ita dicit. Bal. in d. c. si. de p̄scribi ubi uide.

Cautela ad hoc q̄ priuilegium non intelligat̄ reuocatū per legem generalē illius q̄ illud an̄ concessit. s. annectat̄ & i corpore statuf.

Domini & principes septēnio cōcedūt priuilegia immunitatis & exēptionis al' cui benemerito de re publica & p̄cessu tēporis per legē generalē cassant & annullāt omnia priuilegia exemptionis p̄ eos accessa Cautella ē quod nō possit reuocari uidelicet q̄ faciat inferi in libello statuterū ciuitatis quando ei cedit̄ hoc priuilegiū & hoc d̄ inferi quando reformāt̄ statuta uel si non reformant̄ dicef̄ & hoc priuilegiū addatur statutis nostris & pro statuto etiam intelligat̄. nā hoc casu quādocunq̄ dominus l' p̄iceps cassaret omnia priuilegia tñ unq̄ de isto intelligat̄ in statutis inserto nisi de eo fieret expressa mentio istud probat̄ p̄ glo. in autē. qua in prouincia. c. ubi de crimine

agt.opor.& ibi hoc tenet do.Pa.de ca.

Cautela ad h^o ut q^s semp teneat de casu fortuito.

Regula est quod simplex conductor non tenet tempore guerre soluere pensionem sed non potest recipere fructus ut. l. ite querit. §. exercitu. ff. loca. idem quando non potest recipere pro aliqua tempestate. l. si merces. §. uis maior eo. ti. & l. ex conductu. §. i. Idem quando ex alia causa simili percipere non potest puta pro sterilitate ut. l. si uno in pri. eo. ti. & in. c. propter sterilitatem in prin. ex. de loca. sed de libellario dubium est sed ueritas est quod non tenet ut non in. l. i. c. de iure emphi. per doc. & in. d. c. propter sterilitatem. Sed cautela est quod sine dubio in omnibus predictis casibus teneat in distincte tam conductor quam libellarius ad soluendum pensionem si instrumento locationis renunciatum est pro conductore uel libellario seu emphiteota exceptione doli mali conditione sine qua etiam iusta & cum consilio quo conductor uel libellarius se tueri posset a prestatione pensionis nam tunc tenetur ad solutionem mercedis et si guerra superueiat post locationem ff. Alber. de ro. q. dicit se obtinuisse coram collegio pgamensi ut ipse non. l. i. ite queritur. §. exercitu. ff. loca. & ita dicit in lombardia obseruari quod nota bene.

Cautela quando instantia perit quod reiterentur omnes termini.

Licet de iure canonico instantia cause principalis nunquam pereat ut in. c. pe. ex d. iudi. tñ de iure civili in causis civilibus perit triennio in criminalibus biennio ita quod nec de consensu partium potest prorogari ut est casus in. l. pperandum in prin. & ibi non. c. de iudi. in tantum quod pempta instantia perunt omnia acta usque ad litem contestatam & multa que fiunt post litem contestatam ut habetur per bar. in. l. lite mortua. ff. iudi. sol. & non. l. i. pperandum in prin. & sic est necesse de nouo incipere processus ut in dictis iuribus habetur Sed tu adde hanc cautela quod partes sibi promittant ad iuicem per solenne stipulationem & et per iuramentum quod si triennium haberetur antequam causa expediat quod unico contextu actor & reus teneantur producere libellum & responsiones & replicationes & omnia acta sigillatim de nouo secundum. l. que nam cum ibi non. per glo. Bar. & doc. ff. de pcura. nam tunc licet instantia dicatur pempta iure nullus

tamen in expensis condemnabitur sed procedatur in iudicio de nouo & si dicatur cautela non prouidet ut instantia non pereat istud est fatendum tamen prouidet secundum intentionem partium sed propter expensas & ne de nouo habeant facere singula acta de tempore instantie sicut facta fuerunt in prima instantia quod bene non. quia ita sepe practicum

Cautela quod non respondens positionibus non habeat pro confesso.

Ille qui non respondet positionibus regulariter habet pro confesso tamen requiritur sententia super hoc ut in. c. ii. de confes. li. vi. & l. ii. §. quod si actor. c. de iura. calump. aliquis non respondit positionibus est ne aliqua cautela quod ipse non succumbat dicas quod quidam aduocatus adhibuit hanc cautela cum clientulus suus debebat haberi pro confesso quia non respondit positionibus nam fecit causam committi consilio sapientis sub hac forma que essent partes iudicis idiffiniendo & quando erat pronuntiatum quod positiones haberentur pro confessatis non potuit consultius consulere super eius positiones tanquam confessatis & sic stetit actor absque probatione ex forma commissionis cum nihil nocuerit eum respondisse & ideo tu aduocateptis alteri esto cautus ne clientulus circumueiat in forma puncti quod transmittitur ad consulendum dicas ergo iudex omisit quod iuris non quod diffiniendum exagitat ita dicit Bern. non in. c. uinco in fi. de lit. contestata. & est ratio quia quando punctatur causa diffinienda intelligitur de diffinitia ar. l. pe. §. bиду glo. ff. quia appel. sit unde cum uigore commissionis debeat consultius iudicare tamen super causa principali & sic diffinitive & non super interlocutoria sequitur quod non sit pronuntiatum interlocutorie positiones haberi pro confessatis quod nec iste cui est causa commissa iudicare uel consulere poterit sed cum causa committitur quid iuris intelligitur esse commissus ut super omnibus consilium nam questio generalis est omnia capitula complectens ut. l. eius quod in prouincia. ff. si cer. pe. unde si committitur alicui questio consulenda per istum modum quod iuris nisi super omnibus consilium reddatur non uidetur consilium reddidisse ar. ff. de arbi. l. quod tamen ut dicit non. Bal. in. c. i. in prin. in ti. de controuersia in uesti. in usi. feud. & no. per Ang. in. l. querebatur in prin. de test. mi. ff. & l. si fundus sub conditione. §. stichum sempronio de le. i. dixi in repetitione. c. i. d. B. q.

feudi cogni. & ideo qñ in casu pposito cõ
mittit decidenda uel consulenda quid iuris
intelligit ut super oibus articulis pñtiet
consulet & sic cum repiat pte fuisse in rñpõ
dendo positionibus debet sup hoc consulere
super cã principali & sic illũ habeat p con
fesso cõdẽpnandũ q bene no. & scias prac
ticare quia erit utilis tã p actore q pro reo.

Cautela ad. l. pleriq; de i ius uoc. ut iuit? pos
sit qs exhi. de domo.

Regula ẽ quod nemo inuitus trahi d do
mo põt quia dom? cuiq; tutissimũ refugium
ẽ ut est dictũ i. l. pleriq; cõsequẽ. ff. de i i uo.
& i. l. nemo de regu. iur. S; cautella est q iu
dex pceptũ faciat debitori meo qã stat i do
mo ul? n uult exire q spareat corã ipso sub
pena quicq; uel decẽ librag; applicãda fisco
nã si nõ spareat poterit capi ex domum si
noluerit comparere iudex cõdempnet illuz
i illa pena fisco applicanda quã penã si nõ
soluet posset capi etiã in domo quia p cri
libus quis posset capi & extrahi de domo
.l. nemo carcerem. c. d. exacti. tribu. li. x. nã
cõdempnatus fisco propter contẽptũ mã
dati dicitur cõdempnari criminalit iux
ta ea que hẽntur .l. iiii. ff. de sepul. uiola. Itẽ
cõdempnatus etiã simpliciter potest icar
cerari & quia est cõdempnatus fisco põt
extrahi de domo & quãdo erit ibi positus
i carcere poterit ibi pro debito alio cõmẽ
dari secundũ ea que habent p bar. in. l. ii. d.
custo. reo. & in sua disputatione que icipit
Lapis capt? & istã cautelam ponit Bar. in
effectu in. l. sacrilegiu. §. si. ff. ad. l. iuliam pe
cu. Sed circa predictam cautelaz potest du
plex remedium adhiberi. primuz. est q si
ẽ citatus mittat procuratorẽ uel nuntium
quia quãdo quis est citatus põt regulariter
comparere per se uel per procuratorẽ iuxta
nõ. in. l. fi. c. de procura. Aliud remedium ẽ
q si nullo modo compareat q ipse potius
soluat cõdempnationem ul? multam q q
patiat se detineri ut habetur per Oldr. i.
.l. iiii. §. pretor. ff. de dam. infec. Sed contra
primum remedium possit adhiberi cautela
per iudicem uidelicet q citet eum ut per
sonaliter compareat & non per procurato
rem quia uult loqui tecum & c. nam hoc ca
su mittendo pcuratorem non excusaretur
facit quod habetur in. c. cum dilecta in 70.
personaliter extra de rescrip. & in. c. si. §
is autem extra de offi. delega.

Cautela q ex delicto patris filius non pri
uet successionẽ.

Propter delictum patris etiam aliquã
do priuatur filius sua successionẽ & non a
gnatus de quo habetur in. l. adoptiuũ. ff. de
i ius uocari. & in. l. ii. c. de libe. & eo. lib. & i
.c. pe. si uasa. seu. priue. cui deferatur sed cir
ca hoc hodie põt adhiberi cautela quando
proprietas spectat ad filiũ & ad patrẽ usu
fructus q pater renũtiet usufructui dicit
ang. in. d. l. adopt uũ q hoc remedium pue
nit in quodaz patre qui colore iracundie oc
cidit filium habentẽ patrimonium mater
nũ unde ei non poterat succedere & simi
lirer filii eius uid. bant? exclusi a successio
ne ne patri acquirãt unde alii attinẽtes ex
latere materno dicebant hereditatem ad se
spectare pater renũtiauit usufructui & alii
fratres obtinuerunt.

Cautela ad hoc q quis non teneatur de fal
so quando falsis instrumentis fuit usus

Cõmuniter in causis publicatis attesta
tionibus solent fieri interrogatioes pñb?
si uolunt uti litteris & attestationibus & i
strumentis bonis ueris legalib? & legitimis
ad h? ut si dixerit quod si & rperiat falsitas
puniri possint de falso & causam amittant
nõ quia falsus fecerunt sed qã falso usi sunt
s; pone q qs produxit instrũ bona fide qd
credebat esse uerũ postea puenit ad eius no
ticiam quod est falsum uel fecit examina
re testes suos quos cognouit publicatis atte
stationibus falsum dixisse que cautela ẽ q
producens non teneat de falso pro usu dic
torum testiũ secundũ bal. nõ. in. l. fi. §. si. ex
fal. instru. q ante interrogat pars producẽs
si uult uti attestationibus & instrumẽto p
bationis pro bonis legalibus aut nõ interro
gat non ponit quia illud non ẽ uti s; usus
esse quando adderat bona fides sed si intro
gatur dixi cautela est q respondeat ita q n
possit comprehendere ex uerbis q reputet i
strumentũ uel testes falsos quia esset disfa
mare se & alium & ponere se & aliũ i picu
lũ naz i talibus multũ ẽ periculosa suspicio
iudicis ut. l. aduersarius. c. de fide instru. &
.l. iubemus. c. de pba. debet ergo hoc modo
cautus respondere qã non reputo mihi hos
testes uel de illo instrumẽto nõ curo & usui
cedo ut dicit Bal. in. d. l. fi. nam si interroga
tus diceret simpliciter se uelle uti instrumẽ
tis uel testibus uidetur fateri illud falsum ut

nō. bal. in. d. l. si aduersarius. E. de fide instru.
& consulo q̄ talia potius facias per p̄cura-
torē generalem q̄ per te ipsum iuxta nota
in. l. furti. §. qui alium. ff. de his qui nō. in fa.
& de generali p̄curatore cū libera itelligas
alias procurator generalis non possit cede-
re testib⁹ & instrumentis sicut non possit
cedere liti.

Possit adhiberi alia cautela circa p̄dicta
secūdm quosdā uidelicet q̄ in responsiōe
dicatur q̄ uti intendit testibus attestatiōi-
bus & instrumentis pro bonis ueris & lega-
libus si & i quātū de iure sint & n̄ aliter &
alio mō uel sic dicat q̄ uult uti in illis passi-
bus & punctis qui sunt i ei⁹ fauorē nec aliā
declarare sed ista cautela procederet si op-
poneretur apte. sed tu dic q̄ per alteras par-
tem posset opponi q̄ nō sit sufficienter re-
sponsus quia respōsus debz esse conformis
petitōi seu interrogatōi ut. l. stipulatōz. §.
cum additō. ff. de X. ob. sed interrogatio fu-
it simplex & r̄nsio ergo dicit q̄ ista respō-
sio non est clara non redditur aduersarius
uel iudex certus ergo r̄nsio non sufficit q̄
paria sunt nō respondere uel clare nō re-
spondere ut. l. de etate. §. nihil. ff. de interro-
ga. acti. sicut dicimus de p̄curatore q̄ si do-
minus p̄mittat ratum habere quicqd erit
factū legitime per p̄curatorem non ualet
Item quia iuramētum est idiuiduū ut no.
Bal. in. c. i. §. cnm autē de cōtrouer. iuesti. &
nō. in. l. si auus in prin. ff. de usufru. unde i
terrogatus super depositione testium uide-
tur interrogatus super iuramēto quod est
p̄cipale & a quo dependent depositiones
& ideo non pōt pro p̄te adaptari & p̄ p̄te
n̄ iux nō. i. l. aurelius. §. idem quesit insup
ff. de le. i. p̄ bar. & hoc cāu in effectu uoluit
Bal. in quodā suo consilio quod incipit In
xpi nomine amē decreto cauet quod post
publicationē testium.

Cautela pro illo qui debet p̄ducere instru-
mētū ad p̄tes lōgiquas ad hoc ut fidē faciat

Si aliquis haberet cōtrahere cum aliq̄
forensi & esset necesse p̄ducere illud instru-
mētum in partibus lōginquis quia esset i-
possibilis litterarū probatio p̄pter loci di-
stantiā si instrumentū rumpetur cautela ē
q̄ fiat instrumentū & insinuetur de p̄tius
uoluntate nam hoc facto fides dicti instru-
menti non poterit in dubium reuocari ut
probatur in autē. de fide instru. i. §. nihil in

X. insinuet & ibi glo. que incipit quasi di-
cat si ibi dubium est d̄ fide carte & ibi hoc
nō. ang. sed ista cautela non uidetur suffici-
ens quando instrumentum deferret ad longi-
quas p̄tes nā sicut negat instrumentū ita pos-
set negari insinuatio & consensus p̄tium
& iō melior cautela est q̄ tu qui celebras
contractū cum aliquo forensi uel ciue & i
strumentum debet mitti ad p̄tes extraneas
ut facias dictū instrumentū scribere p̄ tabel-
lionem publicū & scribere tres tabelliones
honestos & signare eorū signis ad hoc ut n̄
possit negari instrumentū ēt manu notarii
& hoc probatur per glo. nō. in autē. de ta-
bellio. in. §. alias autem in glo. que incipit
caue tibi infi. que dicit quāta signa sunt in
cartis tot plura sunt instrumenta ut i. §. opz
de fide instru. de hoc ēt nō. ang. in. d. §. i. in
autē. de tabel. col. iiii. Solet ēt adhiberi co-
munis alia cautela uidelicet q̄ i fine instru-
menti uel ēt in alio instrumento officialis
loci in quo ē scriptum instrumentū sicut ē
pretor facit scribere litteras de legalitate no-
tarii dicendo notum sit omnibus q̄ nōrius
qui scribit tale instrumentum ponendo p̄i-
cipiū & finē est bonus uerus & legalis no-
tarius & q̄ eius instrumento adhibeatur bō-
na & plena fides & c. apponat ip̄ius offi-
cialis sigillū iuxta nō. in. c. i. & ii. & in. c. in-
ter dilectos de fide instru.

Cautela pro illo q̄ aliquid perdidit in ludo

Si aliquis scolaris uel ali⁹ per ludū ami-
sit pecuniā libros uel alia bona iux ea q̄ ha-
bent i autē. aleaz. lud⁹. E. de relig. & sumpt.
fu. & de aleato & in toto ti. ff. d̄ alea. ad hoc
ut ipse possit recuperare illud q̄ perdidit i
ludo & tantumde cautela est ut ille q̄
perdidit itez uadat ad ludendum cū illo
qui uicit & surripiat si potest ēt furto illd̄
q̄ perdidit pecuniam uel aliquid de bonis
uincētis dū ē i ludo & isto mō satisfaciet
propria auctoritate & erit securus q̄ non
poterit cōueniri ab illo qui surripuit q̄ n̄
apetit actio ut est tex. in. l. si. in prin. & ibi
hoc nō. Ray. & do. Flo. ff. de alea. q̄ dicūt qd̄
per illum tex. Ray. ita consuluit cuidā scola-
ri suo & dum postea esset accusatus de fur-
to ipsum defendit ita quod fuit absolut⁹ &
adde & intellige q̄ talis surripiens in ludo
non tenet ne dū actione penali sed nec iu-
dicio rei persecutorio quia illud edictū de
aleatoribus quod denegat iudiciū loquitur

simplicit̃ & intelligitur tam de iudicio pe-
nali q̃ rei p̃secutorio & ita intelligit. Io. an.
illum tex. in. c. ubi periculum pe. colum. de
elec. in. vi. in. nouel. & ideo p̃ hoc cōcludo q̃
ille qui furripuit in ludo ut dictū est. s. quā-
do p̃didit non solus n̄ poterit cōueiri acti-
one d̃ furto sed ē ad restitutionē reꝝ furto
subtractarum quod tene perpetuo menti.

Cautela p̃ illo q̃ ipetrat a p̃ncipe q̃ n̄ tene-
atur soluere onera seu alias prestationes.

Et est cautela pulchra quam multi sepe
numero & maxime milites impetrēt a p̃ri-
cipibus uel dominis q̃a nō teneant soluere
onera & prestationes & simplicit̃ ea ipetrā-
do est nulla ipso iure ut est casus nota. in. l.
naucularii. c. de decu. li. x. ubi ip̃erator ult
quod concessiones & exēptiones facte etiā
per ip̃eratore nō ualeant & presumant̃
esse facte poti⁹ p̃ importunitatē q̃ q̃ ip̃era-
tor ita uoluerit per tex. in. l. i. c. de peti. bo.
subla. li. x. ubi habet̃ q̃ si aliquis ipetrat bo-
na alicuius rebellis non ual̃ impetratio &
concessio. Sed cautela ē ut similes ipetratio-
nes ualeant quod dicat̃ in p̃uilegio & cō-
cessione exemptionis i specie non obstāte
l. naucularii. c. de decu. & in secūdo casu i
petratio bonor̃ rebellis dicat̃ non obstāte
l. i. c. de pe. bo. subla. q̃a tūc bñ ualerēt dicē-
dō concessiōes ut nō. bar. i. d. l. i. & ē singulariter
nō. s. similes impetrationes & uide in se.

Quando cōtumacia procuratoris noceat
dño.

Iste articulus ut contumacia p̃curatoris
noceat domio est cotidie i usu & a nemie
declaratur p̃terea dicatis sic q̃ primo uidē-
dum ē quid sit cōtumacia procuratoris &
q̃ domini sup̃ quo pulcre loquitur bar. i. l.
tū fil. s. i hoc de x. ob. dicatis ergo. Quod
cōtumacia ē aliquid nō facere & iō cōtuma-
cia dicitur illius cui facere principaliter e-
rat iunctum & ideo si dominus citat̃ mit-
tat procuratorē qui non cōparet nō excusa-
tur mittendo p̃curatorē allegat tex. i. l. pro-
curatorē. s. tutores. ff. ma. & nō. bar. in. l. nō
distinguemus. s. pe. ff. de arbi. quod uer̃ est
si procurator non cōparet p̃ria uice & litē
suscipit si postea non cōparet dicat̃ contu-
macia p̃curatoris ut nō. bar. in. dcō. s. ad h̃
quod tamē dixi q̃ si dominus citat̃ & mit-
tat p̃curatorem qui non cōparet dicat̃ con-

tumacia domini nō p̃curatoris. Fallit in
quatuor casibus Primo fallit quando casus
fortuitus cōtinget in p̃sonā p̃curatoris p̃p̃-
quez non potuit cōparere ut. l. cum aurib⁹
& qui pe. tu. Fallit secūdo. quādo in p̃sonā
procuratoris nō cōtingit casus fortuitus ta-
men aliud impedimētum eum de iure cōi-
excusans secus si sit impedimentum ex-
cusans eum de iure speciali ut declarat
Bar. i. d. s. ad hoc Tertio fallit secūdū do-
meum ubi requiritur dol⁹ domini i missio-
ne i possessione ex secūdo decreto i p̃sona
libus ut. l. fulcinius. s. quid sit latitare. ff. ex
qui. cau. in. pos. eatur nam cōstituere p̃cu-
ratorē qui nō cōparet ē culpa ut. l. euz qui
rem in fi. ff. cōmo. & l. cum plures. s. seruū
ff. loca. ideo ex cōtumacia p̃curatoris non
fit missio cōtra dominū Ista tamen p̃prie
non est fallentia ut uidet̃ quia par uerū
est dicere q̃ est cōtumacia domini & non
p̃curatoris licet non sit talis p̃pter quā fit
missio ex secūdo decreto Quarto & ultio
fallit quando p̃curator talis constitutus a
domino qui cōi opinione reputabatur ido-
neus nā hoc cāu dominus cōstituēs libera-
batur a culpa ut. l. argentū in fi. ff. cōmo. h̃
tamen cōstitutio non sufficeret in uia in
qua proceditur cōtra carentem culpa ut in
missione ex primo decreto que fit etiā cō-
tra absentem ex probabili causa ut nō. in. l.
ignorare. ff. de testa. mil.

Sequens articulus est utrū cōtumacia p̃-
curatoris noceat domio i quo articulo Bar.
plenius locutus est in. l. i. s. si procurator. ff.
si quis ius d̃. Iste sunt comunes conclusiōes
& non uere q̃n non factū procuratoris p̃ri-
ma facie sonat in delictum ut n̄ op̃arere ad
iudicis mandatū tunc si agit̃ de his q̃ sunt
modici p̃iudicii ut mittere possessionem
ex primo decreto cōtumacia p̃curatoris no-
cet domino casus in hac lege que ita cōiter
itelligat̃ Si uero agit̃ d̃ his que sunt magni
p̃iudicii ut est missio ex secundo decreto
contumacia p̃curatoris non nocet domino
ut. l. hoc amplius. s. fi. ff. d̃ dam. infec. & in. l.
euz usufructuario. ff. si ex noxa. cau. aga. hoc
ultimum fallit nisi dominus sciēs p̃curato-
rē hoc non fecisse non purgauit eius morā
ut. l. ii. c. de exacti. mili. anno. li. x. Et ita itel-
lexit bar. l. nō solum in prin. ff. de p̃cur. Sed
tunc nocet domino propria cōtumacia i n̄
purgando non aut̃ cōtumacia p̃curatoris h̃
sunt conclusiōes in quibus cōmunē tran-

seunt ignorantes & non uere Et prius falsa est illa conclusio secundum do. meum quod ex contumacia procuratoris fiat missio ex primo decreto si dominum allegat iste textus ubi est casus ad litteram in contrarium qui textus non uult quod ex sola contumacia procuratoris fiat missio sed dicit quod post contumaciam procuratoris iudex debet liberare an debeat mittere ex primo decreto & considerare an dominus sit indefensus quasi sentiat quod sola contumacia procuratoris non facit uideri dominum indefensum Is enim dicitur indefensus pro quo generaliter uocatis amicis & coniunctis nemo apparet. l. ite ait pretor. §. si. cum. l. se. ff. qui. ex. ca. ma. & l. hoc autem. §. i. ff. qui. ca. in. pos. ea & non. glo. in. l. ii. eo. ti.

Item non est uera conclusio quod in his que sunt grauis preiudicii contumacia actoris non nocet domino per hoc allego uobis casum in. c. suborta de sen. re iudi. ubi per contumaciam procuratoris fertur sententia diffinitiva contra dominum que est magni preiudicii.

Ang. qui cognouit dicta Bar. non esse hanc dedit aliam doctrinam nec distinguit an sonet in delictum uel non delictum nec inter ea que sunt magni uel parui preiudicii Sed prima conclusio eius est ista quam etiam sequitur Bal. ubi requiritur uera domini contumacia hoc est dicere dolus domini contumacia procuratoris nec domini non nocet domino ideo ex contumacia procuratoris nec dominus multatur nec excluditur a beneficio appellandi in hoc ultimo de beneficio appellandi Bar. idem tenet in alia ratione quia beneficium appellandi est magni preiudicii Secunda conclusio Ang. est ubi sufficit ficta contumacia domini contumacia procuratoris nocet domino quia contumacia procuratoris est ficta contumacia domini ex hac conclusione sequuntur infinite illationes in practica prima est quod si procurator actoris deseruerit causam condemnabitur dominus in expensis ex contumacia procuratoris hoc intelligit Inno. extra ut li. non cotes. c. i. Bar. non. in. l. i. §. si. procurator ad fi. & man. uidetur contrarius dicere dicens quod sicut ex procuratoris contumacia dominus non multatur ut in. l. i. §. si. procurator ita nec condemnatur in expensis uel interesse quia illa duo a pari procedunt ut. d. §. si. procurator & §. se. Item sicut in mandato generali negotiorum non continetur delictum ut. l. si. procurator. ff. de condi. inde & l. si. pater. ff. que in frau. cre. ita nec in mandato unius cause

intelligitur mandata contumacia in aliqua parte Subdit tamen bar. singulariter ibi quod hoc casu damnatur dominus per uiam excipiendi quia poterat sibi denegari audientia donec soluat sibi expensas & delictum procuratoris facilius nocet domino ut causet exceptionem contra dominum quam actionem ut dicitur in delicto in faciendo do. meum in hoc articulo allegando dixit distinguendum iter expensas ratione uictorie & ratione contumacie si querimus de expensis ratione uictorie contumacia procuratoris nocet domino si dedit speciale mandatum ad causam alias si contumacia non noceret sententia lata per procuratorem diceretur lata per gestorem sine mandato & non preiudicaret domino nisi ratus haberet ut. l. iii. §. stipulatio. ff. iu. sol. quod est falsum ut in. d. c. suborta. In expensis vero que ueniunt ratione abentie Raph. sequitur bar. quod contumacia procuratoris non nocet domino per suas rationes. Secundo sequitur ex dictis Ang. quod concordat cum Bar. in illo articulo procurator non appellando infra. x. dies preiudicat domino. mouetur tamen diuersis rationibus bar. hoc ideo quia non appellare non sonat in delictum Ang. hoc ideo quia ibi non appellando non requiritur hanc domini contumacia Aduertatis tamen quia est una glossa quam non allegat & est multum singularis i. l. i. §. si. ff. qui. appe. sit que dixit quod ita demum non appellando procurator preiudicat domino si est & solet illa glossa allegari per modernos in autem hodie. & de appel. Item sequitur ex dictis Ang. quod si procurator rei citatur perptorie non apparet & adueniat talis citacio nocet domino quia in perptoria non requiritur hanc domini contumacia sed sufficiunt tres denuntiationes ut. l. ad peremptorium. ff. de iudi. & in. l. tres denuntiationes. & quo. & quam. iu. & hoc satis probatur in. d. c. suborta contrarium tenet Bar. in hoc dum uult quod in his que sunt magni preiudicii contumacia procuratoris non nocet domino. Rap. concordat istas opinionones per distinctionem an procurator sit soluendo uel non ut dixi in proximo articulo quod Ultio sequitur ex dictis Ang. in interpositione secundi decreti facienda in reali in qua sufficit ficta contumacia domini ut. l. si. finita. §. si. forte. ff. de dam. infec. ex contumacia procuratoris fiet missio ex secundo decreto contra dominum & hoc casu Bar. male loquitur quod tenuit indistincte quod missio nulla ex secundo decreto fiet si dominum ex contumacia procuratoris sed dicit Bar. saluari in missione in possessionem que fit ex secundo decreto super personalibus que requirit dolus domini

& latitationē ut l. fulcintus. §. quid sit latita
re. ff. qui. ex. ca. in pos. ea.

Differentia quō legatū sit n̄ scriptum ul' ca
ducum.

Pro non scripto legatū est quando testa
tor relinquit alicui qui erat mortu' t̄p̄e te
stamenti siue legati q̄ caducum ē q̄n lega
tarius siue heres uiuebat tēpore testamēti
siue legati sed mortuus est uiuo testatore.
Caducum legatum uel institutio ē quando
legatarius uel heres mortuus ē añ testato
rem pēdente conditione legati uel institutō
nis & his casibus deuenire d̄z portio istorū
in substitutū specialiter eis datum secundo
in coniunctū siue heredē aut collegatarius
l. unica. §. cu'z triplici. c. de ca. tol. Ratio pri
me decisionis est quia sit relinquit mōtuo
relinquitur ei qui non potest capere q̄a hō
mortuus non ē homo ut l. seruū manumif
sio. ff. de condi. inde nec heres illius mortui
poterit habere postq̄ nō habuit fundamētū
in personam predecessoris sui rō secundi. s.
quasi caduci ē quia legatū n̄ capit uires nisi
post mortē testatoris. l. a ticio. ff. de fur. Rō
terciū dictū ē quia postq̄ mortuus est pēdē
te conditione que sic anteq̄ purificet cōdi
debet ānullari legatū siue institutio q̄a id
quod est in conditione non est i obligatio
ne. l. cedere diem de uer. sig. & l. si quis sub
conditione. ff. si quis ob ca. tes.

Cautela pro appellato quando appellans
non appellauit infra decem dies

Quādo est lata sentētia si grauat appel
landum est. j. x. dies siue sit definitiua ut i
autē. c. de appel. & in. c. quod ad cōsultationē
ad fi. de re iu. in. c. cum delicti de elec. cum
sy. siue sit interlocutoria ut est tex. cum gl.
nō. in. c. significauerūt. extra de testi. & iō
si aliqui appellauerunt post. x. dies non te
net appellatio ut in dictis iuribus sed dubi
um ē q̄ si esset appellatum post. x. dies qua
liter debet opponi p̄ appellatum q̄ non sit
appellatū tpe debito dic quod cautela ē se
cundū lo. an. i. c. romana. §. si uero. d̄ appel.
in vi. quem sequitur ibi do. uidelicet q̄ ap
pellatus dicat nego appellatū infra. x. dies
& non dicat appellatū fuisse post. x. dies &
hec cautela utilis est p̄pter duo primo q̄a
non sequitur quia si appellauit p̄. x. dies
ergo non prius quia potuit prius appella

re extra de test. cū tu. Secundo quia utilis ē
p̄pter negatiuā quia negando trassundit i
eum ius probandi ut. ff. d̄ proba. l. ei. qui di
cit. Sed do. ibi dicit q̄ ista secunda ratio nō
ē bona quia negatiua non semper tanisun
dit in eum onus probandi in aduersarium
ut. nō. in. c. super his extra de accu. & nō. in
. c. i. de. cōf. l. i. vi. Nam scire debes q̄ quādo
queritur an aliquis appellauerit cōgruo lo
co & t̄p̄e uel apostolos petierit uel suā fe
cerit tunc sine dubio ille qui appellat de
bet probare ut l. litigatoribus & l. eos i pri
ci. & l. pe. c. de appel. ut nō. Spe. i. ti. de cita
tione. §. sequit̄ uidere iuxta prin. & de ap
pel. §. qualiter aut appellatio. & aduerte
& ita dicit etiam Archi. xxii. q. i. ad fi. & ad
de quod dixit idem Archi. l. di. si quis p̄po
stere presumitur tamen t̄p̄is solēnitas ui
delicet q̄ infra. x. dies fuerit interposita ap
pellatio ut uult bal. in autē. hodie. c. de ap
pel. & Lod. de ro. in. l. sciendum. ff. de & ob.

Cautela quō iurabit ille qui soluit nemine
p̄nte illi qui mutnauit etiā nemie p̄nte &
repetitur p̄ eundem.

Si mutuaui tibi centum in camera & tu
restituisti mihi similis nemine p̄nte & po
stea peto a te ista centū & uolo stare iura
mento tuo uel tibi facio unā poitionem q̄
tibi mutuaui cētū an licite & secure posses
iurare & uidetur q̄ n̄ quia si tu iuras q̄ ti
bi mutuaui cōpelleris ad restituendū etiā si
diceres sed ego tibi restitui quia non cred
retur tibi super restitutione iuxta nō. per
Cy. in. l. ii. c. de do. an. nup. & singulatier p̄
bar. in. l. aurelius. §. idem quesit. ff. de li. le
ga. & per bar. in. l. una c. de cōf. & p̄ An.
de bu. in. c. expte decani. de rescri. sed tu iu
ras q̄ non mutuaui iuras falsum ergo & c.
gl. in. c. cupientes in & malignantium de
elec. in. vi. facit q̄ possit iurare ex quo in ue
ritate non tendit in preiudiciū alterius
ēt q̄a tu hēs ius i principali cā & q̄a liberas
animus fratris a peccato quia si bis solueris
illicite retinebit ut in reg. bona fides d̄ reg.
iur. in. vi. potius debes omnia mala pati q̄ i
cōtrarium. s. q̄ malo consentire q̄ me. ca. i. c.
sacris. Item quia principaliter iuramētus p̄
stat deo cui nō est mētiendum ut no. Pe. de
anch. in. d. c. cupiētes sed lo. de imol. in. d. c.
cupientes q̄ possit forte dici qd̄ ille non te
net responderē tali poitioni subaudi nec tu
iurare an mutuauerit ergo & c. sed solus d̄z

iurare an debeat seu debitor sit cum hoc
persuadere debeat equitas iudicantis ut ca
lumpniis & malitiis obueniret ar. l. in fun
do. ff. de rei uen. facit. l. ubicunq. ff. de inter
rog. act. posset etiā forte secundū eum iura
re iuro q. si mihi mutuaſti tibi rēstitui & sic
non fateretur pure intentionē actoris ita ut
ex illa posset se fundari sicut dicit de op
ponente exceptionē ut in reg. exceptionē
de reg. iur. l. vi. facit q. non in. l. si quidē. c.
de excep. & c. cum uenerabilis extra. e. ti. di
cit etiā lo. de imol. quod si iudex artaret te
respondēdum pure sup. depositiōe mutui
uel super iuramento delato posses dicē iu
ro quod non mutuaſti mihi aliquid ppter
quod tibi obligatus sum & tunc dicit uerū
& repellit cauillationē aduersarii & uidē q.
nō. Archi. iiii. q. i. nullus et ita in effectu ult
do. de san. geor. in. d. c. cupientes de elec. i. vi.
quod nō singularit quia cotidie pōt. atige
re de facio. Et bene aduertat re⁹ quia si sibi
defertur iuramētū simpliciter si recepit cē
tum in mutuo q. non respondeat habui &
tibi restitui quia responderet ultra delati
onē sibi factā nam iuramentū non fuit sibi
delatum sup. restitutione ergo iuramētus i
illa parte nō attēdit ar. l. iiii. §. i. ff. de iure iur.
cum si. licet quidā dicunt quod hoc casu de
bet in totū stari sacramēto uel i totū nō sta
ri cum iuramētū sit in diuisibile et q. sicut
nō potuiss. negare totū & nō negauit pſu
mit quod in oibus ueritatem dixerit nā h
opinio nō ē uera per. d. l. iiii. §. i. & licet iura
mētū dicaſ. idiuſibile uerum est sup. una
re tm̄ & de eodez tempore sed super diuer
sis rebus uel factis uel temporibus secus ut
hic & maxime ubi iuramētū defertur super
uno tātum nec ob. quod negare potuiss. to
tum quia dubitauerit ne sibi probaretur &
sic apparet ipsum false iurasse q. a forte con
fessus fuerat mutui sibi factus sed bñ scie
bat q. non potuit sibi p. bare contrariū si re
stituatur unde potius uoluit cōfiteri mutuū
sicut erat rei ueritas & dicere se restituisse
quod erat falsus q. simpliciter negare mutuū
unde ergo teneo q. talis responsio poss. di
uidi & acceptare p. deferētē Sit ergo caut⁹
reus ut ita iuret ut s. dixi fm Imol. & bene.

Cautela p. uendicāte uxore q. prius despo
saut p. uerba de futuro secuta copula.

Multociens est contentio iter duos l. plu

res de aliqua uxore diuite quia quilibet cu
pit eam habere & quilibet asserit eā sibi p.
misisse sed illi qui sunt cauti & uolunt esse
uictores querāt habere rē cū ea ita q. subse
quāt copula carnalis quia tunc & si promi
sisset alteri primo p. uerba de futuro & po
stea etiam pmitteret per uerba de pnti nō
ualeret et si iuramentū interuenisset & il
le cum quo copula est secuta debeat preua
lere ut probatur. in. c. pe & in. c. si inter & i.
c. is cui extra de spon. Sed si cum uno pri
mo cōtraxisset matrimoniū per uerba de
pnti illud matrimoniū preualeret secun
do etiam si in secundo subsecuta fuisset co
pula carnalis ut est casus in. d. c. si inter &
ideo si cupis habere uxorem sis cautus q.
si promissit alteri primo per uerba de futu
ro sicut faciunt cōter puelle & maxime ru
stice que dicunt promitto nō accipere ali
um in uirg. nisi te nam hoc casu p. uideas q.
tecum sequatur copula carnalis & hēbis eā
in uxorem Sed si mulier cōtraxisset p. uer
ba de pnti cum alio caueas ab ipa q. si mil
lesies tibi promitteret & copula secuta ē
cum iuramento staretur prime promissio
ni & non secunde etiā iurate & copulate
ut est casus in. d. c. si inter Et ad hoc ut ista
cautella producat effectum quando est se
cuta copula cū uno & prius promissit alte
ri per uerba de futuro & est questio in iu
dicio quod mrimonium preualeat est op⁹
alia cautela uidelicet q. ille cum quo ē copu
la subsecuta deducat & p. bet q. primo p.
cesserit promissio per uerba de futuro sibi
facta & q. deinde secuta est copula secus si
probaretur ecōtra quia primo interuenit
copula carnalis & deinde secuta ē promi
sio carnalis per uerba de futuro & interue
ta copule non sufficeret nisi probaretur q.
promissio & copula subsecuta esset ut ē ca
sus & ibi hoc nō. do. An. de bu. in. c. ueniēs
.ii. & ibi per doc. de spon. facit quod nō. bar
in. l. non solum. §. sed ut p. bari. ff. de no. op.
nū. & iō sis cautus ut articules q. promissio p.
cessit copulā.

Cautela q. cōiuges añ matrimoniū faciant
pacta iequalia.

Debes scire q. regularit dōatio pp nup
tias debz esse equalis cum dote & pacta de
lucrādo dotem & donationē propter nup
tias in totum uel in partem debent esse equa
lia alias nō ualerēt ut hētur in aut. d. equali
do. in princi. & in. l. ex morte cum autē ibi

posita. *C. de pac. conueni. & insti. de dona.*
 & est aliud & in *c. donationes extra de do*
nati. iter ui. Sed cautela ē q̄ dicta pacta
 etiam in equalia facta ualeant uidelicet qd̄
 fiat anteq̄ contrahat̄ matrimoniū de p̄nti
 quia tūc bene ualebit & est rō quia pacta i
 equalia sunt prohibita constante matrimo
 nio quia sapiunt donationem que est prohi
 bita ne mutuo amore se spolient ut *l. i. ff. de*
dona. inter ui. que rō cessat añ contractum
 matrimoniū. Et ista est doctrina singularis.
Inno. in. d. c. donatio quē sequitur ibi *do. an. d.*
bu. & Ang. scit festū in. d. l. ex morte. C. de
pac. cōuen. q̄ bene nota. q̄a nūc est i facto.

Cautela quibus uerbis utetur princeps i pri
 uilegio ad hoc ut intelligat̄ ab omnibus mu
 neribus aliquē liberasse.

Quia priuilegiū immunitatis siue exem
 ptionis generale intelligit̄ de personalib⁹
 tantum in muneribus onerib⁹ ut ē *tex. o. gl.*
ordi. in. l. iii. C. de mune. patrio. li. x. ideo cau
tella est q̄ in priuilegio dicat̄ q̄ princeps cō
cedit immunitatem & exceptionē ab omnib⁹
muneribus & oneribus de personalibus se
cundū bar. in. l. uacuat. C. de decu. li. x. ideo
cautela est ut dicatur de muneribus & one
*ribus ut est *tex. in. l. cum muneris publici. ff.**
de mune. & one. & bar. in. d. l. uacuat. Ite
cautela est q̄ dicatur ordinariis & extraor
dinariis alias in dubio solum extraordinaria
*uiderent̄ remissa ut est *tex. in. l. is qui mu**
*neris publi. ff. de uaca. mu. & ē *tex. cū glo. in**
l. crial. C. de decu. li. x. & nō. bar. in. d. l. uaca
tis & in. l. ii. ff. de iur. imuni. ubi de his oib⁹
dicat̄. Que autem sunt munera ordinaria
& extraordinaria uide Bar. in. l. ii. de iur. in
mu. & in. l. om̄s rō. C. de āno. & tribu. li. xi.
& uide omnio bar. in. l. i. in ulti. col. in prin.
C. de mu. & in quo lo. & in. l. unica. C. ma.
mu. ne pu. e. li. & in. l. fi. C. de agri. & censi.
li. xi. & in. l. citatō. §. mercatores. ff. de publi
& p. Bal. in. l. i. §. in quibus in ulti. col. uersi.
quarto puni. ff. quod cuiusq̄ uni. §. si nō.
 Item est alia cautela q̄ dicatur et̄ de muēri
 bus que imponerent̄ rōne guerre alias in
 dubio ab illis quis non uidetur exēptus p
 priuilegium ut eleganter nō. *Cy. & Albe*
ri. in. l. itē ex toto in prin. ff. de leg. i. quod ē
ualde nō. & expredictis omnibus ut priuil
legium exemptionis omnia icludat dicat̄
sic talis concessit priuilegium exemptio
nis & immunitatis omnib⁹ & singulis mune

ribus & oneribus realibus & psonalibus &
 mixtis & ordinariis & extraordinariis &
 ab illis etiā que imponerentur rōne guer
 re & de omnibus aliis cuiuscūq̄ generis q̄
 cūq̄ & qualitercūq̄ imponerentur uel idu
 cerentur in genere & in specie nō obstatē
l. uacuat. C. de decu. & ista forma cōplectit̄
 plenissime exemptionem quam nō. bene.

Cautela qualiter arbiter sentenciabit ultia
 die sui cōpmissi.

Sepe cōtingit q̄ de lite inter ptes fiet cō
 pmissum uolūtarium duraturq̄ usq̄ ad cer
 tum tps puta duorum mensū & actor ni
 hil probat & non psequit̄ cās & se abñtat
 ppter quod expirat̄ eius iurisdic̄tio ita q̄
 actor licet pereat prima instātia poterit de
 nouo incipere & agere ut hētur in *l. ppe*
randum. §. i. C. de iudi. Sed cautela ē q̄ reus
 expectet ad ultimus diem quo finitur cō
 promissus & petat q̄ arbiter ferat senten
 tiā diffinitiuā qui poterit & debet hoc fa
 cere ut probat̄ in *l. si de meis. §. si. cum. l. se.*
ff. de arbi. & nō. Inno. in. c. super eo de ap
pel. & Spe. in. ti. de sen. §. nunc uidēdū &
 nūquid aut̄ & per bal. in autē ei. qui. q̄ illa
 assignatio termini i cōpromisso operatur
 primo q̄ hēt uim termini pemptoriū. Secū
 do assignationis termini ad p̄bādū Tercio
 q̄ possit ferri sententia diffinitua & ita cō
 suluit Bal. sed contra cōsiliū bal. fuit iudi
 catum & iō cautela ē q̄ reus petat assigna
 ri terminus ad p̄bandū actori & q̄ disse
 rat usq̄ ad ultimū diem cōpromissi & pe
 tat actorem citari ad audiendū sententias
 & hoc mō sine dubio. pōt arbiter ferre sen
 tentiā absolutoriam diffinitie & nihil erit
 probatū & idem in simili quādo cā iudici
 delegato ad tempus de cōsensu ptium de
 quo dic per bar. & doc. maxime per Pau. d
 ca. in. l. admonendi. ff. d̄ iure iura. & p An
 de bu. in. c. fi. de iure iurā.

Cautela ad hoc q̄ decē ānoꝝ prescriptio q̄
 comuniter itroductur p stat uta nō obstat

In multis casibus quis repellitur ab agē
 do uel excipiendo p̄ prescrip̄tionē leg. lē
 uel statutariā & tantum q̄ prescrip̄tioni re
 nūtiare non pōt ut nō. in *l. i. ff. de usuca. & i*
l. nemo pōt. ff. de lē. i. Sed cautela ē qd̄ nec
 prescriptio possit obesse ut agat̄ & cōueni
 atur in instrumēto q̄ finita p̄scrip̄tione ite
 rum deberi incipiat & toties incipiat deberi

quotiens prescriptio completa fuerit ut probat nō in l. sicut i annos in pri. ubi dicatur quoties quis & c. ut ff. qui. mo. usufruc. amit. & ita nō dicit bar. in d. l. nemo pōt i pe. col. X. quero statutum est q. prescribere ubi dicit q. licet statutū quo cauet quod prescribatur debito. x. annis nō possz renūtiare tñ remedium est quod agat & conveniat qd finita dicta obligatione. x. annorum iterus deberi incipiat per. d. l. sicut in annos i prin. ci. & ita nō per Bal. in l. tēpus rerum. E. ut in pos. ea. ubi etiam idem dicit in legato & quotiens scriptū fuerit totiens lego ut. d. l. sicut i annos & idē nō. do. Flo. in l. si usufructus alterius anni. ff. qui. mo. usufr. amit. & p hoc uide oio quod nō. Ang. in l. centessimis in fi. prin. ff. de uer. ob. quod nō. bar. & doc. in l. i. ff. de usur. & q. dicā in cautella se.

Cautela quod licet in criminalibus nō admittat procurator admittit tñ excusator & uide hic alios modos defendendi absentem.

In cā criminali regularit a relegatione supra nō admittit procurator ut. l. seruū quo q. s. publice. ff. de pcur. & l. pe. s. ad causam. ff. de publi. iudi. itantū q. etiaz pater pro filio non pōt interuenire et si dicat quod ueniat pro suo iur & ite esse iuxta. l. i. in. & .iiii. ff. de li. causa quia secundū uerā opinio nem nō pōt nec d. admitti filio absente l. multi teneant contrarium in hoc ut nō. in dictis iuribus sed tu potes adhibere per idi rectum cautelam que tñ operabit ac si admitteret procurator uel defensor nā si habes iudicē amicū uel non ōrium qui iudex uelit procedere per inquisitionem iux no. c. qualis & qn. ii. de accusa. nam debes ipsos adire & nominare testes in secreto q. sint de positori secundū ueritatē pro absente icul pato & dare sibi interrogatoria in secreto super quibus debeant interrogari quia tūc iudex poterit eos examinare non dico ad instantiam partis sed ex suo officio & si ex illis attestationibus apparuerit in culpātū non esse culpabilem iudex poterit & debeat ipm absoluerē ut est casus no. in l. & si nō defendatur in fi. ff. de penis ubi dicitur q. iudex poterit & debeat etiam inquirere de innocentia rei & si reperiat innocentē debet absoluerē & ibi hoc no. Bar. & idem ipe no. in l. i. s. fi. ff. de questi. & in l. is. qui reus & ibi p. doc. ff. de publi. iudi. Et ideo licet uul-

go dici soleat contra cōtumaces omnia iura clamant tamen si iudici cōstat de innocentia debet ipm absoluerē & sis cautus q. non appareat ex processu q. iudex fecit ad instantiam alicuius procuratoris uel defensoris quia non ualeret p. d. s. publice per & s. ad crimē cum ibi nō. s. iudex debet scribi facere q. illam examinationē fecit fieri ex officio quod bene nō. in practica quia i. sto mō semel adiuuauit amicus meū Pōt ēt alio modo adiuuari abis reus qui uon pōt defendere per procuratorē quādo cōmississet tale crimen de quo nō possēt inquiri uel pcedit contra ipm per uia accusationis uel alio modo quia tunc cautela est q. unus q. cūq. sit cōpareat corā iudice & quilibet de populo pōt cōparere & dicit dñe iudex nō potestis inquirere uel procedere contra talem quia poterit ipse occidi uel alia de cā nam tunc debet iudex ipm admittere ut nō. singulariter Bar. per. l. ubi pactum per gl. ibi. E. de trasac. d. quo dic ut ibi per doc. & in d. s. publice. Potes etiam uti alia cautela quando crimen debet denūtiari per sindicum uel officialem cōtrate uel uille & ille officialis est amicus tuus nā potes procurare q. ille officialis pronūciat reum & det nomina testiu qui penitus nihil sciunt de dicto maleficio q. tūc examiat dictis testibus qui deponunt se nihil scire de necessitate debet illum iculpatum absoluerē ex quo nihil probatū est cōtra eum per. d. l. & si non defendit. ff. de pe. cum sy. l. d. ista cautela non proficeret ubi procedere p accusationē quia tunc accusans uolens p bare noiabit testes iudici qui nihil sciant d crimine quod nō. quia uidi procuratores uti hac cautela s. caue ne i pa utaris in perniciem aie sue.

Cautela notabilis instruens aduocatū q. se per alieget motiua uera & persuasua.

Sunt multi procuratores & aduocati q. in suis allegationibus & defensionibus ut uideant sapientes & cauillofi nō allegant neq. adducunt pro defensione sui clientuli nisi ea que uera sunt & uidēt mltā urgere & iura adducūt solūmodo que uidēt cōcludere de necessitate sed tu sis cautus & nō ita facies si foues iusticiā casus primo d. ducas rōnes & iura cause tam que bñ faciūt & cōcludāt q. etiā que non ita bene faciūt si sunt persuasua & ēt ducūt aliquale psumptioes

& est ratio quia sepius iudex mouet ad iudicandū p rōnem que min⁹ faciet & alio quando nihil facit seu ualet & non mouetur per rationem urgentē que non itrat in caput suum istam cautelam dat do. An. de bu. i. c. per tuas qui si sint le. & teneas quod sit utilis quia sepius expertus sum.

Cautela qñ ille qui debet mitti in possessionē uel ille qui emit rē affinis facit citari habēt ius quibus uerbis utet in citatiōe.

Si petēs se mitti i possessionem fecit citari adictorem & contradictor apparuit & fuerit repulsus tēpore iussus ē mittēdo nūquā admittere amplius ad adicendū tēpore iussionis nam nec audis si uellit appellare. l. uinca. c. de me. pos. fuerit oppo. q. singul. riter limitat bal. in. l. si. c. de edi. diu. adri. tol. uidelicet quod ita demū appellet iste adictor qñ se opposuit non citatus tempore missionis uel etiam si fuerit citatus sub conditione ut si habeat ius contradicendi comparet sed si fuisset citatus simpliciter quod deberet comparere ad contradicendum tūc heres uel aliter qui fecit eum citare pro legitimo contradicitorie non admitteretur postea ad dicendum quod non esset legitimus contradictor allegat nō. per Inno. in. c. cū iter de excep. & idem. nota. bar. et doc. in. l. si cui mulier. ff. so. ma. & bal. in. l. si suspecta de in. officio. testamen. & do. An. in. c. exhibita in anpe. col. de iudi. & canoniste in. d. c. o. iter facit q. nō bal. in. l. testamenta in. fi. c. de testa. & Ang. i. l. i. §. hec stipulatio. viii. col. ff. si cui pl⁹ q. per. l. fal. Et ideo si statutū dicat quod propinqui & collaterales possunt presentare super uenditionibus usq. ad certum tempus & elapso tempore emptor denuntiat alicui affini q. si se uult presentare super uenditione predicta debet comparere iste affinis cōparet emptor uidens q. affinis cōparuit opponit q. non pōt quia lapsa sunt tēpora cōparendi dicendū ē q. si iste emptor citauit eum pabili & citatio fuit facta pure & ad cōnaliter & specialiter fuit facta illi affini q. emptor non poterit postea opponere exceptionē iabilitatis & idem ē dicendū si statutū dicat sicut est padue q. affinis uel uicinus non possit pntare quedam nisi sibi denuntiet & emptor denuntiauerit sibi pure quia tūc non poterit opponere de iabilitate quia citādo ipm simpliciter

uidetur reputare ipm legitimū contradic-
torem uel pntatorem & idē esse dicendum si
statutū diceret sicut est perusii & teruisii
q. propinqui ita demū admittantur ad pntā
dum si sint ciues ut intelligant esse ciues
si sustinuerunt onera & factiones & emp-
tor citauerit quedā ciuē. teruisii cū per pri
uilegiū cōmoratē alibi & nō sustinentem
onera & fūctiones teruisii & citatus cōpa
ruit non poterit citans sibi opponere q. nō
ab illis ex forma statuti ex quo uidetur ap-
probasse ipm citando simpliciter quia pa-
ria sunt exceptionem non cōpetere & nō
posse ipas opponere ut est glo. nō. in. l. hē
bat. ff. de manumiss. tes. Et ideo sis cautus in
casibus predictis & in similibus quādo uis
spār aliquē citari facit ut accipias adictō-
riā citatiōē h. mō. us citef tal ut opeat si
hēt ius comparendi uel aliquid faciendi p
presentandi ul si sua putauerit interesse qd
non creditur debeat comparere & nō dicas
ut fatiunt ignorantes. si compareat talis uel
si talis uult presentare debeat comparere ad
deponendū pecuniam uel aliud simile faciē
dum quia tunc uidet approbasse personas
suā ut dictum ē q. sing. nō. q. est ualde uti
le & quotidianum.

Cautela precedens est utilis etiā ad aliqd
& ex ea potes sumere aliā cautelā qñ tu q
es laicus uel etiam clericus uelis conuenire
unū clericum corā iudice seculari tam regu
la est quod actor sequit forū rei ut in. c. cū
sit generale de fo. compe. & in. l. ii. c. de iu-
ris. om. iudi. & ideo uolens conuenire cleri-
cum cēs adire iudicem ecclesiasticum ut in
. c. si diligenti. de fo. compe. nā potes per in-
directum trahere clericum ad forū laici uidē
licet hoc modo citef clericus non simpliciter
quia tunc deberet citari coram iudice eccle-
siastico ut dixi sed citef si sua putauerit in-
teresse uel si pretendat aliquid ius quo cau-
idet quod compareret q. si actor & nō re-
us & per consequens debet stari iudicio lai-
ci. Ex quo sequitur unum aliud qd si heres
uult facere inuētarium iuxta. l. si. c. de iu. li-
ber uel tutor uult facere inuētarium p pu-
pillo iuxta. l. tutor qui repertorium. ff. d. ad-
mini. tu. uel uult citare creditores & lega-
tarios & aliqui reperiunt laici & aliqui re-
periunt sacerdotes uel clerici ne habeāt cām
adeundi ad iudicē ecclesiasticum facit eos
citari per laicum hoc modo si sua putauerit
interesse quia tūc ualebit dicta citatio ut uo-

luit ang. in l. i. §. hec stipulatio ff. si cui plus quam per. l. fal. in repetitione sua & uidet circa hoc quod non. Bal. & Pa. de ca. in l. testamta omnia. c. de testa. sed tamen tucius est i cau ut iudex laicus requirat iudicem ecclesiasticum ut citet clericum ut compareat coram ipso & citet supradicta condicione si sua putauerit interesse nam regulariter quando unus iudex uult citare subditum alterius tucius est quod non citet sed requirat iudicem proprium qui citet eum ut habet in l. oēs. §. uer. si apparitō. c. de epi. & cle. & i. la. diuo pio. ff. de re iur. & per bar. in l. i. ff. de requir. reis.

Alia cautela est quod quis promittat post xxx. uel centum annos nam si promitteret etiam post centum uel mille annos teneret post dictum tempus ut probat in l. ceteris iuris. ff. de. x. ob. & ibi hoc non. Ang. qui tenet quod si promitteret post centum uel mille annos. anteriori tempore nunquam prescriberetur per illum tex. & allegat et rationem quia ante dies agi non potest ergo non currit prescriptio ut in l. i. ff. de diuer. & temp. prescrip.

Potest dari & alia cautela in casibus in quibus potest renuntiari prescriptioni ut inducatur tacita renuntiatio uidelicet quod dicatur in instrumento locationis uel alterius contractus quod debitor promittat contenta in instrumento habere rata & firma & nunquam in ullo contrahere uel uenire aliqua ratione uel causa nam per dicta verba perpetuo & c. inducitur renuntiatio prescriptionis ita dicit Ang. non in l. i. ff. de usur. & pro hoc uidetur esse tex. secundum Ang. bal. in l. quod si noluit. §. sicut ita. ff. de edi. edi. qui allegatur secundum bal. ibi. quod ubi in promissione apponitur verbum quicunque uerbum perpetuo nunquam currit prescriptio statutaria uel legalis quod intellige quoniam talis est prescriptio cui potest renuntiari & ita consuluit Raph. fulgo sequendo doctrinam Ang. quam dicit esse communem & singularem. & non allegat. d. §. sicut & bal. secundum alias rationes & consilium incipit proposita questione uidetur mihi non singularis Ang. quod bene non. quia regulariter in instrumentis dicta uerba solent apponi.

Cautela quoniam confessio per errorem facta non possit reuocari.

Confessio que dicitur esse facta per errorem regulariter potest reuocari probando rez aliter se habere ut est tex. cum glo. & ibi per doc. in l. de etate. §. si. ff. de interroga. ac. & habet in l. erro. c. de iur. & fac. ig. & ibi per oēs doc.

& per bar. & doc. in l. non fatef. ff. de conf. l. Sed cautela est quod confessio non potest retractari quod per dictam confessionem facias assignari terminum breuem confitenti ad dicendum & contradicendum quare non debeat fieri preceptum de soluendo & dictam confirmationem exequi quia elapso dicto termino si facies fieri preceptum de soluendo erit irreuocabile occasio ne erroris quia ubi est datus terminus ad deliberandum non potest audiri postea uolens allegare errorem ita singulariter dixit do. ang. de are. insti. de acti. §. si minus allegat non. per Bal. in l. i. ff. de conf. & in d. l. error. & pro ista decisione uide glo. singularem quam ipse non allegat i. c. ex litteris extra de diuorti. quod uult quod quoniam quis dubitat debet sibi dari terminus ad deliberandum & deliberare rident dum quo termino elapso si responderit nunquam amplius poterit reuocare secundum bal. qui ita non ad hoc illam glo. pro singulari i. l. si quod de. c. de excep. & idem non. in no. i. c. cum olis extra de usur. & Arch. c. si de iura. ca. in vi. & Flor. in l. de etate. §. celsus & numm tamen non circa hanc reuocationem. ff. de interroga. acti. Sed ut ista cautela perfecte tibi possit subuenire adhibeas unam aliam & est practica singularis uidelicet ut facta confessione seu responsione altera pars faciat scribere per notarium ipsa presente & dictas confessionem seu responsionem acceptate in quantum faciat pro ea non aliter nam ex pre facto dicta confessio seu responsio amplius reuocari non poterit ut l. sicut. c. de ac. & ob. secundum bal. qui ita singulariter non. in l. galli §. quidam recte circa prin. ii. col. ff. de libe. & posthu. Ex quibus sis cautus quod confessio uel responsio aduersarii non possit reuocari etiam allegato errore ut duo ista facias currere primus quod assignetur terminus ad confitendum & respondendum uel contradicendum. Secundum quod acceptes dictam confessionem seu responsionem de quo tamen uide oio Bal. in d. l. error i. si. pe. col. c. de iur. & fac. ig. ubi circa hoc facit unam distinctionem.

Cautela ad hoc ut debitor possit conueniri ubi cumque reperiat.

Sepissime in instrumentis debiti solz apponi clausula uidelicet quod oia centum que promissit dictus debitor soluere padue uicentie uel ueroe perusie uel florentie & ubique locorum de qua clausula habetur in l. ii. §. si quis ita. ff. de eo quod certo loco & in l. si quis in C. i.

scribendo. *E. de pac. l. si quis. l. si uenerit. ff. de iur. om. iu. & per. do. An. de bu. in. xxv. col. ex. de iudi. S3 tu sis caut? ad hoc ut dicta promissio ualeat & possit tibi subuenire pfecte quod concipias eam hoc mō dicens et ubiq; locor; insolidū ne pp copulam & q ponit inter loca intelligat esse facta diuisio per. d. §. si quis ita lre debes addere ubiq; locorū quantūcūq; distantū quia si debitor promissit soluere in pluribus locis & subdit clausulam & ubiq; locor; eque distantiū a loco remotiori noiato ut singulariter dicdo. *An. de bu. in. d. c. i. p. quo facit quod nō. Bar. in. l. sed si quis in. §. quesitū in. ii. col. & in fi. illius. §. ff. sed si quis cau. & quod i simili nō. bal. in. l. si. §. sed si quis in conscribendo in. iii. col. E. comuia de le. l3 in contrariū fac quod nō. la. de are. in. iii. col. E. de epi. & cle. Item quia propter illā clausulam generales ubiq; locorū non poterit debitor compelli ad soluendus in uno loco si reperiatur ibi nauigans aut etiam si inueniatur ibi in loco ei suspecto ubi timet potētiā aduersarii aut ēt auctoritatē iudicis perhorrescat primū probat in. l. heres abns. §. si. ff. de iudi. Secū dū in. l. de etate. ff. ad trebel. Item quia dicta promissio recipit dictā restitutionem. ff. de condi. in. l. qui certo loco ita nota. dicit ang. i. l. cum eis in fi. prin. ff. de leg. i. Ideo ad tollendam istā dubitationē addas in instrumto dum dicit ubiq; locor;. Sēt si ibi repiat nauigans ul aliud sile facies uel ēt si ibi tiēt potētiā aduersarii uel auctoritatē iudicis Item ēt addas si ibi nō repiat p ea que habentur in. d. l. heres abns. §. i. Item addas & promissit in tali loco soluere & se ibi psona liter pntare secū dum bal. in. l. archimedorā circa medium. E. ut in pos. lega. Vltimo addas & debitor dictus renūtiavit omnibus & singulis legibus prouisionibus & priuilegiis & oratus & saluis conductis tam factis q faciendis & promissit nō impetrare aliquā gratia uel priuilegiū uel saluū aduocatum uel aliquid i contrariū & iurauit pdicta oia & singula attendere & obseruare & non contradicere uel facere uel uenire de iure uel de facto sub tali pena &c. Ex quibus omnib; sic formare poteris promissionem que centū dictus debitor promissit soluere hic padue uincentie perusii. uel florētie &c. & in dictis locis se pntare uel in aliquo ipor; ad omnem requisitionē dicti creditoris & ubiq; locor; quantūcūq; distantiū**

ēt si repiatur ibi idem nauigās uel quid simile faciens uel ēt si ibi timeret potentiaz aduersarii uel alterius uel iudicis auctoritatem uel ēt si ibi nō repiatur & promissit soluere omnia & itegra cētum & insolidum ubi fuerit inuentus uel ubi fuerit petitū & dictus debitor renūtiavit omnibus & singulis legibus prouisionibus &c. ut dictū ē.

Cautela quo tpre aget ille qui petit penas dupli appositam in cōtractu.

Regulariter instrumētis uenditionum & alior; cōtractuū solet apponi pēa dupli uidelicet & promissit duplū nomine pene quā exigī & cōsequi posse uoluit ratonante pacto de qua clausula habetur in. l. i. & per totum. ff. de euieti. & in. l. rescriptum. §. si pacto. ff. de pac. & in. l. ita stipulatus la grande ubi ponitur an pēa & res exigī possit Sed aduertas q ista pena nō pōt exigī p emptorē etiā re euieta & sic etiam esset condemnatus ad rem emptā restituendam nisi qn res uendita aberit ab ipo emptore & sic ab eo fuerit abuocata ut est tex. cum glo. nō in. l. iiii. que incipit si seruū in pri. & l. abest. ff. de ac. ep. & est tex. cū glo. in & restitutor in. l. euieta. §. si. ff. de eui. fa. cit. l. habere licere eo. ti. & ideo tu qui uis agere & petere penam dupli appositā in cōtractus sis cautus ut patiaris primo sententiam ferri cōtra te ita q transeat in rem iudicatam & ultra hoc ut res aduocet ab ipo ita q tradat rem uicenti uel ponatur i possessionē alia si ageres anteq aduocetur succuberes p predicta & ita ego alias obtinui i. q. facti.

Cautela ad euitandum q testes non examinentur ad futurā rei memoriā & repies si milem cautelā p eodē.

Tu scis quod testes possunt examiari ēt lite non cōtestata ēt ad perpetuā rei memoriā quando testes sunt ualitudinarii ita q dubitat de morte uel sunt recessuri ut nō. extra ut li. non contest. c. qm & in. l. lege ac quilia. ff. ad. l. acqui. Sed reus si uult impedire istam examinationē sit cautus & dicat q non uult quod fiat examinatio & offerat se paratum suscipere iudiciū & uelle litigā quia tūc non poterit fieri examinatio Ita singulariter nota. Ang. in anten. de testibus. §. & hic nō. col. vii. & est ratio quia cessat causa illius examinationis tūc petite & ppterā dico q istud debet itel ligi nisi testes uellēt

recedere antequam lis posset contestari. si dubitaretur de morte ipsorum uel si esset tempus puta feriatum quo agi non posset.

Cautela pro usufructuario.

Usufructuarius tenetur regulariter cauere quod ipse utatur & fruatur arbitrio boni uiri uti habetur in tit. ff. de usufructu. que ad. caue. Sed non unam cautelam pulcherrimam quam potest adhibere usufructuario in hoc ut ipse dicat se fideiussorem non posse inuenire qui pro eo promittat de utendo & fruendo arbitrio boni uiri quia tunc usufructus debet apud heredem remanere & heres debet prestare usufructuario terciam partem usum centesime ut probatur in autent. de nup. §. si uero usufructus & ibi hoc non. & tenetur ang. col. vii. Sed ego credo cum hodie usure sunt prohibite ut. e. quia in omnibus extra de usur. & in autent. ad h. & e. ti. quod talis usura peti non possit nisi petatur tanquam interesse sicut dicitur in simili de emolumentis legalibus dotis habetur in c. salubriter extra de usur. ff. so. ma. l. insulam §. usuras & in l. si §. preterea. ff. de iure. do. & in l. curabit. c. de ac. emp.

Cautela ad interrogandum testes ut faciliter convinci possit de periurio uel affectione.

Testibus examinandis solent fieri examinationes de quibus habetur in c. cum causa. ii. de testi. & in l. testimonium. c. e. ti. & inter alios aliqui cautiose faciunt istam interrogationem si credit testis uerum esse id quod testificatus est & hoc faciunt quod si testis dicit quod sic non probat quia deponit de credulitate & non de ueritate ut habetur in dictis iuribus Sed diceret quod non uideretur illud reuocare quod primo dixit & sic qualitercumque respondet incidit in laqueum ut non. lo. an. i. c. inquisitionis in de credulitate in nouell. de accu. Sed tu dicas quod ista interrogatio tanquam cautiosa & captiosa non est admittenda & si iudex ad legitimandum interrogatoria & repetit talem interrogationem cancellet eas sed si iudex impeditur ea dimitteret & secundum eam testis esset interrogatus & respondisset affirmative siue negative dicas quod non nocet dicto testis in quo primo deposuisset de ueritate quia nec est presumptio quod in pertinere uoluerit se corrigere ut. l. nam ad ea. ff. de condi. & dem. nisi hoc aperte diceret ut in c. preterea de testi. cog. Et hoc ultimum quod

ualeat tale dictum testis & quod non uideatur se corrigere tenetur do. Prodo. de comitibus in c. ex omni de testi. ubi uide.

Alia interrogatio solet fieri uidelicet interrogatur testis qui deposuit aliud affirmative uel negative si possibile est res aliter se habere & testis ipse nesciret nam si respondet quod sic non creditur eius dicto quia non concludit necessario ut in c. in presentia de pba. & habetur in l. non hoc. c. unde cog. cum sy. Pone exemplum testis deposuit quod tunc tali die non fuit in tali loco puta in scolis interrogatur si possibile est quod ipse fuerit & testis hoc nesciret si respondet quod sic non probat eius dictum Item pone exemplum affirmative testis dicit quod res non ualeat tamen & conuictione iudicare ita interrogatur si possibile esset quod non ita iudicaret conuictus & si dicit quod sic eius dictum non concludit & idem tu dicas in similibus & ista interrogatio est ualde utilis & semper tu apponas in interrogationibus tuis.

Vna alia cautela est inuenta calumpnia se circa personam testis nam coiter solent fieri in interrogatio ista interrogatur testis quam partes uellet uincere & quia testis sapiens communiter solet respondere quod uellet quod pars que habet ius uiceret sed cautiosi addant aliam interrogationem. scilicet quam partem uelles habere in cui interrogationi si testis dicit respondere secundum ueritatem non est dubium quod oportet ut dicat talem quia coiter quis magis fauet uni parti quam alteri & ideo eius dictum non ualeret unum pro hoc eius interrogatio debet dici cauilliosa & captiosa & propterea non est admittenda.

Cautela ad euitandum prescriptionem & repetita per eundem.

Cautela quod in contractu non nocet prescriptio uidelicet quod in instrumento dicas promitto tibi me prescriptionem & postea me conuenire quancumque uelis ut est casus f. Ang. & ibi dicit in. iii. no. in l. quod si nolit. §. si quod. ff. de edi. edi. facit quod non. in l. item illi. §. quod adici. ff. de consti. pe. & hoc intellige in quolibet prescriptione inducta in defectum prouisionis hominis cui possit renuntiare secundum in prescriptione inducta merito odio negligetis quia non potest ille renuntiare secundum Ang. in d. l. sicut ita de quo per bar. & doc. in l. nemo potest de le. i. & per bal. in l. item illa. ff. de consti. pe. et per bar. & doc. in l. i. ff. de usur.

Cautela pro aduocatis & procuratorib⁹ ad
protrahendum causas ad longum & ad rei
terandum plures appellationes.

Nō. secūdu. Vber. de bob. & Io. de deo q^d
aduocatus qui timet de principali dⁱ differ
re causam si hēt diuitē cliētulum ut p^rponat
reus aliquam exceptionē & super ea faciat
pronūtiari & postea appellet. C. de appel.
l. aditos & admittitur appellatio cā legitima
in ea inserta ut in c. ut debet⁹ de app. & hāc
appellationem psequit^r & super ea statim
impetret iudicem uel nuntium mittat &
postea non pōt iudex reuocare interlocuto
riam cum res non sit integra ut nō. in c. cū
cessante de appel. & spe. in ti. de excep. §. iu
sto. & sed nunquid. Item secūdu Vber. ad
huc amplius poterit prorogari quia si in cā
incidat & iudex appellationis grauet iterū
ab eo appellans sicut sepe in curia fieri ui
dimus per malitiosos pcuratores. Item se
cundum eū longe plus sic poterit p^rogari
ut reus appellat a sententia dicat eam nul
lā coram iudice appellationis quod fieri
pōt ut nō. spe. in ti. de sen. §. iuxta & sed
quid si sua sententia & hētur i cle. i. de iudi.
& nō. in c. sua de appel. & si iudex pronū
tiauit iustā uel aliquā uel iniustā statim iterū
appellet & itē corā iudice appellationis
iterum dicat eam nullā & sic poterit centi
es facere nec enim dicitur tertio puocasse
cū nullā appellationē fuerit psecutus & sē
per possit dicere sententiā nullā ut ff. que sē.
sine appel. rescin. l. i. & l. ii. Item docet Io. dⁱ
deo. q^d litigator semper infidetur iudici & i
uenta occasione appellat nō timet expēsas
si diues ē quia Grata supueniet que nō spa
bitur hora. Sed certe pudet me talem reci
tare doctrinam que non illuminat animas
nec subleuat egrū. xlv. di. iudicis. Hec enī
doctrina non fuit erudiendū s; p^redog^a
auditoris dū quid mali didicerit insinuant
de cōse. di. ii. doctrina & n. mala p^rietia ē ma
litia doctoris ut in. i. q. vii. cōueniētibus ita
dicit spe. de excep. §. nisi & intelliget^r secū
dum Vber. de bo. quia ista cautela non uta
ris ubi cām foues iniustā sed solum quando
iustā & dubitas de fauore & potentia alte
rius ptis lucrando cās perdas animā iuxta
nō. in c. p^rntium de testi. in vi. & uide quod
dicam in se. cautella.

Vbertus de bob. docet aliā cautelam ui
delicet ut appellās appellādo & psequen

do dicat primā sententiā nullā & si iudex
abpellationis dicat eam aliquā uel iustam
statim poterit appellari ēt cēties & p hāc
uiam ut docet spe. in ti. de de appellatione. §.
quotiens in &. Item nō. secundum Vber. &
dixi in precedenti Sde clarius dicas dando
cautelam similem duobus modis primo q^d
si ē lata sententia appelles Si est lata secun
do contra te in cā appellationis itē appel
les si fertur tertio sententia contra te dicas
illam tertiam sententiā nullā q^d fieri pōt
ut in cle. i. de re iudi. & si pronūtiabit^r ipas
aliquam appelles ab ista p^rnūtiatione q^d
fieri pōt & si itē in cā appellationis p^rnū
tiabit^r contra te appelles secundo quod fie
ri pōt quia ille due appellationes sunt sup
nullitate & sic diuersis per ea que habent^r
in c. sua. de appel. & i. l. unica. C. ne li. i. una
eaq; ca. ter. p. uo. Et si tertio p^rnuntiabitur
contra te dicas istā tertiam sententiā nul
lam & sic pcedas usq; i infinitum ut. s. &
Iz ista cautela p^rsit ad litigandum tamen nō
prodest quantum ad impediendum exe
cutionem quia latis tribus sententiis co
formibus sup negotio principali debet fie
ri executio licet possis dici snia nulla ut in
dicta cle. i. de re. iudi. Et ideo melior cautela
uide^r esse alio modo ad impediendū iudi
cium super principali & ad impediendū
executionē hoc modo uidelicet q^d si ferat^r
prima sententia contra te non appelles s;
dices eam nullā quod fieri pōt. l. si expressis
ff. de appel. & ibi nō. & si pronūtiabit^r eā
aliquā appelles ab ista sententia & si iterū
p^rnuntiatur eā aliquā secundo appelles &
si tertio p^rnuntiabit^r aliqua licet non pos
sis amplius appellare tamen potes istā sen
tentiam ultimā super nullitate dicere esse
nullam & sic ulterius pcedatur milies. Cir
cā p^rdicta uide nō. in cle. i. dⁱ re. iudi. & nō.
in cle. si. de app. Sed dicta cautela non uta
ris nisi foues cām iustam in cā principa
li sed si fouores iustam uide^r q^d tali cautela
quis posset uti per glo. nō. in c. cupiētes in
& malignantes de elec. in vi. & uide quod
ibi nō. circa hoc & per glo. nō. xxiii. q. i. si
predicator ubi dicitur q^d licitum est fouen
ti iustam cām decipere aduersarium & per
idirectum ipm uincere dūmodo mendatiū
uel p^riurium non interueniat.
Cautela quia in precedentibus dictum ē dⁱ
appellationibus uidemus ēt aliā cautelā de
eadem materia nam ille qui uult appellār

debet esse cautus ut si iudex nō uult admit-
tere aliquā exceptionē quod ipse preponat
exceptionē suā & si iudex eā admittet tūc
si non admittit sed reicit expresse uel pro-
cedendo ad ulteriora debet tunc appellare
hoc modo uidelicet quia iudex nō admisit ex-
ceptionē suā propositam imo eam reicit ex-
presse uel tacite appellat ne procedat in cā-
talis ad ulteriora procedendo sed si solūmō
allegata exceptione & nō reiecta expresse
uel tacite licet non admissa appelletur in
causa talis appellatio non ualeret ista omnia
p̄bant in c. dilecto de appel. & ibi p̄ omēs
& nō. An. de butri. & doc. in c. interposita de
appel.

Est & alia q̄ ille qui obicit exceptiones
corā iudice offerat se eā probatur: i. stinēti
si pōt quia tūc si nō admitteret talis obla-
tione appellatio interposita p̄pter hoc iustifica-
retur solum p̄bando q̄ se obtulerit & nō
fuit admissus ubi alias teneretur p̄bare ex-
ceptionē oppositā esse ueram ut est tex. in
d. c. dilecto in prin. & ibi hoc nō. glo. in. s.
u. & nō. omnes doc. in prin.

Tertia cautela est circa idem q̄n aliquis
opponit unā exceptionem corā iudice &
iudex eam nō reicit nec tacite nec expresse
nec etiam admittit sed dicit q̄ dubitat & q̄
uult habere cōsiliū sicut sepe fit & tenet il-
lum obitientē exceptionē naz tunc cautela
est q̄ obiciens exceptionē requirat iudicē
cum aliquo iteruallo t̄pris cōgruo & si nō
aliter declarat elapsa tertia requisitōne po-
terit appellari & nō an. ar. c. i. d. suppl. neg.
prela. & dicit no. an. de bu. in. d. c. dilecto &
nō idem Ab̄. sicu. in. c. intimasti e. ti. & si
tamen uidere uis al's cautelas i materia ap-
pellationis uide plene per Spe. in ti. de ap-
p. s. qualiter & in summa nō. in secunda p-
te Spe.

Cautela coram quo sit appellandum q̄n iu-
dicis p̄ntia haberi non pōt.

Quia in lectione sequēti legemus. c. fi.
de ap. uideamus circa eas aliquas cautelas
quādo quis non pōt appellare seu appella-
tionē interponere coram iudice a quo sic
regulariter debet interponi ut. l. si. ff. quan-
do ap. sit. Prima cautela ē procedēs ex reme-
dio uniuersali quo cauēt q̄ quādo ex aliqua
causa non pōt hiri copia iudicis a quo q̄ a-
deatur iudex ad quē & corā eo tantūmodo
appellet quia sufficit. tex. est ualde nōbilis
in. l. ii. s. dies. ff. q̄n ap. sit quia in cāu nōstrō

non debet habere copiā iudicis a quo ex q̄
cum securitate & modo sine piculo hēri
non pōt ar. l. nepos poculo. ff. de &. signi.
& ar. eor. que habentur in. l. expressim. ff.
de appel. Secunda cautela q̄ timens appel-
lationē interponere p̄testet infra. x. dies i
p̄ntia bonorū uirorū tabellionū & sic dua-
rum p̄sonarū honestarū & sic corā duob⁹
prelati uel religiosi hoc per tex. in. c. pa-
storalis. s. i. ibi corā publicis & honestis &
p̄sonis de offi. ordi.

Cautela quō fiat electio absente maiori pte

In electionibus quidā adhibēt istam cau-
tellā nam inuenientibus canonicis uel aliis
ad quos spectat electio de iure. s. ex cōmissi-
one inter ea facta faciūt d̄liberari ut hora t-
tiarū uel hora misse uel alia certa hora ut o-
ueniāt in tali loco ad electionē celebrandā
& hoc scribi faciunt unde si postea illa ho-
ra unus uel aliqui ipsorum conueniāt & eli-
gant ualet electio etiam aliis absentibus &
etiam nō. Inno. in. c. cum nobis de elec. i. glo.
sed nūquid & ita tenet. Tancre. de cor. i. quo-
dam suo opere iudiciali in ultia parte i &.
xv. queritur in fi. ubi dicit q̄ ita uidit serua-
ri de facto in quadam electione in qua duo
electores statuerāt hora uespertina electio-
nem celebrare postea uno eorū aliquātulū
retardante inueniēdo alter fecit pulsare ad
uesperas qui prius uenerat & elegit sol⁹ &
eius electio fuit confirmata q̄ singulariter
nō. & maxime q̄n sunt plures fratres q̄ uo-
lunt uenire ad diuisionē et statuūt certā ho-
rā qua debeāt itereffe nā si un⁹ uel aliq̄ eo-
rū nō repirent hora d̄putata alii possent fa-
cere diuisionē & ualeret diuisio & idē dic de
simili.

Cautela i materia excommunicationis ad h-
ut debitor facilius inducatur ad soluendū

Volo tibi dare quatuor cautelas notabiles
& utiles in materia excommunicationis Et pri-
ma sit ista per quā tu habes optimū reme-
dium compescēdi laicos & inducēdi eos ad
satisfactionē pro iniuria p̄sonali illata cleri-
co nam iudex ecclesiasticus ad clerici q̄relā
pōt denūtiare illū malefactorē excomuni-
catū ut. xvii. q. iiii. si quis suadēte & cōpelle-
re populū ad illū euitandū Et dico quod
ista erit optima cautela ut iudex tēpore de-
nuntiationis excommunicat omēs qui secum
cōmunicauerunt ante absolutionem Nam

timore maioris excommunicatōis euitabit ab omnibus ubi hodie cōmuniter n̄ euitat q̄a cōmunicantes non incurrunt nisi minore excommunicationem ut in. c. ii. de excep. & q̄ talis sentētia possit ferri uide. lo. an. in. c. statutum de sen. exc. in vi. licet ibi. ex. bene pōderatus uideatur prima facie uelle contrarium ut dicit Nico. ab. sicu. i. c. puenit. i. de sen. excō. & tu idē facias in similibus quando habes debitorem tuū excōicatum quia nō uult soluere non facias eū denuntiari simpliciter excōicatu ita q̄ ab om̄ibus euitet iuxta. c. pastoralis. §. i. de appel. quia tunc talis denuntiatio pag. solet timeri ex quo cōicantes cum excōicato icurrūt solūmodo minorem excōicationē ut habetur i. d. c. ii. & ideo sis cautus ut facias ultra denūtiatiōē euitatiōis q̄ denūtiat & q̄ si q̄s cōmunicauerit cū eo sit excōicatus quia tunc itelligitur excōicatus excōicatione maiori ut in. c. si quē quod ē pe. de sen. ex. & sic magis tētur quod nō Secunda cautela ē q̄a regulariter quando quis est excōicatus nō pōt appellare a sententia excōicationis etiā infra decem dies quia q̄primū est lata trahit secū executionē ut est casus i. d. c. pastoralis. §. i. & nō. i. c. ad reprimēdā d. offi. ordi.

Sed cautela est secūdum abb. antiquū quē sequūtur omnes doc. i. d. c. ad reprimēdam q̄ excōicatus infra. x. dies cōpareat coram excōicatore & petat se absolui & quia excōicatio iniusta si nō absoluat eum ab illa denegata iustitia & sic ab isto secūdo graamine poterit appellare quod ē notandū

Tertia cautela est q̄n̄ i delegatione apponit clausula appellatione remota I quādo i statutis dicitur q̄ in tali cā nō poterit appellari & in illa feratur snia cōtra unus nā tunc non obstat dicta clausula uel dicto statuto poterit per uia querelle adiri superiore qui si uiderit q̄ appellās fuerit grauius iniuste poterit huiusmōi grauiamen emendare ut est casus qui ita intelligit secūdum unū intellectū in. d. c. pastoralis i pri. de appel. Sed put intelligo illū tex. alia cautela est & utilior q̄ grauius p sentētiā appellet & adeat superiorem iudicis appellatōnis & sibi ostendat q̄ sit grauius per sentētiā iniuste quia tunc iudex appellatōnis non poterit & debet emendare grauiamē & p̄nuntiare male iudicatus & sic illa appellatio pderit respēu iudicis appellatōis licet non respēu iudicis a quo quia ille iudex

dēx a quo intērim anteq̄ p̄nuntiet p iudicem appellatōis poterit suā sententiā exequi nō obstat appellatione & hoc opabitur dicta clausula & dictum statutum p̄hibens appellatōnem & iste ē p̄prie casus q̄ ita debet itelligi in. d. c. pastoralis i prin. & alias disputando sustinui. Quarta cautela ē quando habes debitore tuum excōicatum quia tibi non uult soluere quia de excommunicatione nō curat & dubitas ne tibi i fringat sentētia condempnatoria Cautella est quod tu expectes quod dilabas annus a die excommunicationis q̄a ex quo p̄ annū stetit in excommunicatione perdit causā ut hēt. xi. q. iii. rursus quod intellige si potuit iuenire excōicatore suum. j. annū alias secus ut ibi habet & nō. glo. pe. in fi. in. d. c. pastoralis. §. preterea de offi. ordi. Item debet priuari beneficio suo si quod hēt ut in. d. c. rursus & hoc etiam nō. glo. in. c. cū bone. & triennio de eta. & quali. & ibi pōitur ista materia. Item habet pro heretico ut est tex. cū glo. si. i. c. contumacia d. here. i. vi. Et ideo sit cautus ille qui excommunicatus propter debita uel aliam causam ut procuret se absolui infra annum si pōt habere suum excommunicatorem ne incidat penas predictas.

Cautela quod meli⁹ sit creditori uēdicanti re debitoris sui sibi obligatam q̄ itentet saluanū interdictū q̄ ipotecaria.

Quando quis uult uēdicare uel reuocare rem sui debitoris alteri alienatā que sibi obligata est quod potius intentet saluanū interdictū q̄ actionē ypothecariā q̄a saluanum utile interdictum competit cui libet creditori directum aut pro reb⁹ colōi in uectis & illatis. Item utile pro rebus inq̄lini competit locatori & etiā cuilibet alteri creditori ut uidet casus in. l. i. c. de sal. iter in eo quod dicit debitor & ibi hoc nō. Bar. & in eo quod dicit debitor quasi seruiana q̄ cōpetit cuilib⁹ creditori ut hēt in. §. item seruiana insti. de ac. & per glo. in. d. l. i. Item competit saluanum interdictū nō tantū debitori & eius herede ut. d. l. i. & ibi bal. Sed etiam competit contra quemlibet exneū possessorem ut est tex. in. l. i. §. i. ibi aduers⁹ extraneos. ff. de sal. interd. & hoc tenet. Bar. & Sal. in. d. l. i. c. e. ti. & utilitas huius etiam est in hoc quia saluanū interdictū est possessōrium & ypothecaria licet adiocet possessiōnem ut hēt in. l. si cum uenditor. ff. de

euic. tñ nō est momentanee possessionis s̄
sapit naturam possessorii ita dixit singula-
riter Bal. & Sali. in. d. l. i. c. de sal. int̄ et Bar.
in. d. l. i. ff. e. ti. Ex quo sequit̄ q̄ cum in sen-
tentia lata in causa momentanee possessionis
non possit appellari ut i. l. unica. c. si d̄ mo-
mē. pos. fue. appe. q̄ a sentētia lata in salua
no interdicto appellari non poterit sed a
sententia lata sup̄ ypotecaria sic ut nō. bar.
in. d. l. i. ff. de sal. inter. Item ē alia utilitas in
mō pbandi quia intentans saluanum iter-
dictum quod ē mere possessorium non ha-
betur necesse dicere rem esse obligatam &
dicere de obligatione sed sufficit pbare res
esse possessam ab illo qui obligauit s̄ i ypo-
tecaria debet p̄bari res que petitur fuisse
ypotecatā & fuisse in bonis debitoris ut hē-
tur plenissime p gl. Cy. & doc. in. l. si res. c.
si alie. res pigno. da. fue. & per bar. in. l. si rē
alienam. ff. de pi. acti. & propterea nō intē-
tes ypotecariā sed saluanū interdictum si
cōcurrūt ea que habentur in. d. l. ii. ff. & c.
de sal. inter.

Cautela pro spoliato contra spoliatorem.

Regula ē q̄ spoliatus ante omnia ē resti-
tuendus ut. l. si quis a se fundū. c. ad. l. iul. i.
de ui & in. c. i. de resti. spo. et si spoliatus esset
p̄do. ut est tex. in. c. in litteris eo. ti. quod in-
telligi nisi spoliatus patiat̄ur agētes pro-
bare de domino uel de iure suo quia tunc
spoliatus non est restituendus ut est casus
in. d. c. i. & ideo cautela est quando spoliato
opponitur de domino uel de iure agentis
spoliatus opponat & dicat domine iudex
ego non cōsentio nec debetis ip̄s audire q̄a
spoliatus ante omnia ē restituendus quo ca-
su etiam si probaretur de domino deberet
restitui ut nō. in. d. c. i. & per Inno. in. c. fra-
ternitatis de frigi. & male & c. cū barthol-
dus de re iu.

Cautela q̄ de aliquo ad non liquidū admit-
tatur cōpensatio.

Scis q̄ uulgarit̄ dicitur q̄ de liquido ad
non liquidum nō debet fieri cōpensatio ut
habetur in. l. si. c. de cōpens. & in. §. in bo-
ne fidei. insti. d̄ acti. Sed ego do tibi unā bo-
naz cautelas singulārē p quā de liquido ad
nō liquidum poterit opponi cōpensatio &
liquidū nō poterit iterim exigi & facta p̄-
patione de non liquido debet fieri compē-
satio Et cautela ē ista si unus petit a te decē
in quibus uere es debitor & ip̄e tenet̄ etiā

tibi in alia decem aut minori sūma si pōt
pbare aduersarius q̄ sis debitor suus p̄fite-
aris i cōtinenti debitum & opponas cōpē-
sationem pro ea quātitate qua aduersarius
est debitor tuus & licet aduersarius neget
debitum tamen ualebit oppositio cōpensā-
tionis & interim non poterit a te exigere
sed debeat te expectare q̄ probes uel nō
p̄bes debitū negatum Nec obstat dicta re-
gula q̄ de liquido ad non liquidū nō fit cō-
pensatio quia debet itelligi qñ illud quod
est liquidū per testes uel alias probatiōes
secus si esset liquidū p cōfessionē ptis ut ē
tex. cum glo. ualde nō. in. l. si. ff. cōiūcta. c.
de cōpens. & ibi hoc nō. & tēt Cy. in xi. q. &
est alia glo. similis in. l. nemo ex his. ff. de
reg. iur. quod nō. quia multi iudices impe-
riti seruāt cōtrariū & male.

Cautela pro libellatē.

In libellis solz cōiter apponi una clausu-
la quod aduersarius fuit interpellatus sepe
& sepius extra iudicium ut faceret id quod
petit̄ quod facere recusauit quia clausula se-
cunduz aliquos non est necessaria quia ita
interpellatio similis necessaria non est sed
de urbanitate ut. l. quidam yberus. ff. de ser-
uit. ur. predi. ubi tamen dicit loquaris cum
ybero & tu dicas q̄ imo utilis est & cautuz
quod apponatur quia si debitor non est cō-
stitutus in mora saltem per interpellatio-
nem extra iudiciales & uocatur ad iudiciū
non tenetur ad aliquas expēsas si imediate
recepto libello dixit se soluere & cedere li-
ti & non contēdere ut dicit nō. Spe. in ti. d̄
rei uendi. §. i. & Ang. de are. insti. de acti. i. §.
sic itaq̄ & propterea cautella est ut primo
antēq̄ conuenias debitorem tuum ut in-
terpelles primo ipsum si non soluerit &
conuenias ipsum tenebitur ad expensas
et si in cōtinēti p̄fiteat̄ debitū & p̄p istā rō-
nē dcā cautela solet appoi i libellis & bene

Cautela qualis socius teneat̄ socio reficiēti
rē cōem.

Sepe cōtingit q̄ sint duo fratres ul' socii
qui habent rē cōem puta domū uel molēdi-
num que res indiget reparatiōe & un' eorū
uult reficere & alter eorū nō uult p̄tribuere
ad expēsas Cautela est multū singularis &
utilis quod ille reficiat rē qui uult suis sum-
ptibus & petat sumpt' sibi restitui ab alio
socio quia si socius recusauit reficere rē no-
lendo cōtribuire pro pte sua & facta refec-

C. q.

tionē per aliū non satisfecerit pro pte sua
reficienti ēt cum usuris ul' interesse perdat
dominiū sue partis post quatuō menses &
applicat reficienti ut est casus ualde nō. in. l.
i. de pri. edifi. & in. l. si duobus. §. idem
rñdit. ff. p. so. & ita nō. & tene Ang. de are.
isti. de act. §. sequens. iō sint bene cauti socii
tā reficiens q̄ nolens reficere per predicta.

Cautela est in iudicialibus quod pars con-
tradicat exp̄sse, alias tacēdo sibi p̄iudicat.

Est dubiū an tacens uideat consenti ut
habet in regu. tur. qui tacet. & i. l. filiuffa. §.
inuitis. ff. de procur. & per Bar. plene in. l.
que dotis in fi. solu. ma. Sed uera cōclusio ē
quod tacens i iudiciis uidet' consentire ut nō.
Bar. in. l. i. de rela. Et ideo cautela est quā
do fit aliquis actus in iudicio contra unum
ut ille semper respondeat & dicat q̄ ipse n̄
consentit. Et ideo boni procuratores faciūt
scribere me p̄nte & non cōsentiente ut dic
Bar. in. d. l. i. Vel melius est dicere qd̄ in
parte & in p̄tibus facientibus cōtra se & n̄
consentit & istud procedit qñ actus fit per
aduersarium sed si actus fiat iudicē per i iu-
dicio 3 unum non sufficit quod ipse non 3
dicat nisi appellet ut singularit' dicit Inno.
in. c. quod ad consultationē de senten. & re
iudica. & sequitur Ang. de p̄sio & Io. de
imol. in. l. ille a quo. §. si de testamēto. ff. ad
tre. Circa hoc tamen uide tex. qui uidet' fa-
cere incōtrariū & ibi bal. & Pa. de ca. i. ant.
si quis litigantium i prin. in. x. cōtradicat
& de episcop. audi. sed dic si actus fit p pa-
trem in iudicio sufficit dicere non cōsētio
Sed si fit per iudicem & tunc aut est talis a
quo possit appellari ita q̄ si appellet tran-
sit in rem iudicatā & tunc uon sufficeret di-
cere non cōsētio nisi appellet & ita intel-
ligit Inno. Aut ab actu iudicis non pōt ap-
pellari sicut regulariter ab interlocutoria
de iure ciuili non appllat' & tunc non re-
quiritur appellatio sed sufficit cōtradictio.

Cautela q̄ tucius sit relinquere alicui in co-
dicillis q̄ in in testamēto.

Si aliquis tibi relinqueret certas partē
bonorū suorum quod est melius & utilius
an quod relinquat p codicillos uel per testa-
mentū & prima facie uidet' q̄ sit melius
quod relinquat per testamētū quia illud fit
cū maiori solemnitate q̄ codicilli ut pbat

in. l. hac consultissima. C. de testa. functa. l.
fi. C. de codicill. Sed tu dicas q̄ tucius ē reli-
quere p codicillos q̄ p testamētū nisi for-
te quis uellet instituere heredem quod in
codicillis fieri non pōt. l. in hereditatē. C.
de codi. Et est ratio quia testamētū p aliud
testamētum semper rumpef ut in. l. sancti-
mus. C. de testa. & in. l. si quis in principio
testamēti de leg. iii. Sed codicilli primo fac-
ti non tollunt' p alios codicillos qui fierēt
postea neq; p aliud testamētū sequens nī
si expresse hoc dicatur ut ē tex. insti. de co-
di. §. non aut. Et notat Specu. in ti. de istru-
edi. in. §. compendiose in x. sed id conside-
res & q̄ tucius sit relinquere p codicillos
ratione predicta tenet Specu. in. d. ti. de istru-
editō. §. uiso. de impugnatione x. & nota.
quod tucius est & ideo sis cautus ut consu-
les q̄ potius relinquat' per codicillos q̄ p
testamētū

Cautella pro testatore uolente q̄ de eius
ultima uolūtate nō 3stet nisi post mortem

Multi sunt qui nolūt q̄ uoluntas ultima
sit nota aliis nisi post mortem suam ppter
aliquā iustā causam ut habet isti. de pupil.
substi. in. §. si quis aut' formidolos' & faciūt
testamētum in scriptis clausum & sigillatū
& scriptum iux. l. hac consultissima. C. de te-
sta. Sed tu aduertas & sis cautus quia picu-
losum est facere talia testamēta. Nam si mo-
rires uiuo testatore uel ēt post mortem ei'
aperturam unus de testibus qui non possit
cognoscere suam subscriptionē & sigillum
non ualeret testamētum ut singularit' nō.
Bar. in. l. ii. in pri. ff. quemad. testa. aperi. Et
ideo debes uti hac cautela q̄ sepiissime usus
sum ut testator cōuocet unum notarium qui
non sit de testibus supradictis & duos uel
tres testes alios ut faciat quod cuilibz dicto-
rum testiū qui se subscripserunt & sigilla-
uerunt recognoscant subscriptiones & sigilla
i presentia duorū uel triū testiū & dicti nō-
rii & rogat dictum nōrium ut cōficiat unū
instrumētum de dicta recognitione subscri-
ptionū & sigillorū & erit securus quod non
erit opus alia recognitione & hoc mō non
erit periculū de quo. s. uel pōt etiā alio. mō
provideri uidelicet q̄ testator a principio a
quo se subscribunt testes & ponunt sigilla
adhibeat notariū & testes q̄ sunt rogati d'
dicta subscriptione ul' sigillis & de hoc fiat
scriptura publica quia illa probauit suffici-

enter et hoc ponit bar. in d. l. ii. in prin. Sed
precedens cautela melior est.

Tercio potest & alter prouideri quando
testator uellet testari in scriptis & non cura
ret qd testamentum esset secretum quia tunc pos
set facere publicationem fieri eo uiuo ut non.
Bar. i. d. l. ii. §. si dubites Circa quod adde
quod dicitur in sequentibus cautela

Cautela pro cirographis mercatorum.

Mercatores de mercibus suis sepius non
faciunt consicere instrumenta publica sed pri
uatam scripturam faciunt que dicitur cirogro
phus uel etiam uulgo appellatur scriptura
de manu sed est periculosum confidere de
dicto cirographo in quo requiritur qd inter
ueniat subscriptio trium testium alias non
ualeret quando est scriptura priuata non con
fecta manu notarii uel publice persone ut
est tex. in aut. si quis uult autem de pone. c. q
poti. i. pigno. haberi. Nam si aliquis testis q
se subscripsit moriatur ille cirographus ni
hil probabit nisi ut dixi sit scriptum p ma
num publicam uel habeat sigillum appensum
ut est casus notabilis in c. ii. de fide instru.
& ibi ponitur per omnes doc. d. ista materia
& est glo. ualde non. que ita dicit in c. inter
dilectos in x. publica manu eo. ti. de fide i.
stru. & ideo tu sis cautus qd non recipias ci
rographum nisi sit scriptum manu notarii
ad hoc rogati uel nisi apponatur sigillum
promittentis sed si poteris facias consicere pu
blicum instrumentum facit ad hoc quod deum
est in precedenti cautela.

Cautela adhibenda circa presentiam testium in te
stamento ceteri & aliorum.

In testamentis debebat olim heredis in
stitutio precedere ut insti. de lega. in. §. ante
heredis hodie non potest precedere sed sequi
imo communiter solet sequi legitima dicen
do in omnibus autem aliis bonis suis &c. ut
in d. §. ante heredis. Sed caueas quia etiam ho
die requiritur quod precedat heredis institu
tio in testamento ceteri & nisi precedat non
ualet testamentum ut est casus in l. hac co.
sultissima. c. qui testa. face. pos. ubi ponitur
forma testandi per totum & imperator ibi ma
dat qd illa forma ibi tradita debet obseruari
que est ut primo heredis institutio precedat
& hoc tenet ibi Cy. & doc. licet aliqui contra
Sed tu uteris opinionibus & periculum facies
qd precedat heredis institutio est etiam ad peri

culum in testamento ceteri & in quocumque alio
testamento in scriptis quia non ualet si omnes
testes non fuerint presentes usque ad finem donec
omnes se subscripserint & sigillauerint.

Et ideo cautela est qd claudantur in came
ra ita qd non possent exire & stent presentes do
nec ulterius se subscripserint & sigillauerint
qd non. quia uidi aliquos notarios imperitos p
mittere qd recedat aliquis testium postquam se
subscripserint & sigillauerint & male.

Cautela pro bannito quod possit liberari a
banno non obstante statuto id prohibente

Aliquando est prohibitum quod alicui
condempnato non possit fieri remissio pene Vel
aliquis quis est bannitus uel rebellis & non
possit absolui banno uel a rebellionem si con
tingat quod iste bannitus uel rebellis ex aliqua
causa gratitudinis debeat rebanniri uel ab
solui sed non possit stante prouisione uel sta
tuto in contrarium Ego do tibi unam cautelas
uidelicet ut des tibi terminus ad soluendum
usque ad centum annos uel fiet tibi saluus con
ductus usque ad centum annos & hoc modo per in
directum poterit consequi intentionem suam
istud probatur in l. cum heres i. §. i. ff. de sta. libe.
& hoc in effectu uult ibi do. Benedic. de plu
binio & ita uidi obseruari in ciuitate uenetia
rum per consilium de decem quod fecit saluus
conductus rebellem usque ad centum annos quia
non poterat eum absoluere secundum leges
suas.

Cautela pro illo qui emit fundum sibi de
bentem decimam si iterum illum uult reuen
dere, quomodo faciet ad hoc qd decima sibi
maneat

Si aliquis emit agrum uel fundum sibi de
bentem decimam & deinde uult reuadere dic
tum fundum debet esse cautus si uult qd rema
neat sibi decima qd hoc exprimat in uendi
tione sua alias uendendo simpliciter transi
ret decima in emptorem secundum la. de are.
quem sequitur do. Benedic. de plur. in l. si is
cui in fi. ff. de sta. lib. per illum tex. licet Albe
ricus de ro. tenet contrarium in l. seye. §. ma
tre. ff. de fund. instru. & in l. inter antiquas.
& de usufr. ubi oio uide & pro ista opione
uideatur esse tex. in l. si quis edes in pri. ff. de
serui. rusti. pred. & ideo sis cautus ut dixi ut
in uenditione tua excipias decimam & idem
dico de iure patronatus ut uult Albe. in d.
§. matre & idem dicas de serui. p. d. l. si quis edes

Cautela q̄ nō debeat stare sentētie arbitri.

Licet a sentētia arbitri nō possit appellari ut. l. diē proferre. §. stari. ff. de arbi. ubi habet quod stari debet siue sit equa siue iniqua Tamen cautela est p̄ quā quis nō cogitur stari si doceat ipsam euidenter iniquam esse & appareat euidenter d̄ lesione q̄a tūc poterit dicta sententia officio iudicis reduci ad arbitrium boni uiri fm̄. Hosti. in. c. ii. extra de arbi. & Archi. ii. q. vi. iudicib⁹ pro quo facit. c. ex pte. & c. exposita qui eo. ti. & hoc tenet et uicē. in dicto. c. exposita dicit ita obseruari & idem dicit Hosti. in summa de arbi. §. pe. x. quia & Spe. in ti. de arbi. §. i. x. est aut differentia quod est uerū si cōtradietum fuerit infra. x. dies secundū Archi. in. d. cano. iudicibus & tenet etiam. do. An. de bu. in. c. quinquauallis de iure iurā. & ibi. Io. d̄ Imol. & in. c. ueniens eo. ti. & in. d. c. exposita & in. d. §. stari & per per Ang. & doc. in. l. seruus plurium. §. si. ff. de le. i. & per legistas in. l. si societate. §. arbitro. ff. pro so.

Cautela ad annullandū processus episcoporum procedentes ad suos feudatarios.

Solent comuniter epi post acceptas episcopatus possessionem pponere edicta i ualuis ecclesie q̄ si est aliquis feudatari⁹ ecclesie debeat comparere ad petēdum inuestituram infra annum iuxta. c. i. & ii. quo t̄pre mil. inuesti. pe. de b. in ufi. feu. & in cāu quo non ueniat. j. dictum temp⁹ monent eos q̄ ueniant ad assignādos sibi aliquos dies puta nouē tres p̄ primo & tres pro secūdo & alios tres pro tercio termino & perēptorio & casu quo non ueniant infra dictū temp⁹ exnunc prout extūc & extunc put̄ exnūc eos priuant feudis suis.

Aliqui episcopi uolētes uti cautela meliori elapso termino priuant uasallos suos & postea cōferūt feudū aliis. sed tu aduerte q̄ ista pratica non est bona nec aliquid ualeat & est ratio quia possibile est q̄ uassallus habeat aliquā iustā cām non comparendi uel quia ē pupillus uel quia est infirm⁹ uel quia est abris uel propter aliā cām similem ut est tex. i. §. sanctimus i. d. ti. quo t̄po. mil. & ad hoc ut uassallus priuetur feudo ppter inuestiturā t̄pre debito requiritur sententia quia i p̄o iure nō cadita iure suo ut p̄batur in. d. c. sancimus & ibi nō. bal. &

d. Io. de alua. & doc. & ideo talis sententia debet fieri per iudicē cōpetētem alias ē nulla ut in toto ti. c. si nō a cōpe. iudi. & i. c. ad nostram de cōsue. & in. c. at si clerici de iudi. sed quādo ē. q̄ inter ep̄m & uassallum uidelicet si uassallus cecidit a iure suo uel si debet priuari ppter inuestiturā nō petitam uel ob aliam cām dñs feudi nō pōt esse iudex & sic est incōpetens quia talis cā debet terminari per partes curie. i. cum uassallis eiusdem domini ut est glo. or. & ibi per omnes doc. in. c. ceterū de iudi. & hēf per glo. & doc. in. c. i. §. pe. de phi. feu. ali. per Fre. & ita alias uidi iudicare sepe & bene cōtra episcopos priuantes sua snia uasallos suos ex eo q̄ fuerint iudices incōpetentes inuestiture facte de dicto feudo ab aliis fuerūt declate nulle & ideo sint cauti ep̄i ne p̄nūtient p se cōtra uasallos suos sed eligāt pares curie. i. alios uasallos suos & faciāt q̄ illi p̄nūtient quod nō. ppetuo quia multi errant in hoc & paciūt ep̄os auferre feuda sua idebit.

Cautela p̄ illo q̄ ē d̄ domo regia q̄ possit regnū petere.

Est dubium an regnū trāseat per successionem uel per electionē de hoc habet i. c. uenerabilē de elec. tñ in quibusdā regnis ē cōsuetudo quod trāseat p̄ successionē & ita cōter ē in Italia Sed maius dubiū ē usq̄ ad quē gradum successionis trāsmittat̄ regnū & uidetur quod usq̄ ad sextū uel usq̄ ad d̄cimā ad plus iuxta nō. insti. de serui. cōgna. §. si. & in. l. iuriscōsultus. ff. de gradi. Sed dicat q̄ transit in infinitū usq̄ ad centesimū gradum & ultra i tantum q̄ si morit̄ rex i princeps alicuius regni deficientibus agnatis suis uel cognatis si reperitur unus d̄ sua familia seu domo ille debet succedere in regno ut sing. no. Bal. & la. de alua. & nō. quādo morit̄ princeps q̄a tūc ille q̄ est de sua domo l̄ sit pauper tñ d̄ esse cautus & petere regnum.

Cautela quō quis possit eligere se ipsum.

Vidimus pridie in. c. o in iure de elec. gl. que dicit quod quis nō pōt eligere se ipsū qñ datur sibi potestas eligēdi & est glo. si milis in. l. plane. ff. qd̄ cuiusq̄ uni x. no. & alia. viii. q. i. qui ep̄atum & p̄bat̄ i. l. si mandauero. §. si tibi. ff. mā. et in. c. si. extra de isti. Sed quādo essent plures electionarii q̄ haberent eligere posset unus electionarius si

eligere ab aliis consentire electioni de se
facte & talis consensus connumerabitur in
electorū ut est casus in d. c. cum in iure quia
hodie non est correctū & procedit nisi ele
ctio esset per uiam scrutinii quia tunc non possit
consentire uel eligere se ipsius ut est casus i. c.
cumana de elec. quod ita debet intelligi ut
ibi non per doc. sed quando unus electionari
us sperat quod aliqui electores eligant ipsum
non sit primus qui faciat electionem si potest
quia non potest eligere se ipsum reputare enim
ambitiosus ut non in d. c. cum in iure sed ex
pectat si eligatur per alios & tunc consentiat
electioni de se facte uel si cogitur primo eli
gere quia forte habet primam uocem in capitu
lo iuxta c. auditis de elec. debet esse cautus
ut eliget illum quem uerisimiliter uel nullus
uel minor pars eligeret quia si postea eligi
tur ab aliis poterit uariare & recedere ab
electione facta per ipsum & consentire electio
ni facte de se & sic erunt quatuor & per omnes
maior pars & hec probantur in d. c. cum in iure
i. tex. & glo. & ibi per Io. an. & do. An. & doc.
quod non tu scolaris quoniam fuerit electionarii sis
cautus ut electio cadat super te.

Cautela quod est in casibus in quibus alius non te
neretur uenditor de euictione si adhibeatur
semper tenebitur.

Tria faciunt cessare periculum euictionis
Vnum omnia denuntiatio emptoris alte
rum eius absentia. Tertiū iudicis iniuria ut l.
emptor. c. de euic. & habetur in l. si per impru
dentiam. ff. eo. ti. Sed aduersus hec omnia
potest emptor uti cautela ut sit securus tam per
periculum quam pro pena dupli & et pro sumptibus
litis ut si in instrumento uenditionis per pac
tum a uenditore remittatur emptori potest enim
renuntiare iuri suo ex regula generali & a
dicatur in instrumento quod emptori non possit
dici uel opponi uel a legari quod sententia fue
rit lata per eius iniuriam uel per emptoris negli
gentiam uel absentiam & promittatur resectio dan
norum sumptuum & interesse que sustinerentur
in iudicio & extra secundum Ang. qui ita non.
in l. emptor. c. de euic. Alia cautela in mate
ria euictionis est quia regulariter non debe
turi uictio ratione possessionis euicte sed tan
tum ratione proprietatis ut est casus & ibi per
Bar. & doc. i. l. ii. ff. de ac. emp. & ideo cautela est
quod emptor in instrumento emptionis facit uendi
torem promittere de euictione siue euincatur
proprietas siue possessio. Tertia est quan
do quis non uult promittere de euictio

ne ut dicatur in instrumento & dictus uenditor
dixit & prestatum est & ita inter partes conue
nitum quod ipse non teneatur de euictione et ad pre
stitutionem quia nisi ista uerba dicantur licet non
teneatur ad interesse uel sumptus teneatur ad re
stitutionem precii ut est casus singularis in
l. emptor. c. ibidem. ff. de ac. emp. quod est non.

Quarta in hac materia potest adhibere quod
licet regulariter uenditor non teneatur de euic
tione quoniam emptor succubuit in compromisso
uoluntario ut l. si dictum. §. si compromi. sere
ff. de acti. empti. & non in l. libera quedam
theodora. c. de sen. & inter lo. om. iudi. tamen
emptor caute potest uti uerbis ex quibus uen
ditor teneatur uerba hec sunt. Et promisit dic
tus uenditor dicto emptori de euictione quomodo
cunque & qualitercunque res uendita euincatur
ar. glo. non in l. cum pena. ff. de arbi. Et ita so
lebat allegare illam glo. ad hoc do. flo. de boc.
doc. me. Quia est & utilis in eadem ma
teria quia solus dici quod dictus. §. si compro
missere non habet locum in compromisso neces
sario sed tantum in uoluntario tamen emptor de
bet esse cautus quod non eligat arbitrari necessa
rium ex forma statuti sine licentia aut consensu
uenditoris quia tunc non possit agere de euic
tione ut non in d. l. liba & ideo ex istis quicunque
cautellis potest conficere utile instrumentum
pro emptore in materia euictionis si di
catur sic. & promisit dictus uenditor de euic
tione siue euincatur proprietas siue possessio
& quomodocunque uel qualitercunque euincatur
etiam si euincatur per arbitrum uoluntarium
uel necessarium electum cum uoluntate uel
sine uenditoris. Et promisit dictus uenditor
non opponere uel allegare quod sententia la
ta fuerit iniqua uel in iniuriam emptoris uel
propter eius absentiam uel per negligentiam uel
alio quocunque modo.

Cautela pro officialibus & pretoribus adhi
bentibus fideiussores ad relaxandum incar
ceratum debitorem.

Notent bonam practicam & cautelam pro
res & alii officiales ne relaxent debitorem po
situm in carceribus ex causa debiti prefata tamen
fideiussione de iudicio sisti quia illa durat
usque ad sententiam inclusiue nam lata sententia fi
deiussores liberantur ut l. grece. §. post li
tem. ff. de fideiuss. & l. cum apud sempro
nium. ff. iudi. sol. si debet recipere fideiussorem
de iudicato soluendo secundum bal. qui ita di
cit & bene in c. dilectis in v. col. de appel.
qui subdit quod quidam potestas qui hoc igno

rauit p̄ icauta relaxatōe cuiusdā carcerati
fuit condempnatus in sindicatu in totum
desolatus.

Cautela pro cōmittente in arbitriū iur̄.

Dubitatio est an arbiter iure teneat se
qui ius comune an ius municipale de quo p̄
lo. an. i. additi. spe. i. ti. de arbi. §. excipitur i
additi. que incipit guido de zuz ubi tenet
q̄ debet sequi ius cōe d̄ quo ego plenissime
dixi in l. nois & rei in. §. v̄bum ex legibus
maxime in vii. q. ff. de v̄. sig. quod nō. cau-
te quādo eā quā hēs omittere si ius cōe di-
spōit alr q̄ municipale ut scis aqualiter cā sit
omittere quia poteris faciliter obtiēre &
aduersarius nō ppendet.

Cautela ad euitādum icursum penarū in
dicti unde ui & l. si quis i tantū.

Nota dilligenter tu aduocate unā caute-
lam per quā poteris facere tuū clientulum
obtinere si. n. uides utrāq; partem equaliter
probare dic clientulo tuo si potēs ē q̄ pos-
sessio etiam de qua est controuersia manu
armata ingrediatur & quod denunciēt ad-
uersario ut ueniat ad possessionē si audet q̄
si non uenerit quia suspicatus est se posse
repelli statim perdet possessionē quā dicit
se habere ut. ff. de acq. pos. l. si ad quod. §. si.
unde clientulus tuus erit potior & si ueiat
eiectus ad iudicē dicens dñe iudex talis me
uiolenter de possessionē eiecit & eam pro-
p̄iam auctoritatē igressus est unde peto
eum puniri & priuari quod si intendebat
habere cum auctoritate p̄pria ingredi nō
debuerit per. l. si quis i tantum. c. unde ui.
xvi. q. vi. placuit Clientulus tuus respōdebat
dñe imo sentetia est pro me ferenda eque-
n. p̄bauerā me possidere sicut & ille unde
meā possessionem nō alienā sum igressus
& sic meā possessionē itinui & aduersarius
si quā habebat perdidit p. d. l. si ad quod &
ita fecit fieri rogerius mutine put recitnt
uber. de bob. & Ross. in spe. i. ti. de petitore
& possessorio. §. i. ubi nō. tamen dilligenter
cautelā Et istā cautelā nō. p̄petuo quia est
quotidiana & ualde util. sed ea nō utaris u
bi possz scādālū uerisimiliter oriri p̄pter le-
gem quoniam multa faciora. c. unde ui. sed
ubi non esset scādālū uel piculus futurū
uerisimiliter non inuenies meliorē caute-
lam in hac materia.

Item nō. aliam cautelā si uis ut amicus
tuus cōphendat possessiōis alicui⁹ rei absq;

uicio q̄ ad se asserit p̄tinere eo ignorante
fac possessore spoliari & cōfestim deferere
possessionem corā testibus & sic ea uacua
remanēte nūtia amico tuo ut uacua posse-
ssionē apphendat nec p̄ hoc uidebit ratur
habere spoliationē nec dices rem a direc-
tore recipe secundū ea que hēnt & notāf
in. c. cum ad sedem de resti. spo. & de or co-
gni. c. cum dilectus imo usucapere posset ut
nō. ibi in glo. sic patet v̄. sed hoc non ē ūde
habebat commodum retentionis ut. xvi.
q. iii. §. pe. v̄. quod si mala fide & extra de
or. cogni. c. cum dilectus circa pri. & c. de p̄-
scrip. xxx. anno. l. si quis emptionis Nec cō-
petit contra eum interdictū unde. vi. & in
hoc fuerunt decepti hospita larii in p̄dicta
decre. cum ad sedē credentes interdictum
unde ui habere locum in hoc cāu ut nō. spe.
in. §. i. in ti. de peti. & posses. in v̄. antep̄t.
que cautela utilis est & uera nisi appareat
de fraude.

Vbi duo cōtendunt de possessione & q̄
libz dicit se insolidum possiderē & un⁹ tur-
bat aliū in possessionē nec uult unus de alio
conqueri nec uult unus alteri libellum da-
re ne sit actor sed quasi reus sustineat p̄tes
rei & cōmodo possessionis fungatur. Cau-
tela est q̄ iudex ex officio suo eos citare fa-
ciat & cogere suā petitionem offerre i pōt
istud iudiciū possessorium sine libello deter-
minare recipiēdo p̄bationes utriusq; p̄ris
ut sciat quis illorū debeat subire onera pe-
titoris & quis utes cōmodo possessiōis ar.
c. de libe. cā. l. liberis. §. si quis ex seruitute
& quia hoc uult iudex & sine libello quō si-
niatur cui⁹ iussus facit ut actus teneat si alr
non teneret ut. ff. de fal. au. tu. l. i. c. de liti. d̄
tes. autē libellū que est. iii. q. iii. §. spaciū. Ex
officio enī suo debet p̄tes prohibere ne ue-
niant ad arma & rixas ut. ff. de usufr. l. si cu-
ius. §. deniq; alias. l. equissimus & uim fieri
uitabit ei quē in possessionē inuenerit po-
torem ita dicit Spe secundū la. balda. in ti.
de peti. & posse. §. i. v̄. pe. & in ti. de libel. o-
cep. §. nunc dicendū. v̄. xxii. & nō. in. c. cus
uenissent de insti. & idem nō. bal. & pa. de
ca. in. l. ordinarii. c. d̄ rei uen. & ad hoc etiā
uide quod notat. Inno. in. c. in p̄ntia d̄ p̄ba.
in. p̄ria coll. & ita uidi sepius praticari &
bene.

Nota ēt aliam cautelā & consilium sapi-
ētum circa interdictū unde ui & constitu-
tione si quis in tantis si. n. non possum pro-

bare quomodo possedi consulunt ut possis
probare quomodo sim deiectus q̄ interim
fundū p̄ntibus testibus & tabellione intro
& si is qui possedit p̄mittit possessionē ha
beo. Si x̄o me intrare uolente nō admittit
sed me incōtinēti i possessione expoliat de
quo fieri faciā publicū istrumētum posses
sionē amitto incōtinēti. ff. de acqui. pos. l.
clam possidere. §. si. & l. q̄ si nolit & illam
possessionē aio retinui quod semp de quo
libet p̄sumitur. s. q̄ animo retineat nisi for
te uideres illum possidere ut ex tua patia
paret tibi p̄iudicium rei. C. de acqui. pos.
l. minus & non longū t̄pus transiuit quo
fuit ille in possessione nam ex longo t̄pre
sequitur obliuio ut. ff. d. usuc. l. fraus & nō
i. l. i. C. de ser. fugi. & nō. spe. secūdū Ross. in
ti. de peti. & pos. §. i. & nō. has quatuor cau
telas q̄a sunt quotidiane. & de lacte & lana

**Cautela cōtra illos qui obtinent licentiam
ab ep̄o deferendi iuramentum.**

In multis cōtractibus solet apponi iura
mentum de non cōueniendo & abiurātes
qui uolunt cōuenire ante petita absolutō
nem i relaxationem iuramenti quia diffici
lis est eam obtinere utuntur ista cautela ac
cedunt ad ep̄m & dicunt dñe episcopo iu
raui in tali cōtractu ego uellē cōtrauenire
quia sum leſus nec possum relaxationis iu
diciū expectare peto ut detis mihi licen
tiam cōtraueniēdi qm̄ submitto me iudi
cio uestro si apparuerit me iniuste uenisse cō
tra iuramētum & multi episcopi cōcedūt
istā licentiam & ita intelligo q̄ obseruat
in ciuitate br̄tie & ita uidi aliquādo ep̄os
obseruare ueronenses & ista licentia pōt i
petrari etiam altera pte nō uocata ex quo
agitur de iuribus iuramenti & ita etiam ui
deſ uelle pa. de ca. in cōsilio suo. ccxxv. S̄
tu dicas q̄ ista cautela nō est bona quia ip̄i
nō possunt cōcedere huiusmōi licentiā q̄a
cōcedendo p̄nt esse auctores p̄iurii ut est
casus ad litterā i. c. si x̄o & ibi hoc notatur
de iure iurā. & iō tu sis cautus q̄ potes ue
nire contra dictam licentiam & impedire
iudiciū in foro seculari donec cognitum
fuerit de iuramento & relaxatione.

Cautela q̄ pri⁹ agas petitorio q̄ possessorio

Si quis uult rem petere aīaduerrere de
bet an aliquo iterdicto possit nancisci pos

sessionem quia non lōge cōmodi⁹ est ip
sum possidere & aduersarium ad onera pe
titoris compellere q̄ ab alio possidente pe
tere ita instruit Gay⁹ iuriscōsultus in. l. his
qui destinauit. ff. rei uē. & p̄pterea sis caut⁹
q̄ nunq̄ agas petitorio si prius potes agere
possessorio.

**Cautela de p̄testatione fienda cōtra testes
ante delatum sibi iuramentum**

Quando testes examinantur debes esse
cautus ut ante aperturam processus facias p̄
tem tuā protestari exceptiones sibi saluas
fore contra personas nā effectus huius p̄te
stationis ē ut absq̄ alio iuramēto prestitō q̄
non maliciose exposcit poterit i personam
excipere etiam publico processu ut in. c. p̄
sentiam de testi. & ibi per Inno. & Io. an. &
doc. & bal. in aut. de testi. in. §. si non dicat
sed tucius est q̄ ante delationem iuramēti
factam testibus facias dictā protestationē
& ita utunt boni p̄curatores q̄ dicūt mihi
saluis & r̄seruatis oibus exceptiōib⁹ i i pos
tam contra eorū personas q̄ etiam dicta.

**Cautela ad iterpetradū statutū disponēs q̄
credatur iuramento dampnum passi.**

Multa sunt statuta in italia que dicūt q̄
pro dampno dato credatur iuramēto dam
num passi uel officialis denuntiātis usq̄ ad
certam quātitatē. Sed remediū & cautela ē
q̄ non stetur dicto iuramento uidelicet p̄
bando contrariū nam tale statutū non phi
hibet contrariū probari ut nō. per. Cy. & doc.
in. l. i. C. si aduersus libe & in. l. i. C. de re iu.
& per bal. i. c. i. si de inuesti. inter do. & ua
sal. lis oria. maxime probando contrarium
per euidentiam facti quia nulla est melior
probatio q̄ illa que fit per aspectum ut nō.
Azo in summa. C. ad. l. acqui. & bal. in. l. qui
rogātē in. fi. C. ad. l. acqui. & p̄ bal. in. l. diuus
& de testa. mi. & per Ang. in. l. qui restitue
re. ff. de rei uen. & per sal. in. Lea quidē i. x.
.q. de accusa. & gasp. de cald. & Io. de zochis
in. c. continebat de despō. ipu. Item ē aliud
remediū quia iudex pōt taxare huiusmōdi
iuramentū ut nō. Ang. in aut. de exhib. rei.
§. i. in prin. Sed predicta procedūt nisi
statutum figat pedes dicēdo q̄ stet iuramē
to & ultra non possit inq̄ri q̄a tūc nō possis
p̄bare t̄rium nec taxari p̄ iudicē ut nō. bal.
in. d. c. i. si de inuesti. iter do. & ua. lis ori. ad
q̄ fac optie glo. i. l. si nō fuerint. ff. p̄ socio.

Cautela pro iudicē qui allegatur suspectus.

Sepissime iudices maxime delegati allegantur p suspectis ad h^u ut impediatur iudiciū ut hēt in c. cum speciali de appel. & i. c. suspicionis de offi. de leg. & in l. apertissimi. C. d. iudi. Sed si ista allegationes pōt iudex ista cautella uti uidelicet quod deleget cām alteri qui nō sit suspectus & nō impediatur iudiciū ut l. preter. ff. de iure om. iudi. & ibi p legistas & ponitur per do. an. in c. cum contingat de fo. compe. & ibi per canonistas.

Cautela instruētes quō debemus allegare contra libellum & contra contractum quem ineptum uel simulatum dicimus

Quando libellus est obscurus incertus uel generalis in aliqua parte & reus uult opponere exceptiones non debet opponere sicut cōmuniter fit dicendo q libellus est incertus dubius uariis obscurus quia excep^o generalis & dubia nihil releuat nisi opponatur a parte ut l. si. C. de anna. excep. & ibi nō. & ideo sit cautus reus qñ uult q non procedatur super eodem libello actionis opponatur exceptionem in specie in quo loco & i qua parte sit obscurus & incertus & si apponit in genere actor d^z esse catus ut replicet qā exceptō rei est uaria dubia & incerta & petit declarari in quo loco libellus suus nō procedit ut dixi plene in libello meo de cōtractibus simulatis & facit quod dicā. in sequenti

Si libellus actoris pducitur in iudicio & ineptus non procedit & non pōt mutari nisi usq; ad litteram contest. ut habetur in l. q familie el piculo & ibi glo. & doc. ff. famil. her. & in §. si minus insti. de acti. & in l. edita. C. de eden. & in c. exaiata de iudi. Sed in hoc datur duplex cautela. q non possit reuocari uel mutari libellus ineptus prima est q reus acceptet in specie libellum productus ut nō. bar. in l. cum precium. C. de lib. cā nō aut sufficeret acceptare in genere dicendo accepto dictū libellum i pte & partibus p me facientibus facit q dixi in precedenti cautela & ita tenuit ang. de are isti. de exce. §. i. in vi. q. Alia cautela ē quod reus uiso libello inepto icontinenti dicat corā iudice negotio narrata prout narrat & a & petita putetur dico fieri nō debere aio lites negatiue contestandi iuxta nō. per bar. in l. si dubitetur. §. i. ff. de fide. saluo iure producendi

in scriptis & c. & deinde poterit deducere suas exceptiones & ita faciunt boni pratici

Ille qui dicit cōtractum esse simulatum debet esse cautus ut deducat speciē simulationis quia si diceret cōtractū simpliciter esse falsū succūberet quia plures sunt spēs simulationis ut nō. singulariter bar. in consilio suo quod incipit petrus icole. quod pcedit quando per aduersariū facta esset oppositio specialis de incertitudine libelli ut nō. bal. in l. ab anastasio. C. mandati de quo dic ut plene dixi i. d. libello de cōtractibus simulatis.

Cautela pro psonis que nō possunt intentare actionem de dolo q intentet actionem i factum.

Filio contra patrē & seruo contra dñm & homini humili siue plebeo cōtra eum q est positus in dignitate & alteri contra eū qui est uite emendationis non datur nec dari pōt actio de dolo licet dolum cōmiserit ut ē tex. singularis in l. non debet. ff. de do. & p consequens eis non cōpetit exceptio de dolo Et ideo cautela est tunc q ipse intet actionem uel exceptionem in factum uerbis tempatis non faciēdo mētionē doli qā ista iudicantur a pari actio & exceptio quantū ad hoc ut l. apud celsum. §. aduersus. ff. d. do. excep. iuncta. l. non debet q perpetuo tenementi contra huiusmodi plebeos uel uiles psonas & pōt esse rō exceptione doli qā exceptio doli l^z non infamat infamia iuris tñ i famat infamia facti ut d. §. aduersus & hoc no. rapha. tu. & ideo talis exceptio q saltez de facto infamat nō datur p predictas psonas ut patet i. d. §. aduersus ibi apud bonos uiros sigillos & hoc tenet ange. de are. isti. de excep. in pri. in d. quero an cōtra parentes.

Cautela p pscrubente q nō habet titulum.

In prescribenda seruitute que hēt cām continuam uel quia sufficiūt. x. anni iter pntes & xx. inter abntes sed si hēt causam discontinuā requiritur tantū tempus q nō extat memoria in contrarium ut l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quotidiana & estiuā & no. glo. in l. seruitutes. el. grande. ff. d. serui. i. ti. generali. S^z cautela est q ille q allegat seruitutem sibi debitam que hēt causam discontinuā dicat se habere titulū ab illo qui potuit concedere & licet illū nō pbet si tñ probet se possedisse spacio. x. annorū inter

pñtes & .xx. inter absentes sufficit & et tñ
bit in cā ar. l. cum de in rem uerso & q̄ ibi
nō. per glo. & doc. ff. de usuris & i. l. si certis
ānis. c. de pac. & istā cautelam docet gl. nō.
quam sequunt̄ ibi doc. in. l. seruitutes quod
perpetuo tene menti. Et propter hanc ma-
teriam uidi multos libellantes in materia
prescriptionis decimarū q̄ secūdū aliquos
nūq̄ pōt habere locum quia contra ius diuī
nū uel secūdū aliquos pōt prescribi sine
mala fide p̄ tñ t̄pus cuius inīci memoria
non existit i cōtrariū quia tale t̄ps hēt uim
tituli ut p̄batur in. c. super quibusdā. §. pre-
terea de x. sig. & in. c. i. de prescrip. l. vi. &
istud est x̄ius secūdū libellātes ut possint
p̄bare prescrip̄tionē becimarū d̄reuiori tē-
pore dicunt & allegant se habuisse titulus
exemptionis a summo pontifice p̄pter ali-
quā cām coloratā & ad x̄ bandum illū titu-
lū deducūt possessionē uel quasi. x. uel. xx.
uel. xxx. annor̄ per nō. in. d. l. seruitutes q̄
est quotidianū.

Cautela q̄ admittatur i criminalibus excu-
sator pro abñte.

Dixi. s. unam cautelā p̄ accusato uel i q̄
to quando nō pōt se defendere p̄ procura-
torem quia cā est capitalis iuxta. l. seruū. §.
publice cum sy. de x̄ cur. sed hic adde unaz.
aliā similem uidelicet q̄ aliquis cōpareat
coram iudice nō tāquā p̄curator aut defen-
sor sed tanq̄ instructor quia talis licet non
possit in se suscipere iudiciū tamē admit-
tendus ē ad instruēdum & ad informādus
iudicē de iocentia rei & iudex debet eum
audire & p̄ x̄ itate iquirere ut. l. si. ff. d. lib.
cā & ibi hoc nō. do. bn. de plū.

Cautela quō succurritur diffamato i iudicio

Quando aliquis ifamat unū qui est d̄bi-
tor suus & tamē non petit in iudicio diffā-
mati succurritur p. l. diffamari. ff. de i ge. &
maū. & nō. in. l. unica ut nemo iui. agere ul
accu. cog. & tu infamatus sis cautus ut pri-
mo facias monere diffamātes bis ut petat
si qd uult petere alias sibi iponef̄ p̄petuus
silentiū & si esset monitus seml̄ tantū non
posset p̄cedi ad sentētiā p̄petui silentii ut
est glo. multū nō. in. aut. de heredi. & fal. in.
§. si quis agens in x̄. monitus & ita tenet
etiā i terminis do. ang. de are. insti. de ex-
cep. §. i. ubi ponit materiā. d. l. diffamari &
idē ipe nō. i suo tractatu maleficioz i glo.
in x̄. nec ad querelā tici in se. i. xviii. colū.

Cautela ad instruēdum fideicōmissarium

Postq̄ sumus in materia ultimaz uolun-
tatū uolo tibi dare unā cautelā que ē huius
mōi. quidā est heres institutus & grauiatus
est post mortē restituere hereditates alteri
cōter fideicōmissarius adueniēte casu resti-
tutionis addit hereditatē ex primo testamē-
to & postea apprehēdit possessionē & agit
contra debitores hereditarios q̄ est cōtra. l.
restituta in prin. ff. ad tre. quia ad hoc quod
fideicōmissarius habeat ius in hereditate re-
quirif̄ quod prius fiat restitutio ut. d. l. resti-
tuta & prius nullū ius habet contra debito-
res ut. l. hereditas ibi nempe. n. eo. ti. nec d̄z
nec potest adire hereditatē defuncti quia se-
mel fuit adita per heredē nec pōt apprehē-
dere possessionē antequā sibi fiat restitutio
per heredē defuncti ad quē hoc pertinet ut.
l. quis. §. i. eo. ti. & dicta. l. restituta & iō tu
fideicōmissarius sis cautus ut prio petas co-
gi heredem heredis ad tibi restituendā he-
reditatē & postea app̄endas bona & agas
per iura predicta & hoc uult etiā pa. de ca.
in. d. l. restituta qui dicit quod uidit multos
procuratores errare in hoc & fecit cessare
multos processus propter hoc & predicta
procedunt nisi esset statutum in loco quod
non requiratur aliqua restitutio nec realis
neq̄ uerbalis non tñ dico q̄ propter hoc fi-
deicōmissarius debeat adire quāstū nullo
modo potest ex quo semel adita est & uide
in sequenti.

Per restitutiones hereditatis facte rōne
fideicōmissi uniuersalis transeunt obligati-
ones hereditarie contracte per ipsos defū-
tum & non ille q̄ sunt cōte per heredes &
occasione hereditatis restituere nisi specia-
liter fiat etiā restitutio & cessio etiam de il-
lis ut probatur in. l. cum hereditas que pre-
cedit. l. restituta. ff. ad treb. & p̄terea bar.
dicit ibi se consuluisse de facto cum quidam
heres inchoasset unam litē occasione here-
ditatis sibi delate & postea cessisset omnia
iura sua & actiones que habebat ut heres n̄
trāibat instantia de nouo p̄ ipsum heredē
incepta & ideo sis cautus tu fideicōmissari-
us ut quando sit tibi restitutō & cessio ut
apponi facias in instrumento restitutionis
& cessionis q̄ restituit & cedit tibi omnia
iura & actiones que & quas hēt heres etiaz
occasione rerū hereditariarū ut si post mor-
tem defuncti recepisset fideiussores uel in

cohabasset litem uel alia fecisset sed solum uenirent actiones quesite per defunctū quas habet ut heres & hoc etiā uoluit Pau. de ca. in. d. l. cum hereditas quod bene nō. quia sepius contingit quādo ita est grauatus & restituendo post mortem suā quia i uita multa cōtrahit super bonis hereditariis que nō ueniunt in simplici restitutione ut dixi & pauci hoc aduertunt.

Cautele ad firmandā donationē inter uirū & uxorem.

Donatio inter uirū & uxorem regulariter ē prohibita ut in toto ti. ff. & c. de do. inter ui. & ux. & c. donatio extra eo. etiā si interueniat traditio est ipso iure nulla nec ē alius cuius momenti ut est tex. in. l. iii. §. sciendū ff. de ti. quod intelligit quādo donās efficitur paupior & alter locupletior ut. l. iii. i. pri. & l. si spūsus. §. concessa. & §. seq. ff. de do. inter ui. & ux. & dicto c. donatio & est ratio ne mutuo amore se spolient ut. l. i. ff. eo. ti. sed possunt adhiberi circa hoc alique cautele ut ualeat talis donatio & non possit reuocari Prima cautela ē qd cōiuges faciāt sibi mutuā donationē hoc est sibi uicē recipiā uidelicet si cōtingit alterum premori alter supstes habeat bona sua quia tunc ppter dubium euentū ualeat donatio ut probatur i. l. si pater puellae. c. de ioffi. testa. & ibi hoc singulariter nō. Cy. quē doc. ibi sequuntur & pro hoc uide bonā gl. l. licet inter priuatos in fi. c. de pac. & probat i. l. quod aut in. §. si uir & ux. ff. de do. inter ui. & ux. & hoc ibi tenet Lodo. de ro. in quodam suo singulari quod incipit prohibiti iter se donare nō intelligūt. phibitis facere inter se donationē recipiā Et ista cautela dicitur intelligi & limitari qn donatio uni? seq. donationem alterius incontinenti secus si ex inuallo quia tūc ēē iualida donatio reciproca ut ē tex. singularis i. l. q. iaz nupte. ff. de do. inter ui. & ux. secundum do. Lodo. i. d. singulari ubi subdit. p illū tex. qd si ego donasses uxori mee mille & postea hinc ad decennium donasses mihi fundū utraq. donatio est inualida. Item intellige hanc cautellā qd donatio mutua & c. nō intelligatur esse prohibita etiā si dicat quod sit donatio inter uiuos & non posset reuocari secūdū. l. ubi ita donat. ff. de do. cau. mor. quia talis donatio statim ualida erit & non indiget cōfirmatione & per consequens etiā non interueniente traditione post mortē potuerūt bona

peti. Ita nō. intellexit Pau. de ca. declarādo dictum tex. in. l. is pater puellae in fi. Sed aduerte quia hoc ultimū nō uidet esse uerū tamen uidetur qd imo non ualeat donatio & mutua nec etiā morte confirmet nisi ambo simul decedētib. uel qn alter morietur confirmetur illa que ē facta superuiuenti ut est casus de utroq. in. l. cum hic status in. §. si abo. ff. de do. inter ui. & ux. ibi p. simul decesserint & in. x. perinde ibi unamq. donationem ualere & ibi quia simul decesserint & ibi quia neuter alteri a contrario sensu si aliter superuixerit donatio quā fecisset non ualere Sed dic qd qn est donatio mutua sub conditione & unus premoriatur alteri dicitur ualere tanq. donatio inter uiuos condicionalis nimirum si conditio euenit tū in uno non ualeat in alio quia deficit conditio & ita intelligit dictū Cy. & do. Pau. de ca. Sed si facta esset donatio reciproca siue mutua pure inter uirum & uxorem & unus moritur uel fiat diuortium an donatio ualide uel confirmetur uide tex. in. l. cum aut. §. si uir & uxo & in. l. cum hic status. §. quod ait & in. §. si ambo eodem ti. Secunda cautela est quod fiat donatio cum iuramento quia per tale iuramentū ualidari uidetur donatio uel saltem quod nō possit contraheri ex quo seruari potest tale iuramentum sine interitu salutis etne ut in. c. si uero ex de iur. iurā. & etiam sine dispendio salutis etne ut in. c. cum contingat. e. ti. & istud t. bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiuf. & in. l. sei? & augerius in fi. ad. l. fal. & fuit opinio originalis Guil. de cumio in. l. sed si possessori. §. ites si iurauero. ff. de iure iurā. & istam opinionem tenet etiam Io. de Imol. in. l. si quis i. q. l. i. §. si. de leg. i. & dicit ita se consuluisse & ita repio esse cōsultum per alios doc. & per do. recuperatū de san. geor. & p. dominatum de perusio & cōsiliū incipit factū tale est dominus p. donauit inter uiuos & per quēdam do. bonifaciū & cōsiliū incipit idem mihi bonifacio sed idem bar. tenuit contrariū in. l. i. ff. de dona. inter ui. & ux. motus ea ratione quia est cōtra bonos mores ut ibi in dicta. l. si quis p. eo. post princi. & in. l. cum quis decedens. §. titia de leg. iii. & ita reperio cōsultum per dominū Iohan. papiansem & cōsiliū incipit quicquid dicant barabaculi qui nesciunt se nimias fabas cōmodisse nisi cum dolent uentrē & c. & per Ray. de perusio & p.

dominū Ray. de mōte ubi ista questio est ualde dubia ego nunc teneo sine disputa-
tione q̄ ista cautela sufficiat quia saltem iu-
rans tenet ad obseruāciam iuramēti ut te-
net dominus anto. de butri. i. questione no-
stra in dicto. c. cum cōtingat circa medium
in x. ex his decidit quid de donacione &
forte etiam iuramētū adiuuat ipsum con-
tractum & ipm ferant argūto glo. nota.
in. c. ex parte in x. aliena ibi sed si iuraue-
rit non cōtrauenire tenet uendicio extra d̄
cōsue. & ibi etiam de hoc nō. & licet dicat
q̄ sit contra bonos mores. l. i. ff. de do. inter
ui. & ux. & sic non ualeat per. c. non est ob-
ligatoriū de reg. iuris l. vi. tamen dico q̄
tra bonos mores dicit quid fieri duob' mo-
dis uno mō contra bonos mores naturales
ut si iuro interficere hominē ut. l. ueluti. &
l. generaliter. ff. de uerbo. obli. & isto mo-
do iuramentū non ualeat & ita loquitur. c.
nō est obligatoriū.

Alio modo dicitur contra bonos mores
ciuiles quia lex presupponit q̄ sit contra bo-
nos mores ut in pacto de futura successione
& i donacione inter ui. & ux. & isto mō iu-
ramētum ualidat cōtractū p. c. cum cōtingat
& c. si x. preallegato & per. c. quāuis de
pactis l. vi. & ista distinctio ē cōtra bonos
mores naturales & ciuiles & ponitur per
bal. in. l. pactū quod dotali. l. xix. q. e. de col-
la & per do. An. de Rosell' in. d. c. cum cōti-
gat in sua repetitione & de ista questione
uide ibi p omnes doc. & p canonistas et in
c. donatio extra de dona. inter uirū & ux.
& uide oīo Fredericum de senis cōsilio ex
xxv. ubi ferant quod. s. dixi & examinant
saltem plene & nō. et in. l. i. c. de sac. san. ec.

Tertia cautela pōt summi hoc mō uide
licet q̄ facta donacione & ille cui donatus
ē allegat et aliam cām que sufficiat ad do-
nationē ualidandam & donās nō opponat
aliquā exceptionem icōtrariū & pñūciat
donationem ualere & donatarius absolua-
tur quia tunc si donans uellet postea pueni-
re submoueri possz exceptione rei iudicate
ut est casus cum glo. ualde nō. in. l. si sponsus
in. §. si uxor uel maritus. ff. d̄ dona. inter ui.
& ux. facit. l. iii. §. item q̄ri pōt. ff. de re iudi.
& quod ibi nō. Albertum. Sed si pronū-
tiaretur per iudicē donacionem inter uirū
& ux. sine alia iusta causa ualere sententia
esset ipso iure nulla ut. l. iii. §. sciendū. ff. eo-
dem ti. & nō glo. singulariter in. d. §. si uxor

uel maritus. Et aduertē quod ista cautela
non uidet' sufficiens quia licet sententia ua-
leret & obstaret exceptio rei iudicate & ui-
deat' impedire repetitionem soluti ut. l. iu-
lianus uerz debitorem & l. iudex. ff. de con-
ditione indebi. tamen dico quod solutū pōt
per condicionē indebiti repeti quia dicta. l.
iulianus & d. l. iudex nō procedunt in sen-
tentia que est lata pro eo cui alter ex litiga-
toribus donare prohibet' casus est singula-
ris in. d. l. si uxor uel maritus secundus bal.
& l. cum allegas. c. de usu. & do. Lod. de ro.
in suo singulari. ccc. xi. quod incipit tu scis q̄
donatio Item si possz probari quod illa lis
fuit facta dicta sentētia non ualebit ut. l. cup
hi. §. cum lis & ibi nō. ff. de transac.

Cautela quō filiūssam possit testari.

Filiūssa. regulariter testari non pōt etiā
patre consentiente ut. l. qui in potestate. ff.
d̄ testa. & in. l. ii. c. qui testa. fa. pos. & insti.
e. ti. in prin. & in. l. tam hi. ff. de do. cā mor.
& plene per canonistas de testamē. c. ii. qd̄
fallit si ē clericus quia etiam si haberet pri-
mam tonsuram tm pōt facere testamentus
et idem uidetur probari in. c. quia nos ex d̄
testa. nam ibi tex. permittit clericis idistic
te testari & non distinguit utrum sint i pa-
tria potestate uel non & propterea ibi pōt
colligi quod clericus etiam existens i patria
potestate sicut est ille qui habet primā ton-
suram tm ut est glo. or. in. c. cū uoluntate d̄
sen. ex. possit testari & hoc uoluit hosti in.
d. c. quia nos & do. An. de bu. qui dixit illū
tex. habere locum in omnibus cuiuscunq;
ordinis & sic nedum in presbiteris s; etias
si clericus habeat primam tonsurā dūtaxat
quia et isti appellant' clerici ut etiam tenet
pe. de anch. & lo. de Imol. in. d. c. quia nos et
per la. butrio. & bar. in. l. sacrosancte. c. de e-
pis. & cle. uident' dicere quod illud pcedit
in acquisitis rōne officij & dignitatis eccle-
siastice. Sed in autenticis acquisitis aliunde
uidentur tenere q̄ testari non possit & cō-
tra eos uidet' esse tex. i autē. presbiteros ibi
quolibet ad eorum diuina uenientes. c. de
epis. & cle. & in. d. l. sacrosancte ibi quecūq;
bona. eo. ti. & pro prima opinione uide gl.
singularem. xix. q. ultima quia ingrediēti-
bus in x. testandi que dicit quod clericus i
potestate cōstitutus pōt testari & loquit'
indistincte & allegat. d. autē. presbiteros &

ideo ex his filiis. qui uult posse testari et patre iuito potest adhibere istam cautelam quod suscipiat saltim primam tonsuram quod est multum notabile et menti tenendum.

Dixi in precedenti una cautela per quam filius. possit facere testamentum sed nunc do tibi aliam uidelicet quod pater emancipet filium quantum ad istum actum testandi et in reliquis retineat eum in potestate quia hoc fieri potest secundum bar. qui ita singulariter dicit in l. i. §. filii. ff. ad treb. et licet multi doc. ut bal. et alii. in l. seniu. C. qui testa. fa. pos. teneant contrarium dicentes quod status hominis est indiuisibilis quia non potest quis esse in uno in potestate et in alio non per tex. in l. piter in fi. ff. de li. ca. ubi dicit mimes aut pretor pati debeat ut pro parte quis seruus fiat et ibi non per doc. et per non in l. i. §. i. C. de la. lib. tol. et in c. cum in hibicio extra de cla. de spo. et in c. per uenerabiles extra qui fi. sint legi. Sed dictum bar. potest procedere quod per uiam dispensationis hoc fieri possit ut pro certo actu. tunc dispensetur quod fiat status mutatio ut non in l. fi. ff. de iure anu. au. et in d. l. piter in fi. circa quod uide que dicas in sequenti cautela.

Cautela legitimandi filium spurium ad hoc ut non succedat nisi in certa parte.

Cautela est quam sepe dedi penitus qui habent filios legitimos et naturales et unum uel plures spurios qui uellent ipsos spurios legitimari facere sed nollent quod succederent cum aliis filiis legitimis et naturalibus pariter nisi certo modo prout eis parentibus placuerit nam dixi quod comes palatinus uel alius qui habet potestatem legitimandi licet non possit legitimare quantum ad unum tamen quia legitimatio est reintegratio totius status facit. l. quesitum cum ibi non ff. de adop. et l. si piter in fi. ff. de li. ca. tamen potest dispensare ut possit succedere certo modo quia ista non est proprie legitimatio sed dispensatio et licet illud non uideatur esse commissum comiti qui habet potestatem legitimandi habilitandi uel per ea que notantur in l. ii. ff. de adop. lega. bene tamen exerceat rez iure suo licet non possit plus facere quam sibi commissum sit minus tamen facere potest quia non habet seruare formam sui priuilegii sicut facere debet iudex delegatus et ita uult Pau. de ca. in l. solet pretor. ff. de iure om. iudi. qui dicit se alias ita consuluisse et idem not. ipse in l. pactum quod dotal. C. de colla. ubi

omnino uide et uide do. bñ. de plu. in l. fi. ff. de iure an. au. et in d. l. si pariter in fi. et in disputatione sua que incipit statuto pisano cauef et uide et do. lo. de zochis in c. per uenerabilem qui fi. sunt le. in. §. i. i. xlix. col. et adde quod dixi in precedenti quod non per pariter quod uellent legitimare filios cum hoc qui succederet solum in certa parte.

Cautela quomodo pater constate matrimonio possit filio secure dare dotem quando cum filio ad dotes restituendam se obligauit et quomodo pater perdit omne commodum usufructus filii emancipati.

Multi sunt filii qui non possunt pacifice cum patre uiuere et recedunt a patre et pater expellit filium de domo et petit per filium quod pater sibi restituat dotem uxoris sue quam ipse pater recipit et se obligat pariter cum filio ad dotem restituendam in omnem casum et euentum dotis restituende iuxta non in l. si cum dote. §. transgrediamur. ff. so. ma. pater dubitat si debet dotem restituere quia dos constat matrimonio restitui non debet ut in toto ti. C. si dos constan. ma. et si filius consumeret dotem nollet pater teneri ad eam restituendam amplius et de hoc sepissime est questio Sed tu dicas si consultus fueris quod triplex cautela seu consilium dari possit ut pater secure dotem restituere possit. Prima cautela est quod restituat solummodo ex causis legitimis et a iure expressis de quibus habetur in l. quis et in l. sequen. ff. so. ma. et non habet aliquam dubitationem Alia est quod restituat alteri de mandato mulieris tunc enim ipsa mulier tenebit actione mandati Unde conuenit socer poterit ei ad dotem compensationem opponere ar. ff. de iure do. l. sane. Tertia cautela est quod pater emancipet filium. nam tunc sicut filio mortuo pater debet nurui restituere dotem ita hic filio emancipato ar. ff. de iure dotius l. si pater filie noie et ita consuluit Ia. de are. et Rai. dicebat primam esse ueriores cautelam et hoc est non ff. in l. si filia. §. si filius in. iiii. col. in. x. sed et si pater. ff. fa. hereticis. i. apostolus. sed hoc est dubium quod si pater uolet filium emancipare et expulit ipsum de domo an possit cogere ipsum ad emancipandum et uideatur quod non quia regulariter pater ad hoc cogi non potest ut non in l. i. qui. mo. ius. pa. po. tol. §. si. sed dicas contrarium quia ex quo pater malus tractat ipsum expellendo eum de domo et tractando ipsum ita quod secum uiuere non possit constat patrem facere contra pietatem non

tractare ipm ut filium ar. l. quidā p filiū cū
ibi nō. ff. de x. ob. cōiūcta. l. diu. ff. si quis a
paren. fuerit maū. & hoc casu talis emanci-
pacio debet peti impetrata uenia. iuxta. l.
uenia. C. de in ius. uo. quia emancipatione ob-
tēta & bona dotalia & non dotalia ut bona
materna ei sunt restituenda & licet quan-
do pater uolūtate emancipat filiū possit di-
midiam usufructus retinere ut. C. d. bo. q3
lib. l. cum op3. propter quādam remunera-
tionem ut ibi tamē quādo propter seuiicia3
uel iuriam aut defectum patris cogitur ip-
sum emancipare debet pater omne cōmodus
usufructus amittere quia dictus usufructus
debeatur patri ppter remunerationē p-
d. §. cum aut. que remuneratio hoc casu nō
debetur ut. d. l. diuus. ff. si quis a pa. sue. ma.
& ita singulariter tenuit raph. consulendo
rai. consilio suo quod incipit i xpi nomine
amē. Inspectis causis premissis poterūt filii
cogere patrē &c. & quod dictū est de dote
puta idem dicendum esse de donariis factis
a patre nurui ut illa ē debēt restui filio S3
si ppter defectū filii & nō patris nō possent
simul uiuere pater nō cogere ipm eman-
cipare non subsistente aliqua cā ex his que
habent in. d. §. si. quod nō. & tenemēti qa
quotidie eris interrogatus.

Cautela quomodo quis debeat a pincipe im-
petrare bona cōfiscata.

Non nulli qñq3 impetrant a pincipe ut
dño sibi concedi uel donari bona alicuius
rebellis in fiscus delata que impetratio de
iure non uallet quia presumit esse facta p-
pter importunitatem pētis ut ē casus ml-
tum nōbilis. C. de peti. bo. subla. l. i. l. x. fac
ic. cum ex i iuncto. §. ceterum. extra de pur-
ga. ca. & quod nō. gl. i. x. nō. nō. scā ad fi. i. c. i.
de consti. li. vi. Sed cautela est quod talis i-
mpetratio ualeret uidelicet q3 princeps uel
dominus cōcedendo dicat q3 hoc faciat mo-
tu proprio quia tunc bene ualeret ut ē tex.
in. d. c. i. in fi. nam motus proprius in dubio
& regulariter non psumitur nisi exprimi
f ut ibi nō. bar. & est tex. i. c. si motu pprio
de prebē. li. vi. Aduerte bene quia ista cau-
tela non sufficeret si princeps nolet dicere
motu pprio sed ad petitionē suplicantis
sed tunc est alia cautela uidelicet qd prin-
ceps cōcedat uel donet dicta bona ad fiscū
delata nō ob. d. l. i. c. de pe. bo. sublati & p
hoc uide qd i fili hēt i. l. euacuatis. C. de de-
cu. li. x. ubi dicit q3 nō ualz rescriptū l priuile

legiū cōcedēs imunitatē nisi dicat nō obstā-
te. d. l. euacuatis ut ibi p bar. & ē. s. dixi in
una cautela Et adde circa hoc quod habet
in. l. fi. C. si contra ius uel uti. pub. & ideo
supplicās uel qui habes consulere qualiter
debeat fieri talis donatio sis cautus ut h duo
simul. iungant uidelicet quod princeps uel
dominus cōcedens dicat quod hoc faciat mo-
tu proprio & ex certa scia non obstante. l. q
incipit quisq3. C. de peti. bo. subla. li. x.

Cautela ad excludēdū pupillariter substi-
tutū & ad firmādum testm q n possit ruo-
cari.

Si pater instituit filiū pupillū & ei sub-
stituit pupillari extraneū tunc pupilli si
filius morit in pupillari etate excluditur a
successione & admittit substitutus expssa
substitutio pupillari ē a legitima ut est
casus in. c. si pater de testa. in. vi. & habetur
in. l. papinianus in. §. sed nec impuberes. ff.
de inoffi. testa. & i. l. precibus. C. de impub.
& ali. substi. Sed tu adhibe potes unā cau-
telā ut admittat ad successionē omniū bo-
nō3 filii nō obstāte dicta substitutio pupil-
lari expressa uidelicet ut def pupillus i arro-
gationē alterius quia ex hoc tollit substitu-
tio probat in. l. nec ei. ff. de adop. Nam per
arrogationem testamētum rumpit isti. q3
mo. testa. ifir. §. i. c. n. per arrogationē capite
minuat ut eo. ti. §. alio sublata est substitu-
& sic pupillare testamētum ut ibi & ff. de
iure codicil. l. conficiunt. §. post testamētū
ipso ergo sublato si morit fili in pupilla-
ri etate admittit mater uel alius heres ab i
testato s3 ista cautela uidet utilis pp stipu-
lationem que secūdum leges est faciēda tē-
pore arrogationis ut. l. non. alit & l. his uer-
bis. ff. de adop. unde dic quod tunc habz lo-
cum quādo talis stipulatio tunc forte fuisset
admissa & illaz cautelā tradidit Tancre. de
corneto in quodam suo opere iudiciali q3
pendium appellat in ultima parte in uer-
tercio querit. Sed aduerte quia ē ista cau-
tela non uidet sufficiens etiam si prima sti-
pulatio fuisset omissa quia tunc licet non
petit actio directa tamen uidet competere
actio utilis p tex. in. d. l. nō alit cogitabis.

Itē aduerte quia predicta etiā si esset ue-
ra debent itelligi si filius in eo statu pman-
serit tpre mōtis sue us ut duret arroga usq3
ad tēpus mortis alioqn secus esset quia licet
de iure ciuili testamētū sit ruptū per arro-

ratione tñ iure p̄torio ualet seu resualefcit
si tēpore mortis sue nō reperit̄ arrogat⁹ ut
insti. qui. mo. testa. infir. in. §. alio quia tunc
deuenit ad casum a quo incipere potuit ut
i. l. cū uir. ff. de usucap. & dicā etiā in cautela
sequenti.

Est magna dubita⁹ si fieri potest testamē-
tum ita & talit̄ quod nullo modo possit re-
uocari ut habet̄ plene per bar. in. l. si q̄s in
principio testamēti de lega. iii. & dicam in
cautela sequenti poito pro constanti q̄ qui
dā cōdidit testamētū ita q̄ mutare nō po-
test tunc poterit adhibere cautelā ad rum-
pendū dictū testamētū que est similis pre-
cedenti uidelicet ut se det in arrogationem
alteri qui secundū nām eum arrogare pos-
sit ut. ff. de adop. l. arrogato. aut se faciat ex-
bāniri ex eo delicto p̄pter quod capite mi-
nuat̄ iuxta. §. quod aut insti. qui. mo. ius pa-
po. nam per huiusmōi capitis diminutio-
nē rumpit̄ testamētum ut. d. §. alio insti. q̄.
mo. testa. infir. facit quod in simili dicitur de
bānito in. l. si non pro cōdempnato i prin-
cipio. ff. qui satisda. cog. & istam cautelā intellige
sicut precedentes uidelicet q̄ iste qui facit
testamētum repit̄ in eodem statu tēpore
mortis sue uidelicet q̄ sit exbannitus uel
arrogatus per ea que dixi in cautela prece-
denti & istam ē cautelam possuit Tancre-
de cor. in suo p̄dicto ope.

Ego dixi in cautela precedenti q̄ maxi-
mū dubium ē apud doct. an possit dari re-
medium q̄ fiat testamētū ita q̄ non possit
reuocari de quo habetur plene per. c. quod
semel placuit de reg. iuris li. vi. & ibi plene
per lo. an. in mecu. & plenissime p̄ Barto.
in. l. si quis in prin. testamēti de leg. iii. & p̄
Sali. plenissime in. l. sancimus. C. de testa. &
p̄ bal. in. c. ii. de feud. dato. iuicem legis cō-
missorie. Et inter alia remedia ponit̄ unū
uidelicet q̄ testator non iuret se non reuo-
care testamētū & nō contra uere de quo
plene p̄ eundem lo. an. in. d. c. quod semel
& pe. de anch. in. c. ea que de regu. iuris in
vi. in sua repeti. & per lo. de imol. in. c. cum
cōtingat de iure iurā. & p̄ bar. in. d. l. si quis
i prin. testamēti & i. l. stipulatio hoc mo-
do cōcepta. ff. de x. ob. & p̄ bal. in. c. i. §. itez
sacrā x. querit̄ si faciens testamētum in ti.
de pace iura. fir. & per eundē lo. de imol. i.
l. si quis iquilinus. §. si. de leg. i. Sed tu po-
tes adhibere hanc cautelā q̄ quis testamen-
tum faciet & iuret non reuocare & nō con-

trauenire & per censurā ecclesiasticā sibi p̄-
cipiatur ad pemptoriā instantiā heredis i-
stituti secundum q̄ habet̄ in. c. sacro. extra
de sen. ex. q̄ obseruet iuramentū & nō con-
traueniet & si contraueniret uel contraue-
nire tēptaret ex nūc p̄t ex tūc & ex tunc
p̄t ex nunc dicať ferimus sententiā p̄tra-
eum nam si postea reuocet testamētū uel
reuocare uelit aliquid faciēdo reperiet̄ ex
cōicatus per sententiā excommunicatiōis iā
latā prius cōtra eū & sic q̄a excōicat⁹ nō po-
terit testari nec secundū eius testamētum
postea factum ualebit ut in. c. pia d̄ excep.
li. vi. & uide circa predictā cautelā in. l. ubi
ita donat̄. ff. de do. cā mortis & fred. cōsilio
suo. cxxxviii. Sed aduerte quia ista cautella
esset utilis & procederet q̄n ille testator cō-
sensisset illi sentētie excōicatiōis late sub
ditione per suum iudicem p̄petentem per
tex. & glo. & quod ibi singularit̄ notauit &
nō. lo. an. & doc. in. c. pe. & glo. ex de offi. de
lega. Vbi habet̄ an quis possit promittere se
solutur aliquid ad certum terminū & si nō
soluit̄ ex nunc excōicat⁹ de qua dic ut ibi s̄
si testator non consensit illi sentētie & p̄-
cepto tunc cōtra predictā cautellā possit
dari remedium uidelicet q̄ a nūc reuocet
& sic conditione pendēte appellet̄ post
.x. dies a tēpore dicti precepti uel sentētie
quia quando est lata sententia excōicatiōis
uel censure contra unum sub conditione pē-
dente illa additiōe ē post. x. dies a t̄p̄e sen-
tentie pōt cōdempnatus appellare ut est
tex. nō. in. c. preterea. ii. de appe. secundum
lo. an. Sed licet in aliis sententiis cōditiona-
libus debeat appellari in. x. dies a t̄p̄e sen-
tentie late ut. l. ii. §. biduū. ff. q̄n appel. sit &
nō. in. d. c. preterea. Si aut̄ testator nō cōsen-
sit precepto sibi facto appellet infra. x. dies
a die precepti & res non hēbit dubium s̄m
nōs uel etiā post. x. dies ante euentū condi-
tiōis & ualebit appellatio Item p̄dicta cau-
tela procederet sine dubio q̄n testator isti-
tuit filiū uenietē ab intestato quo casu testa-
tor non potuit reuocare testamētū quod
primo scē ut. l. nostrā. C. de testa. uel cancel-
lare ut in toto ti. ff. de his que in testa. delē.
& sic posset lacerare uel cancellare & reuo-
care. tamen ex quo aliud facere non potest
institutus in testamēto reuocato ueniet ab
intestato sed si fuisset institutus extraneus
ista cautela non uidetur sufficiens quia licet
testator non possit secundū testamētū facer̄

quia excommunicatus est tamen uidetur q
possit lacerare uel delere testamētū & mo-
ri intestatus per. d. l. nostrā & per. d. l. i. &
sic uenientes ab intestato sibi succederent &
institutus qui est extraneus cogita tamen
sup hoc si ueget

Cautela q quis semp alleget extra aduer-
sarium in iudicio q est filiusfamilias cū ei
pater presumatur uiuere centum annis.

Quis in dubio presumit esse filiusfamilias.
quia pater suus presumit uiuere centū annis
l. si. e. de sac. san. ec. & nō. glo. in. l. sed & si
de sua. ff. de acqui. heredi. per quā glo. dicit
ibi ang. nō. bene hāc glo. ex qua magnū ha-
bebis honores si scias praticare. nam infi-
niti actus sunt phibiti filiusfamilias. maxime ex
forma statutorū italie nam p allegante est
quedā presumptio iuris q sit filiusfamilias. & il-
la sufficit ad uictoriam reportandam etiam
in criminali. l. abntem. ff. de peis & in ciuili
ut probat in. l. omnes. §. l. uci. de his q i frau-
tre. Vnde si aduersario nō suppeteret de tē-
pore pbandi succūberet in cā & hoc dictū
reprobat lo. de Imol. & Raph. cu. & Lod. de
ro. in. d. l. sed & si de sua quia licet pater pre-
sumit uiuere centum annis tamen nō seq-
t. pōt enim esse emācipatus aut naturalis
qui in patria potestate nō est ut. l. filius di-
ffinitus. ff. qui sunt sui uel alie. iu. preterea
ut quis presumat filius uel nō ponit glo.
in. l. ticia. ff. so. ma. ut dicimus in simili alle-
gans minorem etatem ad sui fundamentū
tenent eam probare. l. si minorem. ff. de in-
integ. resti. imo. & plene nō. bar. in. l. de eta-
te. ff. si minor se ma. dix. & qui allegat quē
esse filium pro fundamento suo id probat
tenet. Item ex quo litigauit cum eo ut pa-
tre fa. pro eo psumit ar. eius quod nō. in. l.
int quos. §. i. ff. de dam. infe. & l. pomponi.
§. rati. ff. de procura. & d. ista. q. uide p fred.
de se. cōsilio suo. c. viii. & ibi nō determinat
Sde tu dicas q ista cautela pōt sustineri si
aduersarius litigans in prin. iudicii fecerit
ptestationē cōtra aduersariū dicens q nō
intendat litigare cum ipso nisi si & inq̄tus
habeat legitimā psonam in iudicio cōparē-
di iuxta nō. in. d. l. int quos. §. i. quo cāu si se
cum litigans non doceret se patrē fa. nō ui-
det esse psona legitima ex quo psumptio
iuris est cōtra ipm quia ut dictus est pat-
psumit uiuere. Item non psumit emācipa-
cio nec q sit filius naturalis. ex quo istud sa-

pit delictus ut nō. in. l. in cōcubinato. ff. de
cūcu. Nec ob. ratio quā. §. dixi. secundū pfa-
tos doc. uidelicet q ille qui allegat aliquid
affirmare uel negare ad suā intentionē fū-
dandam illud debet pbare sicut dicit in al-
legante maiorem uel minorem etatem quia
illa regula non pcedit quādo est iuris pre-
sumptio p allegante quia tunc non tenet
pbare ut nō. dixit bar. in. l. illa stipulatio si
klis. ff. de x. ob. ante finē Nec ualet argu-
mentū de allegante etatem quod ueget est q
in his que tempore mutatur non sufficit al-
legare fuisse in pteritū aliquid puta aliquē
minorem ut uult bar. in. d. l. de etate sed in
his que solo cursu temporis nō mutatur se-
cus ē sicut dixi i casu nostro & ppterea te-
neo q Ang. xius dicat.
Cautela ad annullādū pcessus & snias diffi-
nitiam.

Si tu aduocatus uis causam uicere aduer-
te diligens quod si post litis contestationē
p procuratorem tm̄ interuenit dominus pso-
naliter in iudicio & tractat cās per se ipsum
semper cōtradicas & scribi facias in actis te
non consentiente imo contradicete iux ea
que ponit bar. in. l. i. e. de rela. nec te ultra i
uerbis extendas & in fine cause si uides
te debere ferri sententiā immēdiate allegas
quod oēs actus facti per dominū sunt nulli
ipso iure cum fuerit facti te inuito & post
litis contestationē per procuratorem suum nō
interueniente cause cognitio an dominus po-
terit interuenire uel non ut probat in. l. p.
litem ubi uidet casus de hoc. ff. de procura.
& hoc uidet uelle bar. ibi & alias. l. mutari.
ff. d. procura. & ita tenet exp̄sse Ang. i. d. l.
post litem quod dicit esse ueget nisi dominus
in iudicio compareat rōne iuris utilis q
habet in instātiā ut hēt in. l. que cāe eo. ti.
& propterea ut tollat ista dubitatio & id
periculum aliqui uolentes euitare per pro-
curatorem in libello faciunt describere nomē
pprium & procuratoris disunctiue & co-
puliue dicendo ticius siue sempronius tāq̄
eius procura. & c. ad hoc ut tā dominus q etiā
procurator efficiantur domini litis & instan-
cie directe quo cāu lite contestata in psona
utriusq̄ poterit esse solus dominus in iudi-
cio & comparere. Est & aliud remediū q
ē lis contestata in persona procuratoris tm̄
q procurator stituat suū procuratorem dñm
suum quia sicut pōt lite contestata pcuratō
alius pcuratorem substituere & pterea caut?

sit dñs ut solus non comparëat lite cõte-
stata in iudicio nisi litis cõtesta^r et sit facta
in psona sua uel nisi substituat^r a pcurator^e
ul^r nisi pñte aduersario & consenciëte alias
gesta per eũ essent nulla per p̄dicta.

**Cautela ad excludendũ exceptiones declina-
toriam.**

Nota nouã cautelam excludendi declia-
toriam iudicis us ut interroget^r aduersari^u
an uelit litigare quia si respõderit q^d sic ex-
cludet ita dic^r domin^u An. de butri. in. vi. nō
in. xii. col. in x. oppo. secũdo q^d hec iteroga^r
de iudi. c. i. & mouetur per gl. ibi nō. subdit
tamen in. d. x. quod hoc putat esse uerũ qñ
litigans est certus uel esse debet de excep-
tione competēti quia hoc pactum ul^r renũ-
tacio nō extendit se ad incognita ar. l. tres
fratres. ff. de pac. Et quia dato errore excep-
tionis nō dat^r p̄sensu in iudicio ut. ff. de iu-
re om. iudi. l. si per errorem. Item hoc uerũ
quando respondet se uelle litigare. Si autē
constituat procuratorē etiam ad respõden-
dum per hoc nō renūciat declinatorie de p-
petenti ut dicit glo. nō. in. c. exposuit extra
de dil. tutum tñ est secundu eum quod con-
stituat procuratorem ad respondendũ salu-
uis omnibus exceptionibus suis & pro ista
cautela uide tex. cum glo. & ibi per doc. i. l.
si fideiusor in prin. ff. qui satisda cog.

**Cautela pro debitore in magna summa ob-
ligato quod soluendo paruam liberetur.**

Ego do tibi unã cautelas mirabilē quã
tenementi ppetuo quia est de pane lucrã-
do nã si debes alicui centũ soluendo ei de-
cem dicas pro resto quia soluendo p resto
presumitur ante aliã q̄tatem esse solutam
quia alias non diceres^r p resto unde si cre-
ditor cõueniat te ad alia nonaginta est pre-
sumptio^r pro te q^d illa solueris ita dicit Pau.
de ca. i. l. ii. c. de here. insti. p glo. nō. i. l. si ex
pluribus in prin. ff. de solu. & econtra sint
cauti creditores recipiētes solutionē ne fa-
ciant apponi i instrumento uel libro mer-
cancie q^d pro resto recipiūt secundu Pau. ibi

Cautela relinquendi legatum rebelli.

Nota tu qui uis relinquere rebelli ut di-
cas sic lego tali fundum ut ipm habeat uel
retineat quia hoc relictũ nō debet sibi nisi

cum factus sit capax & restitutus ad gra-
tiam cois & non ante unde ad fiscum non
p̄tinet sicut dicitur de legato facto filiofa.
modo p̄dicto quia ei non debetur nisi fac-
to sui iuris tex. est nō. in. l. fideicomissa. §. h
x̄ba & §. si filio de lega. iii. & ita alias dixit
la. de prato ueteri aduocatus fiscalis.

**Cautela pro creditore recipiente a debitorē
rem in solutũ.**

Si aliquis ē debitor alterius sub obliga-
tione & ipoteca uel cū fideiusorib^u ul^r det
isolutũ creditori aliquã rem uolēte credi-
tore libera^r a debito principali & libera^r
et fideiussores & tollunt^r ipotēce quia so-
lutione ei^u qd debet^r tollit^r omnis obliga-
tio ist. qui. mo. tollit^r ob. in prin. Et ideo si
cōtingeret q^d postea res data isolutũ euin-
cat^r p terciũ a creditore nō poterit debitor
amplius agere cōtra fideiussores qui p da-
tione isolutũ iam sunt liberati nec poterit
agere ipotēcaria quia illa et ē sublata ut di-
xi & si debitor nō habet^r tñde solueret nul-
lum remedium creditori cōpeteret & iō
cautella ē qñ d̄bitor ul^r tibi dare aliquid i-
solutũ q^d tu recipias cū reseruatione & pro-
testatione uidelicet quod tu non intēdis per
illam dacionem insolutũ recedere ab ypotē-
ca neq^{ue} obligatione fideiusso^rũ nam si tunc
res euinceret^r duraret obligatio ypotēce &
fideiusso^rũ ut hoc probat^r in. l. si quis aliã &
ibi nō. per bar. & doc. ff. d̄ solu. q^d nō. q̄a m̄-
ti accipiūt insolutũ & remanēt decepti.

**Cautela q^d secūdu creditor p̄ferat^r p^o cū li-
mitatiōibus & ampliatiōibus regule q̄ pri-
or tēpore &c.**

Vulgaris est regula iuris quod q^d prior ē
tempore potior est iure ubi est obliga^r bo-
norũ ut in regula qui prior de reg. iuris in
.vi. & l. potior. l. qui balneũ. ff. qui po. i pig-
ha. & l. prius. ff. de priuil. cre. & ista regula
procedit et si res debitoris sit empta ex pe-
cunia posterioris creditoris ut habet^r i. l. q^d
quis eo. ti. & in aut. quo iure. c. qui po. i pig-
& ideo si mutuaui pecuniã laboratibus ut
emeret boues p ueturãdo & laboratores ha-
berent creditores añiores cū ypotēca illi
creditores preferrent^r & possunt p ypotēcã
abuocare dictos boues quod idē iuris sicut
de aliis bonis debitoris. Item p̄cedit dicta
regula et si posterior creditor uenderet res
suas puta mercatias debitori habita fide de

pretio quia in illis ille qui est potior i tempore erit potior & n̄ uendēs ut est cas⁹ singularis secūdu aliquos in l. quidam. ff. de in rem x. & ita dicit Ang. in l. licet q po. i pig. ha. sed tu allega. simile tex. in l. procuratore. §. sed si dedit mercē. ff. d. tribu. Et ibi ē nō. Pau. de cast. & nō. Ang. & doct. in §. si. ff. de solu. Sed illud fallit primo in dāte ut ē casus ibi secundo qn̄ emptor esset fugitiuus & iā cogitauerat fugā ante q̄ emeret. & sic dolus dedit causam ad habendum fides de precio nam tunc hētur fides pro non habita ut habetur in l. iiii. q̄ incipit si quasi. ff. de pig. act. secundum ang. qui ita singulariter nō. in d. l. si. & dicit quod ista. q. fuit de facto bononie Addit tercio quod uenditor non habuisset fidem de precio & hoc posset constare alie quia tunc non transeat dominiū & sibi cōpeteret uendicatio ut habet in l. in ciuil. c. de re. uendi. & §. uendite insti. d. re. diui. Et quado dicatur habita fides uel non uide glo. in d. l. ciuile & ibi per bal. & doc. & in d. l. si quasi. fallit quando ex pecunia creditoris posterioris res esset emptā & ideo specialiter obligata quia tunc esset potior iste uendens omnibus creditoribus ut est cas⁹ multum nō. in l. licet. c. q. po. i pig. ha. quā cio circa istā materiam uide qui subicit q non pferentur mulieri in dote. Ex quo nō. unam cautelam utilem q si uis mutuare tuam pecuniā uni laboratori pro emēdis bobus ad laborandum tuam possessionē mutues ei hac p̄diciōe q illi boues sint tibi specialiter obligati quia tunc tu mutuans eris potior in illis bobus aliis creditoribus etiā anterioribus alias si simpliciter mutuares pro emēdis bobus & non diceres q essent tibi specialiter obligati creditores anteriores preferentur & idem dicas in similibus Potes etiā ex predictis aliā colligere cautelam si tu emisti rem ab uno qui est grauatus ere alieno & dubites q res tibi uendita non euincat a suis creditoribus quia tunc debes dicere uēditori uolo q pecunia mea ematur fundus qui mihi specialiter sit obligatus p̄ euictione nam tunc si euinceret res uendita ille emptor erit potior omnibus creditoribus in illo fundo empto de pecunia tua quod bene nō. & adde q albe. de rosa. in l. obligationi generali i si. ff. de pig. dixit secundū Vber. de bo. q etiam d. l. licet hēt locum si res emptā nō sit specialiter obligata dūmō ille emptor obligauerit uendi

tori oīa bona sua de quo dic ut dicam in sequenti cautela. Item aduerte quia bar. i. l. interdum. ff. qui. po. in pig. ha. uidet hoc limitare ut mutuās pecunia pferret i re ēpta ex pecunia mutuata aliis creditorib⁹ aīrioribus. nā dicit ipe q illud fallit i dote qā nō pferet mulieri dotē hēnti quia iste mutuans. habet solūmodo tacitā ipotecā per ea que nō. ibi per ipm Sed in cāu nostro non credo illud uerē esse. nā qn̄ mutuans pecuniā ut emat res ex ea cum ista condicione & pacto quod res ind̄ emptā sit specialiter obligata mutuantī mutuās debet haere expressam ypotecam & non tacitā ex quo expressa ita conuētū est & p hoc. l. unica. §. i. c. de rei ux. acti. & talis mutuās prop̄ istā ipotecam expressas posteriorib⁹ debz pferri omnibus creditoribus ēt anterioribus & etiā mulieri in dote sua ut p̄batur exp̄ se in d. l. licet. c. qui po. in pig. ha. nā si p̄fertur omnibus creditoribus habentib⁹ ēt expressas ypotecā ut ibi & ēt illis qui pferrentur mulieri i dote ita ēt dicte mulieri p̄ferēdus ē per. l. filiū cum ibi nō. c. qui. po. i pig. ha.

Si quis primo obligauit creditōi omnia bona sua generalit̄ & ego sibi uendidi fundus meū & habui fidē de p̄cio & obligauit mihi omnia bona sua quis erit potior i dicta re sibi per me uēdita & uidet q primus creditor quia quā primū habui fidē trāstuli in euz dominiū ut est casus in l. quidā. ff. de in re. x. & in l. pcuratoris. §. si ddi mercedē. ff. de tribu. & dixi in p̄cedenti cautela tñ Vber. de bo. quem sequit̄ albe. de rosa. ts contrarium per. l. licet. c. qui. po. in pig. ha. & licet illa lex loquat̄ quando specialit̄ obligatur tamen dicant ipsi quod non refert an generaliter uel specialiter obliget ut. c. de pig. l. & quia. Item preferunt̄ prefati fisco generali sicut ex speciali obligatiōe. ff. qui po. i pig. ha. si pign⁹. c. de pig. l. si ignorante nam ille ex cuius pecunia nauis ē salua preferret ut. l. inter diem. c. qui po. i pig. ha. ergo iste uenditor cuius res fuit fortius debz pferri ar. est optimū & quasi exp̄ssus in l. quod quis. ff. d. priuile. ere. Ad tollendū tamen omne dubium consulūt ipi & dant cautelam quod uenditor in se dominiū r̄tinet quousq sibi satisfiat de precio & ita cōmuniter fit & obseruatur secundum eos & bene.

Quotidie contingit q̄ emit quis rē ab
D. iiii

aliquo qui male utitur substantia sua & herede
alieno grauatus est & habet creditores ante-
riores ipotēcā habentes & dubitat q̄ si sol-
ueret precium res sibi uendita euincere-
a creditoribus uēdētis aīrioribus si imi-
net euictio in limine contractus pōt petere
a uendente ut sibi caueat de euictione an-
tequā soluat precium ut. l. si post pfectum
.C. de euicti & si non pōt cauere neq; secu-
rum reddere emptorem & emptor uelit
oīo retinere rem emptā dic q̄ cautela ē q̄ p-
cium soluat uni priori creditori qui oībus
preferat uigore sue ipotēce & tēpre solonis
& ante cōueniat q̄ ipse creditor aīrior po-
nat ipm emptorē i locus suus & suā ipote-
cam & obligationē & ita etiam tēpre dicte
solonis uel post ille creditor aīrior cedat
iura sua & omne suā ipotēcā & obligatio-
nem ipi emptori iuxta. l. modestinus cum
nō. p. gl. & doc. 3. de sol. quo cāu prior credi-
tor hēbit precium & emptor soluens sibi p-
cium hēbit ipotēcā & pferatur oībus credi-
toribus ipse aīrioribus sed posterioribus
illo cui soluit ut p̄batur i. l. i. pe & si. & per
totū. C. de his qui i pri. cre. lo. suce. & ē glo.
ordi. in. l. i. & in. l. aristo. que res pig. ob. po.
& ibi p. bar. & doc. Sed nunquid creditores
mariti cōstāte matrimonio pnt occupare
bona mariti pro iure creditoꝝ uolētes of-
ferre dotem uxori uidetur q̄ nō q̄a adhuc
actio de dote non p̄petit neq; ē casus i quo
dos posset solui cōstāte matrimonio & nō.
in toto ti. C. si dos cōstan. ma. & nō. in. l. si p-
stante i prin. ff. so. ma. Sed soluto matrimo-
nio bona mariti creditores possunt occupa-
re offerentes dotem uxors ut. l. cum tibi. C.
qui po. in pig. ha. & hoc tenet ibi bar. sc̄ cum
cum la. de are. quod dicit esse menti tenen-
dum ppetuo & idem tenet bar. in. l. si con-
stante in prin. in vii. q. principali terciē p-
tis in X. ex his ergo rñdetur & ang. bal. &
Fau. de ca. in. d. l. si cōstante in prin. uidetur
tenere cōtrarium. sed tu dic Aut ē solutum
matrimoniu & tunc ē locus restitutioi do-
tis & tūc oēs cōcordāt q̄ creditor posterior
pōt offerre dotē uxori aīriori i ipotēca &
i ei⁹ locū succedere ut. d. l. cū tibi & l. i. & per
totum. C. de his qui in prin. cre. lo. suce. ul
nō ē solutū matrimoniū sed maritus Xgit
ad inopiam & mulier incipit agere p̄ mari-
tum p̄ dote sua. l. si constanre p̄allega. & l.
ubi adhuc. C. de iure doti. & tunc idem q̄a
ex q̄ mulier ageret & agere pōt p̄ dote ita

pōt offerri dos pro sua p̄r anteriorem cre-
ditorem per iura p̄allegata & isto mō itel-
ligatur q̄ nō. Ang. & doc. p̄dicti Aut nō ē
casus dotis petēde quia marit⁹ uiueret nec
uergat ad inopiā & tunc teneo opinionē
la. de are. & bar. q̄a sicut nō pōt peti uel re-
stitui dos ita nec ē pōt alteri creditori cedi
& offerenti dictam dotem. Et creditorem
posse offerre pecuniam dotis mulieri itelli-
go nisi in instrumēto dotis diceret q̄ i cāu
dotis restituende mulier posset petere dotē
suā i pecuniā uel i bonis mariti in electione
ipsius mulieris q̄a tunc creditores ea iuita
nō possunt auferre pecuniā ea nolēte s̄z uo-
lete sic ne sibi tollat electio data i instrumē-
to dotis quod nō. quia cottidianum.

Cautela quomō uenditor possit p̄cipere fruc-
tus ex re uēdita nō computādo illos i sorte.

Qui uult uendere fundū rusticū uel ur-
banum & emptor non uult nec pōt soluerē
precium icontinētī sed ad terminū que caute-
la adhiberi poterit uēditori ut durāte tēmi-
no solutionis faciēde uenditor fruct⁹ rei uē-
dite percipere possit licet alias non possit
percipere ut. l. iulianus. §. si fructibus de acti.
emp. Rñdetur secūdu aliquos debet uendi-
tor locare fundū uenditū emptori certo p-
cio donec uenditori precium uenditionis
solutus fuerit p̄ tex. in. l. sicut emptio. §. i. cū
.l. se. que incipit cum uendere fundū. ff. lo-
ca. ubi est de hoc casus ad litterā & erit uti-
lis ista locatio uenditori quo ad tria. Primo
q̄tum ad pensionē. Secundo quod ipse loca-
tor idem q̄ uenditor non obligabit ipsi p̄-
ductori sed cōductor locatori ut est tex. i. d.
. §. i. quod declaro nam licet alias locator sit
obligatus ad exonerationē mercedis si res
locata perit ul fructus conductor percipere
nō pōt ut. l. si uno. §. itē cū quidam & ibi ple-
ne per bar. & doc. ff. loca. & in. l. ex cōducto
. §. si uis tēpestatis & in. §. sed & si labes & i
.l. si merces. §. uis maior. e. t. & c. p̄pter steri-
litate m & ibi per canonistas extra de loca.
cū sy. cum hoc casu cū res uendita & locata
sit emptoris eiusdem q̄ conductoris uēdi-
tor idem q̄ locator nō erit obligat⁹ ad exo-
nerationē mercedis si res locata periret ul
aliter conductor dampnū passus fuerit &
post pfectā uenditionē omne cōmodū & i
cōmodum spectat ad emptorem ut. l. neces-
sario in prin. ff. de pericu. & cōmo. re. uen.

Tercio quia nec etiam uenditor idemq; locator tenet ad rem tradendam & uti frui possit ut. l. cum uenderem. ff. loca. & istas duas ultimas utilitates possit glo. in. l. sicut emptor. §. i. ff. loca. & est ratio secundum bar. ibi quia illa pensio magis debet de precio quod sibi non soluit quod per re ut non in. d. l. si uno. §. item cum quidam. ff. loca. & ita uidi obseruare hic padue & aduerte quia dicta cautela procederet de iure civili secundum pra. ff. de secundum que adhuc non erant usure prohibite. sed cum hodie usure sunt prohibite pagina utriusq; testamenti & de iure canonico in. c. quia in oibus de usuris & in toto illo tit. & in vi. & in cle. & de iure civili hodie uti aut. ad hec. c. de usur. & non in. l. cunctos populos de su. tri. predicta cautela non procederet quia dicta locatio contineret in se usuram siue usurariam prauitatem. nam ex quo erat res uendita & habita fidei precio & tradita translatum erat dominium in emptorem ut. l. in traditionibus. c. de pac. & insti. de re. diui. §. p. traditione. Et ideo de re sua pensionem soluere non tenet & si soluerit esset usura. nam una ratio principalis quare in mutuo usura est prohibita quia ille qui recipit mutuum si aliquid solueret ultra solueret de re sua uel propter rem suam & ideo dicitur quicquid accidit sorti usura est ut. l. rogasti. §. si tibi dederam. ff. si cer. pe. & in. l. si tibi. x. milia. ff. de pac. Vnde propter hoc nunquam utaris ista cautela Sed potes uti alia uidelicet quod tu uendas pro diuiso tantam partem rei quam tam capit precium quod soluit aliam partem retineas & prestaris quod non intelligatur translatum aliquod dominium in emptorem & illam partem loces eidem emptori cum pacto quoadocumque dabit tibi residuum precii quod habeat pro uendita uel quod tenearis sibi facere instrumentum uenditionis & hoc erit utile quia non poterit per creditores emptoris tibi auferri antequam soluat tibi precium ex quo domus remanet sit penes te. uel potes ei dictam partem non uenditam locare ad partem tantam colono partiaro Vel tertio potes facere pactum quod deductis expensis teneat tibi soluere fructus uel quantum interest tua quia iste est unus de casibus in quibus possunt peti fructus de re aliquius uidelicet quando non est solutum precium & non. glo. i. c. conquestus extra de usuris & est casus ibi & per bar. & doc. c. de acti. ep. in. l. curabit sed istud ultimum est difficile sicut difficile est probare infesse ut. l. unica. c. de sen. que

pro eo quod infestus est ferunt & habetur in. l. ii. §. si. ff. de eo quod cer. lo. Vnde modus primus retinendi dominium & locandi melior est

Cautela pro fideiussore conducetis domum.

Ille qui fideiussit pro scolaris qui adduxit domum uidetur fideiussisse non solum pro pensione domus sed etiam pro massariis fractis uel consumptis ut per bar. in. l. commissi. §. fideiussores secundum unum intellectum gl. ibi. ff. de fideiussore. & ibi tenet Lodo. de ro. in suo singulari. cccxxv. & ideo sit cautus fideiussor si uult teneri tantum de pensione & illud exprimat alias indubio tenebitur in totum ut. s. dixi

Cautela contra fideiussorem carcerati ut etiam ad penam contumacie teneatur.

Quidam fideiussit pro carcerato ex causa criminali qui postea condemnatus est & quia non soluit. i. certum tempus puta octo dies incurrit in penam quarti pluris ipsius condemnatus sicut incurrunt coiter condemnati in arengo in ciuitatibus subiectis in domino ueneto rum an fideiussor erit obligatus in illo quarto pluri dicas quod non idem si incurreret maiorem penam propter suam negationem quia dicta illa maiori pena fideiussor non tenet & est ratio quia illa pena quarti pluris siue augendi propter negationem non est pena delicti principalis pro quo fideiussit sed est pena contumacie uel negationis pro qua non intercessit fideiussor ut est casus in. l. si. ff. de fideiussore. & in. l. i. ff. de i. lite iura. & ibi hoc non. bar. & doc. & ideo sit cautus iudex secundum eum si uult quod ad hoc etiam fideiussor teneatur quod scribi faciat quod fideiussit non tamen pro pena delicti sed pro pena processus quia cum pena negationis uel contumacie sit pena processus fideiussor tenebitur ut non. Bar. non. in. l. i. ff. de in lite iur. & ibi per doc. & per Ang. de are. in suo tractatu maleficiorum in glo. in uer. de quibus antea fideiussit & de hac materia uide etiam bar. in. l. quero in prin. ff. loca. & plenius in. l. ii. ff. de pup. audi. & an fideiussor in dubio uideatur intercedere etiam pro usuris uide tex. cum gl. & doc. & bar. in. d. l. quero in prin. & per glo. cy. & doct. in. l. fideiussor. c. de fideiussore. & c. constitutus in. x. accessiones ex dicta fideiussore. & ibi per doct.

Cautela pro fratribus quoniam unus eorum emit rem ex comuni pecunia quod hoc dicatur in infesso.

Si unus ex fratribus emit fundus pro se & fratre suo & in instrumēto continet qd p cium numerauit emēs uel dictus uenditor confessus fuit habuisse & recepisse a dicto emptore nec dicit de eius propria pecūia uel ē de comuni in dubio intelligit de pecunia soluētis propria ita quod ab alio fratre potest repetere ptem fundi si uult ut ē casus nō. in. l. ii. c. pro soci. & ibi hoc nō. bar. & bal. & idem nō. bar. in. l. si patruus. c. cōmunia utriusq; iudicii & in. l. ticiū & meuius i. §. altero in prin. secunde colum. ff. de admis. tu. & ideo sitis cauti qui habetis fratres uel patruos in cōmunionē bonorū qd ponat in instrumēto quādo unus tm soluit qd precium soluit de cōmuni pecunia ita dicit bal. i. d. l. ii. & dicit hoc esse nō. perpetuo quia ualebit tibi mille auros & circa hō uid bal. i. l. cū duobus. §. si fratres circa. pri. i glo. unde de scō accidit qd duo fratres. ff. pro socio.

Cautela quomodo heres teneat soluer legatum etiā si i testō non interuenerit. vii. uel in codicil. v. testes.

Legata cōiter relinquūtur in testamēto in quo requirūt. vii. testes ut. l. hac consulti. ff. de testa. Vel in codicillis in qbus qnq; testes debent interuenire. l. si. c. de codicil. & est magnū dubium nūquid duo testes sufficiant ad pbandū testamētū uel codicillos an uero requirant septem uel qnq; ut habet per glo. ordi. in. l. ii. c. d. bo. pos. se. tab. & ibi p omnes doc. sed tu potes adhibere hanc cautelam qd duo tantus testes sufficiant ad pbandū uidelicet qd quando testator faciat testamētum faciat sibi pmittere ab herede d prestādo legatū legatario nā tunc tale legatum transit in uim cōtractus secundū bar. nō. in. l. nemo in prin. ff. de lega. primo qui allegat ad hoc. l. si. c. de fidei. ius. & l. quidā. ff. de heredi. insti. & in. l. spādonē. §. i. ff. de excu. tu nō ē mirū quia ē cōtractus pōt fieri in testamēto ut ē glo. nō. i. l. heredes palā. §. si. ff. de testa. & est alia similit. in. l. hec consequēter. §. sed cūz emolumentū. ff. fami. her. & effectus huius contractus erit quia per duos tm testes pbari poterit sicut pbaritur ceteri contractus ut. l. ubi numerus. ff. de testi. cū sy. & ut tollat ois dubitatio facias qd i instrumēto heres p mittat testatori & notario pnti tanq publice p sone stipulanti & recipienti nomine & uice ipsius legatarii si est absens uel si

est p sēns p mittat ēt ipsi legatario & hoc dico ut tollat dubiū an testator possit legatario stipulari ut habet i. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de x. obli. Et circa hoc uide quod nō. bar. in. l. si quis in prin. testamenti. ff. de leg. iiii. & uide etiā bal. in. l. eam quā i. iiii. colump. & in. l. si ex testamēto. c. d. fidei. cō.

Cautela pro secundo inuestito de feudo qd sit potior si secundus habet possessionem.

Si dominus inuestiuit aliquē de feudo cogitur tradere possessionē uel quasi illius feudi nec liberat prestando interesse casus est in. c. si facta si de feu. fue. controuer. s. remediū & cautella est qd dñs non compellat p cise ad tradendū possessionē uel quasi uide licet qd inuestiat alium & ei secūdo inuestito tradat possessionē quia prior erit exclusus & secundus erit potior per. l. quotiens. c. de rei uēdi. secūdū bal. & ita t3 la. de alua. in. d. c. si scā. Et idem remediūz procederet qñ dominus alienasset fundū uni & postea alteri & secundo tradidisset possessionē prius per. d. l. quoties secundum bal. in. d. c. si facta Sed quid si uassallus uendidisset duobus & secundo prius tradidisset possessionē an tūc secundus profertur dicas qd aut primo uendidit cū consensu domini & tūc primus preferretur ēt si dominus secunde uēditioni cōsentiat quia tunc nullū ius hēat p sēntiēdi ar. l. quotienscūq; §. qui gayū. ff. de le. i. & ita t3 bulgarus nō. in. d. c. si facta per quod limitatur. d. l. quotiens aut primo dñs non p sēnsit sed secūdo sic & tūc secūdus pferretur i disti. te quia prima alienatio facta sine cōsensu dñi nullū ius tribuit ut. i. c. i. de phi. feu. alie. per lota. & i. c. i. de phi. feu. alie. p frede. cum si.

Cautela qua sit securus emēs fundū dotalem

Qui uult emere fundū dotālē qui pbitus est alienari ut in toto ti. c. de fun. do. & i. sti. qui. mo. alie. licet uel non in prin. cū sy. sed que erit cautela ut emptor sit securus uel quod saltem precium non amittat aliq dicunt qd siue uxor uendat siue maritus d3 adhiberi fideiussor qui erit obligatus ex quo ista prohibitio alienationis rei dotāl est fauor mulieris non uiri ergo obligabitur fideiussor ut. l. si is. c. de p di. mio & hoc tenet Cy. in. l. si prediū. c. de iure do. Sed aduerte quia quādo inter ptes non contrahitur

obligatio non subsistit etiam fideiussoria
ut. l. cum lex. ff. de fideiuss. ut nō. in. d. l. si pre
dium & ideo alii dicunt q̄ cautela est ut u
xor non uendat quia nō tenet datio fideiuss
oris per p̄dicta sed uendat marito q̄a tūc
eius fideiussor indistincte tenebit q̄a quo
ad eum non ē prohibita alienatio cuius tex.
non phibeat fauore mulieris ut est tex. in
sti. qui. mo. alie. licet uel non in fine princi
pii & ita intelligi debet quod nō. bar. i. d. l.
cum lex secundū bal. in. d. l. si p̄dium qui di
cit q̄ ista est x̄itas Alii ponunt terciā cau
telam uidelicet q̄ nō interueiat fideiussor
sed alius tercius qui se obligat principalr
& insolidū cuius obligatio erit ualida ex
quo illa obligatio nō erit accessoria & istā
etiam tenet bal. in. d. l. si predium dicens q̄
secundum euz cessat oīs scrupulus & sic di
catur nōne maritus uendens tenetur de e
uictione & pena dupli si in istrumento uē
dititiōis apposita sit ut in toto ti. ff. d. euic.
& maxime i. l. i. & ii. R̄ndetur q̄ non tene
tur quia quādo contractus fit contra legem
sicut contractus non ualeat qui ē principalr
ita non ualeat p̄missio de euictione uel pe
na que ē eius accessoriū ut ē glo. singularis
in. l. si paciens. §. si patronū in uer. fauuiā
na añ si. ff. si quid in frau. pa. & eodem mō
non ualeret constitutū siue precarium si
esset appositū i istrumento uenditionis
ut dicit bal. in. c. i. añ si. in ti. de feu. da. i. uicē
legi. cō. in usibus feu. & itelligē p̄dicta q̄n
cōtractus ē cōtra legem ut dixi secus si es
set p̄ter legē quia tunc nō ualeret p̄missio
s̄ cōtractus principalr. ualeret tñ pena ap
posita ut. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de x̄.
ob. & ita nō. bal. in. l. si quis in cōscribendo.
in prin. c. de pac. quod bene nō.

Cautela p̄ usucapiente rem mobilem.

Res mobilis regulariter usucapit̄ triē
nio ut. l. unica. c. de usucap. transfor. & in
sti. de usucap. in prin. quod est uerq̄ q̄n int
uenit titulus & bona fides & possessio con
tinuata ut ibi. s̄ si deficeret aliquod puta ti
tulus non prescriberet minori t̄pre que p̄
scribūt̄ res immobiles ut. l. seruū cū ibi nōta
tis. c. fami. her. & ibi hoc nōt. ang. & no. qui
dicit q̄. xxx. añi reqrūt̄ & nō. ē. i. l. nullo. c.
de rei uen. & i. l. i. seruor̄ q̄d tu scolaris sis
cautus si emis lib̄e pulc̄e ut fieri facias pu
blicum instrumētū emptionis ne deficias

in p̄bationē tituli cōp̄erto libro apud aliū
sine uicio quia quā tūc si succūberes agēdo
rei uendicatione uel publiciana iuxta nō.
in. §. sed iste p̄ glo. & doc. insti de acti. & in
c. abbate sane de re iudic. li. vi. etiam si ille
apud quē est liber nihil doceret de iure suo
ut est casus nō. in. l. fi. c. de rei uen. & idem
dicas in aliis preciosis emptis & loquor de
preciosis non quia idem nō sit in aliis reb̄
mobilibus ēt minimis sed quia de minimis
non est curādus ex quo in eis non pōt esse
magnum periculū seu dampnū ut. l. feio. ff. d.
i iteg. resti. sed tu q̄ hēs librū alienū nō uta
ris ista cautela q̄a ess̄ i p̄niciē aie tue. & c.

Cautela quō petitio hereditatis dat̄ contra
possidentem titulo uniuersali uel singulari.

Licet petitio hereditatis non def̄ cōtra
titulo possidentē etiā titulo uniuersali r̄gu
lariter ut. l. hereditatē. c. qui cau. ces. lō. tēp.
prescri. & in. l. ii. c. de peti. heredita. que re
gula fallit in pluribus casibus de quib̄ per
gl. & doc. in. d. l. ii. & in. d. l. hereditatis & p
bal. in. l. fi. c. de edict. di. adri. tol. tamē ultra
p̄dicta est dare alium casum nō. & singu
larem uiz pone q̄ ille qui possidebat heredi
tatem uendit partem suā & sic quotas bo
ne fidei emptori & sic trāstulit dominū p̄
illū titulum tunc ego qui pretendo me he
redem potero agere petitione heredita
tis contra istum emptorem dūmodo agam
ad singulas res non ad quotas quod possus
ut. l. i. l. iii. minimam. ff. de pe. here. quia iste qui
uendit hereditatē non uidet̄ trāstulisse
dominiū in qualibz re de p̄se sed solum ius
hereditariū uidet̄ esse translatum ut nō. in
l. ii. c. de here. uel ac. uen. facit. l. eū qui edē
in prin. ff. de usur. & in. l. ii. & quod ibi nō.
c. de euic. & ibi hoc expresse bar. in prin.
qui dicit q̄ ille qui uendit hereditates &
idem in quota non uidet̄ uendere singulas
res sed ius hereditatis. ff. de re iudi. l. heredi
tas & idem tenet ibi sal. in prin. facit ēt q̄d
nō. bar. in. l. i. ff. de leg. i. in illa questiōe An
transeat dominū rei singularis quādo lega
tū est singularē & quod possit agi ad singu
las res petitione hereditatis uidet̄ esse cas̄
secūdum aliquos i. d. l. ii. in fi. c. de pe. here.
ibi singulariū r̄p̄ interuenit & c. s. pe. her.
ut cōueniat p̄dictos ex titulo. Ex quo nō.
cautellam quando quis possidet ti. uniuers
ali res hereditarias licet non possit agere

stra eū petitiōe hereditatis ad totas uel ad
quotam tñ agas quia agere potes ad singu-
las res petitione hereditatis qđ est ualde
singulare quia iste agēs non tenetur agere
rei uendicatione & sic non grauabit in o-
nere pbandi dominiū quod esset sibi diffi-
cil ut. l. cū res & ibi nō. C. d. pba. Et sufficit
sibi agendo petitione hereditatis pbare qđ
ille res fuerunt de hereditate tpre mortis
testatoris uel defūcti ut. l. & tñ de pe. he.
quod erit sibi ualde facil & utile pro ista
opinionē adduco istam rationē quia si est
uerū qđ non cēset ille hēre titulus in reb?
pticularibus qui emit totā uel quotā here-
ditatis ergo agēs petitiōe hereditatis diciť
hēre meliora & potiora iura & sic agēr po-
terit per no. in. d. l. ii. Sed tex. in ea. l. ii. nihil
uidetur pbare quia cum dicitur in littera
iuris queritur debet intelligi secundus gl.
ibi rei uendicatione nō petitione heredi-
tatis nā in fi. illius legis tex loquitur de ti-
tulo singulari ergo non pōt loqui de peti-
tione hereditatis quia illa nō datur cōtra ti-
tulo possidētē res titulo singulari sed p ra-
tionem quā statim dixi credo dici posse
illa esse Xaz. Sed aduerte quia ista cautelā
uideť posse destrui ex alio capite. nam ui-
det qđ possit dicere reus conuent? uolo qđ
tu agas cōtra me ad singulas res pluribus
iudiciis quia interest mea ne distrahar per
p̄ra iudicia ut. l. ne p̄res. ff. de exercito. &
no. per bar & doc. i. l. quidā extimauerunt
ff. si cer. pe. & per bar. & doc. in. l. in cōmo-
dato. §. duobus. ff. cōmo. & i. l. scire debemus
ff. de X. ob. Sed tu dic qđ p̄dicta cā pcedit
i distīcte qñ nō opponeret a pte ut totū
peteret. Item pot dici qđ ēt nō possz oppo-
ni a pte cōuenta qa dcā oppositō ut totus
peteret hēt locū qñ actor totū petere pōt
sed ibi non posset totū petere ut in cāu no-
stro dicimus qđ sibi non possz opponi talis
exceptio & hoc in fili uidet bar. i. d. §. duo-
bus ubi dicit qđ si sum uenditor tuus in ma-
gna q̄titate & iudex nō posset cognoscere
nisi ad xxv. ad hoc ut iudiciuz ualeat & idē
tenet Matheus de matheselanis in nōbili.
cxvi. quod incipit nō. qđ si ex centum & c.
possz ēt heres petere omnes res singularet
& in uno & eodem iudicio & sic cessabit
dicta oppositio quod bene nō.

Cautela ad obuiandū fraudibus emptoris
nolentis soluere uēditori.

Multi emptores solēt uti fraudibus qñ
uolunt soluere preciū uenditori quia sup-
ponūt unū terciū qui moueat litem ipi
emptori de re emptā & hoc faciūt ad fines
ut non teneat soluere p̄cium ut. l. si post p-
fectā. C. de eucti. Sed est cautela cōtra eos
ut deferat iuramētus ipis ēptoribus qđ nō
submiserūt illum terciū ad litigandum ar.
glo. in. l. atq natura. §. cū me habente. ff. de
nego. ge. Ita tenet lohā. de plac. insti. de ex-
cu. tu. secundum Ang. in. l. pe. §. pe. stipula-
d Xbo. ob. Ista tñ cautela nō ē multū bōa qa
facile iuraret ad sui fauorem melior tamē
est quia alleget iudici aliqua p̄sumptio cō-
tra emptorem quia iudex eā poterit arbi-
trari ar. l. si fideiussor X. in aīo federit qui
sa. da. cog. & ita tenet ang. in. d. §. stipulatio

Cautela contra emphiteotam qui non sol-
uit canonē qđ possit purgare moram.

Tu scis quod emphiteota nō soluēs cano-
nē. j. biēniū cadit a iure suo ut. l. ii. C. de iur
emphi. pōt tamē purgare morā ut. c. potuit
de loca. sed ē cautela ut nō admittat ad pur-
gandū morā qđ dominus statim elapso biē-
nio p̄testet etiam abñte emphiteotaqđ nō
intendit ipsum hrē ampli? p̄ luellario qa
tūc nō pōt purgare morā nisi celeri satisfac-
tione al. s. n. nō facta p̄testatiōe credo qđ pos-
sit purgare morā & sic intelligo. c. potuit.

Cautela pro debitore qui nō potest proba-
re solutionē quia soluit in secreto.

Si debitor soluet in secreto & cū iterum
conueniet nō pōt de solone probare qñ
ergo subueniat sibi qñ creditor defert ei iu-
ramentum ut iuret an sit debitor suus l nō
dicit Io. de Imol. no. in. c. cupientes in glo. in
X. malus de elec. in. vi. qđ sit cautus debitor
in tali casu quod iuret hoc mō qđ nil debeo
tibi quod sim obligatus tibi quia tūc saluat
p̄scientiam suā pro quo etiā uide archi. iiii.
q. i. nullus qđ essz singulariter nō fm. dñi in
. d. c. caueat et debitor ne iuret quia sibi non
credet ex quo uidetur fateri debitū tene-
retur ar. l. iii. §. i. de iura. calump. posset etiā
debitor sic iurare quod si mihi mutuasti ti-
bi restitui secundus Io. de Imol. ubi. §. quod
singulariter nō. quia est quotidianū & ad
hoc uide glo. & doc. in. l. si quidem. C. de ex-
cep. & bal. in. l. quinquaginta. ff. de proba.

Cautela quod quis possit conuenire fideius-
sore uel possessore pignoris et principali de-
bitore non excusio.

Ego do tibi unam singularem cautela ut
possis conuenire fideiussores uel pignoris
possessorem et principali debitore non ex-
cusio debet. n. regulariter fieri excusio ut
autem hoc si debitor. C. de pigno. nisi esset no-
torium quod principalis non esset soluen-
do ut. l. si. ff. si cer. pe. & l. decem de x. ob. uel
nisi esset potens uel in loco expugnabili s. b.
bar. in. d. l. si. quando autem non esset notorius
utaris hac cautela us quando agis contra fi-
deiussores uel possessorem & ille excipiat
de non facta excusione principali tu non re-
plices quod sua non interest fieri excusiones
quia principalis non est soluendum tenet iu-
diciu cum ille excipies non audis glo. est sin-
gularis i. l. nisi hoc actum ibi alii dicunt. & c. ff.
de pac. secundum ang. qui ponit hanc doctrinam
i. l. si quis p. hac. ff. si quis obmis. ca. testa.

Cautela p. muliere consentiente alienationi
dotis & iuramento.

Quando uxor consentit alienationi re-
rum dotialium fiende per maritum suum & iurat
non uenire cautela est q. compareat fili? &
contraueniat tali contractu q. illud iuramen-
tum matris non afficit hereditate dicit bar. et
ang. in. l. qui sup. ff. de acqui. here. s. tu adde
non. i. l. generalis i. pri. C. de re. cre. & bal. i. aut.
sacramenta puberum. C. si aduer. uen.

Cautela q. ambasiator non petat restitutio-
nem in integro.

Ambasiator non petat restitutionem in in-
tegro quia absuit causa rei publice quia nulla
res publica uocatur nisi romanorum sed petat
ex edicto generali si qua mihi iusta causa uide-
bitur ita non. ang. in. l. cum quidam in si. prin.
ff. de acqui. pos.

Cautela ad petendum fideicommissum.

Comunis opinio est glo. & doc. q. licet fidei-
commissum possit peti p. procuratorem ut ha-
betur in. l. qui ita. ff. ad treb. p. glo. & bar. in.
l. restituta i. prin. e. ti. & in. l. si mulieres ex-
asse. ff. de iure do. & in. l. si stipulatus ita fue-
rit. ff. de x. ob. tamen per procuratorem i-
rem suam peti non potest ut non. in. d. l. qui ita
ar. l. per diuersas. C. mand. tamen cautela est
q. emens ius fideicommissi ex quo non potest il-
lud petere ab herede id est quia heredem com-

uenire non potest ad hereditatem quam tene-
tur alteri a quo ipse emet restituere p. fidei-
commissum p. predicta conueniat illum heredem
p. suo interesse sed quia restituat fideicom-
missario & postea i. ipm transibunt omnia
iura uenditoris idem fideicommissarii cui sit
facta restitutio ita singulariter dixit bal. in.
l. pe. C. ad tre.

Cautela ad contrahendum cum tutore.

Cy. in. l. post mortem. §. tutor. ff. qm ex fa-
tu. dat cautela q. uolens inherere cum tutore fa-
ciat illum obligari tutorio nomine & suo quod
bene non.

Cautela pro emente ab executoribus testa-
menti.

Tu qui emis ab executoribus testamenti re-
hereditaria sis cautus q. petas ab herede uendi-
tionem tibi factam ratificare quia heres ad hoc
cogatur secundum bal. non. i. aut. si captiui i. ulti-
ma colum. C. de epis. & cle.

Cautela quo tutor debet facere finita tutela

Nota pulchram cautelam doc. i. l. ut uix. ff.
de iudi. uidelicet q. finita tutela petet eligi
arbitros qui iudicant & cognoscant an ipse re-
manet debitor pupilli uel non quia si arbi-
tri declarent eum nil debere pupillo non
potest amplius ueniri ad aliquid.

Cautela p. illo qui matrimonium per metum
contraxit

Tempore meo duo scolares padue omnes
de forlinio fuerunt conati desponsare suas a-
masias cum eis reпти in domo a consanguineis
minantibus eis & c. p. quibus est casus i. c.
cum locum de spon. Sed p. eis erit optima cau-
tela q. inuenerit et unum testem qui depone-
ret de metu quia licet alii plures testes de-
ponant de uoluntate magis creditur illi soli ita
non. dicit bal. in. l. obseruare. §. perficisti i. xiii.
q. ff. de offi. p. consu. & lega. do. lo. pon. in
rubrica de arbi. i. vi. col. post Inno. in. c. cus
sup. de re iudi. Nec refert an metus precesse-
rit ante tempus contractus matrimonii p. non. i.
l. i. §. que honorande. ff. qua. re. ac. non. dat. &
p. bar. in. l. si. ff. si quis alii. tes. phibu. & per
bal. i. l. i. C. eo.

Cautela p. ecclesia litigante.

Sunt cautele p. ecclesia litigante si forte
platus suus a iudicio repellatur. prima est
q. ipsa ecclesia compareat quia admitti debet. se-
cunda cautela est quia def. curator capitu-
lo uel ipsi ecclesie p. non. in. c. si. y. qoe. iii. & c.

edoceri de rescrip. & ita dicit Io. an. in. c. i. ii. colup. de resti. i. integ. in vi. in nouella.

Cautela quō examinabitur testis infirmus.

Scis enī q̄ infirmus ppter mortis cogitationem turbatur psumit imemor ut. l. hac cōsultissima x. ac cum humana fragilitas in prin. c. qui tes. fa. po. ideo dicit ibi bal. q̄ tunc testis non debet examinari unde ē cautela q̄ examinetur in prin. quādo incipit infirmari & ita pcedat quod habet in aut. si dicat. c. de testi.

Cautela quō res data insolūtū efficiat salua creditori.

Est mag. q. si res data insolūtū euincat quō fit insolūtū creditori an primeua actione an x. de euictione de quo habetur i. l. libra. c. de sen. & ang. ibi. Sed dñs pe. dat aliam cautelam post glo. q̄ semper in datō ne insolūtū appoantur pactum q̄ non recedat nec recedi intelligat a priori cōtractu si cōtingat rem insolūtū datā euinci nam tunc succurra sibi ueteri actione quod bene nō. in practica.

De iure cōi filius. no pōt testari nisi d. castrensi uel ut. l. fi. c. qui testa. fa. pos. ul. n. Nō aut de aduenticiis in quibus pater hēt usufructum. l. penultima eo. ti. & l. cum solum. §. filius. c. de de bo. q. lib. Sed cautela est q̄ pater ipm emancipet quo ad illuz actum testandi tantum quod no. singularit. bar. in. l. i. §. et filii. ff. ad ter. licz bal. cōtra & male secundū doc. in. l. senium. §. si. c. qui test. fa. pos.

Cautela contra perdētē instrumentum ut eius amissionem non probet p iuramentū.

Regula est quod amissio instrumti pbat p iuramentum ut. l. fi. c. de fide instru. & do. Lo. pon. i. l. quoties i. v. colū. ff. qui fa. da. cog. & pe. de perusi. in tractatu de societate in yiii. pte in. q. xiii. ubi q̄ uer. nisi aduersari offerret se uelle pbare de eius falsitate quia tunc nō sufficeret probatio per iuramentū fm Io. de prato. qui cōsultus de facto ita respondit unde cautela est quod cu quis petit sibi instrumentū edi dicat se uelle pbare de falsitate qua tunc aduersari allegans de ei' perditione nō audiet uolēs probare p iuramentum.

Tu habes molēdinū in flumine publico sis cautus qñ illud corrumpit non potes p' cer

tum tēpus illud reficere unde ponat i loco certa signa puta palos uel moles in signis ueteris molendini & poterit quādoq̄ illud reficere reedificare ut per l. ar. i. l. quominus. ff. de flu. & per ang. in. l. fi. ff. de usu. cap. & per bal. in rubrica. ff. de re. diui.

Cautela p muliere q̄ uult emere aliquid.

Nota aureā cautellā p muliere que uult emere et cū pecunia mariti q̄ in dubio presumit ut probat in. l. quintus. ff. de do. iter ui. & uxo. gratia euitade presumptionis de turpi questu sit enī cauta q̄ faciat q̄ unus amicus uel consanguineus sibi det uel assignet illā pecuniā i pntia aliquorum quā ei clam ipsa det & deinde emat nā tūc cessat presumptio i casu dubii ita dicit bar. in. l. cum oportet in prin. in pe. colum. c. de bo. q. lib.

Cautela q̄ p unū testē pbe met' accordat
s. in pica de illo q̄ matrimonium. & c.

Sufficit quod unus testis deponat d. metu contrahentis licet in instrumento dicatur quod sponte secundum bal. & Lod. de ro. allegationes tu uide. s. in. c. xii. cautela.

Cautela pro illo qui habet domū obligatā quia licet postea p delictū uenisset dirruenda nō dirruet.

Nota cautellā p creditore cui iure pignoris seu ypotece obligata est domus alicuius qui post ea delictum propter quod domus predicta ex statuto ciuitatis ueniret dirruenda q̄ statutū nō intelligit de ea q̄ sit alteri pignorata ita dicūt bar. bal. & ang. i. l. i. ff. ad fil. q̄ intellige uer. nisi de fraude stat p nō. in. l. post cōtractū. ff. de dona. ut puta cū ias itentiois esset delinquēdi pignori dedisset.

Cautela q̄ melius sit pducere unū q̄ plures testes.

Sis cautus tu qñ pducis testes pro te ut prius eos examies quia forte si sunt singulares non producas nisi unus quia sic poterit postea tibi iuramentum deferri in supplementum probationis quod nō posses facere si plures pduces qui essent singulares ita pulcre dicit bal. in. l. i. c. qui accu. non pos.

Cautela q̄ testis nō possit examiari ad futurā rei memoriā.

Vt poses impedire nē testes ptra te exa-
minēt ad perpetuā rei memoriā cautela ē
q offeras te i ptnēti subire iudiciū & uelle
litigare ita singulariter nō. ang. in autē. de
testi. §. & hoc colump. vii. Et ideo q dicit i
autē. si dicatur. E. de testi. & in. c. quonias
frequenter ut lite non cōtes. debz intelligi
quādo testes nolunt recedere ante q lis pos-
sit cōtestari uel dubitaretur de morte eorū
uel si essz temp⁹ feriāz quo agi non possit.

Cautella contra iudicem non admittēt ex-
ceptionem quomō possit ab eo appellari.

Iste qui uult appellare sit cautus q si iu-
dex non uult admittere aliquā sed ea nō ob-
stante ad ulteriora procedat tunc appellet
secus autem si iudex tacite uel expresse nō
reicit exceptionem allegata sed tñ eam nō
admittit non. n. tunc pōt appellari ut pbat
in. c. dilecto de appel. & ibi per doc. & c. i-
terposita eo. ti. Ad idem ē et alia cautella q
opponens exceptionē offerat se eā pbatu-
rū icōtinenti quia si iudex nō audiat ipm ap-
pellatione interposita iustificatur solū pro-
bando quod se obtulerit icōtinenti pbatu-
rū tex. e. i. c. interposita in prin. & ibi per
glo. i. fi. & doc. de appel. Est et tertia q quā-
do iudex exceptionē nō reicit tacite uel ex-
pse nec eā admittit sed simpliciter dicit q
dubitat & q uult super hoc habere consiliū
ut sepe fit & sic tenet in dōbis illū obicientē
sit cautus ille qui exceptionem opposuit ut
requirat iudicē certo interuallo tpris quia
tunc si iudex aliter non declat pōt appella-
ri & non ante ar. c. ii. de sup. negli. prela. se-
cundum butri. nō. in. c. dilecto de appel. &
abba. sicul. in. c. intimasti eo. ti. de aliis aut
cautelis circa hoc uide in spe. i. ti. de appel.
§. qualr d. in summa in secunda parte.

Cautela ad euitandum heresis seu suspicio-
nē & idem uide p eūdē. j. principio nouaz
cautelar.

Bonū & utilē consiliū u p illis q aliquā
do iculpantur de heresi ut protestēt maxi-
me in extremis fuisse & esse catholicos
& tenuisse & tenere fidem catholicaz quā
tenent doc. & pdicat sacra sancta ecclia ro-
mana & cum eadem fide uixisse se mori ul-
le & pbatu q hec protestatio sit utilis &
ualida extra de sum. tri. & fide ca. dānamus
ppe fi. & nō. in. c. firmiter. e. ti. nā & beatus

Ieronimus idem fecit culpatis abeūdis ut ē
tex. nō. xxiiii. q. i. hec est fides & ita dicit al-
bericus de rosa. & de hereti. circa fi. Sed tu
adde predicte ptestationi q quicquid cre-
dunt ideo credunt quia credūt ecclesiaz sic
credere & suam opinionē fidei ecclie subi-
ciunt quia ille non dicit hereticus nec pec-
cat dūmō errorem suū reuocet ut singula-
riter nō. Inno. in. d. c. firmiter i fi. & intelli-
go errorem defendere quādo ptnaciter dese-
dit ut dicit glo. nō. xxiiii. q. iiii. dixit aposto-
lus & uide glo. in. d. c. hec ē fides & ista cau-
tela ē et utilis p aduocato uel procuratore
qui uelit defendere iculpatū de heresi ut di-
cit albe. d. ros. i. iii. pte. q. xxxii. & dicit se ita
obseruasse in curia romana dum defende-
ret corā summo pontifice quosdam medio-
lanenses inculpatos de heresi.

Cautela pro illo qui est prohibitus aduocare
Ipcurationez exercet quō poterit exercere.

In multis casibus repitur phitū p leges
uel statuta aut pacta q quis non posset po-
stulare ul procurationē exercere sed reme-
diū est si tu aduocatus uel pcurator uis ad-
iuuare aliquez in pdictis casibus ut mittas
unā cedulam iudici in qua scripta sunt alle-
gationes partis tue quia p hoc nō uenies
tra legē uel statutū aut pactū Nam postu-
lare seu aduocari uel procurare est i iudicio
aliquid dicere ut. l. i. §. i. ff. d. postul. & ibi per
doc. & l. paulus & hoc ibi nō. bar. ff. de liti-
gio. & idem tenet Lo. de ro in. l. i. in prin. ff.
de d. ob. & ad idē fac q nō. bal. in. l. i. pri-
ff. de legi. ubi dicit q si statutū puiat loque-
tē cum bannito nō cōprehendit eū qui mit-
tit nūtiū uel epistolā sed cum ore ad os &
i. ē tenet albe. de ros. in suo opere statutoz
in. i. parte. q. clxvi. ubi tenet q si statutū p-
hibet doctores esse aduocatos in causis q p
hoc prohibent facere allegationes in scrip-
tis ex quo nō. tu. scolaris q licet sit statutus
uniuersitatis nostre padue q docto. nostri
legētes nō possint aduocare cōtra scolares
tñ pnt in scriptis allegationes facere. Itē ē
aliud remedium ut det cōsiliū sed tñ in ca-
mera quia hoc pōt cū aduocare sit pandere
desideriū alienum in iudicio ut. l. i. §. i. ff. de
postu. et ibi hoc nō. bar. & doc. in. l. i. §. aduo-
catos. ff. d. ua. & extra cogni. ubi est optim⁹
tex. cum glo. de ista materia. Item pōt esse
terciū remediū nam potest cū iudice loqui

& aliquid gratis impetrare a iudice ut. d. l. paulus in fi. ff. de litigi. & hoc uult bar. in. d. l. i. §. aduocatos quod doctores perusini q habent pacta cū ciuitate ut non possint ēē aduocati non phibent a iudice aliquid gratis impetrare & sic. presupponit bar. q in aliis duobus remediis pcedentib⁹ possit ēē cum pecunia puta facere allegationes & in camera consulere & hoc credo uerum licet Lo. de ro. dixerit in. l. i. in prin. de x. ob. q hoc intelligit quando gratis per. d. l. paul⁹ in fi. alias secus quia in dictis casibus nō dic⁹ proprie postulare ex quo non prodit uel procedit in publicum exponēdo causas uel desideriu sui clientuli ut. d. l. i. §. i. ff. de postu. nec ob. d. l. paulus in fi. quia ibi nō loquit⁹ de prohibito postulare s; de phibito se interponere alienis negotiis ul⁹ propriis quod plus ligatus est propter dignitatem legationis & preterea dico quod licz ep⁹ uel cardinalis propter dignitatem non debeat consulere uel exercere offm aduocati tamē pnt pro amicis gratis cōsulere p illū tex. & per. l. quisquis. c. de postu. ibi ad turpe compedium & ibi sed laudis per euz argumenta querant⁹ & ad hoc audiui sepius allegare illum tex. p. do. flo. de bo. quod nō.

Cautela quod quis habeat fetum a iudice quid iuris sit in causa anteq sit iudex.

Cautela quod iudex corā quo tua cā agitari debeat tibi faueat uelit nolit primo uideas qn partes intendunt pcessum ad euz dirigere q poccupes tpus & facias tibi cōsuli in causa illa mutatis noibus contentis in processu ita q de facili p te cōsulet & qn eritis ad manus eius poteritis cōsiliuz eius īmediū adducere ita q cōtra cōsiliū nihil audebit attentare tamē cautus aduocatus recusaret ipm ut suspectū.

Cautela ad differendum iudicium.

Cautela si uis differre iudicium quando est sententia cōtra te lata una uel plures si non potes p uia appellationis petere restitutionēz integrum cōtra sentēciā uel nullitatem sententie opponas & interī poteris ad cōcordiam ueire.

Cautela pro illo qui uult adire hereditates

Aduocatus creditorū sit cautus ut probet si pōt qualiter filius testatoris bibit de

uino uel cōmedit de furtmento patris post mortem eius uel aliquos fructus cōsumpsit in usu uite quia tūc per istos actus filius hoc negans uidet⁹ adiuisse unde repudiār nō pōt & tenebitur creditoribus & sic ēt ipse sit cautus ut nō teneat⁹ q icōtinēti faciat publicum instrumētū fieri de repudiatione ita elegat⁹ dicit ang. in. l. si quis dederit. §. ptor de acqui. here.

Cautela ad hoc q libellus ieptus nō possit reuocari & est supra repetita.

Nō. duas cautelas q libellus ieptus reuocari uel mutari nō possit prima est q reus acceptet ī specie libellū pductū fm bar. i. l. cū pciū. ff. de lib. cā nō aut sufficit acceptare in genere secundū ang. de are. isti. d. acti. §. i. i. q. Alia ē q reus ī secūdo libello dicat nego narrata put narrāt & petita put petūt dico fieri nō debet iuxta nō. p Bar. in. l. si dubites. §. i. ff. de fideiuf. saluo iure pducendi ī scriptis & ide pōt deducere suas exceptiones ut faciunt boni practici.

Cautela pro illo qui negatur nō possidere.

Q n aliquis negat te possidere tu dic q iudex te faciat imitti ī possessionē tanq uacantem ita dicit Ang. se practicasse i. l. si. ff. de rei uen.

Cautela p illisq nō possunt agere actione de dolo q agāt actione ī factū & ē repetita

Dicas unū singulare q actio de dolo nō pōt intentari p uillē psonā cōtra nobilē nec ora patrē p filiū & ideo sint cauti uiles ut agant actione ī factū & nō actione de dolo quia eoz libellus in quo faciunt mentionē de dolo non ualz. casus ē singulariter i. l. nō debet. ff. de dolo. quia talis actio doli ī famat de facto ut nō. i. l. apud celsū i. §. aduersus & ita raph. d. do. excep. ita dicit ang de are. isti. de exce. i. pri. qro an s parentes.

Cautela q cōfessio nō possit reuocari & est repetita supra.

Cautela q cōfessio reuocari nō possit facies q iudex ei assignet terminum breues ad reuocanduz cōfessionē post quē ēt si uelit nō audiet⁹ ita dicit ang. isti de acti. §. si minus uel facias eā p nōrium scribi parte pnte secundū bal. in. l. gallus. §. quidā recte ff. de libe. & pos.

Cautela pro creditore q̄ possit cedere no-
men debitoris.

Vos scitis quod creditore iūto n̄ pōt cre-
ditor cedere nomen debitoris sui ut nō. in
l. inter debitorem iuncta. l. pacta successoris
ff. de pac. secūdu Pa. de ca. ibi s̄ cautela ē q̄
debitor faciat q̄ unus terci⁹ offerat credito-
ri se soluturū p̄ ipso nam si creditor uellet
ab ipso recipere debitor remanet liberatus
casus est secūdu ang. i. l. iter pactum. §. post
diuisionē ubi tradit hanc cautelam de pac.

Cautela q̄ sit tutius q̄ flictu fiat i codicillis
q̄ in testō.

Meli⁹ est q̄ relictū certē partis bonorū
fiat in codicillis quas in testamento nisi for-
te q̄s uellz iſtituer herēde q̄ fieri n̄ pōt i co-
dicil. l. hereditatē. E. de codicil. rō ē q̄a testm̄
per aliud sequens rumpi posset sed codicil-
li primo facti non rumpunt per alios nec
ēt p̄ aliud testm̄ nisi expresse hoc dicatur
tex. est insti. de codicil. §. non ante & spe. in
ti. de instru. edi. §. compendiose & si ad con-
sultandum & q̄ hoc ratione predicta sit tu-
tius tenet spe. in ti. de instrumen. edi. §. uiso
de impugnatione & nō. quod tucius est.

Cautela q̄uo post didicita testificata testes
possunt p̄duci.

Regulariter post didicita testificata tio-
re subornationis testes p̄duci non possunt
ut in aut. qui semel. E. d̄ proba. sed ē cautela
q̄ publicatis attestationibus ps det noticiā
iudici de aliis testib⁹ se abntet tūc & iudex
ex officio eos examinabit & pro abnte sup-
leri possz & ita dicit singularit bal. in. l. am-
pliozem in prin. E. de appel q̄ nō. & refert
& seq̄t pe. de sunzino i. d. auten. qui semel.

Cautela q̄ quis post tminū non audiat.

Vt quis post terminū non audiat. Inno.
in. c. lator extra qui si. si. le. diē nō. si elapsus
sit terminus assignatus alicui ad agēdū tūc
ēt post terminū ille audiendus ē nisi iudex
pronuntiauerit eum de cetero ampli⁹ non
esse audiendum Et ideo cautela est quod iu-
dex in interlocutoria per quas assignat ter-
minum actori agendum dicat hec uerba &
si infra dictū terminū n̄ egerit ex tūc p̄ ut
ex nūc eū n̄ esse decetero audiēdū ita elegā-
ter dicit ang. in. l. q̄ diu in. i. col. ff. de acqui.
heredi.

Cautela p̄ cōiūcto q̄ ignorauit mortem cō-
uenti.

Nō. auream cautelā q̄n coniunctus tuus
decessit te ignorante & elapsus ē tps adeū-
dum. s. xxx. annorum iux. l. licz. E. de iure d̄
lib. quia non debes petere hereditatez illi⁹
ex quo cucurrit tibi l̄ ignorati termin⁹ ad
adeundū sed petes bonorū possessiōz in bo-
nis illi⁹ quod petas ut singularit uoluit bal.
in rubrica. E. qui admitti in. vi. q. & i. l. l̄ p̄
allegata i. iiii. q. & pa. de ca. in. l. q̄ diu. E. qui
admitti.

Cautela p̄ filia exclusa a successione si sit p̄-
terita.

Scire d̄bes q̄ p̄ s̄ tab. intentata post aditā
hereditatē p̄ scriptū heredē nō reducit ad
cām itestati sed ante aditā sic ut nō. in. l. ut
liberis i pria glo. E. de colla. Vnde filia p̄te-
rita exclusa p̄ statutū a successione ab ite-
stato extante masculo sit cauta ut intentat
cōtra tab. post aditam & non ante aditam
ita dicit Pau. de ca. in. l. certū. E. unde agna.

Cautela p̄ p̄pinq̄is pupilli decedentis q̄
ad successionem bonorum pupilli.

Propinqui alicuius pupilli cui est relic-
ta uel delata bonorū possessiō d̄nt esse cauti
quando pupillus est in articulo mortis &
nō habet tutorem qui agnoscat ut. s. petant
a iudice ut pupillo etiā absenti & ignorati
decernat bonorū possessionē quia ad hoc
iudex tenet ita dicit Pa. de ca. in. l. certū. E.
unde agna.

Cautela pro uxore que prohibet asportat
aliquā rē mariti.

Nota q̄ si statutū est in ciuitate contra
uxores asportates de domo mariti sint cau-
te q̄ uestimēta portēt secū & ānulos in di-
gito quia tunc nō puniāt pena statuti de
asportatib⁹ ita pulcre dicit ang. in. l. si q̄s
dederit. §. pretor in si. de acqui here.

Cautela nōbilis ē alienatio dotis ēt iura-
ta nō ualeat quādo prius uxor iuret se nol-
le cōsentire alienationi dotis nā l̄z postea
cōsenciat & iuret nō cōtrauenire non obli-
gat ex secūdo iuramēto sed ex primo sic p̄
glo. singularē in. d. c. licet de iure iurā. ul̄ sit
cauta uxor q̄n cōsentit alienationi dotis ut
p̄bet se cōsensisse p̄ metū uel reuerētiam
maritalē p̄ nō. p̄ glo. & bar. i. l. i. §. que hono-
rāde. ff. qua. re. ac. n̄ da. & per Pa. de ca. in. l.
pactū. E. de colla. quod nō. ad reuocandam

dictam alienationem dotis etiam iurata

Cautela ad interpretationem statuti qd filia nupta ex ciuitatem non possit succedere.

In multis locis sunt statuta qd filia nupta extra ciuitatem non succedit patri sed plerumque solet cautela adhiberi per filiam nuptam extra ciuitatem quia non uult dotem recipere ut sic postea possit succedere. Sed contra hanc cautela datur alia cautela ut scilicet patet offerat ei dotem quia si stabit per ipsam nihilominus excludenda est a successione ita no. bal. l. i. l. si. i. iiii. col. c. de collatio.

Cautela qd donans sepe iuris nisi i cau sequenti.

Plene no. in aut. ex testamento. c. de colla. qd simplex donatio non uallet quod uerum est nisi iurata ex tunc uallet Vnde cautela est qd donans iuret secundum bal. no. l. iiii. c. pro dona.

Si uis facere qd donatio simplex est iurata non ualeat si cautus ut quando donec res qd non uis donare nam postea licet donec & iures proualeat primum iuramentum & etiam donatio non ualeat per glo. singularem in c. l. in fi. de iure iura. l. i. vi.

Cautela ad hoc qd mulieris alienatio est i do te ualeat.

Oes sciunt qd mulier non potest consentire alienationi dotis per aut. si u a me ad uell. Cautela est qd teneat alienatio ut uxor iuret non ducere ut d. c. l. i. de iure iuran. l. i. vi. uel quod ipsa si cum marito recipiat precium rei dotalis quod uidetur illud habere loco dotis glo est no. in l. fi. & in l. ita constante. ff. de iure do. secundum bar. in consilio domine.

Cautela quando recipiunt duo testamenti facta eodem die.

Si reperiantur duo testamenti facta eodem die tamen non appareat quod prius & quod posterius nertur ualeat & heres ex neutro eorum potest hereditatem capere. l. i. ff. si quis in dubius & ita no. ff. de secun. tab. sed tan. cre. in ti. de iurisd. q. v. & probat in l. eum qui in prin. ff. de acqui. here. Sed no. optiaz cautela quam ang. practicauit alias de facto i ciuitate padue uidelicet ut heres adeat hereditatem ex quocumque testamento nec applicet aium magis ad unum quam ad aliud quia tunc non dicitur esse dubium an si hereditas sit delata &

ideo ex uno tamen adire non potest ita dicit ipse no. in l. eum qui in prin. ff. de acqui. here.

Cautela quod copia probet.

Accipe mirabilem cautela ad faciendum qd copia probet que alias non probaret per no. i aut. si quis in aliquo documento. c. de ede. u. quod quando semel producat original qd copiet nam l. 3 postea id probat copia plene per bat f. 3 Pa. de ca. i. l. i. §. edictioes. ff. de ede. & flo. l. i. in lege. in. iiii. col. ff. ad. l. acqui.

Cautela pro emptore quando res ab eo euicitur ad hoc ut possit agere ad duplum.

No. qd emptor non potest prius agere ad penam dupli pro euictione contra uenditorem nisi prius res empti & euicta sibi ab ipso sit abdicata & restituta euicenti nec sufficit quod fuerit condemnatus ad restitutionem nisi restituerit tex. est cum glo. no. in l. si seruum in x. abest de ac. emp. & in l. euicta. §. si de euictione. Cautela est quod emptor expectet quod res ab ipso auferat quia ante non potest agere ad duplum.

Cautela pro mercatoribus & repetit ut. s. p eundem.

Mercatores debent esse cauti quando recipiunt ab aliis scriptum de manu & cirographum ut non recipiant illud nisi de manu notarii scriptum & testibus quia periculosus est illud recipe de manu debitoris quia si moris unus de testibus non probat casus est no. in c. ii. de si. instru. & ibi per doc. & est glo. no. in c. inter dilectos. e. ti. qd perpetuo no.

Cautella s appellante.

Cautela est contra appellantem post. x. dies appellatus negat appellatum in. x. dies & non dicat appellatus esse post. x. dies f. 3 lo. an. in c. romana. §. si uero de appel. & ibi secundum dñicu presumit secundum bal. in aut. hodie qd qd in. x. dies appellauerit & lo. de ro. in l. sciendum in. xii. col. c. de i integ. resti.

Cautela quod in casibus in quibus non potest appellari petat in integrum restitutio.

Multi sunt in quibus non potest appellari s nunc cautela est qd petat restitutio in integrum ut est casus i. l. pfecti. ff. de mino. de quo plene per

Io. an. i. nouel. i. c. i. i. prima col. de restitu. in integ. li. vi.

Cautela q̄ semper p̄haf in p̄ntia iudicis.

Semper allegatur doctrina bar. post gl. in. l. i. c. de predi. li. x. quod p̄ctus celebrat iudicis auctoritate u3 quia ois cessat p̄sumtio doli unde sis cautus tu q̄ q̄n p̄his ut facias iudicem auctorari per nō. in. l. bonorum. c. qui admitti iudex enim tenetur auctora ri secundum bar. in. l. sepe de decurio.

Cautela quod ēt elapso termino ad petēdū bonorū possessionem possit q̄s agnoscere.

Bal. singularit̄ i. l. puberē c. de iur. d. lib. qui elapso termino ad petēdū bonorū possessionē pōt quis adhuc agnoscere q̄a tunc uidet̄ se gerere pro herede & sic efficit̄ heres de iure ciuili Cautela ē q̄ quis nō obn̄te lapsu termini adhuc petat bonorum possessionem licet bar. ibi contra & male secūdū ang. de peru. in rubrica q̄ admitti. x. col.

Cautela ad hoc q̄ ualeat pactū de nō succedendo factū a filia

Tu sis q̄ si filia renūtiat successioni paterne simpliciter nō ualeat renūtiat io. l. pactum dotale. c. de colla. nisi iuretur secūdū glo. & docto. ibi & est tex. in. c. ii. de pacti. i. vi. Bal. in. l. fi. c. de pacti. ponit cautelam ut filia faciat pactum de non petendo aliquid de bonis paternis quia tale pactū ēt n̄ iuratum ualeat Vnde sit cautus pater faciēs filiam sibi renuntiare u3 ut faciat sibi facere pactū de nō petēdo.

Cautela quando testis inutiliter deposuit.

Aureā do tibi cautelam q̄n testis inutiliter deposuit reproducas eum iterū q̄ dicat sic depono sicut al̄s deposui super tali negocio tunc. n. primū dictum iutile ualidatur per secūdā petitionem eiusdē prime argumēto. l. legata inutiliter secundum ang. ibi. ff. de lega. i.

INCIPIUNT ALIE CAUTELLE.

Cautela utilis ad euadendum suspicionem heresis & repetitur supra.

b

ONVM & utile consilium est p̄ illis qui aliquā inculpanitur de heresi ut protestentur maxime in extremis se fuisse & esse catholicos & tenuisse &

tenere fidem catholicam quam tenet docet & predicat romana ecclesia & cum eadē ui xisse & mori uelle Probat̄ quod hec p̄testatio sit utilis & ualida extra de sum. tri. & fi. cath. c. damnamus prope finē & nō. in. c. firmiter. e. ti. Nam & beatus Ieronimus idē fecit culpā ab emulis ut est tex. nō. xxiiii. q. i. c. hec est fides & ita dicit Albericus de ro. in rubrica. ti. de hereti. circa fi. S3 tu addicte protestationi quod quicquid credūt ideo credunt quia credunt eccl̄iam sic credre & suam opinionem fidei ecclesie subiciunt quia ille non dicitur hereticus nec peccat dūmō errorē suū non defēdat ut singl̄r nō. Inno. in. d. c. in fi. & intellige errores defendere quando p̄tinaciter defendit ut dicit glo. nō. xxiii. q. iii. dixit apostolus & uide glo. in. d. c. hec est fides. Et ista cautela ē etiam utilis p̄ aduocato & p̄curatore qui uellet deferdere iculpatū de heresi ut dicit Albe. de ro. in suo ope singl̄riorū In tercia pte & i. xxxii. q. & dicit se ita obseruasse in curia romana dū defenderet corā summo pontifice quosdam mediolanenses culpato de heresi.

Cautela quō phibitus postulare uel aduocare possit amici cām deffendere & repeti t̄ supra per eūdem.

In multis casibus rep̄ritur phibitū p̄ legē uel statutum uel p̄ pacta q̄ quis non possit postulare uel p̄curatoriā artes exercere Sed remedium ē. si tu aduocate uel p̄curator uis adiuuare aliquē in dictis casibus ut mittas cedula iudici scriptā in qua sint allegationes ptis tue quia per hoc non uenires contra legē uel statutū aut pacta Nam postulare. i. aduocare uel p̄curare est in iudicio seu i publico aliquid dicere ut. l. i. §. i. & ibi p̄ docto. & l. paulus in fi. & ibi hoc nō. bar. ff. de lega. & idē tenet Lodo. de ro. i. l. i. i. prin. ff. de x. ob. Et ad idem facit q̄ nō. bar. i. d. l. i. in prin. ubi dicit qd̄ si statutū

E. z

punit loquentem cum bannito nō cōphen-
diteū qui mittit nuntiū ul' lras ad bannitū
sed cum ore ad os loq̃. & idē tenet albe. d.
ro. in suo opere singulariorum in .ii. pte
q. clxvi. ubi tenet q̃ si statutū phibet doc-
tores salarios esse aduocatos in causis q̃ p
hoc non prohibēt facere allegationes in
scriptis ex quo nō. tu. scolaris q̃ licet sit sta-
tutū uniuersitatis nostre padue q̃ docto-
res legentes non possint aduocare cōtra sco-
lares non phibebūt allegationes i scriptis
facere Est & aliud remedium ut det cōsili-
um suū in camera quia hoc pōt q̃a cū ad-
uocare sit pandere alienū desiderium i iu-
dicio ut. d. l. i. §. i. de postulādo & ibi h° no.
bar. i. l. i. §. aduocatos. ff. d. uā. & extraor. cog.
p. gl. ubi est optimus tex. De ista materia
pōt & dari terciū remediū Nā pōt cū iu-
dice loqui & aliquid g̃tis ab eo ipetrare ut
.d. l. paulus in fi. de lega. & hoc uult Bar. in
.d. l. i. §. aduocatos qui dicit q̃ doctores pusi-
ni qui habent pacta cū ciuitate ut non pos-
sint esse aduocati non phibēt a iudice ali-
quid gratis ipetrare & sic p̃supponit bar.
q̃ aliis duobus remediis p̃cedentibus pos-
set etiam cū pecunia puta facere allegatio-
nes & in camera cōsultare & hoc credo ue-
rum licet Lod. de ro. dixerit in. d. l. i. in pri.
de x. ob. q̃ hoc intelligit quādo gratis per
.d. l. paulus in fine alias secus quia in dictis
casibus non dicif p̃prie postulare ex quo
nō p̃dit uel nō p̃cedit in publicum expo-
nendo causam uel desiderium sui clientuli
ut. d. l. i. §. i. de postulādo. Nec obstat dicta
.l. paulus i fi. quia ibi non loquit̃ de phibi-
to postulare sed de phibito se interponerē
aliis negociis uel p̃prie quod est plus quia
legatus ē p̃pter dignitatē legationis & p̃p-
terea dico q̃ licet episcopus uel cardinalis
p̃pter dignitatē non debeant cōsultare uel
exercere officium aduocati tamē possunt p̃
amico gratis cōsultare per illū tex. in. l. quis
quis. c. de postulā. ibi non ad turpe cōpen-
dium & ibi sed laudis per eum argumen-
ta querant̃ & hoc audiui sepius allegari p̃
illum tex. p. do. flo. de bo.

Cautela pro filio qui aliquid debet cōferre
cū fratribus ad hoc ut teneat̃ illud cōferre

Si frater habuit aliquid p̃cipuū a pa-
tre forte in premiū emancipationis uel aliē
in casu quo regulariter illud ueniet conferē-
dum que cautela debeat adhiberi ut n̄ tene-

atur id conferre cū fratribus q̃n agitur de
collatione facienda Dic quod cautela ē ista
quod filius qui habet aliquid p̃cipuū a n̄q̃
ueniat ad collationem cū fratribus det illd̃
in dotem filie sue uel aliter distrahat ita q̃
non inueniat̃ t̃p̃e collationis uel t̃p̃e mor-
tis patris in bonis filii uel fratris quia tunc
ad illud conferēdū nō tenebit̃ ut. ff. i. colla.
.l. i. in fi. & no. in. l. ea demū de coll. & est rō
in dote quia dos filie non est i bonis patris.
c. de reuo. his que per frau. ali. sunt. l. in suc-
cessionē & habet̃ in. l. iii. §. sed utq̃. ff. de mi-
nor. & in. l. pompo. filadelphus. ff. fami. her-
ciscū. & ita tēt tancre. de Corneto i quodam
suo opere iudiciali in ultima parte .i. xii. q.
& istud ego intelligo uerū nisi constaret q̃
illa alienatio uel dotis datio fuisset facta in
fraudem cause euitande collationis ar. d. l. i.
successione. que fraus probaretur si dotans
uel alienans hoc prius dixisset ar. g. no. in. l.
pretor. §. marcellus. ff. de iudi. uel quando p̃
aliqua. indicia perspicua aliter probaretur
iuxta. l. dolo. cum ibi no. c. de dolo.

Cautela pro illo q̃ pacifc̃ d̃ crimie q̃ euitet
infamiā.

Qui pacifc̃ & transigit de crimie cri-
men confiteri uidet̃ ut. l. quoniam. ff. d̃ his
qui no. infā. & ideo periculosum ē quando
aliquis est accusatus uel est inquisitum con-
tra eū de crimine quod ueniat ad transacti-
onem uel cōpositionē cū aduersario, maxi-
me quando tale crimen irrogat infamiā q̃a
efficiē infamis propter illam tacitā confes-
sione ut. d. l. quoniam. Sed si quis uelit euitare
pacifcendo dictam infamiā cautela ē multi-
plex. Prima est quod dicta pactio seu cō-
positio fiet gratis quia tunc non infamat ut
est casus in. l. furti. §. pactū eo. ti. Secunda
est quod in transactione exprimat̃ q̃ hoc
faciat transigens ut euitet impedia litis nō
quod crimen de quo trāsigit cōmiserit ut. d.
§. pactū ar. ff. de minori. l. minoribus. xxv.
annis subueniri facit ad hoc. c. dilectus fili.
.i. & quod ibi no. extra de simo. & c. cū pri-
dem cū ibi no. extra de pactis. Tertia est
si fiat transactio iussu iudicis ut. d. l. furti. §.
qui iussu. Quarta est si fiat hoc mō q̃ i-
urians uel his qui dampnū passus est tran-
sigit uel trāsfactionem facit cum eo q̃ de cri-
mine arguit̃ & per pactū sibi remittit om-
nem iniuriam & offensam & omne damp-
num q̃ constat uel cōstare possz illatū qua

cunq; de causa hec tamen cautela licet suffi-
ceret per uiam pacti qd constat gratis fieri
posse ar. dicti. §. pactū. tñ per uia trāfactio-
nis uidet q non possit habere locum quia
in trāfatione debet aliquid dari retineri p
rmitteri alias est nulla ut. c. de translatō. l. trā-
factio Sed prodest dicta cautela per uiam
pacti faciendo quia talibus uerbis pōt fie-
ri cōtractus pacis & ex hoc paciscens non
cōfitef maleficiū de quo agit & ideo fiat
per dicta uerba scilz q iniuratus faciat pac-
tum cum iniurāte & ei remittat iniuriam
si quam cōstat uel cōstare posset illum sibi
intulisse uel q mutuo sibi inuicē remittāt
omēs iniurias quia ex hoc nihil uidet fate-
ri ille qui intulit iniuriā. Pro hoc facit glo.
nō. in. l. si quidem. c. de excep. & in. l. si fi-
lium. c. de libera. cau. & in. l. ii. §. quod obf-
uari in x. credit circa medium. c. de iura.
calum. & glo. nō. in. c. cum uenerabilis i x.
fuisse cōfessus extra de excep. & tex. cum
glo. in. c. ex tenore de testi. ex quibus pōt
colligi alia cautela uidelicet q dicat q nō
sit illata aliqua iniuria p ralem inculpatū
& in quātū appareat uel cōstare posset eū
cōmississe iniuriatus sibi remittit.
Cautela instruēs aduocatū quō faciet quā-
do eius cliētulus nō respondit positionib?

Quādo actor seu reus nō uult respōde-
re positionib? positiones habet p cōfessa-
tis ut habet in. l. ii. §. s. quia ueremur. alias
quod si actor. c. de iuramen. calūp. & in. c.
.ii. de cōfess. in. vi. quod intellige non ipso iu-
re sed p sententiā ut notat in dictis iuribus
& habet in aut. ut litigātes iurare in pri.
col. viii. & ideo tu aduocate sis cautus an-
teq cōmittat cā decidenda cōsilio sapiētis
ut facias iudicē iūloq alias sola otumacia nō
haberet pro pbatōne nec posset consulerē
sapiens esse pbatū ul facias cōmitti utrūq;
articulum uidelicet an debeat haberi pro
cōfesso & etiam diffinitia Nam sup articu-
lo cōmisso cōsulere nō posset ut habet i. l.
.i. c. de rela. & oporteret eum pñūtiare nō
esse pbatū nec liquidū quia dicitur cōsule-
re secundū statutū cāe in quo cā ē tpre cō-
missionis ut. c. de dilatō. l. cū a nobis & iō
sis bene cautus circa hoc & ita tenet bal. in
l. i. in prima colū. c. de pena iudi. qui ma.
iudi. & adde circa istā cautelam id quod di-
xi s. in cautela centesima que incipit ille
qui non respondet.

Cautela q in omnibus casibus pcludat uia
cedenti agenti cōtra debitorem suum.

Tu hēs. l. iii. c. d. dona. in qua dicit quod
licet creditor cedat actionē uni puta credito-
ri suo cōtra suū debitore, tñ cedēs nō obstā-
te cessione potest agere contra debitorem
suum & exigere nisi in tribus casibus in q-
bus non potest. Primus ē qñ cessionarius e-
git contra debitore uigore cessionis & litē
contestatus. Secundus est qñ debitor icipit
soluere cessionario. Tertius est quando de-
nuntiatum est debitori suo. Sed ad hoc ut i
omnibus casibus precludat uia cedēti agē-
ti contra debitorem suū Cautela ē quod in
instrumento cessionis exprimat q i cessio-
narium fiat cessio debitoris s quem omnia
iura cedāt, & q cedēs non solum transfert
oēm actionē quā hēt contra debitore suum
sed et cedit & transfert omnem spem & ex-
ercitiū actionis ita quod apud cedentē nul-
le remaneant actionū reliquie Nam & hoc
casu cedens nullo pacto agere poterit cōtra
debitore contra quem est facta cessio quod
alias posset in illis tribus casibus de quibus
s. dixi qui habet in. d. l. iii. c. d. noua. & ista
est una limitatio notabilis ad dictam. l. iii. q
fuit Tancre. de corneto in quodam suo ope
iudiciali in ultima parte in. xi. q. Item possz
esse alia cautela, uiz quod fiat delega & sic
quod debitor promittat soluere illi cui iura
cedunt, quia tunc delegans nullo mō possz
agere ut est casus in. d. l. iii. in pri. Sed ista nō
semper potest fieri. prima xō fit & iō meli-
or & adde quod ille qui dat seu donat omia
bona sua uidetur etiam concedere spē actio-
nis ut nō. xviii. q. i. statutū in glo. sed qualif
que quidem actionis spes donari potest ut
l. iii. c. de dona. & sic nō hēret locū. d. l. iii. c.
de noua. quod nō. p declaratione eiusdem. l.

Cautela de casib? i qb? res litigiosa poterit
alienari.

Res litigiosa regulariter non pōt uendi
ul alienari ut. l. ult. & per totū titulū. c. d.
litigio & in. c. i. de confirma. uti. ul inuti. S3
tu habes cautelam per quam poteris aliena-
re etiam pendente iudicio uiz quod iussu p
licentia pretoris hoc est iudicis alienantis
quia ualebit tal alienatio ut est casus in. l.
diuus ad finem prin. ibi sed res tpre peritu-
ras pmittere d3 ptor & c. ff. de pet. her. &
ibi hoc nō Ang. qui dicit p illuz tex. limit-

tanf omia iura dicentia rem litigiosam pē
dente iudicio alienari nō posse quia de ius
su ul' consensu p'toris sepe alienatio fieri
poterit & intelligo q' iudex teneat p'mit
tere ul' iubere quādo subē causa, puta q' res
erat t'pre peritura uel alia similis causa ut
ibi p'bat & adde aliā limitatōez uidelicet
q' ē sine p'missu iudicis pōt res litigiosa
alienari quando. s. est iudiciū uniuersale &
controversiam passus idonee satisfecit se
cundū formā dicte. l. diuus secundum ang.
ibi q' nō. bene ad limitationez tituli & ma
teriā de litigiosis.

Cautela qn actus debet fieri i scriptis debz
prius tota scriptura scribi & postea legi l3
male obseruet.

Nota q' ea que celebrantur i scriptis si
cut sunt contractus in scriptis & similia de
bent primo tota scribi & postea legi ut est
casus in. l. contract. 2. c. de fide instru. & ibi
hoc nō. Bar. qui dicit ex hoc notandum es
se p' notariū qui postq' est rogatus de ap
pellatione que debet interponi in scriptis
ut hēf i. l. i. fine cū. l. se qnti. ff. de appell. l.
de snia q' similiter debet esse i scriptis regu
lariter ut. l. ult. c. de sentē. ex peritura reci
den. non pōt aliquid addere uel detrachere
unde errore notatorii dicunt se rogatos de
appellatione interposita in scriptis & po
stea dicunt dictabis ea & dabis mihi Nam
ante oia debz esse dictata & scripta & post
q' est lata nihil pōt addi. ita dicit bar. singu
lariter in. d. l. contractus in prin. c. de fide
instru. & idem tenet bal. in. l. in minoribus
c. de his quibus ut indig. & in. l. i. iusiuran
dum & ad pecunias. s. fi. ff. de iureiurā. &
Ang. de are. in. l. i. s. libelli. ff. de appell. &
idem nō. Io. a. & doc canōiste i. c. puenit. ii.
extra de appell. facit quod nō. Lodo. de ro. i.
l. i. in. x. colum. ff. de arbi. & uide Ang. de
perusio in. l. quicquid astringende. ff. d. x.
ob. & p'pterea sint cauti notarii ne addant
uel addi patiātur actis uel scripturis suis q'
in scriptis debent fieri postq' de eis rogati
sunt uel eas legerint & eodem mō sint cau
ti litigantes ut uideant scripturas dicta
tas uel stipulatas que debent esse in scrip
tis & petant copiā icōtinenti ne possit ad
di uel minui quod nō. quia uidi sepiissime
seruari cōtrariū & male.

Cautela qn qs bis uel pluries sup eadem re
appellat quā appellationē debeat psequi.

Vbi quis potest appellare a sentētia ul'
ab aliquo grauamine iuxta nō. in. c. cum ces
sante. extra de appel. pōt bis super eodem
pūcto. j. x. dies appellare & multi in conti
nēti appellant uiua uoce saluo iure appel
landi in scriptis & aliqui ēt postq' i scriptis
appellauerūt dubitantes forte q' appellatō
nō sit bene concepta itē in scriptis appel
lant infra decem dies & est dubiū si ualent
iste appellationes de quo uide tex. qui pro
bat q' sic in. l. i. s. biduū. ff. qn appell. sit x. q'
& in sententiis & tenet bal. in. l. ii. ad fi. c. d.
epi. audien. Item est dubiū quā appella
tionē debeat psequi an primā uel secun
dam de quo dic ut habet per bar. & omnes
doc. in. l. cum procurator. s. si dominus. ff. d.
no. ope. nuntia. & per bal. in. l. i. appellatiōe
c. de appel. & in. c. i. s. sancimus in. ii. colū.
in ti. quo tempore miles inuesti. pe. de. & i
consilio suo. clxiii. quod incipit appellatū
est bis super eodē & c. ubi notabilē loqur
& per Sal. in. l. si quis libellos. c. de appel.
& p an. de bu. in. c. dilecta in ult. colum. ex
de appel. & plene p' Cardi. zaba. & p' doc. i
. c. dilecta & per abba. in. c. suā nobis e. ti. Et
aduerte quia dixi qs potest bis appellare. j.
. x. dies ab eodē grauamine Nā ulterius ap
pellare non pōt secundus bal. qui ita nō. di
cit in. l. eos. s. apostolos. c. de appel. allegat
rationem quia alias esset nimīū supflua &
onerosa ar. l. ampliorem in fi. c. eo. ti. & l. si
deicōmissa. s. si quis decē. ff. de leg. iii. S3 ego
do tibi unam cautelam in hoc ut quis nō pos
sit geminare appellationem suā uidelicet ut
appellatus p'curet ut iudex admittat primā
appellationem & ei deferat & appellanti
det apostolos dimissorios quia tūc q' prius
admisit appellationem & ei dtulit & apo
stolos concessit statū est functus officio suo
& iurisdicō de uelutur ad superiorem ad
quem est appellatum & ideo nō pōt apli?
secunde appellationi deferre ar. l. qui arbi.
cum glo. ff. de arbi. & l. iudex postq' d' re iu
di. ut elegat nō. bal. in. d. l. eos. s. apostolos
x. quero nunquid sicut potest sepi? appel
lare & c. c. de appel. quem sequitur ang. de
are. in. l. i. s. libelli in fi. ff. de appel. & idem
uult bal. in. d. suo consilio. clxiii. & idē esset
etiam qn solum iudex detulisset prime ap
pellationi p. c. cum appellationibus friuolis
de appel. in. vi. & ideo sis caut? si iudex pri
mam appellationē diceret nō esse legitime
iterpositā ut facias eū admittere ut dixi.

Cautela q̄ q̄s nō possit reuocare i eptitudi-
nē libelli.

Quando libellus actoris contra te pdu-
ctus est ineptus ita quod ex eo nō possit se-
qui sentētia condemnatoria cōtra te ppter
libellum male conceptum iuxta notata i. l. i.
ff. de assesso. & glo. sing. insti. d. oblig. i. pri.
in uerbo secundum nostre ciuitatis iura. in
fine & l. decem in prin. cum ibi notatis &
nō. in. l. licet. c. de procur. & hoc si bene co-
gnoscis cautela est quod tu in continēti litē
contestaris quia p̄ litis contestationē tollit.
actori facultas emēdandi uel corrigendi li-
bellum ut. l. edita cum ibi notatis. c. de e-
dendo & est olo. singularis de hoc in. l. qui
familie la. picola. ff. fami. herciscum. Nec po-
terit amplius ab illo iudicio desistere ut in
autē. qui semel. c. quomō & quādo iudex
secundum ibi nō. & licet Specu. in ti. de li-
belli cōceptō. §. si. x. si. cautus etiā sis dicat
q̄ quidā aduocati hoc faciunt quia uidem⁹
libellū ineptum cōfestis litem contestā-
ne postea ualeat emendari uel mutari ut
dixi sed q̄ hoc non placz sibi p. l. si. c. de a-
nali exceptō. quia poterit res uel causa in
p̄cessu iudicii declarari ut. in. c. abbate sa-
ne de re iudica. l. vi. & c. constitutus de ap-
pel. Tamen teneo q̄ dicta cautela sit optia
quando libellus est adeo iēptus q̄ per de-
clarationē non pōt fieri aptus puta quia ē
sine actione uel cum actione iēpta ut habe-
tur in dicta. l. edita. Sed quādo libellus es-
set obscurus & nō bene declaratus puta q̄a
non exprimit rem clare iuxta. l. si. in rez. ff.
de rei uendi. tunc procederet opinio Spe.
& ideo in casu predicto quando libellus ē
ineptus solent procuratores rei contestari
litem in continenti dicendo negō narrata
put narrant iuxta nō. per Bar. in. l. si dubi-
tes. §. i. ff. de fideiusso. saluo iure producēdi
in scriptis & adde quod dicam in sequenti
cautela Bartho. cepola.

Cautela q̄ properet ad litis contestationē.

Dixit Obertus de bobio quod aduocat⁹
actoris dbet esse cautus ut properet ad litis
contestationē quia ex hoc fit melior eius cō-
ditio. c. in quibus causis in integ. resti nō ē
necessa. l. iminorum. c. de iudi. l. i. ff. d. noua.
l. aliā & de usuris. l. uidemus. Aduocat⁹ uō
rei debet q̄ primū pōt reuelare litis cōtesta-
quia per eam clauditur uia multis allegati-
onibus & exceptionibus & refugis. c. de

iudil. l. apertissimi & de procur. l. ita demū
& de iurisd. om. iudi. l. nemo & ff. de iudi.
l. ubi ceptum & per eam subicit⁹ reus iudi-
ci & obligat⁹ actori. c. de procur. l. neq̄ &
de excep. l. ulti. ff. de edil. edic. l. ediles. §. idē
sciendū & extra de re iudi. c. inter monaste-
rium in pri. ita nō. Spec. in ti. de litis cōtest.
§. qm̄ aut. x. pe. quod intellige qm̄ libellus
actoris esset aptus secus si esset ineptus q̄a
tunc cautius esset q̄primum posset litem
testari ut dixi in precedenti cautela.

Cautela quō notarius debeat certiorare si-
liū fami. minore uel mulierē de priuilegiis
sibi de iure cōpetētibus.

Notarius scripsit instrumētū i quo dici-
tur q̄ minor renūtiavit beneficio restitutō-
nis i integrū & filissa. renūtiavit beneficio
senatus consultus macedo. uel mulier renū-
tiavit uelleia. & in eodem instrumēto dicit⁹
certiorari p̄ me nōriū de iuribus restitutio-
nis i integrū & senatuscōsultus macedo. &
uelleia. sicut cōiter fit ad hoc ut ualeat hu-
iusmodi renūtiatio quia rñūtiāns debz sci-
re id quod renūtiat alias nō ualz renūtiatio
ut. l. mix. ff. d. iofiti. testamē. & nō. glo. nō.
i autem. quomō oportet episcopos. §. igitur
in xbo iuriscenciū coll. i. & nō. glo. in. l. si.
§. si mulier. ad uell. S3 pōt adhiberi caute-
la q̄ nō ualeat renūtiatio nō obñte dicta af-
serta cercioratione u3 q̄ itroget⁹ notarius
qd ē bñficiū restitutōnis i integrū i macedo
i uell. & si nesciat dicere n̄ p̄sumet bñ cer-
tiorasse quia nemo pōt aliquē certum red-
dere quod ip̄e ignorat & ita dixit Alberi.
d. Ro. nō. in. d. l. si. §. si mulier ad uell. addēs
q̄ istam questionem habuit de facto & fecit
interrogari notarium & quia nesciuit dice-
re quid contineant dicta beneficia fuit pro-
nūtiatum pro ipso ut renūtiatio n̄ ualaret
quod ē bene notandum Sed Rapha. fulgo.
ibi dicit quod hoc est periculosum quia cuz
semel notarius in instrumēto confessus fue-
rit dictam certificationem esse factā & sic
ius fuerit quesitum parti uidetur quod ei⁹
primo dicto sit standum & nō secundo al⁹
de facili contrahens decipi possz ad hoc fa-
ciunt nō. in. l. eos in fi. ff. de fall. preterea poi-
set etiam dici quod tempore contractus no-
tarius sciebat & tempore quo interrogatur
in iudicio nota q̄a memoria hominis labilis
ē ut. l. pegre in prin. ff. de acq. ren. posses. &
ideo tucius ē q̄ dicat⁹ i instrumēto certiorauit

E. q.

per iudicē si iudex interuenit uel melius
cautius est ut in instrumēto exprimat q
contineat dicta beneficia & ita semper ob-
seruari feci & uide in cautela sequenti.

Cautela quod certiores minor mulier
& filiuffami. per iudicem & non p eundē
notarium ne incidamus in ambiguitatem
aut notario credatur uel non de hoc.

Dictum est in precedētī cautela quādo
notarius in instrumēto attestatur se certio-
rasse minorē uel mulierem sed dubius est
maximū nunquid credat̃ eius assertōni &
Fedri. de senis in consilio suo. cxi. quod in-
cipit queritur an domina margarita. & c. t3
q nō quia attestat̃ de suo facto proprio p
l. omnibus. c. de testi. & p. l. nullus. ff. e. ti. cū
similibus & eū sequit̃ anto. de bu. i. c. qm̃
tra falsam in pe. col. pe. car. extra de p. batio.
& in. c. cum cām in vii. colump. & dubium
ē de noiario ibi p que dicit q nōrius q gu-
stauit & c. extra de testibus & idem uult in
effectu i ca. i. extra de fide instru. ubi dicit̃
q nō creditur notario nisi de his que sunt
sibi iuncta a partibus non de facto suo &
idem tenet Abba. sicul. i. d. c. cum casam &
Lod. de ro. i. l. sciendum de & ob. Sed con-
trarium ibi tenet Ang. i repe. Sed Fede. de
senis non facit mētionē & allegat istā ra-
tionem quia sufficit q ista solemnitas cer-
tiorationis potuerit iteruagire tpre instru-
mē. p no. per bar. i. d. l. sciendum & i. l. i. c.
de fide instru. & iure. hast. fi. li. x. & idē t3
Io. de Imol. per istā rationē i repetitione. c.
cū cōtingat i ultia colū. extra de iureiuran.
& idem tenet Albe. de ro. in. l. fi. §. si mulier
ff. ad uell. & pro hoc facit quod nō. bal. in
l. fi. §. cum igitur in. v. colū. & item requiri-
tur subscriptio ibi nūqd ergo de tali omis-
sione. c. de iure delibe. & quod nō. bar. in. l.
hec sententia. ff. de testa. tute. & in. l. iube-
mus. §. sane. c. de sacro. san. ecc. & istud co-
muniter tenetur Pro quo adduci pōt q no-
tarius ē persona publica & credit̃ ei de his
que spectant ad eius officium sicut regula-
riter creditur nuntio sicut hebetur in. l. ma-
gna puto. §. ne aut. ff. de rebus eorū & i. l.
neminem. c. de require. reis & in. c. cū pa-
rati. de appel. Nec obstat rō Fede. de senis
quia & um ē q de facto p. prio quis nō de-
bet esse testis quia intelligitur ad cōmodū
suum ita loquit̃ dicta. l. omnibus cū filiib?

secus si ad cūmodum alterius ut hic. Sed ut
tollantur iste dubitationes cautius ē ut di-
xi in p. cednti cautela q faciat certiorari
per iudicē si est uel p alium pitum de con-
sensu p. tium quia tunc sine dubio creditur
uerbis notarii.

Cautela q semp appellet̃ a snia dato q sit
nulla.

Licet soleat dici q ubi sententia ē nulla
non sit necessaria appellatio ut nō. gl. i. in
fi. l. i. in prin. ff. de appe. & nō. glo. in & bo
errore i. c. per tuas extra de sen. ex. Tamen
cōsiliū ē & utile q appellet̃ ut dicit glo.
nōbilis in. c. per tuas quā saquitur Rapha.
& ang. de are. i. d. l. i. in prin. & assignat ra-
tionem quia si sola nullitas pponitur & nō
sit euidentis nō impedit executionē senten-
tie ut. l. iiii. §. cōdemnatū. ff. de re iudi. & ibi
bar. & doc. secus si appelletur q tunc sem-
per ipeditur executio per titulū. ff. nil no.
app. penden. nisi appellatio esset euidentē
iniqua ut nō. per glo. & doct. in. d. ti. nil no.
appel. penden. i. l. i. & habetur in. l. sciendū
ff. de appel. reci. & qualis debeat esse for-
ma dicendi uide per glo. & doc in. l. i. c. qm̃
puoca. non est neccs. & per bar. & doc. in. l.
si expressum de appel.

Si duo possidere dicunt̃ & neuter poi-
sidere ab alio ui clam uel precario iuxta nō
in. l. i. c. uti pos. quid debet tunc iudex face-
re. do. A 30. dixit iudicem abstinere debet̃
sed do. Rogle. glosator dū placentie cathe-
dra regeret & duo adinuicem contēderēt
se possidere quia intēdebant interdictū uti
pos. & in omnibus & per omnia equaliter
probabant & per tot testes unus sicut ali?
dedit consiliū clientulo suo quia in causa
sua erat aduocatus & dixerunt quis uestrū
est potentior rñdet clientul? ego sum i de
cupulo tunc consuluit ei Rogle. hoc modo
uocate amicos uestros & eatis cras ad locū
illum de quo est contentio de possessione
& sitis ibi aduersario uidente quod fecerūt
aduersarius aut̃ hoc uidens timuit ire quia
suspiciabatur forte se posse repelli iuxta. l. si
di. quod. §. ulti. ff. de acqui. possessi. & tunc
iuit ad iudicem & proposuit in continētī i
terdictum unde ui. & dicebat se illa posses-
sione spoliatum Rogle. respondit ego te nō
spoliaui sed mea sum possessione ul? & sic
clientulus eius fuit absolut? & ab iterdicto
uti pos. & unde ui. Ita dicit nō. Rosfre. bene
uentura in libellis suis iuris ciuilis i libello

si possessor alicuius rei immobilis ui turbe-
tur. & c. & uide etiam supra in cxxvi. caute-
la que incipit nota diligenter tu aduocate
ubi est similis cautela quā nō. & sepe de fac-
to contingit.

Si heres institutus & de restituēdo herē-
ditatem alteri grauatus adiuit sponte & po-
stea fideicommissarius ante restitutionē mo-
ritur uel recusat hereditatē sibi restitui heres
remanet institutus cū effectu oneribus he-
reditariis ut. l. ita tamen. §. qui ex treb. cum
. l. sequenti & l. in prin. ff. ad treb. sec. si adi-
uit coactus. l. postulāte in prin. eo. ti. & iō
cautela est quando heres dubitat ne heredi-
tas sit damnosa ut non adeat sponte sed p-
mittat compelli ad adeundū quia tūc si nō
poterit restituere hereditatē fideicommissa-
rio ipse fideicommissarius remanebit obliga-
tus cum effectu creditoribus seu aliis one-
ribus hereditariis & bona dabuntur credi-
torib. & aliis habere debentibus ut ē casus
nō. i. d. l. postulāte i pri. et ibi p. doc. & p. Pa.
de ca. i. d. l. i in pri. e. ti. & adde p. dictis. l. pe.
cū ibi nō. & ad trebel.

Promissio seu pactū d. hereditate uiuen-
tis regulariter non ualeat quia inducit uotū
captande mortis ut. l. fi. & de pac. & ibi per
doc. Sed potest adhiberi cautela quod per
indirectum ualebit uidelicet quod p. mittā-
tibi ut tibi liceat habere talē res tici & sic
omnia bona sua si ad me deuenirent aliquo
modo puta iure successionis uel aliter tibi
tenebor restituere seu tardere ita quod tibi
habere ea liceat uel tenebor ad interesse ut
est casus qui hoc optime probat in. l. stipu-
latio ista. §. quesitum & ibi hoc nō. Rapha.
in fi. ff. de h. oblig. & si tu diceres etia. hoc
mō posset fieri uenditio & quilibet alius cō-
traheret etiam de bonis uiuentis specialiter ea
numerādo facit ad hoc glo. & quod ibi nō.
in. l. i. & de euct. unde inter hec non uidet
esse differentia quia utroq. cāu quod gestū
est tenet. uerum tamen dicas quod istud re-
medium stipulationis magis prouidet q. a
promittens uirtutē stipulationis habere li-
ceat non tenetur nisi cum res illius uiuen-
tis facte fuerunt promittentis & sic d. p. nti
non tenent ut. d. §. quesitum secus ubi per
aliū contractū promitteret quia statū ob-
ligaretur etia si nunq. haberet rem alienā
ut. l. rem alienam. ff. de contrahen. emp. &
sic non esset bene cautus qui super re uiuē-
tis aliter contraheret q. per illā stipulationē

habere licere tamen si appareret habere li-
cere esset facta in fraudem. d. l. ultima cum
materia sua. & d. pactis non ualeret ut. l. n.
dubium. & de legi. & ita tenet et Rapha. in
. d. §. quesitum in fi. quod nō. bene.

Cautele notabiles ad hoc q. comp. mitten-
tes non possint habere recursus ad arbitri-
um boni uiri.

Difficile ē dare modū p. quem possit fie-
ri cōpromissum in arbitriū & arbitratores
ita q. ab eius laudo seu arbitramento non
possit peti reductio ad arbitriū boni uiri
ut nō. doct. in. l. si societate. §. arbitror. ff. p.
socio & in. l. cum antea. & de arbi. & p. dy.
in regula scienti. de reg. iuris in vi. & p. ca-
nonistas in. c. quinquauallis extra de iure iu-
ra. tantum q. bal. i. d. l. cū antea & i. l. si un.
§. illud. ff. de pac. dicit q. p. q. cūq. & b. q.
cautelā fieri non pōt ut tollatur reductio
ad arbitrium boni uiri per istam rationē
quia dolo futuro renūtiari nō pōt ne quis
iuitet ad delinquendū ut hētur in. d. §. illd.
sed si tolleret reductio & arbiter & arbi-
trator lederet in maxima pte p. sumeretur
fuisse in dolo ut nō. bar. in. d. §. arbitror. &
i. l. si quis cū aliter circa prin. ff. de h. bo. ob.
& i. l. alio in. vi. col. de ali. & ciba. leg. & p. l.
omnes. §. lucius. ff. de his qui in frau. credi.
Sed tu potes adhibere unā cautelam p. quā
cessabit ista ratio & p. cōsequens ualebit re-
nuntiatio uidelicet q. fiat cōpromissum i q.
dicatur q. partes p. mittāt stare sententiē si
ue laudo & p. mittent nō cōtrauenire de iu-
re uel de facto & renūtiāt reductiōi ad ar-
bitrium boni uiri & si esset lesio i magna p.
in maxima quātitate & etiā in toto uolun-
tas q. arbiter & arbitrator teneatur ferre
sententiā siū laudum secundū cōsiliū sapiē-
tis ex quo cogitur de cōsensu p. tium sequi
illud cōsiliū nō poterit dici q. ipe arbi-
fuerit in dolo hō uel p. sumpto imo nec in
aliqua culpa ut p. bat i. l. si uenerit & ibi h.
nō. bar. ff. d. re iudica. facit. l. i. §. & post opis
. ff. de noui ope. nūti. & iō cū hic dol. i puta-
ri nō possit arbitratori & renūtiatio sit scā
generalis ut. s. ualebit renuntiatio & ita in
effectu tenet Raph. in. l. i. circa finē prin. ff.
de appel. & puto cōsiliū esse uerissimū &
predicta cautela procedit nisi minor esset
lesus & tunc possz petere restitutionē in i-
tegrum. l. nā & postea. §. si minor. ff. de iure
iuran. uel nisi dolus partis interuenisset

secundū Raph. in d. l. i. ff. de appe. Sed aduer-
te quia illud de restitutione posset tolli si
iuratū esset & non contraveniendo etiam
ratione minoris etatis & alia quacūq; rōe
ut in aut. sacramenta puberū. C. si aduersus
uendi. & habetur i. l. ii. C. de rescind. uen-
di. & i. dicta. l. si quis cum aliter. ff. de ob-
li. Item uidetur q. dicta cautela non sit
sufficiens quia ratio quare nō ualet renun-
tiatio reductionis ad arbitrium boni uiri
ē ne quis iuitef ad delinquendū ut. s. dixi
Sed per predictaz cautelā licet nō iuitetur
arbitrator & arbitrator ad delinquendū tamē
iuitaf cōsultor q. sciet nō posse peti reduc-
tionē ad arbitrium boni uiri. & ideo ut om-
nis tollaf dubitatio facias q. cōsultor nescit
at de ista renuntiatione quo casu teneo q.
cautela sit sufficiens alias secus p. predicta.

Possit etiā adhiberi alia cautela ut cum
effectu renuntiationis ad arbitri-
um boni uiri ualeat uidelicet q. ptes sibi i-
uicem ex nunc prout ex tūc & ex tunc p-
ut ex nunc cedāt omnia iura que habent l'
habiture sunt quo quo mō cā & occasione
reductionis ad arbitriū boni uiri in cāu q.
feraf sentētia siue laudum per arbitros
& arbitratores que cessio regulariter fieri
pōt & ualet ut. l. i. cum ibi nō. C. de acti. &
obli. & nō. in. l. per diuersas. C. manda. & fa-
cias q. i. instrumēto dicatur quas quidez ces-
siones fecerunt dicte ptes ex sua mera pu-
ra & simplici ac spontanea uoluntate & ex
certa scientia quia eis sic placuit ut docet
Bar. in dicta. l. p. diuersas in prin. iii. col. C.
manda.

Tertia cautela circa predictam renūtia-
tionē reductionis ad arbitrium boni uiri
pōt esse hoc mō q. ptes reuūtient dicte re-
ductioni & sibi iuicem promittāt q. in cāu
quo p. alterā partem petatur reductio ad
arbitrium boni uiri & reducatur & per in-
uicem reductionis cōdemnetur in plus uel
in minus q. iudicatum fuerit p. arbitrus &
arbitratore ex nunc put ex tūc & ex tūc
put ex nunc totum illud plus l' minus do-
nat libere sponte & ex certa scientia alteri
parti cōtra quā iudex fecit reductionē ar. l.
quidā dcedēs i. fine prin. ubi uidetf ēē casus
ff. de administra. tuto Sed bar. & dy. ibi ui-
dentur restringere illum tex. ad culpaz &
dolum pteritum non aut in dolo futuro d
quo uide plene per Bar. in. l. aurelio. §. gai.
ubi idē tenet. ff. de liber. lega.

Quarta cautela potest etiam in hoc ad-
hiberi ut scz dicaf in instrumēto apromis-
si renuntiauerunt reductioni & c. & i. casu
quo petatur reductio & esset necessaria ex
nunc prout ex tunc & ex tunc p. ut ex nūc
comuni consensu ipse partes elegerūt i bo-
num uirz ipsos eodē arbitros & cōpromis-
sores eisdemq; reductioni stare pmisserūt
In contrarium tamen uidetf q. ille qui fuit
iudex in cā principali nō pōt esse in causa
appellationis ut nō. per glo. i. d. bo. puocatū
in. d. l. eos in pri. C. de appel. & ibi per doc.
& glo. in. c. querelam in prin. extra de elec.
tamen hoc non obstāte teneo q. dicta caute-
la procedat non obstāte glo. precedēti quia
non habet locum quando utraq; pars liti-
gans consentiret quod iudex qui fuit in cā
principalis sit in appellatione quia tunc ua-
leret dictus cōsensus ut ē casus qui hoc opti-
me probat i. c. accepta extra de appel. & ibi
per doc. & uide quod nō. per glo. si. i. l. fili.
ff. de inoffi. testa. & ibi etiam per doc.

Cautela qn plures sunt delegati i cā qd fa-
ciendum est si times quod maior pars eo-
rum sentit contra te in causa,

Si duobus uel pluribus causa tua delega-
ta fuerit sicut fieri potest & consuevit ut i.
c. pe. in prin. extra de offi. dele. & c. si duo
ex tribus & c. cum plures eo. ti. in. vi. cum si
milibus & tu intelligis quod unus uel duo
ipsorum sunt uel sentiunt contra te & al-
ter pro te. cautela ē ut procures ut illi qui cōtra
te sentiūt uel tibi non fauent delegēt uices
suas alteri coniudici qui sentit pro te uel tibi
fauet quia hoc facere poterunt si cā fuerit
eis cōmissa simpliciter sine clausula ut unus
sine altero possit procedere ut est tex. cum
glo. nō. & ibi docto. in. c. quis extra de offi.
deleg. & poterunt etiaz omnes qui sentirēt
contra te causam alteri subdelegare in quo
sperare possis uictoriam ut est casus in
c. prudentiam in principio. de offi. delega.
& habetur in in. l. a iudice. C. de iudi. nec
poterat ille subdelegans a collegiis uel ab
aliis forte ferre sententiam pro te secundum
opinionem suam & contra te secundū opi-
nionem suam uel aliorum subdelegā-
tium sed debet secundum suā opi. tm pro
te iudicare ar. c. si quis iusto impedimento
§. porro de elec. in vi. quod nō. ut scias tibi
prouidere quando iudices sunt discordes

& omnes fenciunt contra te.

Cautela p heredibus igrediētibus religio-
nem qui fuit dolo ad religionem attract²
bona dicta in gredientis heredibus debent
tur & nō monasterio.

Sepe abbates & religiosi circūueniunt
iuuenes presertim diuites ut intrent mona-
sterium non in fructū aīarū sed in auariciā
& turpe lucrū inhiātes si iurāt tales circūue-
ti in religione pseruare cognūt ut est tex.
xx.q.iii. cōstituit. Sed nūquid sit aliqd
remedium quod dari possit pximioribus
ab intestati heredibus uidet^r q non quia si
ualet igressus ergo bona debent monaste-
rio remanere autē. igressi. c. de fac. san. eccl.

Tu dicas cōtrariuz & cauti sint heredes
ut petant bona dicti igressi sibi reddi quod
fieri debet in odium circūuenientium ut ē
casus singularis quē tenementi in. d. c. cōsti-
tuit in fine & habetur in. c. preterea & ibi
hoc ēt dixi extra de offi. delega. & quod di-
xi de iuuenibus circūuentis idem itelligas
de quibuscūq; hominibus ut p batur in. d.
c. cōstituit ibi quoslibet homines circūue-
niendo & c. & quando dicatur quis circūue-
tus collige ex. l. i. in prin. ff. si quis omis. cau.
testamē & l. i. c. si ex fals. allega. & l. i. §. do-
lum. ff. de dolo. c. pe. extra quod metus cau.
& c. cum olim extra de re iudi & per doc.
in dictis iuribus & maxime in. d. c. cū olim

Cautela pro creditore q possit pignus de-
bitoris uendere non ob. uentione de nō ue-
dendo.

Creditor qui habet pignus debitoris si
cōuenit de eo non uendendo pōt facta pri-
us trina denuntiatione uendere ut habetur
p tex. & glo. in. l. si cōuenerit. ff. de pig. ac.
& post dictas tres denūtiations debet ex-
pectare per biēnium p. l. ultimā. c. de iure
do. in pe. ut nō. gl. in. d. l. si cōuenerit quam
tenet ibi bar. & doc. nisi de cōsuetudine ul
statuto tpus esset abbreviatū Sed si sumus
in ciuitatibus uel locis in quibus seruatur
ius cōmune cōsiliū est ut facias cōdmnā
debitorem & post cōdēpnationem adiudi-
cari tibi pignus & infra duos menses faci-
as ipm uendere ut. l. debitores. ff. de re iudi.
& sic abbreviabis tempus secundū Rapha.
ful. in. d. l. si cōuenerit uel ut tollatur omis
dubitatio post quatuor menses ut. l. si. c. de
usur. rei iudi Bartho. cepoll

Cautela p intētante interdīctū uti possidetis

In causa interdīcti uti possidetis admit-
tunt^r positiones & articuli & probationes
de dominio ut tenet Ia. de are. Cy. & doc. in
l. i. c. uti pos. & est tex. cum glo. in. c. l. cām
de proba. Ratio est quia si probamus equa-
liter de possessione tūc appebit iustior pos-
sessio illius qui est dominus & sic debebit
uincere. Tu ergo aduocate cōtra quē fiunt
articuli seu capitula seu positiones si suspi-
caris aduersarium probare de pprietate sis
cautus ut facias exceptiones & articulos q
ipse possidet clā a te respectu possessionis
tue Si. n. dices q possedit clā simpliciter
nil probabis qa sicut simplex cōductio in
dubio itelligit^r respectu pprietatis. l. si rez
aliquā i. fi. ff. de acq. pos. sic in dubio ille qui
possedit clam itelligit^r respectu pprietatis
nisi dicat^r expresse q possidet clam respec-
tu possessionis alias perderes & q sic debe-
mus dicere probatur in. d. l. si rem aliquam
in fine. Ita singulariter dicit bar. i. l. si d. eo. §
fi. ff. de acq. pos. quē sequūt ibi doc. & Ang.
de are. insti. de acti. §. quadrupli. in pe. col.
quod tene mēti in practica quando agitur
uti pos. & aduersarius tuus hēt possessionē
iuniore & probat titulū & tu habes solum
possessionē antiquiore ut articuleris quod
ipse possidet clam respectu tue possessionis
& sic obtinebis licet aduersarius probet d
dominio uel titulo & ita itelligit^r quod nō.
Bar. in. l. i. c. uti pos. ubi uidet^r uelle q ille
obtinebit interdīcto uti pos. qui probat de
antiquiori possessione licet alter probet d
dominio uel titulo sed si nō articularis ad-
uersarium tuum possidere clam uel etiam
si simpliciter articularis quod possidet clā
nec adiceres respectu tue possessionis tunc
succumberes & obtineret aduersarius tu²
lz probes de possessione antiquiori qa pos-
sessio aduersarii dicit^r pprie suū titulū me-
lius iustificare & isto modo itelligas bar. i.
d. l. si duo i. fi. prin. ff. uti pos. in & fali. in. l.
unica. n. nūc reuertar ad glo. & quero sex-
to. c. eo. ti. qui uolunt q ille qui probat de
dominio & possessione posteriori dēt obti-
nere lz alter probet d possessione antiquiori
tantum & quō debeat articulari q aduersa-
rius possidet clam ui uel precario uide per
bar. & doc. in. d. l. unica. c. uti pos.

Caute. qb² iducat^r herēs ad adeūdā heredita.

Quidam erat debitor meus i mille mo-
ritur & nullus uult esse eius heres quale cō-
siliū dabit mibi creditori certe consiliū
est q̄ ego mittam ad heredem qui ex testō
uel ab intestato deberet succedere alicui qui
dicat accipe istos denarios puta. xx. ducatos
quia ego suus debitor defuncti & si accipiat
statim erit obligatus ad debita hereditaria
soluenda ut probat in l. cū debitū. c. de iu-
re delibe. quia ubicunq; heres facit aliqd
quod nō pōt fieri nisi sit heres uidetur ad-
re hereditatem ut l. p herede. §. papinian.
i fine de acquir. here. & q̄ i dubio accipie-
do uidet recipere pro se & non p alio ut l.
iulian. §. si seruū eo. ti. & l. & magis. ff. d.
solu. & nō. glo. in. d. l. pro herede. §. i. & istd
consiliū dedit Rai. de for. in. d. l. cum du-
bius. c. de iure deliberā. Sed aduerte q̄
hoc debet fieri post. xxx. dies qui dāt ad i-
cohandum iuentarium ut l. i. §. sin aut du-
bius eo. ti. ad hoc ut non possit postea inue-
ntarium conficere & facias fieri dictā solutō
nem corā testibus ut probari possit. ego tñ
dubito q̄ ista cautela non prodesset si osta-
ret me submisisse illum qui sic solueret &
sic induxisset ipm ad adeūdum hereditatē
ar. l. si seruū plurium. §. si quis ante ibi. sed si
subiecit delationes cū nō. per doc. de lega.
i. & in l. mācipia. x. sane mācipiū torque-
ri. c. de seruis fugi. & adde quod dicā in se.

Potes alio mō iducere heredē ad adeun-
dum si facis unum creditores i minima q̄ti-
tate iterrogare heredē si ē heres quia si res-
pondit q̄ sic talis cōfessio pderit et tibi &
cui libet alii creditori abnti. l. p herede in
prin. ff. de acquir. here. quod pcedit quādo
filius non abstinuerat se plus ab heredita-
te paterna ul' alius heres nō repudiauerat
ut est glo. in l. i. ff. de iterrog. acti. secus si p
abstinuisset uel repudiasset quia tūc talis
responsio & cōfessio nō p̄iudicaret nisi q̄
ad interrogetionē ut est tex. i. d. l. si. qui ita
debet intelligi secūdū glo. si. ibi quas sequū-
tur doc.

Cautela instruēs que xba debeāt cōtineri
in citatorio ad hoc q̄ citans nō uideatur ci-
tati psonas approbare & eandem uide. s.

Si facis aliquem citare ut ueniat ad ostra-
dicendum si cōtradicare uult ne mittaris i
possessionē talis fundi uel hereditatis ul' ut
tibi restituatur tale depositum uel ut ueni-
at ad p̄ntandū aut aliquid faciendam non

potēs regulariter postea ipm repellere &
opponere aliquid contra eius psonā quia o-
citase eum tāq̄ reū statim uideris ipm ap p-
bare & facis ipm abilem q̄primū ueiat ad
iudicium p se uel per aliū ut singulariter
nō. Inno. in. c. cum inter de exceptio. quem
sequitur ibi Ant. de bu. & canoniste & idē
tenet anto. de bu. in. c. exhibita i antepe. co-
lūp. de iudi. & bar. in. l. cū mulier & ibi bal.
& doc. ff. solu. ma. & bal. in. l. si. in. ii. colū. ad
fi. & in. v. q. c. de edic. euui. adri. tol. & in. l. si
suspecta. in prin. ff. de inoffi. testa. & habet
in. l. i. §. cum dicitur & §. hec stipulatio. ff. si
cui plus q̄ p. la. faciūt nō. p bal. i. l. testamē-
ta. in fi. c. de testa. & ang. i. d. §. hec stipula-
tio in. viii. colū. i fi. & do. Bene. de plū. in. l.
ordinata. §. sed & si quis. ff. de libe. cau.
secus si citaueris reum ut compareat si ha-
beret ius comparendi uel si sua putauerit i-
teresse quia tunc non uideris eius personā
aprobasse ut singulariter nō. Bal. in. d. l. si.
& d. edic. di. adri. tol. & in. d. l. si suspecta &
Lodo. roma. in. l. de pupillo in prin. de no-
opi. nūti. & ideo tu sis semper cautus q̄n in
similibus facias aliquē citare ut nō facias ci-
tare simpliciter uel ut compareat ad o-
dicē dum uel aliquid faciendū quia tūc nō posses
ipsum postea repellere ex quo uideris ipm
aprobasse reū abilem sed debes ipsū citari
facere sub o-
dicatione si sua putauerit iteresse
uel si quod ius hēt contradicendi uel oppo-
nēdi aut faciēdi quod tamen non credit &
ppea sepe instruxi procuratores padue in
materia statuti padue de p̄ntatione q̄ uult
ut propinqui & collaterales possint p̄ntar
super uenditionibus & dationibus isolutis
ad certum tempus quo elapso facta sibi de-
nuntiatione non possunt amplius p̄ntare.
Nam quādo emptor denūtiare facit propi-
quo seu collateralis non debet dicere ut com-
pareat ad p̄ntandū pecuniā si uult possessi-
onem uel et simpliciter ut compareat ad p̄-
sentandū ut faciūt procuratores min⁹ pru-
dentes quia tunc non posses ei opponere q̄
non possit p̄ntare ex quo uideris ei⁹ psonā
approbasse sed debes dicere ut compareat
si sua putauerit interesse uel si q̄ ius habet
ad p̄sentandum. Et ex p̄dictis potest i-
ferri decisio multarū q̄stionū & maxime si sta-
tutū dicit sicut est Padue quod p̄pinqui &
collaterales possint p̄sentare super uenditi-
onibus uel dationibus isolutum usq; ad cer-
tum tempus & elapso tpe denuntiat alicui

propinquo uel collaterali q̄ si uult p̄sentare
sup̄ uenditione debeat compere & iste pro
pinquus compareat & p̄sentat p̄tium. emp
tor uidens quod est facta p̄sentatio oppōit
quod non potuit p̄sentari quia lapsa sunt
t̄p̄a comparēdi certe ipse emptor sup̄ hoc
non debz audiri quia ex quo citauit eū sim
pliciter & non cōditionaliter reputauit eū
abilem ad p̄sentandum. Item si est statutus
sicut est teruissii q̄ propinqui ita demuz ad
mittantur ad p̄sentandū si sint ciues & sub
dit & intelligantur esse ciues si substi
nuerunt onera & factiones emptor cita
uit quēdam ciuem teruissinum hic Padue cō
morantem nunc autēz isto comparente op
ponit emptor q̄ comparens non est abilis
ex forma statuti dicendū uidet̄ p̄ predicta
q̄ istam exceptionem iabilitatis emptor n̄
potest sibi opponere q̄a paria sunt sibi ex
ceptionē non competere & cōpetere & nō
posse p̄ ipm̄ opponi qui p̄ suas citationem
abilitauit comparentē ut est glo. nō. i. l. habe
bat i. ff. de ma. testamē. & in istis duabus
p̄ximis questionibus ita determinat solen
nis doc. dō. Franciscus de capitibus liste. in
l. si. circa medium sui cōmenti. c. de edic. di
ui adri. tol. qui dicit se ita de facto sepi⁹ alle
gasse que oia perpetuo tene menti.

Cautela qbus uerbis utet̄ qñ uult q̄ inferi
or non possit eligere & q̄ electio sit nulla.

Quando superior uult prohibere infe
riori ne elligat & uult quod electō sit nulla
in casu quo uelit eligere. cautela est quod di
cat ut statim q̄ incipiunt eligere sint exco
municati uel in abiles & tunc non poterūt
eam perficere s̄z si inabilitat eos si elegerit
tunc electio ualebit sed postea efficiunt̄ in
abiles ad aliam electionem ut probatur in
l. interdum x. incipiūt. ff. quibus mo. usu.
fru. amitta. que est singularis ad hoc secūdū
Pau. de cast. in. l. filius iailias. §. diui. ii. in. pe.
colū. ff. de lega. i. qui dicit q̄ ita semel uidit
fieri p̄ Petrū de luna qui appellabat̄ papa
in p̄tibus ultramōtanis suis existentib⁹ in
liurno p̄ congregando cōcilio Nam iabili
tabat eos cū iciperent eligere & idem tu di
cas in similibus.

Cautela qñ pater fecit plura legata in testa
mento qd faciet filius ad hoc q̄ illa reuoc̄z

Si pater tuus fecit testamētū in quo re

liquit multa legata diuersis p̄sonis & forte
nolit q̄ tu scias dicta legata esse relicta ad
hoc ut dicta legata nō debeantur & tacite
uideantur reuocata. cautela ē ut tu filius in
terroges patrem corā. v. & vii. testib⁹ si po
tes an fecerit aliqua legata in testamento
suo Nam fortasse pater dicit q̄ non cā tibi
cōplacēdi uel ut nescias uoluntatem suam
& per istā r̄n̄sionē simpliciter factā ipe pa
ter uidet̄ adimer dicta legata ita ut postea
tu heres non possis ad ea cōueniri & si cō
ueiaris opponas exceptionē q̄ pater tacite
ea ademit p̄ dicta x̄ba ut p̄bat̄ p̄ glo. nō. i.
l. x̄ba testamēti. c. de testa. in gl. i. ibi ob
stat tamē exceptio quod tamē ego itelligo
esse ueḡ in dubio sed si posset cōstare ex ali
quibus p̄iecturis patrē noluisse p̄ predicta
x̄ba legata adimere puta quia pater postea
dixit q̄ illā r̄n̄sionē filio fecerat ut ei cōpla
ceret uel ut nesciret cōtēta i testamento suo
tunc secus essz & quod dixi in patre idē in
quolibet alio testatore qui fuisset iterroga
tus ab herede suo eadem rōne & adde pre
dictis quod nō. Pau. de ca. in cōsilio ccc. xiii.

Cautela p̄ illo qui cupit emere aliquā rem
& eius dñs non uult eā uendere qñ possit
illā hēre.

Si quis uellet emere rē ab uno domino
qui nollet eā uendere pōt p̄curare ut illa
res sibi acōmodetur ul' ad ipm̄ perueniat ex
aliqua iusta causa & postea fingat eā perdi
disse etiā ex culpa sua dūmō sine dolo fue
rit. Nam tunc tenebit domio rei ul' illi qui
sibi rem tradidit ad extimationē dicte rei
ad aliud enim teneri nō pōt postea fingat
se eam reperisse in aliquo loco ul' apud ali
quē quo casu erit sua nec poterit amplius
cōueniri rei uendicatione a dño ul' ab alio
quia soluendo extimationē dicte rei uidet̄
ipm̄ emisisse. & hoc dico quando culpa dice
retur res amissa. secus si dolo ut ē casus nō. i.
l. si culpa. ff. de rei uendi. quo tex. & cautela
non utaris ad malum s̄z quādo subesset ali
qua iusta causa puta quia tibi p̄misisset uē
dere & postea negaret uel ex alia fili. Et
& alia cautela quia quis pōt emere rez a no
lente uendere de qua uidet̄. s. i. xxiii. cautela

Cautela qñ negligēte executore testamē
tario etiā post annus testamenti executio
ad episcopum non expectat.

Quia legimus nunc. i. die. xi. maii mille

Simio quadricentesimo sexagesimo sexto. l.
si fundum sub conditione. §. Stichum de le-
ga. i. in quo bal. & doc. ponunt unam singu-
lerem cautelam ideo hic eam ponere cōsti-
tui Si executor ad pias causas non exequit̃
legata infra annus regulariter post eas exe-
quendi deuoluntur ad ep̃m ut. l. nulli. c. de
epi. & cle. & c. nos quidem & c. heredes ex
de testi. Sed cautela est ut ep̃us nūq̃ possit
se intromittere d̃ legatis tuis seu relictis ad
pias causas et post annus si uolueris qa for-
te non cōfidis de ep̃o. Nam debes i testamē-
to tuo uel codicilis ita dicere relinquo tale
puta ticiū executores meū & uolo quod
exequat̃ infra annus omnia legata mea q̃
si non fecerit tunc uolo quod seius faciat p̃
dictam executionē & si sei⁹ non faciat pre-
dictam executionē infra alium annum uo-
lo quod eas faciat sempronius & sic potest
alios plures substituere de anno in annus.
Nam si tuus primus executor non ad imple-
uerit infra annum uoluntatem defuncti n̄
deuoluetur ius exequendi ad ep̃m sed ad se-
iū secundum executorē & sic de aliis sur-
rogatis dicendū est ut probat̃ in. d. §. Stichū
& rō quare surrogatus per testatorem pre-
fertur ep̃o est quia prouisio testatōis & sic
heres facit prouisionem legis. l. si. c. de pac.
conuentis & nō. in. l. ii. c. de iure emphi. Ita
singulariter dixit bal. in. d. §. Stichū qui dīc̃
quod ista est uia per quā testatōis possunt
sibi prouidere de executorib⁹ successiue ita
quod nunq̃ executio ueniat ad ep̃m & doc.
ibi sequuntur eum & idem tenet et̃ bal. in.
l. i. & in. l. uidetur ad litem. ff. d̃ procura. in
apostill. & in. l. i. in prin. in x. nō. secundo
per istū tex. c. de cadu. tol. Nec obstat aut̃.
licet testator. c. de epi. & cle. & in corpore
unde suitur & in. c. tua nos extra de testa. i
quibus dicitur quod ep̃i debent adimpler̃
relicta in testamētis ad pias causas et̃ si per
testatorem sit eis hoc interdīctū quia illa iu-
ra loquunt̃ quādo testator simpliciter̃ prohi-
bebat nō prouidēdo de alio executore sec⁹
si prouidit de executore ut dixi & hoc tēt
Old. Bal. Raph. & doc. i. d. autē. l. z testator. &
probat̃ in. d. §. Stichum pro hoc facit. l. si qs
ita heres instituat̃ excepto fundo. ff. d̃ her.
instituen. coniuncta. l. ii. §. si duo. ff. d̃ bono.
pos. secundum tab. ubi hētur quod ius accre-
scēdi in hereditate simpliciter̃ nō potest p̃-
hiberi s̃ p̃ dationē substituti sic ut ibi nec
obstat. l. nemo pōt. ff. de leg. i. quia loquitur

in his q̃ concernunt solēnitatē actus quā
testator non pōt tollere in testamēto ut di-
cit glo. in. d. l. nemo pōt. sed ea que sunt intro-
ducta in fauorem testatoris pōt tollere ut.
l. ii. & l. pe. c. ut in pos. leg. Sed circa p̃dicta
dubitatur quid si substitutus est executor
sibi ip̃i uidelicet q̃ executor esse desierit eū
dem sibi ip̃i substituto. Ista. q̃. formatur p̃
bal. in. l. i. ante finem prin. c. de cadu. tol. &
refert q̃ quidā sapientes dicebant q̃ istud
erat factū in fraudē substitutiōis ep̃alis & iō
non ualebit ista cautela ut dicta autē. licet
testator & bene secundum eum quia negli-
gens abiit ab officio & ideo non debet in
eodem officio reponi ut. c. de pcur. l. reum
argumentum tamē contra. ff. qui. mo. usu.
fru. amit. l. sicut annos Sed dic secundum
Bal. q̃ ibi testator disposuit de rebus suis
quod pōt hic d̃ iurisdictione episcopi quod
est de iure publico quod non pōt. ff. d̃ pac.
l. ius publicū & hoc mō respondet etiam ad
l. si nolit. §. si quis ita. ff. de edi. edi. que oīa
tenemēti.

Cautela qñ creditor & debitor non cōcor-
dant i quātitate mutui quid sit agendū.

Aliquis mutuauit uni frumentū nō po-
tuit probare quātitatē sed bene probauit
mutuasse p̃ testes uel debitor confessus est
accepisse. x. modios frumenti mutuo sed
creditor dicebat q̃ immo fuerunt. xx. quo
modo consuletur creditori si nō habz p̃ba-
tiones de quantitate Dic q̃ poterit petere
q̃ tibi deferatur iuramentū ut iurat quatū
fuit & ei credatur secūdū Ray. de forl. in. l.
i. ff. de in litem iurā. qui dicit q̃ ita fuit sen-
tenciatum p. d. l. i. & l. i. actionibus & p. l. cū
furti eo. ti. & ideo pōt dici secūdum eum q̃
si probō me creditorem sed non possum p̃-
bare in quātum credet̃ sacramento meo p̃
dictā. l. i. & l. si. c. de bo. auc. iudi. pos. & idē
in damno dato. l. si quādo. c. unde ui. S3 cre-
dit quod iudex possit tale sacramentū iux̃
illud quod uidetur sibi uerisimile & uerus
fuisse referre & istud sacramentū potest
appellari in litem ueritatis quod est ual d̃
singulare & milies de facto occurrit. Sed tu
uide bar. in. l. admonendi in. xi. colum. i. fi.
x. quero quid si testis. ff. de iure iuran. ubi
uidetur uelle quod etiam sit necessariū ut
sint alie cōiecture alias non possit deferri
sacramētum Sed Ray. et̃ in effectu idem i
tellexit dūmodo q̃ iudex possit referre

secundū quod erit x̄isimile & ita ē itelligo
Cautela pro illo qui uult edificare hospita
le non subiectū quibus insigniis tūc hospi
tale carebit.

Hospitale cōstitui pōt & cū auctoritate
ep̄i & sine ut in.c.ad hec & c.de sinodochiis
extra de relig.do.& cle.quia cōtingit eo.ti.
& i autē.ut nulli fabri.do.circa pri.& i aut.
ut in priua.domi.circa finē & uide tex. cuz
glo.xviii.q.ii.quidam & in dubio non p̄su
mitur esse cōstitutum cum auctoritate ep̄i
quia solenitas extrinseca nō p̄sumitur .l.q
cunq; .ff.de publi.& hētur in.l.sciendū de
x̄.obli.sed eo ip̄o q̄ in eo missa celebratur
p̄sumitur auctoritate ep̄i factum singulare
ē dictum Archi.de p̄se.di.i.nemo quod est
icognitū legistis secundū Lodo.de ro.i quo
dam suo singulari quod incipit Tu iacobe
astagnatis & in cāu quo non ē factū hospi
tale auctoritate ep̄i in eo nullam habet iu
risdictionē & ideo cauti debēt esse illi qui
uolunt edificare hospitale ita ut ep̄us tanq̄
superior i eo nullā iurisdictionē habeat ut edi
ficient ip̄m sine auctoritate ep̄i & n̄ erigāt
ibi altare cōsecratum neq; campanile neq;
cimiterium quia tunc erit i plena potesta
te edificantas ēt laici sed si edificarēt ibi ec
clesiam uel altare cōsecratum tunc ep̄us es
set superior & sine eius auctoritate edificari
non posset ut p̄batur in cle.quia cōtingit
i fi.cum ibi nō.de relig.domi.& patet ex p̄
dictis & adde oīo quod nō.Pau.de cast.in
consilio suo.ccxciuii.quod bene nota quia
ita fuit seruatum Verone.

Cautela qñ est p̄hibita alienatio a testato
re qūo alienatio ualebit non obstante p̄hi
bitione.

Si pater qui habet fortassis filios dissolu
tos & iubet eos non alienare mobilia uel i
mobilia saluo nisi in cāu redēptionis cap
tiuorū uel mēbri ante.xxv. uel.xxx. annos
& si secus facerent illa bona ex tūc adiudi
cat & relinquit tali hospitali uel ecclesie an
possit adhiberi aliquod remediū & occurrit
tali prohibitioni dico quod sic uidelicet q̄
filii alienent precedēte prius repudiatione
firmata pacto uel stipulatione solenni per
locorum prepositos & dictā repudiationē
fieri faciant ex causa trāsfactionis apposite
illis uerbis uisis inspectis & cognitis x̄bis
testamēti de quibus habet in.l.de his.ff.d̄
transac.ita dicit ang.in.l.quotiens.& de fi
deicō.q̄ dic q̄ ita multociēs practicauit pu

44
sui p̄ illum tēx.& idē tu dicas quando testa
tor prohibuit alienationē bonorū & i cāu
quo fiat alienatio q̄ bona transeat in nepo
tes uel alios suos cōsanguineos quia si filii
uolūt aliēare faciāt q̄ nepotes uel cōsanguī
nei cōsentiat & ualebit alienatio sine pena
ut ē casus i.d.l.quotiēs.& ita al. fieri feci.

Caute. p̄ emēte rē alienā a fisco p̄ a massario
pignorē.

Si uendunt bona p̄ nō dominū mihi &
sit casus in quo si tu emis aduersus dominū
puta quia ille qui uendidit mihi uēdidit iu
re creditoris & habuit potestātē uendendi
ego possum ad maiore cautelā implorār iu
dicis officiū ut dñs ratificet uēditionē per
publicum instrumētum quia forte n̄ semp
probari poterit quod ille habuit potestātē
uendendi & sic expedit emptori habere ex
pressam ratihabitionē. Ita dicit bal.& pau.
de ca.in auten.si captiuis.& de epi.& cle.p
tex.ibi captiui aut si redierint necesse habe
ant & c. q̄ tene mēti quia est utile pro illis
q̄ emūt bona & possessiones a fisco uēdēte
rē alienā iure creditoris & pro ementibus
ab officio siue a massario pignorē & ad hoc
adde glo.nō.in.l.ii.& nec cogit in priā glo.
mag.in fi.& q̄ ibi nō.ff.so.ma.& nō.p bar.
in.l.si finita.& eleganter.ff.de dam.infec.

Cautele ad recusandos officiales in sindica
tu excedentes in torturis contra reos.

Officiales pretorum uel aliorū rectorū
sepe ponunt aliquē ad torturam nō prece
dētibus indiciis uel eis non legitime p̄ba
tis uel si ex tunc indicia sufficienter proba
ta excedunt modū in torquēdo si agitur p̄
eos in sindicatu duplex ē cautela una ut ip
si officiales non teneantur si probant hoc
fecisse de mandato pretoris uel alteri rec
toris sui qui excusantur ratioe iussus superi
oris ut probatur in.l liber homo.ii.in pri.
& ibi per glo.& doc.ff.ad.l.acquil.& p̄ tex.
& glo.in.l.ad ea.ff.de reg.iur.in ulti. carta
& in.l.is qui in puteū.& qui tutoris cū glo.
& ff.quod ui aut clam & in.l.furti.& qui iussu
& in.l.liberorum.& si ff.de his qui nō.infa
mi.& in.l.non uidetur.& qui iussu.ff.d̄ reg.
iur.& in.l.iuriarū actō.& si quis quod decre
to cum glo.ff.de iniur.& in.c.quod q̄s mā
dato & quod ibi nō.p dy.de reg.iur.in.vi.
Alia cautela est ut pretor uel alius rector

superior non teneatur usque ut oblato libello in sindicatu contra aliquem de familia sua elapso tempore ad dandum libellum contra prelorem faciat officiale suum culpatum probare quod fecit de mandato ipsius pretoris & ipse pretor confiteatur & tunc uterque erit securus videlicet officialis quia facit de mandato superioris & ipsius superioris est elapsus tempus sui sindicatus iuxta l. unicam. & ut omnes tamen civiles & criminales & ita tenet Florentinus in dicta l. liber homo in primo. adde tamen quod licet pretor uel alius officialis non possit conveniri in loco officii post tempus sindicatus tamen in patria propria poterit perpetuo conveniri ut est glossa singula in l. i. ff. ad leg. iul. repetenda secundum Angelem in l. iubemus. & eo. ti. quas glossa ibi intelligit nisi fuisset in sindicatu absolutus quia tunc obstat exceptio rei iudicate & ideo sit cautus pretor uel officialis ut nemine coparente tempore sindicatus faciat pronuntiari quod ipse se bene gesserit & quod nullus possit decetero amplius convenire & adde quod non docet in l. mancipia. & de ser. fugi. & quod dictum est de tortura idem dicas de aliis que spectant ad officium pretoris eadem ratione.

Cautela pro assessoribus uel iudicibus deputatis per potestatem quod non teneantur de delicto potestatis.

Si potestates terrarum ferunt sententias iniustas uel iniustas de consilio iudicum de curia & pena qua tenetur potestas tenentur & omnes iudices eius ut probatur in autentico ut nulli iudi. §. quoniam col. viii. & ibi hoc non ang. & per hoc optime facit textus cum glossa & quod ibi non in c. i. de offi. dele. & de consilio iudicum fieri dicitur non solum quando iudicis quod eorum consensu uel deliberatione fertur sententia sed etiam si dicatur sub examine talis iudicis ut in autentico de litigio. §. omne ibi l. subdelegati iudicis examine capitis col. viii. & probatur in l. si ille ibi sub examine punialis iudicis. & de decuri. l. x. Nam secundum ang. i. d. §. omne non circa finem inquisitionis & sententie que hodie formantur per rectores terrarum sub examine iudicis maleficioque dicitur cum ferri per iudices sicut per rectores ipsos & si iniusticia facta fuerit ita tenentur iudices maleficioque sicut & ipse rector & quoniam officiales ita expresse iuitauerunt rectorem ad aliquam iniusticiam faciendam sicut contra rectores ita contra officiales sine dubio possunt concedi represalie ut. & de aduoca. diuer. iudi. l. per

hanc ibi adiutores etiam eorum ut. & de excusatione. l. pe. li. x. & ita non bar. in suo tractatu represaliarum in. ii. q. vi. q. principalis 10 sint cauti assessores uel officiales potestatum uel rectorum ut nunquam in actis faciant scribi quod sententia feratur de eorum consilio de liberatione aliter possent conveniri tempore sindicatus & eandem penam sustinere qua potestas uel rectores secundum Ang. de peru. i. §. omnem uero uel quod non scribatur sub examine talis iudicis quia esset idem per illud textum in d. l. si ille. Item hec dicta uerba non scribantur ne ex tua taciturnitate uidearis consentire ut in iustitia ministretur et per consequens tu & officialis tenearis sis cautus ut protesteris & pertinaciter resistas potestati uel rectori suo & in actis scribi facias de tua assertionem uel protestationem quid ius in dicta causa dicat. Iste est casus in appellacione in causa civili in l. quoniam iudices. & de appell. ergo idem & fortius in criminalibus ut non ang. de are. in suo tractatu maleficioque i. uerbo de consensu & deliberatione omnium iudicum quem omnino uide & idem dicit Bar. in tractatu represaliarum in secunda. q. sexte. q. principalis in primo ubi eleganter dicit distinguendo an officiales teneantur de iniusticia rectoris & contra eos possint concedi represalie per dictam l. quoniam. & de appell. & l. omnes in fi. & de decurio. Consulendum est ergo finem officialibus quando talia occurrunt quod protestentur quod non consentiunt & illa que fiunt non fiunt de iure & de hoc fiat instrumentum hoc enim uidetur requiri ut d. l. quoniam & hac cautela usus fuit quidam parmensis uicarius in ciuitate senarum qui dum potestas uellet suspendere unum iudeum iniuste fecit protestationem in scriptis qualiter contra ius uolebat eum suspendere & quod ipse non consentibat & uide que dixi. §. in. lxiii. cautella que incipit quoniam fit processus per potestatem.

Cautela quam debes adhibere quando uis mutuare ecclesie uel monasterio.

Unus est modus mutuandi ecclesiis & monasteriis per quem releuatur creditor ab onere probandi quod mutuum sit conuersum in utilitatem ecclesie uel monasterii usque quod in capitulo soleniter conuocato constituat procurator siue syndicus cum speciali mandato & sufficienti ad recipiendum mutuo nomine ecclesie uel monasterii tanta pecunie quantitate a tali

creditore & ad obligandam ipsam ecclesiam
& eius bona pro illa quantitate mutuo assumē
da tunc. n. si creditor mutuatur tali procurato
ri uel sindaco usque ad quantitatem in mandato com
prehensam exoneratus erit a probatione quod
sit uersa in utilitates ecclesie ar. c. quod qui
busdam extra de fidei iussu. & ibi hoc non. ex
presse. glo. que incipit istud est notabile in
fine & est glo. non. in aut. hoc ius porrectus
in glo. si. c. de sac. sanc. ecc. & pro hoc fac. gl.
in. l. certus. §. si quis abente in x. domio. ff. de
confess. & glo. in aut. de non alien. & ephi.
§. si uero aut quis e po in glo. que incipit si
creditoribus profecerunt col. viii. & ibi ui
deas la. de bel. & de ista materia uide Alb.
de ro. & doc. in. d. auten. hoc ius porrectum
& q. notat. xii. q. ii. c. hoc ius porrectum. Bar
tholo. cepol.

Cautela quomodo articulabitur ille qui uer
dicat uxorem quam cognouit carnaliter co
pula precedente.

Si contractum est matrimonium iter duos
per uerba de futuro que uerba proprie indu
cunt sponsalia & secuta sit copula inter eos
ista sponsalia transeunt in matrimonium presump
tum & non est licitum discedere ab eo & si po
stea unus ipsorum cum alio contrahat et per uer
ba de presenti statim primo matrimonio & non
secundo etiam si in secundo iter uenerit copula
carnalis ut probat. i. c. is qui fidem. & i. c. si in
ter uir. & i. c. ueniens. ii. & c. sicut ex litteris
extra de spon. secus si precedat copula &
sequatur sponsalia ut. d. c. ueniens. nec suffice
ret probare sponsalia & copulam nisi probetur quod
copula sit subsequuta ut ibi. & ideo bene ad
uertat ille qui articulatur seu capitulat in hac
materia ut concludatur quod post sponsalia secuta
est copula si uult quod habeatur pro matrimonio
presumpto & ei statim. Nam si probaret spon
salia & copulam simpliciter non releuaret
quia potuisset copula precessisse sponsalia se
cundum do. Anto. de bu. i. d. c. ueniens. ii. i. pri.
per illum tex. fac. l. ad probationem cum ibi non.
c. de proba.

Cautela instruens aduocatum rei cum produ
citur testamentum habens clausulam codicil
larem.

Cautus aduocatus seu procurator cum pro
ducitur testamentum uel agitur uigore testa
menti in quo est clausula codicillaris iuxta non.
in aut. ex ca. c. de libe. pte. debet ante litem
protestationem petere auctor testimonio quod pro
ducit uelit uti an ut codicillis uel alia ultima

uoluntate cogitur eligere & facta electio
ne non poterit uariare ut. l. si in prin. c. de co
dicil. & l. quod in heredem. §. eligere. ff. de
tribu. & c. ad falsarios extra de cri. fal. ppe
prin. & erit utile quia alia solennitas requi
ritur in testamento ut. l. hac consultiissima. c. de testa.
& alia requiritur in codicillis uel in alia ul
tima uoluntate ut. d. l. si. c. de codicil. & ita
tenet Spe. in ti. de instru. ede. §. compendiosa
x. & non. quod cum ultima uoluntas & ita alius
obseruauit.

Cautela quod illi qui non possunt esse testes si
sint rogati & adhibiti a partibus licite possunt.

Licet regulariter parentes pro liberis & li
beri parentibus non sint testes idonei ut. l. pa
rentes. c. de testi. & l. testis idoneus. ff. eo. nec
consanguinei ut. l. iulia. ff. eo. nec domestici
aut familiares ut habetur in. c. in litteris. ex
de testi. & i. c. insinuante extra de offi. dele
ga. & l. ydonei. ff. de testi. Nec procuratores
uel aduocati iuxta. l. si cum ibi non. ff. de testi
bus nec alie persone similes ut notat in dic
tis iuribus tamen hec regula fallit quando tales
testes fuissent adhibiti & rogati a partibus
quia testi est non fidedigno adhibetur uana fi
na fides quando est a partibus pro teste ad
hibitus ut est glo. sing. in aut. de testi. §. &
licet que incipit inuit col. vii. secundum Bal.
i. l. parentes. c. de testi. & in. l. ad testium. §. i. ff.
de testa. quem sequitur Lodo. de ro. in Rica.
de arbitris in. viii. col. ad finem & idem tenet
Albe. mal. in suo tractatu de testibus i. iiii.
column. in prin. qui dicit per predicta quod
ubi testis est rogatus semper est idoneus quam
tuncumque alias sit inabilis & pro hoc potest
uti cautela secundum eum ut in contractibus
eligantur potius fratres uel affines testes in
instrumentis quam alii quia poterunt testificari
rectius & ideo dicit quod in questione fac
ti dum esset accusatum testem de falso & esset
rogatus quidam affinis ex quo testator eius
rogauit & subdit quod idem est generaliter
siue sit rogatus a contrahentibus siue a testa
tore siue a iudice ut semper sit idoneus &
idem tenet Bal. in. l. data opera in. xi. col.
x. Item qui uocatur. c. qui accu. non pos. q.
dicit quod ille qui uocatur ad testimonium
eo ipso uidetur approbatus per eum quod fecit
uocari & debet examinari ut non. xviii. q. ii.
in damna & ideo tenet ipse Bal. i. c. i. nomine domini
extra de testi. & idem tenet ang. in. l. i. in ultima
col. c. de testa. qui dicit per illam glo. sin.
F. i.

gularem in. d. §. & licet q. si a contrahentibus
testes etiam inabiles ex certa scientia ad ua
liditatem actus sint adhibiti inter eos testi
ficari poterunt nec poterunt reprobari pro
hoc optime facit quod nō. Antho. de butri.
in. c. ex litteris in primo & secundo notabi
li. & pe. colū. & si. & pro hoc potest dici &
si sequen extra de transacti. facit. l. si quis te
stibus. c. de testi. & quod nō. in. l. inuiti. eo.
ti. Item p. hoc optime facit quod nō. Bal.
in. l. dictantibus. c. de testa. & in. l. ii. x. s. q.
ro quid si fuit domesticus. c. de testi. ubi di
cit q. testificatio domesticus ualeat quando sunt
testes instrumentarii quia utraq. parte eos ad
hibuit allegat. l. sciendum & ibi optimam
gl. ff. de usur. & q. nō. Bal. in. l. instrumenta
. c. de pba. ubi dic secundum Nico. d. ma. q.
qn notarius est rogatus d. facto coi ab utra
q. parte puta de contractu pōt cōficere instru
mentum et si sit magis domesticus unius p
tis q. alterius & ei sit maiori affectione cō
iunctus ad idem uide bar. in. l. si pater i pri.
ff. de fal. ubi dicit q. licet parer non pōt ef
se testis p. filio ut dicta. l. parentes pōt tam
notarius instrumentum filii scribere ut. d.
. l. si pater. Rō quia hoc instrumentus scribit
de mandato ptium & sicut partes cōfencie
do possunt patrem iudicem & arbitru. eli
gere ut. l. quia et. ff. de arbi. Ita possunt par
tes notariu. eligere & predicta itellige & a
quando partes cognoscebāt additione testis
& notarii uidelicet q. esset consanguineus uel
domesticus unius ptis ex alia cā. nō idoneus
quia tunc uidentur ptes ei plenam fidē ad
hibere & intelligatur glo. in. d. §. & licet si
cut et intelligit Ang. in. l. i. c. de testa. ut. s.
dixi & ita alias habui de facto in cāu quo
unus fecit testamētum & adhibuit fratres
legatarii in testamēto & dum oriretur d. le
gato dubium fuerunt producti fratres &
dicebant q. erant idonei testes ex quo testa
tor dixerat notario si fratres isti legatarii
possunt esse testes adhibeamus & nōrius
affirmauit testatore uolente & licet p. dicta
uideantur esse cōtra iura que loquuntur sim
pliciter & iudices de grosseto hoc non cre
derent ei tñ est uerum Bar. Cep.

Cautela quando debet fieri compromissum
uel transactio ut extendat ad oia et ad dēsa
per sententiā.

Si uis facere compromissum uel transactio
nem plenissimā & generalem cautela ē ut

dicatur facim⁹ compromissum plenissimū
de omnibus causis litibus questioib⁹ & dif
ferētis uertentibus & que uerti possent in
ter partes quacunq. rōne uel causa & q. in
telligat esse lis questio cōtrouersia & dif
ferentia de omni eo sup quo fuit arbitratū
secundum ang. in. l. i. ff. de transac. de quo ui
de omnio ibi do. pau. de ca. & uide anto. de
butri. & canonistas in. c. exposita extra d. ar
bi. & addatur cū omnibus dependētibus cō
nexis & emergētibus ab eisdem quoq. mō
iux nō. in. l. eū actus in prin. ff. de nego. ge.
& hec uerba dicunt q. d. re clara uel densa
regulariter non potest fieri compromissus
uel transactio ut. d. l. i. cū ibi nō. ff. de transac.
& propter dicta uerba ualebit cōpromissū
& transactio etiam super reb⁹ clari & dē
sis secundum ang. & doc. in. d. l. i. Item adda
tur quod dictū compromissus uel transactio
uel quietatio siue liberatio referat ad omnia
tas cognita q. incognita etiā si dolo alicui⁹
p. trahentium erāt incognita & in generē &
in spē & etiam ad iura & obligatiōes quas
cunq. et ex futuro pendentes & quacunq.
causa alias ad ista nō referent per. l. tres fra
tres cū ibi nō. ff. de pac. & ibi hanc cautela
ponit Ang. & i quantum fiat super contro
uersis & differētis ex testamento pēden
tibus semper aditias hec uerba uisis inspec
tis & cognitis uerbis testamenti uel talis ul
time uoluntatis tam per seipsos p. hentes uel
litigantes q. per alios iurisperitos secundū
ang. in. d. l. tres fratres qui dicit hoc mō eui
tabis omnem tenorē amaritudinem & hoc
et per. l. de his cū ibi nō. ff. de transac. & si li
tigantes uel transigētes sunt l. rarus ignari
apponi facias hec uis inspectis & cognitis
uerbis testamenti uel ultime uoluntatis p.
iurisperitos de eorum mandato & in eorū
noticiam insinuans plenarie in uulgari ser
mone ad eorum plenam & claram itellige
tiam ut. l. i. §. si. ff. de uer. obli. secundū Ang.
in. d. l. de his in prin. & si ista uerba non ef
sent/apposita tamen si partes asseruerūt se
habere plenam noticiā sufficeret partes le
gisse quia non habere significatum nihil
aliud est q. negligere & quia significatum
huius uerbi in sola inspectione non uerifi
catur ut. l. i. §. sed si legi. ff. de his que i testa.
delē. secundum ang. in. d. l. de his circa prin.
que omnia bene nota quia quotidiana.

Cautele in fauorem tutorum ad exone

randum eos q̄ finita tutela non possit amplius molestari a minoribus.

Tutores semper desiderant finita tutela se liberare ab administratione tutele ita ut amplius minores uel facti maiores nō possunt cōqueri molestari eos d̄ mala administratione ideo uideam⁹ de remedio pro q̄ dic q̄ qnq; modis pōt tutor absolui Vno modo per sententiam arbitri i quo factum fuerit compromissus. ut. l. iii. in p̄i. ff. de arbi. & ibi habetur per. glo. & doc. Secundo modo per sententiā arbitratoris de quo dic ut p̄ Bar. & docto. in. d. l. societatem. §. arbitro. ff. p̄ so. ut p̄ canonistas in. c. q̄nta uallis extra de iureiurā. Tertio modo per sententiam iudicis ordinarii cui arbiter eq̄ parat ut. l. i. ff. de arbi. & hoc pōt fieri duobus modis Vno modo per uiam libelli ordinarii in quo petat⁹ p̄ minore q̄ tutor l' ei⁹ heres rōnes administrationis tutele generalit̄ gerat iuxta nō. in. l. licet. C. de iudi & hoc casu poterit etiam peti uel per minorem uel tutorem & ei⁹ heredes q̄ eligātur calculatores ad uidendum & examinādum oēs ratiōes dicte tutele & postea ad referendum iudici uel ut iudici permittit⁹ eligere dictores calculatores quia in causis in quibus calculationes uertunt⁹ permittitur iudici ponere arbitrū seu arbitros. i. calculatores qui predictas calculationes discurrant & referāt ut. C. de usu. & fru. leg. l. ii. & ff. si cui plusq̄ per. l. fal. l. i. & l. si residuus. C. de distra. pi. Ita nō. dicit bar. in consilio suo. viii. quod incipit litteras magnificētie uestre & idē nō. ang. in. d. l. i. §. marcellus. ff. si cui plusquā p. l. fal. ubi uide. Q ualiter aut̄ calculatores debeāt & per quem uel quos & eorum relationes uide oīo per ang. in. d. l. ii. C. de usur. & fru. leg. Alio modo potest procedi coram iudice. s. per uiam libelli particularis quia minor conqueritur d̄ quibusdā particulariter & specificē cōtra tutorem & eius heredes iuxta nō. in. d. l. licet. C. de iudi & tunc nō ē necessaria datio calculatoris sed solum ueniendū ē ad probationes necessarias & hi duo modi possunt obseruari coram arbitro & arbitratore qui equiparant⁹ iudicibus ut. l. i. ff. de arbi. & l. non distinguemus. §. cui quidā eo. ti. Quarto modo pōt principaliter tutor absolui in testamento minoris quia etiā adultus habens curatorem potest testari ut est gl. nō. in. l. laurelius. §. gai⁹

in X. legitimā. ff. de libe. lega. & alia i. l. i. §. fuit quesitum. ff. ad treb. uel etiam in codicillis & per uiam liberationis & legati & ista liberatio pōt relinqui tribus modis ut nō. in. d. §. gaius in glo. magna & d̄ isto mō absoluendi uide tex. glo. & doc. in. l. si q̄ ratiōes. ff. de libe. leg. & l. quidam decedens d̄ admini. tu. & in. l. si seruus uetitus de leg. i. plenissime p̄ bar. in. d. §. gaius Quinto & ultimo modo pōt absolui tutor uidelicet p̄ uiam liberationis siue ē donationis iuruiuos puta quia minor absoluit & liberat sponte sine redditione rationis olim tutorem suū uel eius heredes & iste modus ad hoc ut sit securus debet fieri cū p̄ntia agnatorū uel cognatorū ip̄ius minoris & cum p̄sentia alicuius iudicis ordinarii auctoritatis & q̄ dicti agnati l' cognati ben̄ & diligēt prius exainent ip̄m minorem an uelit facere liberationes seu absolutionē sponte libere et ex certa sui sciētia nō ductus aliquo errore iuris uel facti nō p̄ metū uel minas seu dolum uel circūscriptiones et hoc iudici referant et ita ē iudex de p̄missis diligēter examinet & inquiret quibus pactis minor dicat & affirmet se bene uidisse rōnes sue tutele & quod absoluit & liberat dictū suum tutorem ab omni eo quod ipse administrasset de bonis suis siue per negligētiā siue per culpam leuem & latā siue ē p̄ dolum & de omni eo quod de bonis & rebus suis peruenisset ad manus dicti & de p̄nti esset uel reperiretur in manibus dicti tutoris uel eius heredis & promittit eum tutorem uel eius heredes amplius nō inquietare uel non molestare de iure uel de facto p̄dictis rationibus & alia quacunq; ratione seu causa & maxime quia etiā intelligit dictum tutorem bene gubernasse omnia bōa sua & si dictus tutor seu eius heres teneret⁹ sibi uigore administrationis dicte tutele i aliqua re uel quantitate quantacunq; sit illa res uel quantitas exnunc facit sibi refutationem finem remissionē liberationem & donationem uel pactum de ulterius nō petēdo & ponatur ei iuramentum minoris p̄ quod p̄mittat se om̄ia & singula sup̄scripta habere firma rata & ḡta & attendē & obseruare & nunq̄ in aliquo contrauenire seu facere de iure uel de facto rōne minoris etatis seu ratione alicuius lesionis quantacūq; sit uel esset lesio etiam si esset in magna seu maxia quantitate & alia quacunq; rōne

F. z.

uel causa cognita uel incognita que dici
uel excogitari posset promittat etiam non
petere restitutionem in integrum que cō-
petit minoribus. ex aliquo casu nec restitu-
tionem que cōpetit maioribus. xxy. annis
ex quocūq; cāu maxime ex clausula genera-
li si qua mihi iusta causa esse uidebitur iux-
ta. l. i. in fine. ff. ex quibus cau. maio. & i dicto
instrumento scribatur consensus dictorum
agnatorum & cognatorū & decretum siue
auctoritas iudicis qua pronuntiet oia & sin-
gula s̄ b̄scripta rite & f̄ate facta fuisse & ua-
lere & tenere & quia iste ultimus mod⁹ ab-
soluendi tutorē est plenior & tutior iō ipsi
examinemus & primo dixi quod dēt fieri
absolutio & liberatio cum presentia agna-
torum uel cognatorū minoris quia ppter
talem pntiam eorū oīs metus & nimia r̄ue-
rentia cessare p̄sumitur ut. l. transactōz. c. d.
transacti. secundū Bar. Bal. & doc. ibi & idē
dicit Bar. in. l. frater a fratre in ultima carta
circā prin. ff. de condi. indebi. ubi etiā dicit
q̄ talis contractus p̄sumitur factus bona-
fide & p̄sumit̄ cessare omnis suspicio &
Bal. idem dicit in. l. i. in. ii. colū. ff. si quis ali-
quem testa. p̄hi. Et idem tenet Bar. i. l. i. c.
de p̄di. curi. li. x. ubi plus dicit q̄ p̄sentia cō-
sanguineorum uel amicorū operatur ut q̄s
nō possit conqueri de dolo uel metu p̄ illū
tex. facit quod nō. Bal. in. l. polla. c. de his q̄
bus ut indig. ubi dicit q̄ ratone cōsiliī cōiūc-
torum p̄sumit̄ a tutore abesse dolus &
culpa quod est nō. dignum secundū eū s̄
si non essent agnati uel cognati seu consan-
guinei minoris uel eius parentum adhibeā-
tur amici Nam pntia micorū idem operat̄
quod pntia cōsanguineorū ut probat̄ i dic-
ta. l. transactionē & ibi no. bar. bal. & doc. &
bar. i. d. l. i. c. de p̄diis curi. li. x. facit. l. ma-
gis puto. §. i. primis. ff. de rebus eorū & l. he-
autēz. §. i. ff. si. fin. autē nō habeant. ff. quib⁹
ex cau. in posse. eaf̄ & l. si. ff. ubi pupi. edu-
de. sed si amici minoris uel eius parentum
non reperirent̄ tunc aliud cōsiliū ē q̄ eli-
gantur duo uel tres boni uiri a pretore uel
a iudice loco attinentiū qui uideant & exa-
minent dictum minorē sicuti ex cōsangui-
neis dictum pro hoc dicta. l. hec autē. §. i. &
de hoc sunt statuta in multis locis sed si nō
essent statuta tam bonum cōsiliū est quia
opantur idem quod pntia cōsanguineorū
Item dixi debet adhiberi pntia iudicis ordi-
nari qui interponit decretum suum &c.

Et est ratio quia ppter eius pntiam & auc-
toritatē uel decretum ip̄e minor non pote-
rit cōqueri de dolo uel metu ita nō. dicit
bar. in. d. l. frater a fratre & Card. zaba. in. c.
decetero in prima & secunda opinione ex-
tra de transa. ubi etiā dicit q̄ auctoritas iu-
dicis fecisset cessare simoniā allegat. c. nisi d̄
preben. Item opatur decretū iudicis ut q̄s
non possit allegare se deceptum ultra l̄ ci-
tra dimidiam iusti precii ut singularit̄ nō.
bar. in. d. l. i. per illum tex. c. de p̄di. curi.
& Bar. & Ang. in. d. l. i. c. de p̄scrip. xxx. an-
no. & Ang d̄ are. i. stitu. d̄ acti. §. si q̄s agens
Item operatur ut omnes solemnitates p̄su-
mantur adhibite ut singularit̄ nō. Spec. in
ti. de emp. & uen. §. nunc sciendū & bre-
uiter scias & habet̄ p̄ doc. in. l. sciendū. ff. de
& ob. & facit quod nō. in. l. cum hi. §. si pre-
tor. ff. de transac. Itē quod dixi fuit p̄ negli-
gentiam siue p̄ leuē & latam culpā & dolū
quia p̄ absolutionē generalem nō uidet̄ q̄s
liberatus ab eo quod dolū p̄ latā culpā abso-
lute factum ē ut est tex. in. l. si quis rōnes. ff.
de libe. leg. & in. d. l. si seruus uetitus. ff. d̄ le.
i. in ultima carta & l. quidāz decedēs & ibi
per glo. & doc. ff. de admini. tu. & nō. plene
p̄ bar. in. l. aurelio. §. gaius. ff. de libe. leg.

Item dixi de pnti essē & rep̄res̄ i mani-
bus dicti tutoris quia absolutio quātuncun-
q; generalis facta tutori uel alteri non extē-
dit ad bona que apud absolutum essent de
bonis absoluentis quia de illis non uidet̄
cogitatum nisi expresse dictum sit ut in. l.
dñs sticho. §. si. de pecu. leg. & ibi h̄ nō. bar.
& in dicta. l. si quis rationes & in. d. l. quidā
decedens & in. d. l. si seruus uetitus & per
doc. in dictis iuribus & probat̄ in. l. tres fra-
tres & ibi no. de pac. Item dixi quātacū-
q; sit illa quantitas si dicere & si in aliquo
teneret. &c. itelligere de modico iuxta nō. i
simili de uenditione in. l. ii. c. de rei uendi.
& in. l. sciendū. ff. de uer. obli. & nō. per ca-
nonistas in. c. quinquauallis de iureiuran. qñ
datur potestas arbitratoribus. Item dixi
ex nūc facit finē refutationē & remissionē
quia licet non ualeret ex aliquo capite libe-
ratio ex eo quia uideatur liberasse tāq; bene-
gesserit ualebit tanq; donatio & refutatio.
Item sum usus istis uerbis quia uerbum re-
futatio est uerbum generale ergo cōiūc̄ ista
uerba solent apponi in instrumentis p̄ nota-
rios. Item dixi habere rata grata quia nō
posset amplius minor uenire d̄ de iure uel

de facto Nam si promittit solū ratū habitu
rum intelligit pmississe de non ueniendo
de iure tñ sed ueniendo de facto tantū nō
tenere ut pbat in duabus glosellis in. l. id
quod pauperibus. C. de epi. & cle. & ibi hoc
no. bar. & in. l. metum. §. uolenti. ff. quod me
tus cau. & ad. differētiā inter ratum & fir
mū facit. l. generali. C. d. sac. san. ecc. & l. illd
ff. de iure pa. & l. si p. ff. de ritu. nup. Itē
dixit rōne minoris etatis uel alia quacūq;
ratione quia iuramētū simpliciter pstitus
solum opat ut repñtet eum maiore ut nō.
i aut. sacramenta puberū. C. si aduersus uē
di. unde necessariū est addere uel alia qua
cūq; rōne uel cā. Item dixi cā cognita per
tex. l. qui iure militari. ff. de testa. mili. per
quē dixit ibi bal. & ang. q. debitor qui uult
plenissime liberari sit cautus ut i instrumē
to faciat addi q. dicta quietatio etiā ad igno
rata uel incognita porrigitur & idem etiā
no. in. d. l. tres fratres de pactis & dixi i cau
tela pcedenti. Et aduerte quia istud nō p
cederet i muliere uel minore ppter eorū
fragilitatem ut dixit Bal. & Ang. i dicta. l.
qui iure militari per nōta in. l. sciendū de
X. obli. & l. iii. C. de resc. uēdi. hec X. clau
sula tantū procedit i minore liberante Sz
aduerte quia uidet q. dictē clausule non
sint necessarie quia aut minor non leditur
ppter hanc liberationē & non ē opus tāta
solēnitate aut est lesus & iste solennitates
uidentur esse inique & ppterea nō appo
nēde ad quod tu dicas q. dictē clausule qñ
q. sunt necessarie & iuste qñq. non Naz si
minor non leditur tūc multe de predictis
sunt utiles & necessarie & iuste & omnes
ille ex quibus tollitur omnis psumptō ul
suspicio metus uel reuerentie uel doli uel
cuiuscūq; alterius fraudis uel male suspitō
nis Nam licet minor nō sit lesus nō posset
cōqueri q. dictam liberationē fecerit iduc
tus dolo uel metu &c. & sic posset rescindi
liberatio unde hoc cāu dictē clausule sunt
necessarie l. saltē utiles & iuste Si uero mi
nor esset in ueritate lesus ex dicta liberatō
ne. puta quia tutor male gubernauerat fac
ta minoris & tunc aut itentio minoris est
ex aliqua iusta causa puta quia est filius ul
nepos tutoris uelle liberare ipm quōdam
tutorem suum etiā de omni eo quod male
gubernauit & hoc uult facere ex certa sciē
tia & tūc idē uidelicet q. dictē clausule sūt
utiles & necessarie ac ēt iuste apponi pos

sunt etiā i foro cōscientie dūmō declare
tur prius minori uirtus & potentia dictag
clausulag & in quo possunt sibi in cā sicut
certioratur mulier d. uelleiano ut habetur
in. l. iube. C. ad uellei. & in. l. sciendū. ff. de
X. ob. Tu qui es notarius poteris uti dic
tis clausulis sed non aliter ut statim dicam
aut intentio minoris est absoluere oliz tu
torem suum quia credit ipm bene guber
nasse & si aliter crederet non liberaret euz
& tunc dico q. dictē clausule p maiori pte
non sunt honeste imo iniquissime qa sunt
preter & contra itentionē minoris & per
eas iuste decipiuntur. & ideo hoc cāu nota
rius nunq. apponat eas p quas excludi pos
sunt a beneficio restitutionis i integroz quin
possit docere de sua lesione & iteritu nō ap
ponat hoc cāu sacramentū minoris quod ē
fortissimū uiculū de iure canonico ut hēf
in. c. cum cōtigat & c. si uero extra de iure
iurā quia pōt saluari sine iteritu salutis ef
ne iurantis ut ibi sed cum interitu anime
deferentis uel notarii scribentis uel aduo
cati aut pcuratoris uel alterius hoc cōsulē
tis uel alicuius auctoritatis & hoc mō & i
hoc cāu intelligo quod dixit Cy. in. d. autē
sacramenta puberū. C. si aduersus uēdi. in
prima. q. ubi dixit q. illa autentica siue con
suetudo ut deferatur iuramētū est erronea
& multos misit ad inferos & multa primo
nia inique acquisita exinaniuit & destru
xit quod est necessarium & bene no. cōtra
multos & maxime aduocatos qui hoc cōsu
lunt ut uideantur sapientes quod nunq. tu
facias.

Cautela qualiter debeat emanare rescrip
tuma principe ad hoc q. quis possit audiri
in causa in qua non appellauit.

Supplicat sepissimē principi quando
cā ē decisa & finita a qua amplius appellari
non pōt quia transiit in rē iudicatā puta
quia sunt late tres sentētie cōformes ut. l. i.
& nemi. lice. in una eademq; cā tercio puo
co. & c. sua nobis ex de appel. quia. uel quia
non fuit appellatū & sic uictus ei aq. uisse
uidef. l. ab eo. C. quomō & quando iudex p
quia post sententiā incepit soluere ul tmi
num peciit ad soluendū. C. d. re iudi. l. ad so
lutionē uel qa fuit appellatum & deserta ē
appellatio p lapsum anni uel ex cā biennii
ut in autē. ei q. C. de tem. appel. & c. cum sit
romana de appel. & hēf in. c. ex ratione eo.

ti. & a principe obtinerē rescriptū & iterū
cum audiat & emineat & multi credunt q̄
tale rescriptum ualeat sed tu dicas oriū q̄
immo est ipso iure nullum ut ē tex. in l. cās
uel lites. c. d. transac. & l. fi. c. de sen. rescin.
non pos. & l. fi. c. de erro. aduoca. imo plus
dicit si quis rescriptum impetrauerit nō so
lum erit nullū & suo desiderio carere debe
bit ut dictis iurib⁹ sed et ignominie pēa no
tebit. i. efficiet infamis ut est tex. multum
singularis in l. fi. c. ut lite pē. qui tēx. proce
dit siue nō sit appellatum uel appella⁹ sit
deserta ut ibi dicit in tex. siue et bis sit ap
pelatum & propt̄ hoc non possit amplius
appellari siue non possit appellare q̄a fuit
contumax iuxta. l. ex consensu. §. fi. ff. de ap
pel. & l. ii. §. fi. cum ibi no. ff. quādo appel. sit
ut uult glo. no. in dicta. l. fi. c. ut li. pen. Sed
ad hoc ut dictū rescriptum ualeat cautela ē
ut dicat non obstante. l. fi. c. senten. rescin.
nō pos. & l. fi. c. ut lite pendē. cū similibus
ut no. glo. in d. l. ulti. sen. rescin. nō pos. facit
quod no. Bar. in l. uacuaris. c. de decuri. li. x.
& puto etiam quod sufficiat si dicere non
obstantibus aliquibus legibus uel statutis i
contrariū facientibus per no. in autē. hoc in
ter liberos. c. de testamē. & l. si quis i prin
testamēti. p. Bar. ff. de leg. i. & l. fi. c. si cōtra
ius uel utili. publi. & p. canonistas in. c. que
in ecclesiarum. extra de cōsti. & per Anto.
de butri. in. c. i. eo. ti. uerius tamen ubi iura
ciuilia obseruant seruat contrarium quia
huiusmōi rescripta fuant quando sunt im
petrata seruatis solennitatibus uenetiarum
etiam si non sit clausula non obstante quod
nota. quia pauci aduertunt.

Cautela istruēs patrē uolētē filios naturales
legitimare.

Habēs filios naturales eos legitimare nō
potest nisi per matrimonium tantū subse
quens q̄n eorum mater ē talis mulier quas
pater possit uxore cōmode habere ut ē tex.
cum glo. sing. in auten. quibus mo. na. efficit.
leg. §. sit igitur licentia q̄ incipit. i. nō pmit
timus col. vi. & idem hoc t̄ ibi Ang. & bal.
in. c. illud in fi. i. col. u. extra de presump. Et
ideo tu qui uis legitimare filios tuos sis cau
tus ut aduertas si potes cōmode contrahere
cū matre filiorum quia oportet ut cū ea con
trahas matrimoniu q̄a p subsequentiā ma
trimonii legitimabuntur. l. cum quis & l.
nup. c. de na. libe. & c. tanta. extra q̄ fili. sint
legi. uel si nō uis eam capere i uxorem s̄ so

lum filios legitimare p rescriptum princi
pis facias q̄ dicat in rescripto non obstāte
q̄ eorum matrē possit paf cōmode i uxore
accipere uel non obstante. d. §. si igit licen
tia per ea que dicta sunt i pcedēti cautela ac
etiam sis cautus ulterius si faceres legitima
re eos a comite palentio habēte potestatem
ab impatore legitimādi ut inspicias uerba
sui priuilegi iuxta. c. porro ex de priuile. &
J. fideiussores magistratuum. §. aurelio. ff. d.
fideiussor. ut si i eo nō r̄peris q̄ hanc potesta
tē legitimādi naturales & si pater eorū pos
sit m̄rimoniu cōhere cū matre uel si nō ē
clausula q̄ possit legitimare nō obstāte. d.
§. sit igit licētia quod nō cōfidas de dicto pri
uilegio per ea q̄ dicta sunt. Item & ter
tio sis cautus quando uis impetrare huius
mōi rescripta ab impetratore uel a papa i
eis dictam clausulam apponi facias.

Cautela in fauorē heredis ut non possit
conueniri infra certum tempus a creditori
bus hereditatis.

Institutus heres si uult habere dilatonē
aliquā infra quā non possit cōueniri a cre
ditoribus hereditariis uel legatariis p adi
tam hereditatem et quādo hereditas ē sol
uendo. cautela est ut cōficiat iuentariū & i
cipiat i p̄m infra. xxx. dies a die adite here
ditatis & compleat i fine trium mensium si
res hereditarie sunt p̄ntes & si absunt in
fine anni iuxta. l. fi. §. sin aut dubius. c. de iu
re delibe. & interim infra dictum tempus
quo inuentarium cōscribit nō poterit heres
conueniri a creditoribus hereditariis ul le
gatariis nec ab eis inquietari nec ad iudiciū
trahi nec poterūt et per ipotecariā res her
editarie uendicari & sicut habebit dilatiōes
triū mēsum uel unius āni inuitis credito
ribus & legatariis ut ē casus i. l. fi. §. donec. c.
de iu. deli. & ē glo. in. d. §. sin aut dubius i x
bo imisceat q̄ dicit p. d. §. donec q̄ interi dū
fit inuentarium heres nō tenet alicui & idē
no. Azo. in summa. c. de iur. delibe. i x. effe
ctus autem huius iuentarii. Et aduerte quia
istud beneficiū dilationis durat donec con
scribit iuentariū ut dixi. & ideo sis caut⁹ ut
non compleas nisi in fine triū mensium uel
anni quia si compleres prius posses cōueni
ri ante lapsum dicti t̄pris ut probat in. d. §.
donec & ita sentit Azo. i. d. x. effectus.

Cautela pro emēte ab herede res hereditarias

¶ instrumentū dicat q̄ soluit illā pecuniā
pro satisfaciēdo creditoribus & legatariis
ac ip̄is p̄ntibus.

¶ Q̄ n̄ quis emit aliquā rem hereditariā
ab herede qui conficit iuentariū solēniter
non p̄t cōueniri a creditoribus heredita-
riis uel legatariis ut. l. si. e. & si p̄fatam. C. d̄
iure deliberā. secundum quod ibi nō. quod
intelligit quādo heres uendit dictā rem
p̄ satisfaciendo creditoribus uel legatariis
hereditatis ut in dicta. l. si. §. licētia. i. ubi p̄
soluendis debitis uel legatis & quādo pecu-
nia soluta p̄ emptorē fuit soluta p̄ heredes
creditoribus uel legatariis ut p̄bat̄ in dic-
to. §. & si p̄fatā in fi. ibi quāq̄ p̄tia in lega-
ta & c. & si ista duo cōcurrūt res non habet
dubium per dicta uerba Sed dubium ē qd̄
uendit simpliciter non dicēdo causa satisf-
faciendi creditoribus uel legatariis an tūc
emptor poterit cōueniri & uidet̄ q̄ sic q̄
quādo quis uendit rem in dubio uendere
uidetur iure proprio & p̄ se ut nō. Bar. in
dicto. §. & si p̄fatam. & Bal. clarius in. l. ma-
ter in fine. C. de rei uendi unde non uidet̄
uendisse pro satisfaciendis creditoribus
uel legatariis & ideo dō. Paul. de castro. in
dicto. §. & si p̄fatam. i. fine dicit q̄ emptor n̄
erit securus & p̄pterea debet esse cautus
quādo uendit sibi ut dicatur i. instrumento
q̄ uenditō sit causa satisfaciendi creditori-
bus uel legatariis quod teneo esse uerū q̄n̄
pecunia non fuisset soluta creditoribus uel
legatariis p̄ dictum. §. & si p̄fatam i. fine &
per dictum. §. licētia. i. sed si pecunia fuisset
soluta creditori uel legatariis teneo
q̄ ip̄e emptor erit securus s̄ hoc tenet bal.
secundū Odof. in. d. §. & si p̄fatam in. x. pe.
& maxime hoc procedit quando imēdiate
recepta pecunia heres soluit creditoribus
uel legatariis quia ex isto actu sequenti de-
claratur uoluntas heredis q̄ uendiderat cā
satisfaciendi sicut fecit per. l. si seruus pluri-
um. §. si. de le. i. sed si heres uendisset pro
satisfaciendo creditoribus uel legatariis &
in ueritate non satisfecisset nunquid emp-
tor esset securus credo q̄ non per dictum
§. & si p̄fatā in fi. & ideo ut tollant̄ iste du-
bitationes emptor sit cautus ut faciat ap-
ponere in instrumento uenditionis q̄ heres
uendit pro satisfaciendo creditoribus & le-
gatariis & exbursset pecuniā ip̄i heredi p̄-
sentib⁹ creditoribus & legatariis & recipi-
entibus dictā pecuniā ab herede & ita scri-

batur i. instrumento uenditionis siue solu-
tionis pecunie facte per emptores & tunc
erit securus facit quod nō. in auten. hoc ius
porrectum C. de sac. san. ecc. & x. q. ii. c. hoc
ius porrectum & l. ult. ff. de iſtito.

Cautela q̄ iuentarium tutotis d̄ rebus pu-
pili profit ip̄i pupillo heredi.

Duplex est iuentarium tutoris de quo i. l.
error qui rectorium. ff. de administratiōe
tuto. Aliud est heredis de quo in. l. si. C. d̄ iu-
re delibe. Sed ē dubiū nūq̄ iuentariū quod
facit tutor p̄ cōsequenda administratione
tutelle p̄sit pupillo heredi ut possit uti b̄n̄
ficio utriusq̄ iuentarii dicas q̄ nō quia ista
iuentaria requirūt diuerſas solēnitates & i
multis discrepant inter se ut pat̄ ex his que
habent̄ in. d. l. tutor qui rectorium i. prin.
& i. d. l. si. & ita tenz bar. in. l. in ratione. §. q̄
uulgo i. pe. colū. q̄ro tutor. ff. ad. l. fal. & bal. i.
.d. l. si. §. cum igit̄ in pe. colū. ibi etiam solu-
ta est. q̄ & idē tenet dō. Pa. de ca. in. §. & si p̄
fatam in fi. in ea. l. & in cōsilio suo. xxviii. x.
super secundo. In quibusdā tamē locis est cō-
suetudo quod iuentariū tutoris sufficiat pu-
pillo heredi que cōsuetudo seruāda ē ar. l.
.ii. C. quēadmo. testa. ape. dūmodo probat̄
alias iudicandum esset secundū ius cōe fm̄
bal. in. d. §. cum igit̄ uerū quia pupillo esset
magna expēsa duo iuentaria & bis bona sua
describere cautela ē q̄ fiat tm̄ unū iuentariū
p̄ tutorē i. quo seruētur solēnitates utriusq̄
iuentarii & sufficiet pupillo & licet dicatur
in. l. si. §. sin aut̄ dubius. q̄ iuentarium debz
inchoari post aditā hereditatez tm̄ poterit
de uolūtate etiam ichoari & fieri licet si de
necessitate & ita pluries practicari feci.

Cautela cōtra statuta disponētia qd̄ n̄ iſtm
nō possit opponi aliqua exceptio et simula-
tiōis q̄ agatur corā iudice ecclesiastico.

Statuta quandoq̄ disponūt ut contra in-
strumentū non possit opponi aliqua exce-
ptio quo casu intelligit̄ quod nō possit op-
poni etiam exceptio simulationis ut nō. Bar.
in. l. ii. §. ii. ff. quod ui aut clam & bal. in. l. i. C.
plus ualere quod agit̄ & aliquando exp̄sse
dicuntur quod exceptio simulationis non
posset opponi quo casu non ē dubiū q̄ non
poterit opponi ut nō. bal. i. l. si. §. i. cōputatio-
ne in fi. C. de iure delib. quia lex quātūcūq̄
dura seruāda est. l. prospexit. ff. qui & a q̄b⁹
F. q.

& quia paria sunt non habere exceptio-
nē ut allegare eā non posse ut est glo. sing.
in. l. qui habebat. ff. de ma. testa. & nō. bal. in
l. siue generalis. C. de sen. pas. Sed q̄ reme-
dius est ut predictis statutis non obstātib⁹
possit de iure contraheri & opponi exce-
ptio simulationis dic q̄ propter iniquitatē
statuti potest recurri in subsidiū ad ecclesi-
am secus aut si statutum non remoueret ex-
ceptionem sed assignaret certū terminum
nō dicit iniquitas sed iusticia positua ut. l. i.
§. pueritiam in uerbo rarus cū glo. ff. de po-
stul. ut sing. nō. Bal. in. d. §. in cōputatione i
fi. & intelligo quod pōt recurri ad ecclesias
in subsidiū propter iniquitatē statuti non
pp iusticiā denegatā a statuto & sic poterit
procedi corā iudice ecclesiastico de simula-
tione iuxta. c. l. ex suscepto & c. ex tenore
cū ibi nō. extra de fo. cōpe. & poterit et pce-
di si aduersarius ppter hoc erit in peccato
p denuntiationē euāgelicam iuxta nō. in. c.
nouit extra de iudi. & idē dicas in similibus
ubi statuta essent iniqua & nutrent peca-
tum quia tunc dictis duobus modis posset
ad ecclesiam i subsidium recuiri quod sin-
gulariter & perpetuo tenemeeti.

Cautela p illo qui facit actum iudicialē p
sente suo aduersario & q̄ in iudicialibus ta-
cēs habet pro cōsenciente & repetittr su-
pra p eūdem.

Si sit aliquis actus uel aliquid dicat aut
offeratur i iudicio ab una pte altera pnte
audiente & tacente & nō acceptante nō p-
iudicat dicenti uel facienti aut offerenti ut
est tex. cum glo. ii. nō. in. l. iii. C. de repudi.
heredi. & ibi doc. & maxime Bal. qui dicit
p illum tex. cum gl. q̄ qui non acceptat uer-
ba aduersarii nō pōt se ex illis uerbis iuuare
idem si dissimulat Et ideo cautela est q̄
aduersarius faciat scribē tali pnte & accep-
tante & in pte & ptibus pro se facientibus
cōtra se nō cōsenciente sed si iudex facit ac-
tum aliquē pte pnte cui displicet debet cō-
tradicare & ideo sit cautus ut i actis appo-
ni faciat parte pnte & cōtradicante alias si
nihil diceret uideretur cōsentire ut proba-
tur in. l. i. C. de rela. & ibi hoc nō. bar. & doc.
idem nō. bar. in auten. si quis aliquo docu-
mento in fine. C. de eden. & l. fi. ff. quando
appel. sit & Abb. sic. in. c. i. t. m. a. l. i. extra de
appel. In sententiis x̄o uel interlocutoriis
ubi appellationi locus n̄ est nō uidetur cō-

sentire nisi taceat per. x. dies uel per alium
actum exprimat consensum ut. l. ab eo. C.
quō & quando iudex & l. ad solonem. C. de
re iudi. & in auten. hodie. C. de appel. secun-
dum bar. i. d. l. i. C. de rela. & non sufficit q̄
pars cōtra quā lata est sententia cōtradicat
quia in actis iudicialibus iu quibus pōt ap-
pellari non sufficit simpliciter cōtradicare
s̄ debz appellari ut singulari ē dicit Inno.
in. c. quod ad cōsultationem in. fi. extra de re
iudi. quē sequitur lo. de Imol. i. l. ille a quo
§. fi. de testamento. ff. ad treb. Et ang. de are.
in. §. pterea quasdam insti. de acti. in mate-
ria actionis ad exhibendum Sed in cōtra-
rium uidetur tex. in auten. si quis litiganti-
um in prin. C. de epi. audi. in uerbo cōtradi-
cat ubi uidetur probari q̄ sufficiat contra-
dictio infra. x. dies secundum Bal. & Pau. de
cast. ibi sed dicas q̄ tunc cōtradictio sufficit
& habet loco appellationis quādo ex aliis
coherentiis apparet cōtradictus aio appel-
landi puta quia petiti sunt apostoli uel qa
cōtradicens submisit se iurisdōni supioris
secundū Bal. ita qui ita itelligit illuz tex. &
posset hoc pcedere in sententia diffinitia
a qua pōt appellari solo uerbo sine expres-
sione alicuius cāe ut. l. i. in fi. cum sequenti.
ff. de appel. Sed i interlocutoria nō proce-
deret nisi cāe grauaminis essent in contra-
dictione inserte. l. appellanti de appel. cuz si
milibus. ideo ex predictis poteris esse cau-
tus qualiter debeas facere quādo in iudicio
aliquid fit a pte uel iudice quod nō. qa quo-
tianum.

Cautela pro illo qui adiuit hereditatē quō
poterit illam repudiare uel illi renuntiare.

Qui audiuit hereditatem nō pōt ipsas
repudiādo amittere ut. l. sicut. C. de repu. he-
re. que est bona lex pro puellis que maritā
f a fratribus qui faciant eas repudiare here-
ditatem paternā uel maternā in locis i q̄
bus succedunt filie sicut masculi sicut est de
iure cōi ut. l. maximus uiciū. C. de lib. pteri.
Nam si filia hereditatē paternā uel mater-
nā aduerat & postea cū maritat ad instan-
tiam fratris dicit repudio hereditatē prnā
uel meternā nihil ualet repudiatio & ea n̄
obstātē pōt partem suā auocare & ideo d̄
esse cautus frater ut soror non dicat repu-
dio sed dicat renuncio & dono tibi partem
meam quam habeo uel habere spero in he-
reditate paterna uel materna quod ppetuo

tene menti quia notarii non intelligentes
de facili possent errare in concipiendo. *¶*
bo secundum do. Pa. de ca. i. d. l. sicut. Sed ad
uerte quod ista cautela esset necessaria si di
cta. l. sicut intelligeret indistincte uidelicet
quod ille qui adiuit hereditatem uel in ea
se imiscuit non possit ipsam repudiare nec
quo ad suum comodum uel fauorem nec quo ad
ipsius preiudiciu prout intellexit la. d. are.
& Cy. ibi qui reprehendunt glo. pe. ibi & p
hoc facit tex. in dicta. l. sicut. ibi nec quod
fessos in iure proiudicatis haberi illa uerba
presupponit in damnum confitetur Sed si te
neremus quod illa. l. sicut intelligat solum
quod dicta repudiatio non ualeret in fauorem
repudiantis quia conueniebat ille qui adiuit
a creditoribus hereditariis sed in eius pre
iudiciu sic puta quia conueniebat ab illo qui
dicebat se esse heredem prout intellexit
glosa & ang. tunc non esset necessaria ista cau
tela & pro ista pte quod repudiatio heredi
tatis iam adite ualeat in preiudiciu repudian
tis ut des. tenere glo. pe. & ultima in dicta
. l. sicut. & facit ratio quam allegat quia dicta re
pudiatio habet uim cuiusdam renuntiacionis
. l. postquam liti. C. de pac. Item quia ista proce
dunt a pari non posse adire postquam repudia
uit & non posse repudiare postquam adiuit ut
dicta. l. sicut sed si primo repudiasset deinde
interrogatus ab uno si est heres respondet
quod sic habet pro herede quantum ad ipsum inter
rogantem ut est tex. cum gl. fi. in. l. fi. ff. de i
terroga. acti. & dixi. s. in cautela ergo extra
uidetur dicendum quod prius adiuit & postea
ad instantiam unius repudiavit ut repu
diatio sibi noceat quatum ad illum et non quam
tum ad alios quia sicut opatur propositum in
proposito ita operatur oppositum in opposi
to ut. l. fi. in fi. de lega. iii. & l. sed & si contra
tabulas. ff. de uulg. & pupil. & non. Bar. in. l.
inter stipulantes. §. sacram. de uerbo. obli
ga. Item quia licet repudiatio non teneret
tamen non licet sibi uel heredi suo uenire con
tra factum suum. l. per fundum. ff. de serui
tu. rustico predio. & l. post mortem. ff. de ad
opti. Item quia repudiando uidetur heredi
tatem habere pro derelicta. l. i. & ii. ff. pro
derelicto & maxime si nunquam habuit pos
sessionem bonorum hereditatis quia tunc cessat
. l. si quis ui. §. differentia. ff. de acquirere. pos
ses. Item quia nihil tam naturale est quam eo nin
culo unumquodque dissolui quam ligatum est ut. l. ni
hil tam naturale. ff. de reg. iur. s. sola & nuda

uoluntate adit ea quam hereditas. l. p. herede i
pri. ff. de aq. re. heredi. igitur de sola uoluntate
posse admitti per dicta. l. nil tam naturale & per non. i
. l. i. C. de pac. Item hoc maxime uidetur proce
dere quod fuisse adita hereditas per coheredes
quia facta repudiatione fuit habita pro de
relicta & acquisita coheredi. l. i. §. is ita. C. de
cadu. tol. Item quia repudiando uidetur fateri se
nunquam adiuisse uel si aliquid fecit propter quod
sumat adiuisse sed nunquam habuisse in rei ue
ritate animu ad eundem & sic quod uere non
adiuerit & ita contra confessionem suam ipse
heres suus contrauenire non potest. l. deerunt
. §. i. de interrog. acti. & ita reperio consultus
per bal. in consilio suo. cxxxviii. quod incipit.
Iohannes simeone & petrum filios suos in fi
ne. v. col. *¶* circa tercium repetam illud. &
istam opinionem puto ueriores quia licet quis
non possit hereditatem aditam proprie loque
do repudiare ut. d. l. sicut. C. de repu. heredi.
Tamen in sui preiudiciu potest maxime in cau
sa nostre questionis in qua uerbum repudiatio nisi ope
retur nihil ualeret & ideo ut potius ualeat
dicta repudiatio quam pereat expono uerbum
repudiatio per renuntiationem nec est inueniens
quod unum uerbum capiat in propria ad hoc ut
aliquid opetur ut. c. cum dilectus extra de con
sue. & ar. glo. non. i. l. & puto. §. i. ff. fami. her
cis. cum ibi non. & persertim cum dicta uerba re
pudiationis sint prolata a muliere uel a mi
nore qui contra iter ignorat uim & potestatem
uocabulorum & pro hoc allego glo. sing. in. l.
quoties. C. fami. her. & dicit quod omnes te
statores nesciunt dicere heredem instituo et
ex predictis concluditur quod cautela do. Pa. non est
necessaria tamen est utilis ut euitentur opiniones.

Cautela quando quis non potest probare per
testes per ista illud quod sibi debet qualiter testes
sunt ponendi sub cortina ad intelligendum con
fessionem.

Quando quis non potest probare per testes per
instrumenta uel aliter illud quod sibi debet
ab uno nec in presentia testium debitor uult con
fiteri & creditor uult extorquere confessio
nem ita ut possit eam legitime probare solus ad
hiberi ista cautela ut creditor faciat uenire
aliquos testes in quadam camera iuxta suam
in qua possit audire ea que in alia dicentur
uel faciat eos stare super lecto in eadem came
ra cortina exente in medio ut uideri non
possint uel sub lectica deinde ducat debi
torem in dicta sua camera & interroget

subtili modo seu ingenio quō est debitor
suus in tāta q̄titate & q̄ p̄mittat sibi nesciē
te qui interrogatus in p̄ntia testium non
cōfiteret̄ credēs ab alio nō audiri faciē in
ducere ad p̄fitēdū & p̄mittēdū debitum
& postea testes poterunt examinari qualr
īpī audiuerunt talē confitentem debitū &
promittentem soluere licet nō uiderint eū
dum tñ hēant eius loquellā notā & uiderit
ipsum ingredi domū & tale testimonium
ualebit & ad hoc cōiter allegat̄ gl. l. ii. §. idē
labeo ait cum querit̄ in x. audierunt que ī
cipit sic. §. dixerūt. ff. de aqua plu. arce. que
uidef̄ uelle quod ualeat dictū testis de au-
ditu quando paries uel cortina est ī medio
inter testes & contrahētes ut nō bar. & doc
in. d. §. labeo & Cy. & doc. in. l. si nō speciali
.c. d. testa. & uidef̄ esse tex. a glo. ī uerbo au-
ditu & ibi doc. in. c. p̄terea extra de testi. &
fundamētum ē in hoc quia regularit̄ ualet
testimoniū de sensu proprio auditus x. bo-
rum alterius q̄n testis hēt notā uoces loquē-
tis licet personam loquentē nō uideat ut. l. te-
stium cū autē rogati ibi posita. c. d. testi. &
xliii. q. ii. c. i. & iii. q. viii. c. testes. & ita tenē
do. Mat. de marescallanis in. cxxv. nō. qd' in-
cipit nō. q̄ regularit̄ us testimoniū. Sed in
contrariū facit q̄ nō. Franci. accurs. & Cy. in
.d. l. si non speciali ubi dicunt indistincte
non ualere tale testimonium quia in teste
requiritur uisus. c. de testi. l. testiū ibi p̄sto
fuerunt unde sedundū bal. in. d. l. si nō spe-
ciali testes qui non possunt uidere p̄pter
obscuritatem noctis nō p̄bant. facit qd' nō.
in. l. si cum exceptōe. §. in hac. ff. quod met'
cau. & quod dicā in sequenti cautela. Item
in p̄trarium facit rō quia posset esse q̄ de-
bitor p̄pter infirmitatem uel aliam causā
mutasset uocē suā cōem & p̄terea testes
qui non uiderunt eū loquentem nō possūt
clare deponere de ip̄o. ergo non uidentur
cōcludere. l. non hoc. c. un. cognati. l. neq;
nateles. c. de p̄ba cū si. Item quia posset es-
se suppositus suus qui eius dicitur debitor
& uocem silret Nam dicit Cy. in. d. l. si non
speciali. uidisse hominē qui tam bene trans-
formabat se & uoces alterius loquelam. as-
sumebat qui ab uxore illi' uiri quē rēp̄sen-
tare conabat̄ loquendo putabat̄ uerus ma-
ritus esse Item. in contrariū uidetur tex. in
.d. l. si nō speciali ibi ī cōspectu testatori. &
in. l. si unus. ibi uel corā testatore omnes eo-
dem loco. c. de testa. ubi p̄bat̄ q̄ testes de-

bent uidere testatores. Item uidet̄ esse tex.
cū glo. in. d. c. p̄terea extra de testi. ubi uide-
tur p̄bari non sufficere testes deponere de
auditu cortina in medio existente nisi alia
adsint adminicula Item quia glo. in. d. l. ii.
§. idem labeo nō uidetur p̄bare id ad quod
allegat̄ quia glo. ibi non uidetur determi-
nare sed loqui interrogatiū dum dicit quid
enim si paries uel cortina ē media inter te-
stes & cōtrahentes & testatorē & sic soluz
querere uidetur & non decidere Et ita ali-
qui rñdent ad illā glo. Ego aut̄ in hac mate-
ria quotidiana & utili ita puto esse distin-
guendū aut loquimur in testamento aut ī
matrimonio aut in cōtractibus l' quasi aut
in maleficiis uel quasi. Primo cau si loquimur
in testamento & tunc teneas q̄ nō sufficiat
dicta cautela quia oportet q̄ testes uideāt
testatorem per. d. l. si nō speciali & l. si un'
.c. de testa. licet glo. dixerit cōtrariū ī. d. l.
ii. §. idem labeo que cōiter in hoc reproba-
f̄ ibi per doc. & in. d. l. si nō speciali per cy.
& doc. Aliqui tamen uolūt cōiter saluare il-
lam glo. dicendo q̄ illa glo. non decidit sed
loquitur interrogatiue dubitādo ut. s. dixi
Secus forte esset ī codicill' uel donatione cā
mortis quia maior solēnitas requirit̄ in te-
stamento q̄ in codicillis uel donatione cau-
sa mortis. l. hac consultissima. c. de testa. cō-
iuncta. l. si. c. de codici. & l. si. c. de dona. cā
mor. & hoc uult do. Math. de maresc. ī. d. suo
nōbili. cxxv. quod incipit nō. q̄ regularit̄
ualet testimonium In matrimonio non cre-
do ut faciant plenā fidē sed cum aliis admi-
nicul' sic ut in. c. p̄terea cū glo. extra de testi.
quā ita intelligo In cōtractibus uero l' qua-
si teneo q̄ probent sufficienter ut nō. glo.
iii. q. viii. testes & ita pōt intelligi glo. ī. d.
§. idem labeo & per notata in. §. si uero ab-
sunt in auten. de heredi. & fal. col. i. & per
Cy. & la. butri. in. l. testiū. c. de testi. & per
Spe. in ti. de teste. §. i. x. item q̄ causa & p
lo. de Imol. in. d. §. idē labeo & ibi per doc.
In maleficiis dic ut dicam in sequenti cau-
tela & intelligo p̄dicta q̄n testes habent no-
tas contrahentium uoces ut nō. per doc. in
iuribus p̄all. Item intelligo omnia p̄dicta
esse subicienda arbitrio iudicis qui habeat
considerare si testes habebant uere notas
uoces & si decipi potuerunt p̄ p̄dicta.

Cautela quō debeant deponere testes q̄n
dicunt aliquē cōmisisse delictus de nocte.

Si aliquis fuit accusatus q̄ de nocte cō-
misit aliqd̄ maleficiū & testes deponūt se
uidisse. cautela est ut inspiciat si ista nocte
luna lucebat quia si nō erat lūnē lune pote-
rit & debuit capitlari & p̄bari q̄ illa noc-
te maxie illa hora qua dicitur maleficiū cō-
missus luna nō lucebat & p̄p̄ hoc testes n̄
potuerūt bene uidere quia nox erat obscu-
ra & si testes aliqui de maleficio dixerint
reprobabūt ut p̄batur p̄ glo. nō. in. l. cu.
exceptōe. §. i. hac sup̄ uer. ignorantiam i si
ibi dum dicit cum talia fiāt de nocte uel in
multitudine hominum. ff. quod met? cau.
secundū Bal. & Ang. ibi & ita etiam t3 bal.
in. l. aretusa. ff. de sta. homi. & in. c. i. §. porro
in ti. que fuit prima cau. amit. bene. in. ufi.
feu. ubi dicunt Oldradū quēdam accusatus
de maleficio cōmisso de nocte defendisse
per dictā glo. & ideo si lumen lune fuisset
ualerēt dicta testiū qui deponerent de ma-
leficio secundū Bar. in suo tractatu de teste
p. l. non minorē. C. de transactio.

Cautela quādo dubitat an aliquis debeat i-
teresse electioni cautela est q̄ admittat cū
p̄testatiōe.

Cum dubitat an aliqui debeant interesse
electioni & tēpus instat ita q̄ cōmode non
possit recipi probatio an de iure hoc eis cō-
petat cautela est ut admitti debeant cū pro-
testatione ut eorū uoces ualeant si & iquā-
tum appareat postmodū eos debuisse inte-
resse ut. c. humana de elec. & in. c. i. genesi. eo
dē ti. Non enī nocet electioni alias legitime
si nō habētes uocē fuerint admissi cū aliis
ita dicit Abb. sicu. in. d. c. humana i pri. d. si.
sexto nō. cautellam & practicā q̄ tu nō. p̄
electione summi pontifices uel rectoris sco-
lariū ut si dubitatur an aliqui cardiales pos-
sent dare uocē uel aliquis scolaris ne d̄ferat
electio possent admitti cū d̄ca p̄testatiōe.

Cautela p̄ notario q̄ nescit ordinare instru-
mentū in forma solēni q̄ alter ex contrahē-
tibus poterit illud dictare.

Multi tabellioes reperiunt qui nesciūt
dictare unū instrumentū in forma solenni p̄
si sciunt uellent euitare laborē in dictando
Ideo utunt̄ ista cautela q̄ faciunt formam
instrumenti aliquē contrahentiū ordinari
& ipsi postea scribunt & in publicam for-
mam redigunt. Queritur nunqd̄ possint

dic quod sic ut. xii. q. ii. cum redemptor ibi
scribendā dictaminis. Ipse tamen notarius
p̄ se postea diligēter cōsiderabit singula d̄-
ba. & q̄ ei uidebitur emēdabit Melius tamē
esset si ipse per se faceret cū ad hoc teneret̄
ut elegāter nō. Spe. i. ti. d̄ instru. edi. §. r̄stat
d̄. quid de hoc q̄ faciūt quottidie tabellio-
nes. quem sequitur. Abb. sicu. in. c. cum. P. ta-
bellio in si. extra de si. instru. quod nō. quia
quottidianum est & seruatur in practica et
per ista semel defendi quendam doctorem
medicum accusatum uenetis apud officium
aduocatorum communis ex eo qd̄ dederat
copiā litterarū cōmendaticiarū ad dominū
notario uniuersitatis qui de uerbo ad uer-
bum illam transcripsit & dominio misit.

Cautela quod quis non admittatur ad offi-
cium nisi sit ciuis facias quod unus moueat
litem illi quod non sit ciuis.

Si quis uult ut aliquis nō possit admitti
ad officiū stāte statuto q̄ quis non admit-
tat̄ ad officiū nisi sit ciuis facias quod unus
moueat litem illi quē tu uis nō habere offm̄
q̄ non sit ciuis quia pēdente illa lite etiaz si
eligat̄ nō debet admitti ad illud officiū
ut. l. si ut proponis. C. qn̄ prouo. nō ē nece.
& ibi hoc tenet Bal. p̄ illum tex. & si tu uis
ut habeat effectum opponas t̄pre electiōis
faciēde quia tūc nō poterit expediri illa cā
& interim alius eligeat̄ & sic remanebit ex-
clusus. Sed si opponeret̄ ante non hēret ef-
fectum quia illa cā deberet expediri infra
illud tēpus quo faciēda esset electio ad h̄
ut possit eligi si uere esset ciuis per tex. nō.
in. l. i. ff. de glan. legen. & per ea que ibi nō.
bar. q̄ no. & facit. l. iubemus. C. ad. l. iulia. re-
pe. & quod nō. bal. in extrauagan. de pace s̄
stan. i. uli. car. in pri. uer. & nō. ubi dicit qd̄
quantūcūq̄ imponit̄ pena r̄motionis du-
rante officio pōt cognosci de crimine nam
si expectaremus finem officii frustra fieret
amotio ut. d. l. iubemus sed nō uidet̄ curan-
dum de ista cautela quia donec durat hec cō-
tentio n̄ currit t̄ps officii p̄ ea que nō. bal. et
doc. in. l. 3. maiores. C. de inoffi. testa. & bar.
in. l. ii. §. nō solum. ff. ad tertul. Sed pōtes di-
cere q̄ cautela procedit qn̄ de necessitate d̄
p̄nti debet fieri electio successionis.

Cautela qn̄ molendinū est d̄structū ipetu
aque quō cōstabit q̄ n̄ p̄didit ei? possessiōes

Quia hoc mane legimus. l. si quis ex ar
getariis. §. si initium tabularum. ff. de eden. ubi
gl. scit mentionē de molendino propterea
ponamus unā cautelā in materia molēdi-
norum. Nam si aliquis habuit molēdinum
fixum in terra & sub aqua quod ipetu flu-
minis uel alr destructū ē si non redifica-
tur perditur possessio ut habetur in. l. si. ff.
de usuca. Et ideo cautela est ut nunq̄ pda
possessio q̄ fiat ptestatio de qua conficiat
publicum instrumentū q̄ non obstante de-
structione intendit tenere & possidere lo-
cum ad alueū fluis & d̄z unū signū facer pu-
ta apponere palos tigneos in aliquibus lo-
cis uel ptibus clausure molēdini. Nam ex
illis lignis uel antiquis molēdini uel ēt no-
uis apparebit ipm retinere possessionem
fluminis ul' aluei pro molendino maxime
stante dicta ptestatione & tūc iūto ipō n̄
poterit alius occupare dictū flumē uel ibi
edificare ut eleganter dicit ang. quem seq̄-
tur lo. de Imo. in. d. l. si. ff. de usuca. de qua. q̄
uide lati⁹ per bar. & doc. in. d. l. si. & p Bar.
in. d. l. quominus in. xvi. q. ff. de flumi. ubi
plene tractat materiam molendinorum &
ego dixi ple de ista. q. in tractatu meo de
serui. in ti. de aq̄duc. in. ix. q. principali cir-
ca prin. Cautela cōtra iudicem qui nō uult cām ex-
pedire & de protestatione q̄ fieri debet cō-
tra ipm ad hoc faciat litem suam.

Si iudex est timorofus i procedēdo aut si
mulat procedere ad ulteriora & tamen nō
facit dic q̄ cautela est ut ps uadat ad supio-
rem illius iudicis & faciat ipm cōpellerē
ut pcedat ut habetur i. c. i. extra d̄ supplē.
neg. pla. scit quod nō. bar. in tractatu rep̄-
saliaz & quod nō. bal. in. c. i. in prin. in ti. d̄
mi. ual. qui cōtu. est in usu. seu. & ista practi-
ca seruatur quotidie. Secunda ē ut pars i pa-
humiliter instet coram iudice ut debeat p-
cedere ad ulteriora quod si non facit ḡuata
poterit appellare & hec duo remedia poit
lo. an. in. c. dilecto de pben. in nouel. & uidē
ad hoc bal. in fi. c. de sentē. & l. ii. C. ut lite,
pen.

Si iudex est negligēs i iudicādo l' differt
iudicare sciēter tenetur alteri parti lese ut i
sti. de obli. q̄ ex quasi delicto i pri. & l. ex ma-
leficiis. §. si iudex. ff. de act. & obl. & l. si. ff. de
uar. & exor. cogni. & ibi h̄ nō. bar. bal. & ag.
& alii in. l. mancipia. c. de seruis. fug. & bar.

in. l. si quicquid. ff. de iudi. & bar. bal. & doc.
in. l. i. c. quō & qn iudex & Bal. & alii in. l.
argentarius. §. cum aut. ff. de eden. & bal. in
l. obseruare. §. proficisci. i. xviii. q. ff. de offi.
pconsul. & le. & in. c. i. §. iudices in scia col.
i ti. de pace iurā fir. Bar. Ang. Imol. in. l. iiii.
§. i eo. ff. de dam. ifec. & per ang. i aut. sceni-
cas nō solum fideiusforū col. v. & p doc. i.
l. se. c. de testi. & in. l. si quis i conscribendo
c. de pac. cum sy. & liz sit dubium an hoc
casu faciat litem suam an uero puniatur ut
habet in dictis locis et maxime p Ang. in
d. l. mancipia. tñ dico quod punit ista ne-
gligentia et qn iudex est negligēs i punien-
do & i non faciēdo dare penas parti que ei
dari debz per alteram ex dispōne iuris cōis
ut sing. uult ang. in. d. aut. senicas non soluz
& c. in prin. per illum tex. q̄ dicit q̄ scit litē
suam. Et idē tu dicas quādo imponit mino-
rem penā quā deberet ut. l. nulli in fi. c. ne
fac. bapti. reite. & in his duobus casibus quā-
do est negligens in puniēdo uel minus pu-
nit q̄ debeat minuendo penā sine causa le-
gitima iuxta nō. in. l. quid ergo. §. pena gra-
uior. ff. de his qui no. infā. & in. l. & si seueri-
or. c. eo. ti. eadē pena tenet iudex qua delin-
quēs uenit puniend⁹ ut est casus sing. in. d.
l. nulli. Itē etiam ifamat⁹ ut est casus unicus
in. l. seruos in fine. c. ad. l. iul. de ui. publi. &
priua. secundum Hosti. & Io. an. & Antho.
de bu. in. c. de causis de offi. deleg. & ita etiā
tenet Lod. de roma in singulari suo. lxxviii.
quodicipit. tu heres & adde quod nō. bal. in
aut. statuimus. c. de epi. & cle. Sed aduertas
quod in dubio iudex nō presumitur fuisse
i negligentia nisi pars fuerit protestata ut
nō. Inno. in. l. damni. §. sabini i fi. ff. de dam.
infec. Ideo sis caut⁹ ut qn iudex ptrahit cās i
longū ei ptesteris de pēis iuris si n̄ pcedit
i cā uel si cōdemnat ul' punit i minori sum-
ma uel pena q̄ debeat ita alias obseruauit &
adde que dixi in precedenti cautela.

Cautela quō solutio per partes ualeat.

Creditor nō cogitur recipere pticularē
solutionez debiti. l. tutor. §. luti⁹. ff. de usu.
& l. qdā extimauerunt. ff. si cer. peta. & ibi
hoc plene nō. Et est ratio q̄ pticularis so-
lutio solet parere multa icōmoda creditori
ut. l. plane. ff. fami. hercis. & no. glo. xvi. q. i.
reuertimini in prin. i xbo expletus & ha-
betur. i. l. cuz hi. §. in cā. ff. de transac. & extra

solet parere multa comoda ipsi debitori
soluendi ad quod uide quod no. bar. in. l. ii. in
prin. de debito. ciui. C. li. xi. Sed cautela est
q. creditor cogat recipere particularem solu-
tionem Nam si sunt dati fideiussores per de-
bitorem creditor tunc nomine unius fideiussoris
cogetur recipere particularem solutionem
& ideo debitor soluat nomine unius quia pote-
rit ut est tex. sing. in. l. in his. si duos. ff. de
fideiuss. & ita no. dicit Ang. i. l. qui pignori
ff. de pig. & in. l. si. ff. qui. mo. pig. ul. ipo. sol.
Et similiter est si sis cautus quam creditor tuo pi-
gnorasti plures res quia si non teneat unam
relaxare nec pignus pro ea re liberare nisi
soluta toto debito ut. l. qui pignori. & l. q.
diu. C. de distra. pigno. tamen si erunt dati fi-
deiussores soluendo per uno liberabitur una
res pignorata pro illa summa soluta & pre-
dicta intellige quia quam fideiussores essent ob-
ligati simpliciter quia tunc haberet beneficiu
diuisionis iuxta non. in. aut. pnte. C. de fide-
iuss. & in corpore unde sumitur uel quan-
do se pro certa parte se obligarunt secus si
se obligassent in solidum renuntiando bene-
ficio. epistole diui adriani & autentice pre-
sente de fideiuss. & beneficio de duobus re-
is debendi sicut cointer sit per fideiussores quia
isto casu quilibet fideiussor teneretur in so-
lidum & hoc casu sicut creditor non cogere-
tur recipere particularem solutionem ab uno
fideiussore ita nec etiam a debitore pro eo
Vnde sis cautus quam uis posse soluere parti-
culariter des plures fideiussores qui se obli-
get simpliciter uel quilibet eorum per certa. pte

Cautela pro matre uel patre transeuntibus ad
secunda uota ut euitent penas iuris.

Si mater transit ad secunda uota infra an-
num a morte primi uiri patitur multas pe-
nas de iure ciuili de quibus habetur in. l. i. C.
de secundis nup. & si transit post annum pati-
tur penam de qua in. l. femine. C. de secundis
nup. que est ut si moriat unus filius ex pri-
mo matrimonio mater succederet pariter
cum filiis & fratribus defuncti utrinque con-
iunctis in plena proprietate pro uirili por-
tione ut in aut. de heredi. que ab iusta pte.
§. i. & in aut. i. successione. C. de suis & legi.
& in auten. defuncto. C. ad tertul. & hoc pro-
cedit si non transiisset ad secunda uota si
transiuit antequam succederet filio uel etiam post
efficitur de proprietaria in effectu usufruc-

tuaria & ea mortua omne id in quo successit
acquiratur filiis primi matrimonii nec de
eo potest testari uel aliter disponere ut est casus
in. l. femine. C. de secundis nup. & in aut. d.
non eligendo secundo nub. §. i. col. i. cum fili-
bus Et idem iuris est in parte transeunte ad se-
cunda uota ut teneatur referuare filiis pri-
mi matrimonii id in quo successit filio ut non.
glo. in xica predicta de non eligen. secundo
nub. & no. azo in summa. C. de secundis nup.
& bar. in. d. l. femine & est consilium opi. & ita se-
pe consului Sed ne pater aut mater teneatur
referuare predicta bona filiis primi matri-
monii & quod remanent in proprietarii caute-
la est ut transeant ad secunda uota filiis pri-
mi matrimonii uolentibus & consentientibus
ut est glo. sing. in aut. de non eligendo secu-
do nub. §. i. in xbo copulantur que dicit i-
uito filio & non plus & illa glosellam aliq-
non habent sed dicitur esse que uult a contrario se-
su quod filio non iuito sed uolente secus esset
de quo habetur per Lod. de ro. in singulari
ccl. & in suo consilio. ccxviii. & habetur per bal.
in. l. i. C. de his que per. no. & per ang. in aut. d.
non eligendo secundo nub. §. i.

Item est alia cautela quod quam aliter coniugis
uult transire ad secunda uota ut prius petat
licentiam ab altero qua concessa si transit ad se-
cunda uota post annum a morte coniugis non cadit in ali-
quam penam secus si. j. annum ut sing. no. bal. i. l. i.
C. de se. nup. de quo dicatis ut ibi per eum.

Cautela quod ille qui timet poni ad torturam ap-
plet ante.

Si quis timet ne contra ius ponatur ad tor-
turam puta quia forte iudex comminatus est
ei appellet potest. n. appellare quam iudex iecit
terrorem ut. l. si quis puocatione. C. d. appe.
& no. Inno. i. c. cum cessante extra d. appel.
& bal. i. xica. C. comi. uel epist. & i. d. l. si quis
puocatione quo casu confessio secuta erit
ipso iure nulla. l. i. ff. nil. no. appel. pte. Nec est
in hoc articulo opus ut superior ihibeat quia
periculum est in mora ita eleganter dicit bal.
in. d. xica in si. pe. colum. & ideo si uis quod con-
fessio facta in tormentis & post ratificata non
ualeat cautela est ut prius appellet antequam ponatur
ad torturam.

Cautela per debitorem ad fraudandum creditores

Ad hoc ut debitor fraudet creditores su-
os ut nihil habere possint cautela est ut desi-
nat possidere & postea agat rei uenditione

contra possidentē & paciatur se uici. Nam hoc casu si creditor sciuit sup tali remoueri litem per debitorez uel debitori & patitur debitorem litigare sentētia lata aduersus dēbitorem in tali re nocebit ēt creditori tamē si appareret de collusionē debitoris nihil p desz talis cautela. l. si suspecta in pri. ff. de i offi. testa. & l. si per lusorio i pri. ff. de appel. alias sic ut. l. superatus circa si. ff. de pigno. & hanc cautelam ponit Ang. in. d. l. si superatus & bal. i. l. pe. ff. de pe. hēdi. q̄ cautelas tibi nō trado ut ea utaris ad malum sed ut scias cauere a uolente uti contra te.

Cautela pro illo qui promissit alicui turpē qd facere ē cautela ut poti⁹ det pignora q̄ rē.

Legimus hodie. l. iuriscētium. §. si ob maleficiū. ff. de pac. ubi est una gl. nō. que dicit q̄ si aliquid est datus uni ex cā turpi ex parte utriusq̄. s. tam dantis q̄ recipiētis puta ut homicidiū faciat iuxta. l. generalit̄ & l. plagi. ff. de h. obli. uel datū est aliquod officiali qui tenet denuntiare maleficia ne denuntiet maleficiū commissum quod ē turpe ex parte utriusq̄ ut. l. si a reo. §. si. & ibi bar. & doc. ff. de fideiussō. uel si est data pecunia iudici pro sua indemnitate in cāu q̄ condemnatur in sindicatu si male iudicaue rit quibus casibus illud quod ē solutū r̄peti nō pōt quia in pari turpi melior est adicio possidentis ut est casus in. l. pe. ff. de condi. ob. turpē cau. & nō. per glo. in. d. §. si ob maleficiū. Sed si sunt data pignora pro dictis causis uel aliqua earum ēt scuto implemēto ex parte recipientis pōt ille qui tradidit pignus agere rei uēdicatione cōtra detinētem pignus tanq̄ cōtra quēlibet extraneuz possidentem uel retinētem nō suam iuxta. l. offm. ff. de rei uen. ut dicit glo. i. d. §. si ob maleficiū per. l. de eo. §. pe. & si. ff. ad exhibēdum licz nō posset repetere p cōdiciōez ob turpē causam ut dixi & sic est ius in mō agēdi p repetitione sicut dicit in simili. q̄ licet spoliatus sit ante omnia restituendus. l. si quis a se fundum. C. ad. l. iul. de uietiaz si esset predo. c. in litteris extra de f̄sti. spo. tamē si intētaret cōditionem ob turpē cām nō debeat audiri ut nō bar. & doc. in. d. l. pe. ff. de cōdi. ob. tur. cau. & sicut dicitur in sil. i de marito qui si cōuenitur actiōe de dote n̄ tenet nisi in quātum facere potest. l. si maritus. ff. so. ma. secus si conueniat rei uend

cationē ut habet in. l. nescennius. §. fundus. ff. de re iudi. & i. l. lex diuerso. ff. solu. ma. Similiter dicit in herede cōficiēte inuētarium quia non pōt cōueniri ifra tēpora conficiēdi inuētariū secus si conueniat actione reali ut habet in. l. si. §. donec. C. de iure delibe. & licet non possit repeti quod datum est per condicionem ob turpē cām q̄n turpitudine ē ēt pte utriusq̄ ut. l. pe. ff. de. condi. ob. tur. cau. tñ si data sunt pignora possunt uendicari & fiscus auferre pōt ab indigno ut dicit glo. in. d. §. si ob maleficiū in si. quod itel lige secundū bal. ibi q̄n fuit trāstatū dominiū & acq̄sitū indigno iuxta nō. in. l. i. C. de heredi. isti. & ita loquitur. l. lutiū. ff. de iur̄ fisci. secus si nō trāsiuit dominiū sicut ē pignore dato. l. pignus. C. de pigno. acti. & iō si scolares faciunt cōuenticulas illicitas puta de cassando aliquē doctorem legentem absq̄ legitima cā. si dant pecuniā uel libros uel aliam rem ut promittatur sibi uox uel suffragium non pōt repetere ille qui dedit quia in pari cā melior est conditō possidentis Sed fiscus pōt auferre ab illo indigno recipiente & applicabitur i p̄i fisco ut. d. l. lutiū secundum glo. in. d. §. si ob maleficiū sed si dedit pignora ex quo non transtulit dominium poterit illa repetere per rei uēdicationē per predicta nec fiscus poterit auferre ab indigno dante uel recipiēte. Et ideo cautela pro p̄mittēte ut potius det pignora q̄ det rem transferēdo dominium q̄ dando pignora sine piculo poterit recuperare sed trāfferendo dominium nō poterit nec recipiens poterit retinere quia auferretur ab eo & applicabit fisco quod est notandum

Cautella p̄ illo qui habet p̄bationē t̄pre p̄i turā qua pempta aduersarius sibi moueret litē super ip̄a.

Si possideo quandā rem que mea ē & de dominio meo habeo testes s̄ timeo ne moriant̄ & timeo de sēpronio ne his mortuis moueat mihi quēstionē dominiū quia forte res illa quodā fuit sua uel suorū maioruz ut. C. de p̄ba. l. siue possidens Quomō mihi succurratur. aduerte quia licet testes possint examanari ad p̄petuam rei memoriaz ut in auten si quis ab aliquo. C. de testi. & nō. per glo. & doc. in. l. in. lege aquilia si d̄bitum. ff. ad. le. acquil. & in. c. quonaz frequenter extra ut lite nō cōtesta. & iste p̄cessus sic extraordinarius tñ cum aliquo fundari

52
debet ut. l. inter litigatores. ff. de iudi. aut er-
go mihi mouetur de hoc q̄stio puta diffamādo q̄ res non sit mea & habeo aduersari
us fundatū ex diffamatōe ut. l. diffamari. C. d.
igenū. manu. & l. cūcticia. ff. d. accu. & l. athle-
tas. ff. de fal. & c. licet extra de accu. Eodem
modo si habeo aduersariū fundatū ex aliq̄
ante gesto qui posset mihi mouere questio
nē puta quia iam fui sibi obligatus licz fece-
rit mihi pactum de non petendo aut nulla
materia excitat questione tunc istud iudici-
um non pōt fundari quia nō est cum q̄ fun-
dari possit & sic os filere & ideo ubi nec ex
speciali materia puta ex cōtractu uel quasi
delicto uel quasi ē uel esse debz aduersari?
certus nec ex generali materia ē aduersari?
Nisimil. tunc pōt fundari p̄cessus exami-
nis testium ad p̄petuā rei memoriā q̄a nō
est cum quo seu contra quem quia natura
iurisdictionis cōtentiose requirit aduersari-
um Vnde cautela pōt esse q̄ per interposi-
tam personā quis faciat se diffamari tunc
illa p̄sona fundaretur iudicium & occasio
ne illius posset citari facere ceteros qui uo-
lunt tradicere ut. C. si ut se. ab here. ab. i. au-
ten. si oēs & hēs sile & ff. de neg. ge. l. at qui
natura. §. cum me ab hēte ut dicit bal. i. aut. si
quis ab aliquo. C. de testi. in. ii. col. & s. hic
dubitatur. de tali. q. quod no. pro illis q̄ ha-
bent possessiones & non habent instrumē-
ta de dominio & alii quorū antiquitus fue-
runt habent instrumenta de suo quodā do-
minio antiquo.
Cautela de ualido cōtractu simulato & de
aliis inualidis cōtractibus.

Tres sunt spēs simulationis una quādo
unum agit tacite inter cōtrahētes & aliud
exprimit & de ista loquit̄ totus ti. C. plus
ualere q̄ agitur q̄ quod si cō. & c. ad nostrā
extra de emp. & uē. & c. illos uos de pigno.
& l. iuriscientiū. §. dolo malo in fi. ff. de pac-
cum si. Secūda spēs est q̄n aliquid simulate
exprimitur & nil in effectu agitur iter par-
tes. Exemplum si rusticus donat uel uēdit
quotidie possessionē suā ciui & euitet one-
ra & factiones tñ tacite agitur quod sc̄tus
sit nullus quia nō intēdūt q̄ sit donatio uē
uendictio & de ista loquit̄. l. nuda. C. de con-
trahen. sti. & l. imaginaria. ff. de reg. iuris.
Tercia spēs est quādo partes itēdunt uere
aliquid agere sed cōtractus modico t̄pre est
duraturus & propterea p̄sumit̄ simulatus

exemplum q̄ mihi bononie cōtigit dūz ibi
esset bellum maximus & unus qui hēbat
saluumcōductū pro persona & rebus suis
uolebat portare sub saluo conductu libros
meos & uolebat quod sibi donaret uere ad
hoc ut posset iurare libros esse suos & po-
stea dum esset ferarie mihi restituerz quod
tamē facere uolui. Nam si fecisses fuissz ter-
tias spēs simulationis. Vel pone aliud exem-
plum quod uidi de facto statutū est in ciui-
tate Verone quod nullus possit itrare colle-
gium doctorum nisi inter alia habeat sum-
mam Azonis & omnes lecturas Bar. Vnus
qui nō hēt lecturā Azonis uel oēs Bar. facit
istā simulationem quia dicit amico dones
mihi tuā summā Azonis & Bar. tuos p̄ die tñ
examinis mei & quod donatio nō durat ul-
tra ad hoc ut possim iurare cū ueritate me
habere summā Azonis & Bar. postea tibi rē-
stituā Nam hec est tertia spēs simulatiōis d̄
qua loquitur. l. iiii. §. si ab ignoto. ff. de māu-
mi. ti. generali. Et de istis tribus spēsibus si-
mulationis uide i elegātī cōsilio Bar. quod
incipit Petrus nihole. & per Pāu. de cast. in
d. l. iuriscientiū. §. dolo malo & iste tres spe-
cies simulatiōis fiunt de actu phibito ad p̄-
missum & sunt de iure phibite ut patet ex
predictis. Pōt addi quarta spēs simulatiōis
que sit de cōtractu permissio ad cōtractum
permissus q̄a d̄ uno tacite agit qui erat per-
missus & exprimit̄ alius qui similr est lici-
tus sed nolo quod fiat instrumētū de muto
sed de deposito ad hoc ut facilius possis te
conuincere per. l. si. C. de positi. certe talis si-
mulacio est licita ex quo fit de permissio ad
p̄missum uel pone aliud exemplum mari-
tus qui nō habuit totā dotē fecit instrumē-
tum de tota dote recepta solēnter sed quia
uere deficiebant aurei puta cētum uoluit q̄
socer confiteret̄ se habere in depositum cē-
tū aureos cū in ueritate esset debitor ex cā-
dotis certe ualet ista simulatio ut p̄bat in
l. lucius ticius cum hēret. ff. de positi. & nota.
bal. in p̄ica. C. e. ii. Et ideo ex predictis sis
cautus quando uis contrahere cū uno uere
& ex illo sc̄tu nō esset tibi sufficienter uel
facilr succursus ut tu possis instrumētū facerē
uel de alio cōtractū quod habeat faciliore
expeditionē sicut est cōtractus depositi ut
dixi q̄a nullus cōtractus est phibitus &
nemo decipit & ita sepius obseruatur.

Cautela qb̄ casibz pactū legis cōmissorie

sit ualidum.

Pactum pignoris & legis commissorie factum a pte debiti ē reprobātū a iure qñ si da f pecunia debitori uel ēt efficiē debitor ex alia re & debitor dat pignus creditori cum pacto q si nō soluit debitū infra certū tps pignus sit emptū pro p̄cio debiti qā lex p̄sumit q debitor qui indiget alia re & non posset soluere daret pignus multo maioris pretii q sit debitum & sic facili ter deciperet lō lex uult ut non ualeat ut. l. i. ii. & fi. C. de pac. pig. & l. eo quod fallit qñ illud pactum pignoris fieret ex interuallo post debitum contractū quia nō presumit esse i tanta necessitate ut. l. ticius. ff. de consti. pe. & ibi h. nō. bar. & alii doc. & idē nō. bar. & oēs doc. in. l. quis alias incipit calipodius. ff. de solu. & bar. in. l. si fundus. §. si. ff. de pigno. Item fallit qñ pactum esset ut pignus esset uēditū iusto pretio quia tunc cessaret oīs deceptio presumpta ut ē casus nō. in. d. l. si fundus. §. si. & ibi hoc nō. Bar. & hoc casu fieret extitio p iudices ut habet per Bar. in. l. ii. & fi. C. de pac. pig. & l. eo. & l. si. C. de iur. do. im. pe. & dicta. l. si fundus. §. si. & in. d. l. quis & in. d. l. ticius Et ex hoc inferē cautela qua utūtur feneratores bononienses ex consilio ad uocatores & procuratores antiquos uidelicet q fiat pactum pignoris & legis commissorie ut si nō soluatur pecunia pignus sit emptū pretio extimādo p talē & talē arbitratores quos exnūc ptes eligunt ut nō. dicit Bar. in. d. l. si. C. de pac. pig. & l. eo. & in. d. l. si fūd. §. si. de pig. Naz poterunt conueniri primo casu illis arbitratoribus seu extimatoribus de extimādo pignus pro pretio debiti licet multum plus ualeret sed si de ista cōuentione cōstaret diceretur fieri fraus legi & non ualeret per. l. fraus cum ibi nō. ff. de legi. & l. non dubium. C. e. ti. cōiūcta. l. doli. §. diuersum. ff. de noua.

Cautela pro filiis ne teneantur ad soluēdū dēlita patris stante statuto q filius mercatoris teneat ad debita patris.

Licet regulariter filius pro debito p̄ facto patris non teneatur. ut in tnto ti. C. ne filius pro patre & habetur p glo. or. i. q. iiii. in summa & per glo. xxiii. q. iiii. in summa & in. c. non debet de re iur. in vi. & per sal. i. l. quisq. §. filii. C. ad. leg. iul. maiesta. In quibus locis habetur in quibus casibus filius teneatur pro patre uel non Tamen si statutum est q filii mercatoris tenentur ad

debita patris etiam si non probentur heredes uel constat q repudiauerūt hereditatē patris quod statutum ualeat licet sit durum quia ualeret factum inter eos iuxta nō. in p̄ica. C. de decre. decurio li. x. Et p̄cedit ēt illud statutum regulariter etiā si filii nō essent heredes patris ut sentit glo. in. l. dotis tue. C. de iure do. secūdū bal. ibi Sed remedium est q filii nō teneantur uidelicet ut pater exheredet eos Nam exheredati habentur pro mortuis & inuiti repelluntur ab hereditate paterna unō non debet intelligi statutum de illis sed solum de illis qui de iure. xii. tabularum erant sui necessarii ar. l. i. §. pe. ff. de p̄tra tabu. secundum Bal. in. d. l. dotis tue in fi. facit. l. ii. ff. q cum eo Q dēgo intelligo nisi exhereditatio esset facta i fraudem in cā ficta & non x̄a ar. l. i. §. is quoq. i fi. ibi si sine fraude hoc factum sit. ff. de col. bo. & l. fraus cum ibi nō. ff. de legi.

Cautela ut filius teneat pro debito patris q in instrumēto cōtineatur q pater recepit mutuū pro alēdis liberis.

Quid si pater ē pauper & accepit pecuniam mutuo Nunquid sit aliqua uia per quā filii possint conueniri ex illo cōtractu tu dices q non p̄ ti. ne filius pro patre dicas q sic quia si pater cōuertit illā pecuniā in alimenta filiorū qui postea sunt effecti diuites tenebuntur ad illud debitū patris Ita singulariter nō. bar. in. l. is sol. ar. illius tex. in libro meo est. ff. de cōdi. debi. & ibi doc. quem sequit Lod. de ro. in suo singulari. ccxiii. quod incipit pater erat pater & iō tu creditor sis cautus ut dicatur i instrumēto q mutuas pecuniam illa uel bona ut pater possit alere filios ad hoc ut res sit magis clara ar. l. si. ff. de exercito. quod nō. quia sepe eueire pōt de facto tpre quo est necessitas uictus.

Cautela pro filio exheredato per patrem prohibitus aliquid habere in bonis patris.

Si pater hēns duos filios unū exheredauit iuste & alium heredem uniuersalem i stituit & ei i testamento expresse phibuit ut nullo unq tpre daret uel cōcederet aliqd de bonis ipsius testatoris sibi flicis filio exheredato fratri suo & si unq daret uel cōcederet q cadat a dicta hereditate applicāda cōi seu camere fiscali uel paupipus nisi in

quantū dictus frater institutus esset coact⁹
 uel de iure teneret aliquid dā de dictis bo
 nis An possit remediū aliquod adhiberi ut
 filius exheredatus possit aliquid petere ul'
 habere de dictis bonis paternis a fratre suo
 nō obstante dicta prohibitione ita ut frater
 nō cadat in aliquam penam Et dicas quod
 cautela potest esse ut filius exheredatus pe
 tat a fratre suo alimēta coram iudice qm iu
 dex. tenebit sibi decernere alimēta etiam i
 bonis patris. Nā frater tenet alere fratrem
 eodē patre natum quantūcūq; male merē
 tem respectu patris ad hoc enim tenet ex
 persona sua ut. l. cum plures. §. in primis &
 l. tutor secundum dignitatē. §. si. ff. d. admi
 nistra. tuto. & nō. in. l. nō omni. c. de admi
 nistra. tuto. Nec potest pater hoc interdice
 re qā talis patris prohibitio est contra ius
 naturale qd est imutabile insti. de iur. na. gē.
 & ci. §. sed naturalia. Et ppter ea iudex adi
 tus sup alimētis debet cōdemnare fratrē
 locupletem pauperi sup protestacione ali
 mentorū & assignabit aliquā possessionem
 ad alimenta que afferat redditū sufficientē
 ad ipsa alimenta ut. l. si quis argētū. c. de do
 na. & ista erit alienatio necessaria que non
 prohibet ut. l. alienationes. ff. famil. hercis.
 & l. peto. §. prediū. de lega. ii. & ita cōsulen
 do tenuit Bal. in consilio suo. ccliii. in or
 dine meo incipiente uerb. testi premissis
 disponentis zc. Ego aut intelligo hoc eē ue
 rum quādo filius institutus nō haberet alia
 bona ppria q paterna quia tunc non coge
 retur prestare alimenta de dictis bonis pro
 hibitis per iura & rationes de quibus. s. S
 si frater haberet alia bona q paterna nō te
 neres nec posset de bonis paternis aliena
 ri prohibitis prestare alimenta fratri exhe
 redato quia cessaret fundamentū de quo. s.
 Item intelligo nisi frater exheredatus ex o
 pera sua cōmode uictum lucrari posset ar.
 glo. nō. in. l. si quis de liberis. §. sed si filius q
 incipit operari. ff. de libe. agno. & glo. in. l.
 si maritus in id. ff. so. ma. & glo. in. l. si quis
 argentum in. §. pe. c. de dona. & glo. in aut.
 de trien. & semis. §. pe. in vbo idonei col.
 iii. & per ea que nō. per. doc. i dictis iurib⁹.

Cautele notabiles ad statutum disponēs q
 nullus possit aliquid pponere qd spectet
 ad fauorem bāniti & q statutū hoc dispo
 nens nō possit suspendi quō possit propo
 ni aliqd pro bānito uel suspendi statutū.

Si statuto cauetur ut nullus possit aliqd
 arogare ul' pponere qd spectet ad fauores
 alicui⁹ bāniti sub aliqua pena an sit dare ali
 quā cautelā ita q possit pponi l' arrogari p
 bānito sicut pena dic q sic una est qn fieret
 pncipaliter i fauorē reipublice licet secūda
 rio tēderet i fauores bāniti qā pncipalis itē
 tio debet attēdi ut pbatur i. l. si qs nec cām i
 prin. iuncta glo. i. l. si. ff. si. cer. pet. & i. l. i. §.
 unde querit. offilius. ff. de exercio. & i. l. si. is
 qui. §. quod si seruus. ff. de acqui. re. do. & p
 id qd ibi nō. bar. & p tex. cū glo. & ibi Bal. i
 l. i. §. hui⁹ studii. ff. d. iusti. & iur. & p nō. i. l. q
 exceptionē. ff. de cōdi. ide. & p bal. i. l. nō so
 lū. ff. de i integ. resti. cū si. Et ita i specie hui⁹
 cautele t³ la. bu. & Sali. i. d. l. si qs nec cām i
 si. prin. & ponūt exēpluz de quo. s. & dicūt
 quod si cōtigit dū tractare dēnoīando unū
 bonū capitaneū p guera. Quidā noīant au
 num p bono & sufficiētī q erat bānitus p
 pter qd dicebat noīas icurrisse penā statu
 ti. Sed la. cu. & Sali. ibi dicūt q nō qā pnci
 pale p posittū fuit fauore reipublice nō aut
 pbannito loqui pncipaliter sed psecutiue
 qd pncipale ppositū & non consecutiue
 debet attendi p pdicta & ita fuit al' obser
 uatum Venetiis in quodā nobili ueneto bā
 nito postea electo p capitaneo in bello na
 uali Tu uero potes ponere multa alia exē
 pla huiusmodi uidelicet si esset prohibitū
 arrogare uel loqui in aliquo collegio puta
 cōtra aliquod statutum sub certa pena po
 terit loqui cōtra illud statutū si intentō lo
 quentis est loqui pncipaliter in fauorem
 collegii & idem dicas in similibus quod p
 petuo tenementi & adde que dicam in dua
 bus cautelis sequentibus.

Alia cautela si iis pcedenti pōt adhi
 beri puta dicit statutū cōis Florentie q in
 fauorem rebellū nihil possit pponi ul' sta
 tui uel per statutū uel suspendi & si secus fi
 at statuentes eo ipso sint rebelles & eorum
 bona sint camere fiscalis Nunquid poterūt
 ciues suspendere contra statutū prohibens
 suspendi dic q sic ut. l. ii. c. d. ser. expor. qā
 ante penā cōmissam cōe Florentie ē sue rei
 moderator & arbiter. l. in re mādāta. c. mā
 da & ff. de seru. expor. l. si quis hac. l. Naz
 suum negotium est non ecclesie & ante pe
 nam cōmissam licitū ē statuere super pnci
 pali ergo & sup pena. ff. de eo quod cer.
 lo. l. si. cōmissa aut pena secus esset Vnde
 auctor cōtractus uel statuti an penā cōmis
 G. i.

sam pōt esse auctor totius distractus ut singulariter nō. bal. in. d. l. ii. c. de ser. expor. quod ppetuo tenementi & adde que dicas in sequenti cautela pro cōplemento & ampliori declaratione istius.

Potest tertia cautela etiam adhiberi i materia legis uel statuti prohibentis aliquid pponi uel arrogari in aliquo casu sub pena & sub annulatione actus etiam si statutus diceret quod non possit suspēdi ipsum statutū uel q̄ primo proponat per aliquos de consilio uel collegio quod illa ps statuti q̄ dicit quod suspēdi non possit suspendatur saltē pro illa uice t̄m quod fieri potest ipone quia illi d̄ consilio l̄ collegio n̄ potuerūt sibi legē iponere de qua nullo mō recederē liceret. l. si quis in prin. testamēti in pri. de le. iii. & nō. canoniste in. c. dilecto extra de preben. Quia suspensione facta remanebit statutum sine prohibitione suspensionis & tunc secundo loco debet statutū suspēdi uel in totum uel i parte put uoluerint cōtrauēire quod fieri pōt. put elegānt uult Pau. de ca. in. l. i. in prin. in. ii. col. ff. ad le. fal. allēgando Bar. in. l. i. c. de pet. bo. sub. li. x. l. in meo bartolo nihil dicatur de suspensione Sed dictum est in se uerum per ea que. s. dixi & facta dicta secunda suspensione de dicto. statuto prohibitorio poterit quis loq̄ contra statutū in totum uel in parte quia pro tunc nullo modo obstat ex quo interrim est suspensum & reformatio facta contra statutū donec stabit suspensum ualebit dictum statutū & ita uult Pau. de cast. in. d. l. i. in prin. ff. ad le. fal. & si in statuto esset una alia clausula uel quod nō possit suspēdi illa pars statuti que dicit quod statutus non possit suspēdi tunc esset necēe quod primo loco suspenderet illa clausula & facta suspensione de ea postea debet suspēdi illa que diceret quod statutū non possit suspēdi & sic successiue ut. s. dictū est etiam si essent mille prohibitiones que prohiberent suspensionē quia non possunt tot op. poni prohibitiones etiam suspensionis qn possint ille suspēdi ut. s. dictum est q̄a nō potest sibi imponere legē & c. ut. s. dixi q̄ perpetuo tene menti quia habui de facto i collegio doctorum Padue ubi erat statutus quod quis non possit esse de collegio si habuerit. vii. suffragia in contrarium nec possit postea sibi fieri gratia intrandi collegiū nisi postea habuerit omnia suffragia & q̄d

dictū statutū non possit tolli uel suspēdi sub certa pena & nemo possit loqui cōtra dictum statutū sub eadez pena ego dixi si uolebant ut possit habere gratiā intrādi & sufficeret sibi suffragia maioris ptis collegii iuxta. l. q̄d maior. ff. ad municipal. cum ibi nō. & iux nō in. c. p̄ omne ex de p̄sti. Remedium erat ut primo suspenderet illa pticu la statuti que dicit quod statutum non possit suspēdi. Secundo facta illa suspensione suspenderet postea totum statutum Tercio loco reciperentur suffragia singulorum d̄ collegio quia tunc sufficeret maior ps p. d. l. quod maior cum si. & ita factum & obtentum fuit. Sed si ista cautela obseruaret & si atutū simpliciter aliquid proponi uel peti prohibet & dubitaretur an si esset facta r̄formatio cōtra statutum ualeret uel nō distinguendum esset at phibetur petitio seu propositō respectu rei & tunc reformatio non ualebit quia illa uidetur ēē esse phibita & ita debet itelligi. d. l. i. c. de peti. bo. po. subla. li. x. cū glo. que dicit cuius phibetur petitio eius phibetur concessio & ad hoc allegat cōcordantes Aut phibetur persona petere seu pponere Pone exemplū secundum ang. i. l. i. si diceret statutum ualeret q̄ nullus magnas possit arrogare Nam si arrogaret & arrogatio affiraretur ualeret p. l. uniuersa. c. de p̄ri. imper. offe. hoc tamē quod dixi de p̄sona phibita arrogare non habet locum in persona excōicata per. c. i. de rescrip. in vi. secundus bar. qui ita elegāter dicit in. d. l. i. quē sequitur ibi ang. & Pau. de ca. in. d. l. i. in prin. ff. ad l. fal. Cautela & intellectus ad. c. tanta q̄ filii sint legitimi.

Debes scire q̄ si quis habet cōcubinas & ex ea filios. p̄cauit si postea ipas ducat in uxorem & cōficiantur dotalia instrumenta per illud subsequēs m̄rimonium legitimatur. l. cum quis & l. nuper. c. de natural. lib. & isti de nup. s. si p̄ glo. & c. tanta extra qui fil. sint legi. cum sy. Sed audi unam singularem limitationē qm̄ istud debet itelligi si talis mulier erat matrimonio digna secus si digna non fuisset matrimonio ut quia forte meretrix erat uel mulier uilissime cōditionis & pater nobil̄ & diues quia cū istud m̄rimonium non potuerit cum honestate cōtrahi non legitimantur filii an̄ m̄rimonium nati & cōcepti qm̄ tale m̄rimonium ob mores i pbatū ē & iō nō sortit̄ effectus

legitimationis filiorum. Ita dicit sing. Ang. in autē. quibus mo. nā. effi. leg. §. sed aliud per illū tex. col. vi. & dicit q̄ habuit de facto Et ideo tu sis bene cautus qui uis iſtingere legitimationē & patri tanq̄ agnatus uel cognatus ſuccedere excluſis filiis tanq̄ non bene legitimatis ut uideas ſi illa cōcubina erat digna illo matrimonio quod faciliſter poterit tibi contingere quia ut plurimum cōcubine nō honeſte uiuūt Nec uidentur eſſe digne matrimonio ppter eaz̄ uilitatem Sed aduerte quia tex. i. d. §. sed & aliud uidetur ſolum loqui de illa cōcubina que peccauit puta quia meretrix uel turpiter & inhoneſte uiuit ut ibi que ēt ſemetipſam iniuriat & i. ibi in ſecundo & p id quod illa peccauit &c. Et predictus adde gl. nō. i. aut. quibus mo. nā. effi. leg. §. ſit ergo licentia in prin. in & bo non pmittimus col. vi. q̄ dicit q̄ filii non legitimantur per ſubſequēs matrimoniu nifi ſit tal' mulier que poſſent cōmode in uxorem hēri & idem uult bal. in .c. illud in fi. pe. col. extra de pſump. Et adde que dicā in ſe. cautela.

Cautele quib⁹ quis poterit uti ad legitimandum filium naturalem.

Legitimatio fieri poteſt multis modis de quibus per Ang. in autē. qui. mo. natu. effi. ſui. in. §. ſi. in fine & in. §. quod uero. eo. ti. Et inter alios modos unus eſt Si pat' hñs filios naturales de libera muliere que eius uxor eſſe poterat nominat illū ſuū ſimpl'r nō dicendo naturalem in teſtamēto uel in ſcriptura inſtrūti publici ſiue p'pria manu ſubſcripti habēte ſubſcriptionē trius teſtium fidedignorum uel ſub geſtis monumentorū. i. in figura iudicii quia per iſtam nominationē iſti filii naturales efficiūtur legitimi & eo iure utuntur q̄ legitimis cōfertur ut eſt tex. in autē. ut lice. ma. & auie. §. hoc autē & illud col. viii. & tranſumptie habet in autē. item ſi quis. e. de na. libe. & nō. gl. magna circa. ſi. inſti. de liberti. §. ſi. & eſt tex. cum glo. in uerbo ſimul in autē. qui. mo. nā. effi. le. §. ſi uero ſolūmodo & glo. in. §. ſi. e. ti. & nō. ang. in autē. qui. mo. nā. effi. ſui. §. ſi. in fi. facit in ſimili tex. in. l. i. §. ſimili q̄ modo. e. de lati. liber. tol. & c. ſi aliquādo cum glo. extra de ſen. excō. Et idem ē ſi pat' unum ex filiis naturalibus appellauit filiū quia per hoc intelligit' omnes legitimare

ut ē tex. in. d. §. hoc autē. & illud in. d. autē. ſi quis in fi. quod Bal. ibi dicit eſſe mirabile & nō. Et ideo ſit caut⁹ filius naturalis natus ex cōcubina ut ſi pōt p̄curet quod pat' appellet ipſum filiū ſuum i teſtamēto non dicēdo naturalem uel alio mō nominādo ut. & dixi quia tunc efficeret' legitimus & ſimiliter pater ſi uult huiusmōi filios naturales legitimare & non poteſt habere copiam imperatoris uel comitis habentis poteſtatem legitimandi uel ſi non uult expendere aliquid pro legitimatiōe ut nominet filium eo modo ut dictū eſt & ita alias uidi obſeruari Verone per quendā betherum placētinum notariū ualde peritū dum ſcriberet teſtamentū unius qui habebat filium naturalem tantum ſed tu qui uis opponere illi legitimacioni ſis cautus ut reſpicias an mater filiorū naturaliu fuerit digna matrimonio habito reſpectu ad conditionē ſue perſone & ad additionē amasii ſui patris eorū quia ſi non erat digna nō legitimabunt' filii per ſimplicē nominationem filiorū ſicut nec legitimant' per ſubſequens matrimonium ut dixi in cautela precedēti & ita uult ſing. Ang. i. autē. qui. mo. nā. effi. le. §. i. & idem uult etiam ang. i. d. autē. itez ſi quis qui dixit quod tūc legitimant' filii p nominationē qñ nō erat turpe tali patri illā cōcubinam in uxorem capere & ponit exemplum quia cōcubina erat uiliſſima Amaſi⁹ aut erat magn⁹ nobilis & diues Nō. n. erat & ſimile uoluiſſe facere illud qd' honeſte non poterat ut. l. filius. ff. de cōdi. iſti. facit. l. nepos pculo. cum ibi nō. ff. de & ſig. & idē conſultuit bar. & Franci. tigrini. de piſ. & ang. d. melia. & Hugo peloni. ut reſert ang. in. d. §. sed & aliud qui dicit q̄ idē tenet lo. ā. i. c. p tuas ex qui filii ſint le. qui uult q̄ tūc legitimant' filii qñ p patres fuerit filii nominati i teſto &c. ſi mater eorū tūc rebus ſic ſtatibus poterat ōhere matrimoniu ſimul cum patre & idē tenet ang. i. d. §. sed & aliud circa ſi. & idem t̄ bal. i. d. aut. item ſi quis i fi. p illū tex. i & bo poterat qd' d̄z intelligi de iure & d' facto ſz nāz & bonos mores allegat. ff. q̄ & a qb⁹ i. l. ſi rogam⁹ d̄buit allegari. l. ſi rogor⁹. §. mrionii. ff. d' manu. uidic. alias nō fieret legitimatio. Et dicit q̄ ita conſultuit bar. in quo conſilio limitauit illā autē. item ſi quis multis modis Itez aduerte ēt q̄a quod ad hoc ut filii naturales legitimant' p dictā nominationē requirit' quod nō extēt filii

G. z.

legittimi & naturales quia si extaret n̄ effi-
cerentur legittimi & ita tenet glo. in d. aut.
Item si quis sub dubio forte licet secundus
eū hoc nō reperiatur in corpore und' sumi-
tur quando extant legittimi uel non & istā
opi. tenet ang. in aut. qui. mo. na. effi. legitti.
§. si quis ergo per illum tex. & idem uult
i. auten. quibus modis natura. effi. sui. §.
si quis igitur fuerit & in §. si. in fi. eodē ti.
Item p̄dicta inte. ligo esse n̄ nisi pater no-
minasset filius ppter iportunitatē filii hoc
petētis ar. l. i. C. de pe. bo. subla. l. x. cum ibi
nō. & per no. p. ang. & alios in l. si. C. si quis
ali testa. phi. Item qñ pater esse multū occu-
patus circa alia ar. c. si aliquādo cum ibi nō.
p. glo. & doc. extra de sen. ex. Item qñ esset i
articulo mortis cogitatione turbatus iuxta
l. hac consultissima. §. at. cum humana fra-
gilitas. C. qui testa. face. po. nisi aliter appa-
reret de spontanea uoluntate patris p nō.
i. dcis iuribus & in l. iubemus. C. de testa. cū
fi. l. te. q. dixi oportere ut ista cōcubina pos-
sit esse uxor digna intellige tunc cum ama-
sius pater n̄ba p̄tulit p̄sumitur. n. cū ea cō-
trahere motrimoniū & ideo legitimantur
filii & mulier quia stetit in habitu cōcubie
p̄sumitur cōsentire secundū ag. i. d. aut. Itē
si quis qui dicit nō. sing. istum casum pro-
bastardis Sed quid erit de amasia seu cōcu-
bina que in testō suo uel in istrumento pu-
blico filius suū naturalē nūcupauerat sine
ista adiectione naturalem an intelligatur
eum legitimare per ista uerba ang. in d. au-
tē. si quis dicit q. nō quia ista legitimatio i-
ducitur ex matrimonio p̄sumpto ut dixi s̄
non est ita uerisimile q. amasius uelit ama-
sie matrimonio cōsentire Sed istud quod
dicit ang. de matrimonio p̄sumpto non
uidetur posse p̄cedere per id quod nō. idē
ang. in autē. qui. mo. nā. effi. le. §. si q. ergo i
fi. qui dicit sing. per glo. ibi que incipit. i.
non p̄mittimus naturales iuncto tex. ibi q.
filius naturalis nullo modo pōt legitimari
p̄ patrē nisi per subleqns matrimoniū cōfec-
tis dota libus istrumētis qñ matrimoniū d̄hi
pōt Et iō subdit. q. sit cautus aduocatus ut
uideat si t̄pre quo pater fecit testamentum
in quo uoluit filios sibi effici legitimos suc-
cessores uel eos in testamēto p̄ alia legitima
dispōne solēni filios simp̄r. appellauerit
si uiuebat mater filiorū naturalium nec ne
Nam si uiuebat & pater dicto tēpore pote-
rat cum illa cōtrahere matrimoniū per illa

uerba non iducit legitimitate filiorū q. ex
quo cum muliere p̄dicta poterat cōtrahere
matrimoniū nō potuerūt filii legitima-
ri nisi per matrimoniū subsequens & pro
ista opinione dicit esse casus in §. si uero. e.
ti. Sed ego teneo n̄ esse ueq. imo per istā no-
minationē legitimant filii. i. declarat fuisse
se matrimoniū contractum inter ipsum &
matrem filiorū que uidebatur cōcubina seu
amasia & per consequens declaratur filios
eorum legitimos quia ex illis uerbis iduci-
tur matrimonium p̄sumptū p̄p̄t dictā
nominationē matrimoniū inter ipsū & ma-
trem filiorum ut probat in aut. ut lice. ma.
& a. in §. ad hec autē & illud ex hoc enī &
cum eorū matre monstrat matrimonium
fuisse legitimū col. viii. de quibus omnib.
uide plenissime per An. de rosellis in suo
tractatu legitimatōnū in primo libro in
ti. d̄m̄rimōio p̄sūptiuo ubi latissime exaiat
materiā huius cautele ubi oīo uide & hēt
plene per bar. in p̄silio suo quod incipit h̄ns
filius & i alio quod incipit nerutius corā du-
ci & c. & la. de bel. in d. §. ad hec autē. & Bar.
& oēs doc. i. d. autē. l. te. si q. s. C. de natu. libe.
& per glo. & lo. an. & canonitas in c. p. tuas
extra qui filii sint iegi. §. si. et per goff. i. sum-
ma. e. ti. & in §. octo modis & uide oīo glo.
magnā i fi. & q. ibi nō. bal. i. ii. col. i. prin. in
n̄. nono opponit & ibi ēt Raph. C. qui. re.
iudi. nō. no.

Ceutela pro illo qui uult relinquere mona-
cho usumfructū alicuius rei quō relinquet
ad hoc ut Abbas excludatur.

Est questio si unus reliq. monacho usū
fructū alicuius rei ut abbas nō faciat ei que-
stionē nec eum molestet talis reliq. extra-
neo uel sub cōdicionē si abbas molestauerit
eum caderet a legato Nunquid si abbas mo-
uet. q. monacho uel eum molestet quia nō
uult monacum habere usumfructū dicen-
do q. non pōt habere p̄prium iuxta autē.
igressi. C. de sac. san. ecc. & c. ii. extra de sta-
tu monacho. an. cadat a legato glo. format
istā. q. in l. lucius. §. tres heredes in uerbo d̄
omni que incipit quid ergo. ff. ad treb. &
ibi per bar. & alios & per Cv. in l. quotiens
in fi. C. de his que sub modo & per bar. i. au-
tē. excipitur in fi. C. de bonisq. lib. & plene
per Bar. Bal. & lo. de Imol. i. l. si alienum in
prin. ff. de here. isti. & per bar. in sua dispu

ratione. q̄ incipit Quidā dōauit. ubi disputat istam. q. & Bal. plene i. l. i. in vii. q. & v. op. .C. de his que pene noie Sed ut cessent dubitationes in ista questione cautela est ut testator non disponat. per uia pene qm̄ impositio pene qn̄ procedit factū impossibile de iure ul' de facto non ualet. l. cordonem. ff. de opi. liber. & l. i. C. de his que pene nomine. S3 dicat relinquo quousq; abbas faciat questionē & ex tunc non relinquo Ita dixit nō. Bal. in dcā. l. i. in .vii. questione & Pau. de castro in dicto. §. tres heredes. Dicūt tamen q̄ abbas pro eo quod hūit monach? an̄ otrouersiam poterit otrouersia facerē & illi auferre Sed in hoc erit util' cautela quia an̄ otrouersia poterit monachus uti & gaudere usufructu quod est nobile pro parentibus & amicis qui uolunt aliquid relinquere monacho uel monache ut eo gaudere possit aliquo tempore.

Cautela qn̄ statutū disponit q̄ non possit probatio fieri nisi per instrumentū quo probatio per testes sit ualida.

Statuta qn̄q; disponunt q̄ ultra. xx. libras uel aliquā certam summā debiti non possit pbare debitū neq; summa debiti p testes sed per instrumentū Sed cautela pōt adhiberi ut probatio p testes facta p̄sit ut ego qui tibi mutuaui centum & ultra sumā a statuto limitatā agam cōtra te ut mihi coficias instrumentū debiti de quo i. l. plures appocis. C. de fide instru. & in. l. ii. C. d. suscep. & archa. li. x. & situ negas te debere mihi aliquid potero probare per testis & si tu opponas mihi de statuto phibente probationem fieri per testes replicabo illud esse uerum qn̄ ex probatione testium resultat cōdemnatio fienda ad restitutionem ei? quod petitur Sed in casu nostro non resultat cōdemnatio Sed solūmō ut coficiatur instrumentum quod est diuersum a dispōne statuti ita singulariter dixit bertholomeus de Sal. in l. sancimus. §. si in fi. C. de dona. in fi. & hanc cautelam ppetuo tene cordi secundum eum.

Stante statuto de quo in p̄cedenti cautela q̄ non possit debitū probari per testes sed tantum per instrumentū si quis testes tantum pduxerit ad probandum debitū & non fuerit ei oppositum per aduersariū q̄ non debet audiri uel non fuerit repullus

probatō tenet ut nōt. Bal & Lodunc? d Ro ma in. l. certi cōdicio. §. quoniā. ff. si certum petat. facit. c. i. extra de resti. spo. ubi dicit q̄ l3 spoliat? ante sit restituendus nec admittat. q. dominii ut ibi & l. si qs a se fūdus. C. ad. le. iul. de ui. Tn̄ si spoliat? ē passus d̄ dominio d3 succūber ut ē caus. i. d. c. i. & ibi doc. & nō. bar. i. l. nāl. r. §. nihil cōe i vi. cōbinatione. ff. de acqui. pos. & in. l. i. §. si is cui. ff. de no. ope. nunti. Item ad hoc adduco doctrinā Inno. in. c. fraternitatis ex de frigī. & malefici. qui dicit q̄ l3 cōtra presumptio nē iuris & de iure nō debet admitti p̄batio in contrariū. l. antique. C. ad uelei. & l. i. C. de arbi. tu nisi per cōfessionē patris ut ē gl. notabilis in. l. in cōtractibus i pri. C. nō numerata pecu. & habet i autē. sed iā necesse. C. de dona ante nup. & per glo. in corporū unde sumitur & per Bal. in Rubrica. C. de proba. cū similib? tamē si fuit admissa probatio ualet & idē uult etiā Inno. in. c. cū bertholdus de re iudica. & lo. de Imol. in. l. in stipulantē. §. i. ff. de uer. ob. & Ang. de Aretio istitu. de actio. §. ex maleficiis. Item p hoc allego glo. notabilē in. l. quis indubitati. C. de adulter. que uult q̄ licet i causa criminali si admittatur procurator uel alia persona ut. l. seruum quoq; §. publice. ff. d̄ pcura. & l. penul. §. ad crimē. ff. de publi. iudi. & c. tue. extra de procura. Si tamē fuit admissus procurator ualet iudiciū & idē glo. ordinaria i terminis in uer. criminalis in. c. i. de iudi. li. vi. & ibi doct. & Spec. in ti. de procura. §. i. x. sed pōe qd i tali causa & uide abb. sicul. qui dictā gl. singulariter iducit ad mltas questiones extra de offi. delega. Itē allego ad hoc quod nō bal. in. l. ulti. ante fi. x. quid si iuramētū. C. de nō nu. pecu. q̄ dicit quod si iuramētū nō apponit soloni s3 ueritati quia iurat quis sibi uere fuisse numeratam nō habz locū dicta. l. ulti. quia nō pōt allegare se per iurū facit. l. nō alias p̄ ibi nō. ff. de iureiurā. Si tamen admissus ē ad probandū negatiuā & p̄bauerit eā quia tūc per iurū est de testū potest ipm allegare iurū nō. i. d. l. nō alias. Et p̄ dicta sit caut? ille q̄ nō pōt admitti ut p̄curet ut admittatur & q̄ iudex l' ps sibi nō opponat. Et si l' r aduersarius sit cautus ut opponat & p̄testetur q̄ nō debet admitti ad p̄bandū ul' audiri ut p̄curator alias ualeret proba? & iudiciū Idē dicas i sibi casibus q̄ bene nō. in practica & adde que dicam in seq. cautela.

Cautela quando partes inter se conuenerunt
q p instrumentū tm probetur debitum.

Dubitari pōt an ualeat pactū quod nō
possit probari debitū nisi per instrumentū
& glo. notabilis in auten. ut sine prohi. ma-
tres dbi. & credi. §. quia uero i gl. magna p^o
mediū col. vii. tenet expresse quod nō & eā
ibi approbat Ang. Cy. Bar. Bal. in. l. pactus
inter heredē. ff. de pac. & ibi etiam p doc. &
idem tenet Florenti. i. l. i. lege acquilia si de-
letum. ff. ad. l. acquil. Et idem tenet Albert^o
glosator in sua margarita. Et idem t3. Spec.
in ti. de proba. §. uidēdum rest. in 7. sed qd
si debitor iurauit qui subdit q si debitō iu-
rauit se nō probatur: nisi per instrumentū
tale iuratū erit seruādus per. c. si uero ex d
iureiurā. & hoc casu dicit consiliū esse ut d
bitor procuret testes recipi officio iudicis
& sic uult q ille qui nō potest pbar per te-
stes poterit pcurār ut officio iudicis exaien-
tur & similē cautellā dedit bal. in. l. amplio-
rem in fi. principii. E. de appē. uidelicet qn
non possunt produci testes quia alii testes
sunt publicati ut tu non pducas testes quia
non posses ppter timorē subornationis ut
habet in. l. per hanc. E. de temp. appel. & i
.c. fraternitatis extra de testi. & in cle. testi-
bus de testi. cuz si. Sed cautela est ut des no-
mina testius iudici & te absentes & quod
iudex ex officio suo eos examinet qa cessa-
bit causa timoris subornationis & de ista
cautela bal. dixit in. l. si quid est. E. d excep.
q perpetuo teneant in practica & ista cau-
tela forte procederet & pficeret et qn sta-
tutū prohibet fieri pbationē p testes eadē
rōne & adde que dicam in seq. cautela.

Cautella quod in causa criminali licet non
admittatur procurator admittetur defen-
sor & sunt etiam alia remedia.

Si sem cautelam soleo adhibere qn quis
est accusatus uel inquisitus de crimine ca-
pitali & citatus non uult comparere forte
propter timorē torture nec pcurator pōt
pro eo admitti ut. l. seruū quoq; §. publice
ff. de pcur. & l. pe. §. ad crimē. ff. de pub. iu.
cum si. ut tu eius procurator uel aduocatus
des secrete iudici maleficioz nomia testiu
qui sciunt de sua innocentia & iudex ex offi-
cio suo examinet eos quod facere potest p
.l. & si non deffendat. ff. de penis & l. ii. E.

de abolitō. & h^o uult bar. in. l. i. §. si qs uult
ff. de questio. & bal. i. l. ii. in fi. pe. col. cū se-
quenti. E. de eden. & Salice. in dicta. l. ii. E.
de abolicio. & Pau. de castro i. l. iii. §. si tibi
in fi. ff. de adi. ob tur. ca. & ita etiā uult bar.
in. l. iii. §. hoc aut iudiciū in. iii. questione
ff. de dam. infec. & in sua disputatione que
incipit iudex maleficioz. & in. l. pe. §. ad
crimē in. iii. col. ff. de pub. iudi. Item p
hoc facit quia licet i causa capitali nō admitti-
tur procurator ut dixi tamen admittit^r ad
instruendum & informandū iudicem de i-
nocentia & iudex debet eum audire & de
ueritate inquirere. l. ii. ff. de libe. cā & ibi
hoc nō. Benedictus de plumbino in fine q
etiam ad hoc allegat. l. fi. ff. ad leg. iul. de an-
no na. & quod ipe dixit i dicto. §. ad crimē
Et uide ad hoc quod nō. An. rosell^o. ii. q. vi.
si quando. §. cum aut in. vii. col. in fi. & i. xii.
Item quia iudex pōt supplere pro reo si co-
stat de calumnia euidenti actoris uel accu-
satoris ut eleganter no. Inno. in. c. i. de offi.
uica. quē sequitur bal. in. l. i. in. ii. col. in fi. E.
quō & quando iu. qui dicit hoc procedere
non ex ui. exceptionis sed ex ui notarii ut
nō. cy. in. l. reos. E. de accusa. & ideo si proba-
tiones non concludunt iudici reus ē absol-
uendus licet ex forma statuti denegetur d
fensio ut sing. nō. bal. in. l. i. ca. E. de manu.
uindi. & idē uult bal. i. consilio. ccxxviii. quod
incipit a dñō cyno i. lti. col. i. pri. q dic sing.
q qn liquet iudici euidentē abntē nō esse cul-
pabilē l nullū delictū omisisse l3 sit contu-
max ut habeatur fm formā statuti p ofes-
so tñ iudex nō poterit eū adēnare p. d. l. & si
non defendantur & per. l. non tantum. ff. d
appel. & per. l. aditos. E. de appel. & auten.
qui semel ibi per quilita ueritate. E. quomō
& quādo iu. & l. ampliorē in fi. prin. ibi nō
hilominus iudicē p suū uigorē & c. E. de ap-
pel. imo plus dixit Inno. nō. in. c. significati-
bus in fi. de purga. uulga. quod si post con-
fessionē & condemnationē liquet de Inno-
centia rei non debet fieri executio corpōa-
lis & hoc tenet et bal. sequēdo Inno. i. l. uni-
ca. in lti. col. de confes. nō tñ poterit iudex
lata sentētia ipsam reuocare sed debet prin-
cipi scribere ut est casus nō. i. l. i. §. si. ff. de q
sti. & ibi per glo. & doc quod nō. perpetuo
quia habui de facto & feci liberare unū p^o
confessionem & sententiam latam.

Cautela p emēte bona fide rē alienā ut pos

fit illā uero dñō restituere nō perdēdo pre-
cium.

Si quis emit bona fide rē alienā postea
cognoscit rē esse alienā & dominus nō mo-
uet sibi litē scis q̄ nō potest agere de euic-
tione contra debitore ēt si rem restituerat
uero domio. l. si rem quā. §. i. ff. de euic. quō
ipsi emptori consulef ut nō stet ī peccato
retinēdo sciēter rem alienā. c. fi. extra de p-
scrip. & non perdat pretiū Dic q̄ cautella
est ut moneat uerū dominū ut illam rē ab
eo petat uel submittat aliā personā q̄ petat
ab ipso emptore illā rē nomine dñi ut euic-
cāt ab eo. ff. de neg. gē. l. at qui nā. §. cūz mē
abñte quo casu si euincat petere potero a
uenditore preciū al non ut dicit sing. glo.
xxxiii. q. ii. si uirgo Sed remanet dubium
quare non opposui exceptionē contra pe-
tentē sine mandato domini S3 dicit ibi. gl.
quod possum omittere exceptionem dila-
toriam ut. l. si fideiussor. ff. manda. Itē aliud
dubiū potest esse quomodo emptor iurabit
de calumnia cū sciat se malā fidem habere.
Respondet glo. quod potest dici q̄ sub hac
forma iurabit luro quod ueni ad litigādus
causa. mei iuris cōseruandi. ff. de op. lib. l. si
quis liberto. Vel potest confiteri quod res
non sit sua quia pudori suo tenet parcere
ut. ff. manda. l. quintus Poterit etiā emptor
dicere quod non uult iurare de calumnia
quia esset iuramētū captiosum ut nō. bar.
in. d. §. cūz me abñte & in. l. manifeste turpi-
tudinis. ff. de iureiurā. facit ad hoc quod ele-
ganter nō. Domi. de sancto Gemi. in. c. cu-
piētes in principio in xbo malignātus de
elect. libro vi. S3 quomodo poterit actor iu-
rare de calumnia ex quo fuit psona suppo-
sita ab emptore gl. in dicto. c. si uirgo. in fi.
xxxiii. q. ii. ponit istā dubitationē & nō rñ-
det sed pōt dici q̄ reus qui ē emptor & sup-
posuit actorem ad agendum nō petet hoc iu-
ramētum de callū. & ualebit iudiciū quia
iuramētū calumnie pōt tacite omitti licet
non expresse ut habetur in. l. ii. §. sed quia
ueremur. c. de iura. calū. & in. c. fi. eo. ti. &
de p̄dictis uide tex. glo. & doc. plene in. l. at
qui natura. §. cum me abñte. ff. de neg. gē.
Adde tamen unum singulare circa p̄dicta
uidelicet q̄ cautela supradicta est necessa-
ria quando uenditor rei aliene fuit in bo. fi-
de Sed si fuisset in mala fide quia scienter
uendidisset rem alienā posset emptor re si
bi non euicta ab aliquo agere contra uen-

ditorem de euictione ut est casus singula-
ris in. l. seruus quem. §. si. ff. de act. emp. secū-
dum doc. ibi & secundum bar. & alios in. d.
§. cum me abñte i fi.

Cautela pro creditore hñte plures debito-
res q̄ recipiendo ab uno pte alii maneant
obligati.

Quando quis hēt tres uel quatuor de-
bitores obligatos insolidū puta in centum
Si recipit ab uno puta. xxv. simpliciter nō
uidetur ppter hoc ipm subuentū liberasse
a reliquo nec diuixisse debitū inter debito-
res quia poterit non obstante receptōe p-
tis ipm uel alios insolidū cōuenire pro re-
liquo ut pbatur in. l. inter eos. §. i. ff. de fide
iusso. & in. l. si stipulatus que est in prima
carta. ff. de so. Sed si creditor diceret q̄ rece-
pit illa. xxv. pro parte sua. s. soluentis uide-
tur tacite ipm libereffe a reliquo & sic q̄tū
ad. xxv. erit liberat⁹ ipō iure isti. q̄b⁹ mo-
tollit. obli. i. pri. Quātū ad alia usq; ad cētus
uidef liberat⁹ ui taciti pacti q̄a dicēdo cre-
ditori recipio ppte tua uidef tacite paci-
sci q̄ nō teneat ultra & q̄ illa. xxv. tm sit p̄
sua ut ē cāus i. si creditores. c. d. pactis &
ibi hoc nōnt doct. Immo pl⁹ ex illa recepti-
one pro parte sua soluētis uidef tacite facta
diuisio inter alios debitores uidelicet ut qui
libet eorū teneat similiter tantum p parte
sua in. xxv. uigore taciti pacti quod prodest
etiā absenti. l. ii. c. de pactis. Et de hoc ē cāus
secundū unā lē. iurā que est uera in. d. l. si
creditores. secundū doct. ibi maxie. Albri. d.
rosa. Bal. & Paul. de castro quod ē menti te-
nendum. Quia prima facie quilibet diceret
cōtrarium uidelicet q̄ quilibet deberet re-
manere obligatus insolidū & ne incidam⁹
in istud periculū uel dubiū. Cautela est q̄
creditor recipiat simpliciter partes debiti ab
uno uel si diceret pro parte sua debet adde-
re saluo iure solidi ut dicit Alberic⁹. & Pau-
lus in. d. l. si creditores qui dicunt se hoc ha-
buisse de facto Et subdit ibi Paulus h⁹ esse
notandū quia multi ignorant quid signifi-
cāt illa uerba Saluo iure solidi. Vel pōt cre-
ditor sibi providere ne propter subtilitatē
dictē. l. si creditores. & similiū sibi preiudice-
tur hoc modo protestādo quod per recepti-
onē partis nō intēdit diuidere sed ius suū
sibi saluū fore & ita sibi reseruat ut. ff. qui
bus modis pig. uel ipote. solui. l. si debitor. §.
i. secundū bal. in. d. l. si creditores in fi. qui
subdit quod ita dicunt omnes doc. sup isto

puncto de reſeruatione Quod nō. tu q̄ es
creditor plurimorū debitorum inſolidum.
Vel hēs plures luellarios inſolidus obliga
tos qñ recipis partem ſolonis ab uno.

Cautela p mandante cōſulente uel pſua
dente cōmitti homicidiū q̄ reuocari mā
datum cōſilium uel exortationē ut nō tene
atur de homicidio ſubſequito cōmiſſus a mā
datario

Si quis mandat aliquē occidī uel ſbera
ri tenetur nedum occidens uel uulnerans
Sed etiam ille qui mandauit. l. non ideo mi
nus. c. de accuſatio. & habet p bar. & alioſ
in. l. non ſolū. §. ſi mandato. ff. de iur. Et n̄
ſolum mandans tenet ſed etiā ille qui de
dit cōſilium ad hoc ut habetur i. l. furti. §.
cōſilium. ff. de furtis & in. §. ope. inſti. de ob
lig. que ex quaſi delicto naſ. & per bar. in. l.
ſepe in ſi. ff. de ſbō. ſigni. ubi hoc declarat
& tenetur etiam ille qui pſuaſit alias non
facturo ut. l. i. §. perſuadere cum ibi notatis
. ff. de ſeruo corrupto & habetur per glo.
in. d. §. ope. Sed ponamus q̄ ille cui manda
tum eſt uel cōſilium uel perſuaſum diu
poſt deliquit an dictus mandans pſuaſes
& dans cōſiliū teneatur Iſtā. q. ponit Inno.
in. c. ad audientia extra de homicidio qui
dicit q̄ ſemper tenet niſi mandatus ſit re
uocatu tacite uſ expſſe ut quia fecit poſtea
pacem cum inimico ſuo uel parētella ar. l.
. iiii. de adimen. lega. & hoc ſequitur bar.
in. d. §. ſi mandato in tertia col. in prin. & q̄
ro mandauit tibi Item tenet Pau. de caſt.
in. l. ſancimus. c. de teſtamē. facit quod nō.
bar. in. l. i. qui alienā. §. is putat. ff. d. acqui. he
redi. & lodo. de ro. tenz ibi contrarium per
glo. in. d. §. ope. qui tñ loquit ſolūmodo in
perſuadente de quo uide per doc. in. d. c. ad
audientiam extra de homicidio. Cautela ē
ergo ut oio mandatum reuocet expſſe &
notificetur illi qui debebat cōmittere delic
tum ſecundum Inno. & doct. in. d. c. ad audi
entiam de homi. ſed dubitari poteſt circa p̄
dicta ſi mandatum ē ad maleſcium cōmit
tendum aut datus cōſilium uel perſuaſus
quō poterit reuocari & cui d̄z itimari dicit
Inno. i. d. c. ad audientia d̄ homici. q̄ piculū
eſt ſi intimet ei de cuius morte tractat &
ideo dicit quod cautela eſt ut itimet ſibi tñ
perſona ē nomināda & hoc ēt tenet bal. i. l.
mandatū in pe. q. in ſi. C. manda. facit ad h̄
tex. & glo. in. c. ſi ſacerdos & quod ibi nō. ex

de offi. or. & gl. ſing. in cle. i. in uerbo detra
hāt de priuilegiis. Sed de cōſilio & pſua
ſione que eſt mēti mādatarii impreſſa quō
poterit reuocari cum iam fixa ſedeat in aio
Dic ſatis ē diſſuadere in quātum diſſuaderi
pōt nec ulterius cōſulens uel per ſuadens te
nebitur ſi poſtea delinquaſ ut notat elegāt
Inno. in. d. c. ad audientia extra de homicidio
& Bal. in. d. l. mandatū prope finē. c. māda.
& canoniste in. d. c. audientiam extra de ho
mici. & c.

Bartholomeus Cepola Doctor & miles.

Finunt Cautelle Iuris utriuſq; Monarce
Do. Bartholomei Cepolle ueronenſis.

REGISTRVM. OPERIS

Primum uacat
Tabula huius opis
Contractum

A

Cautele famosissimi
nem cum sit
hec cautela
Heres si non conficit
& glo. ff.

B

pactum sit per
ea que nō. bar.
quod mutuauit quā
agi oportet. & ibi
nō. bal in. d.

C

Iuit ang. in. l.
recedere ante quā lis
debet esse cautus
eui. tñ non est
enter & hoc ponit

D

dominū Ray. de mōte
tractare ipm ut filiū
quia excommunicatus est
pretio quia in illis
Tertio quia nec

E

Cautela p creditore q
lo. an. in nouel. i. c.
cunq; de causa hec
Cautela q; q; non
Si possessor

F

creditore & ad obligandam
randum eos q; finita
de facto Nam si promittitur
q; instrumentum dicat
tenementi quia notarii

G

Quantum dictus frater
legitimationis filiorum
tatione que incipit
sit illam uero dñō

Impressum Papie per Franciscū de sanc-
to petro. Anno dñi M. cccclxxx. die xx. oc-
tobris

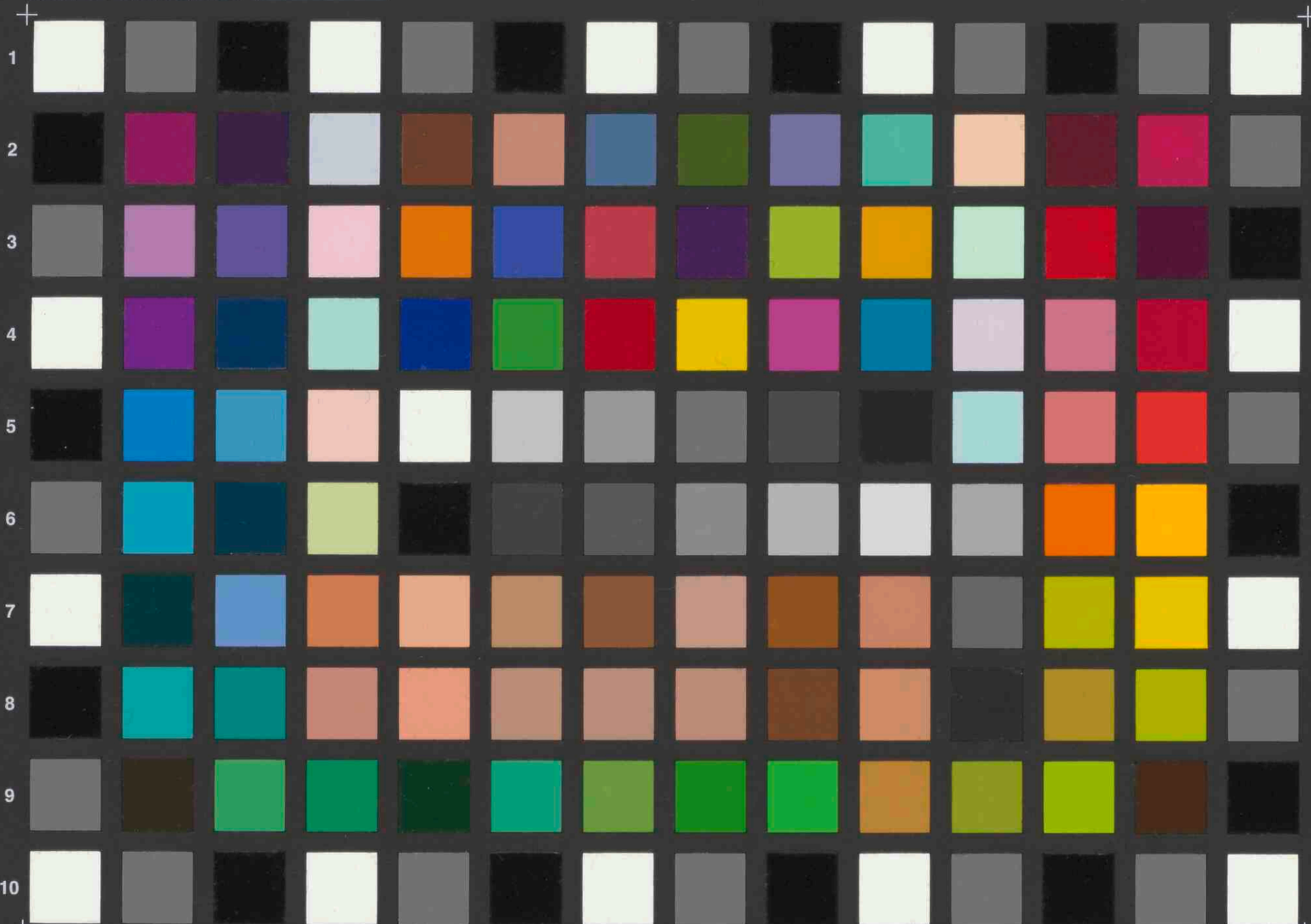
NOTES

The first part of the paper is devoted to a description of the general character of the country, and to a statement of the principal occupations of the people. The second part contains a description of the principal towns and cities, and of the principal industries and manufactures. The third part contains a description of the principal rivers and lakes, and of the principal ports and harbours. The fourth part contains a description of the principal mountains and hills, and of the principal forests and woods. The fifth part contains a description of the principal minerals and metals, and of the principal fossils and remains of ancient life. The sixth part contains a description of the principal plants and animals, and of the principal diseases and disorders. The seventh part contains a description of the principal customs and manners, and of the principal laws and regulations. The eighth part contains a description of the principal religious and philosophical systems, and of the principal literary and scientific works. The ninth part contains a description of the principal historical events, and of the principal political and social changes. The tenth part contains a description of the principal geographical features, and of the principal natural phenomena.

The first part of the paper is devoted to a description of the general character of the country, and to a statement of the principal occupations of the people. The second part contains a description of the principal towns and cities, and of the principal industries and manufactures. The third part contains a description of the principal rivers and lakes, and of the principal ports and harbours. The fourth part contains a description of the principal mountains and hills, and of the principal forests and woods. The fifth part contains a description of the principal minerals and metals, and of the principal fossils and remains of ancient life. The sixth part contains a description of the principal plants and animals, and of the principal diseases and disorders. The seventh part contains a description of the principal customs and manners, and of the principal laws and regulations. The eighth part contains a description of the principal religious and philosophical systems, and of the principal literary and scientific works. The ninth part contains a description of the principal historical events, and of the principal political and social changes. The tenth part contains a description of the principal geographical features, and of the principal natural phenomena.

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

x-rite

0 1 2 3 4 5 6 mm